

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI**

**1443 NUMARALI GİRESUN ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİNİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Havva NEFES

Danışman
Doç. Dr. İlkay ERKEN

SAMSUN
2023

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım Yüksek Lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

Etik Kurul Gerekli mi ?

Evet ☐

Hayır ☒

13/03 / 2023
Havva NEFES

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı : 1443 NUMARALI GİRESUN ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİNİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 13.03.2023 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 14

Tek kaynak oranı : % 1 çıkmıştır.

13 /03 / 2023
Doç. Dr. İlkay ERKEN

ÖZET

1443 NUMARALI GİRESUN ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Havva NEFES

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Tarih Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans, Mart/2023

Danışman: Doç. Dr. İlkay ERKEN

Osmanlı Devleti kuruluşundan itibaren fethettiği topraklara hukuki düzeni sağlamak için kadıları atamışlardır. Bu bakımdan klasik dönem Osmanlı hukukunun temsilcisi olan kadı, bulunduğu yerlerde o bölgenin hukuki işlerine baktığı gibi aynı zamanda beledi, idari, ekonomik ve sosyal başta olmak üzere bir çok alanda yetkisi bulunmaktaydı. Kadılar, tayin edildiği bölgede şer'iyye sicilleri denilen defterleri tutmaktaydı. Bu siciller kadıların mahkeme kayıtlarını temsil etmekle birlikte içerisinde ilgili bölgenin idarî, askerî, iktisadî, dinî ve kültürel manada bir çok bilgi barındırmaktadır. Ancak XIX. yüzyıla gelindiğinde değişen hukuk sistemi ile birlikte kadıların da yetki ve görevleri değişmiştir. Artık şer'iyye sicillerindeki bilgi çeşitliliği de azalmaya başlamıştır. 1443 numaralı şer'iyye sicili, sicillerdeki bu daralmayı göstermesi bakımından önemli bir yere sahiptir. Zira incelenilen defter kadıların görev ve yetkilerinin daralmasını ortaya koyan, içerisinde bulunan kayıtlara bakıldığında kadıların danışma meclisi haline geldiğini gösteren güzel bir örnektir.

Osmanlı Devleti'nin son yıllarına denk gelen 1443 Numaralı Giresun Şer'iyye Sicili'nin çalışılmasında etkin rol oynayan bir diğer husus ise Osmanlı hukukunun merkezin aksine taşralarda nasıl işlediğini anlamaya çalışmak olmuştur. Bu bakımdan merkezde çıkartılan kanunnâme ve nizamnâmelerin taşralarda ne kadar etkili olduğu ortaya koyulmaya çalışıldı.

Şer'iyye sicilleri içerisinde Giresun'a ait bir sicil çalışılmasının nedeni ise hem merkezden uzak bir taşra olması hem de çevresinde bulunan Trabzon ve Samsun gibi büyük ticaret şehirlerinin arasında olduğu için içerisinde Rum ve Ermeni gibi milletleri barındırmasıdır. Zira şer'iyye sicillerindeki bilgiler ışığında bu milletlerin Müslümanlar ile olan iletişimi ve yaşam şekilleri hakkında fikir sahibi olunabilmektedir. Ancak yaklaşık iki yıllık bir süreyi kapsayan bu defterden genel bir kanıya varılmayacağından yapılan diğer çalışmalar yani defterlerle mukayese edilerek daha net bilgiler elde edilebilmektedir. Bu bakımdan şer'iyye sicilleri içerisindeki bilgilerin muhtevası bakımından transkript ve değerlendirilmesi yapılan 1443 Numaralı Giresun Şer'iyye Sicili özellikle şehir tarihi araştırmacılarına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Osmanlı, Giresun, Hukuk, Kadı, Şer'iyye Sicili.

ABSTRACT

THE TRANSCRIPTION AND EVALUATION OF GİRESUN ŞER'İYYE REGISTER BOOK NO 1443

Havva NEFES

Ondokuz Mayıs University
Institute of Graduate Studies

Department of History

Master, May/2023

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. İlkey ERKEN

Since the establishment of the Ottoman Empire, they appointed kadis to ensure the legal order in the lands they conquered. In this respect, the kadi, who is the representative of the classical period Ottoman law, not only takes care of the legal affairs of the region where they are located, but also has authority in many areas, especially in municipal, administrative, economic and social areas. The kadis kept the books called şer'iyye registers in the region where they were appointed. While these registers represent the court records of the kadis, they contain a lot of information in the administrative, military, economic, religious and cultural sense of a region. However, in the XIX. With the changing legal system in the 19th century, the powers and duties of the kadis changed. The 1443 şer'iyye register has an important place in showing this fluctuation in the registers. Because the examined book is a good example that reveals the narrowing of the duties and powers of the kadis, and when the records in it are examined, it is a good example that shows that the kadis have become an advisory council.

Another issue that played an active role in the study of the Giresun Court Registry No. 1443, which coincided with the last years of the Ottoman Empire, was to try to understand how Ottoman law worked in the provinces as opposed to the center. In this respect, it was tried to reveal how effective the laws and regulations issued in the center were in the provinces.

The reason for working on a registry belonging to Giresun among the Sharia registries is that it is a province far from the center and because it is between the big commercial cities such as Trabzon and Samsun in its vicinity, it contains nationalities such as Greek and Armenian. Because, in the light of the information in the sharia registers, it is possible to have an idea about the communication of these nations with Muslims and their lifestyles. However, since no general conclusion can be reached from this book, which covers a period of about two years, more precise information can be obtained by comparing it with other books. In this respect, Giresun Sharia Registry No. 1443, which is transcribed and evaluated in terms of the content of the information in the sharia registers, will especially contribute to city history researchers.

Keywords: Ottoman, Giresun, Law, Kadi, Şer'iyye Register

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Osmanlı Devleti araştırmacılarına kaynaklık eden şer'iyye sicilleri içerdikleri bilgiler bakımından önemli bir yere sahiptir. Şer'iyye sicilleri hukuk ve idari bilgilerin yanında ekonomi, din ve kültürel meselelere ait pek çok bilgileri barındırır. Bu açıdan genel olarak Osmanlı şehir tarihi çalışmalarında şer'iyye sicilleri müracaat edilen kaynaklardandır. Hatta yapılan şehir tarihi çalışmalarında başvurulmadığında eksiklikler olacaktır.

Osmanlı hukuk sistemi içerisinde önemli bir yere sahip olan ve araştırmacılara ana kaynaklık yapan sicillerinden H. 1324-1325 yıllarını kapsayan 1443 numaralı Giresun şer'iyye sicili seçilmiştir. Çalışması yapılan tez giriş ve üç bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde tezin konu ve kapsamı, amacı, özgün değeri, yöntemi ve literatür değerlendirilmesi verilmiştir. Birinci bölümde önce Giresun'un kısa tarihi hakkında bilgiler verilmiş daha sonra Osmanlı Devleti'nin önemli hukuk adamlarından biri olan kadının görevlerinin nasıl daraltılarak bir danışma kurumu haline getirildiği değerlendirilmiştir. İkinci bölümünde 1443 numaralı defterde yer alan hükümlerin değerlendirilmesi yapılmıştır. Değerlendirme yapılırken idari yapı ve sosyal yapı olarak ikiye ayrılarak içerikleri aynı ve benzer olan hükümler bu başlıklar altında verilmiştir. Üçüncü bölümde Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nden elde edilen 1443 Numaralı Giresun Şer'iyye Sicillerinin transkripsiyonu verilmiştir. Son olarak Sonuç bölümünde ise genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Yüksek lisans tez safhasına geçtikten sonra karşılaştığım zorluklarda sabırla bana yardımcı olan, sadece akademik değil aynı zamanda manevî olarak da desteklerini esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. İlkey ERKEN'e ne kadar teşekkür etsem azdır. Ayrıca eğitim hayatım boyunca bana maddî/manevî her türlü desteği gösteren aileme ve son olarak tezimi yazarken benden hiçbir desteği esirgemeyen, akademik hayata adım atmak için beni yüreklendiren eşime de teşekkür ediyorum.

Havva NEFES

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAYI	iii
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	iv
TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI	iv
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	viii
TABLolar DİZİNİ	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Tezin Konu ve Kapsamı	1
1.2. Tezin Amacı	1
1.3. Tezin Özgün Değeri.....	1
1.4. Tezin Yöntemi	2
1.5. Literatür Değerlendirmesi.....	3
2. OSMANLI DEVLETİ'NDE KLASİK DÖNEMDEN MEŞRUTİYET'E HUKUK SİSTEMİ VE KADILIK KURUMU	5
2.1. Giresun'un Tarihi	5
2.2. Klasik Dönem Osmanlı Devleti Hukuk Sistemi	8
2.2.1 Şer'i Hukuk	9
2.2.2. Örfî Hukuk	10
2.3. Şer'îyye Sicilleri	12
2.3.1. İlam	13
2.3.2. Hücet	13
2.3.3. Tereke.....	14
2.4. Osmanlı Devleti'nde Kaza Yönetimi ve Kadı	15
2.4.1. Kadıların Derece, Tayin ve Görevleri	16
2.4.2. Kadılık Müessesesinde İslahat Gereksiniminin Ortaya Çıkması	21
2.4.3. Kadı'nın Görevlerinin Daraltılması	27
3. 1443 NUMARALI GİRESUN ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	34
3.1. Defterin Tanıtımı	34
3.2. 1443 Numaralı Giresun Şer'îyye Siciline Göre Giresun'da İdari Yapı.....	35
3.2.1. Giresun'a Bağlı Nahiyele.....	35
3.2.2. Nahiyelele Bağlı Köyle.....	37
3.2.3. Giresun'a Bağlı Mahallele.....	45
3.2.4. Giresun'a Bağlı Mahalle, Köylele İmam ve Müezzinle.....	48
3.2.5. Giresun'a Bağlı Mahalle ve Köylele Muhtarle.....	49
3.2.6. Dava Vekille.....	51
3.2.7. Naib ve Kâtipler	53
3.2.8. Giresun Dışında Adı Geçen Yele.....	54
3.3. 1443 Numaralı Giresun Şer'îyye Siciline Göre Giresun'da Sosyal ve Kültürel Yapı	56

3.3.1. Aile Yapısı	56
3.3.2. Evlenme.....	58
3.3.3. Boşanma.....	60
3.3.4. Mehir	63
3.3.5. Nafaka	66
3.3.6. Vasi Tayini	68
3.3.7. Miras Paylaşımı ve Tereke.....	71
3.3.8. Alım-Satım İşlemleri.....	77
3.3.9. Vakıf.....	81
3.3.10. Müteferrik Davalar	84
3.3.11. Kültürel Yapı.....	86
4. 1443 NUMARALI GİRESUN ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİNİN	
TRANSKRİPSİYONU	89
5. SONUÇ	247
KAYNAKLAR	250
EKLER	258
EK. 1. Trabzon Vilayetine Bağlı Kazaları Gösteren Harita	258
EK. 2. Giresun Nahiyyelerinden Bir Kısımını Gösteren Harita	259
EK. 3. Giresun Şer'iyye Siciline Ait 4 Numaralı Kayıt.....	260
EK. 4. Giresun Şer'iyye Siciline Ait 10 Numaralı Kayıt.....	261
EK. 5. Giresun Şer'iyye Siciline Ait 15 Numaralı Kayıt.....	262
EK. 6. Giresun Şer'iyye Siciline Ait 23 Numaralı Kayıt.....	263
EK. 7. Giresun Şer'iyye Siciline Ait 25 Numaralı Kayıt.....	264
EK. 8. Giresun Şer'iyye Siciline Ait 38 Numaralı Kayıt.....	265
EK. 9. Giresun Şer'iyye Siciline Ait 40 Numaralı Kayıt.....	266
EK. 10. Giresun Şer'iyye Siciline Ait 49 Numaralı Kayıt.....	267
EK. 11. Giresun Şer'iyye Siciline Ait 52 Numaralı Kayıt.....	268
EK. 12. Giresun Şer'iyye Siciline Ait 60 Numaralı Kayıt.....	269
EK. 13. Giresun Şer'iyye Siciline Ait 64 Numaralı Kayıt.....	270
EK. 14. Giresun Şer'iyye Siciline Ait 73 Numaralı Kayıt.....	271
EK. 15. Giresun Şer'iyye Siciline Ait 82 Numaralı Kayıt.....	272
ÖZ GEÇMİŞ.....	273

SİMGELER VE KISALTMALAR

AÜDTCFD	: Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi
AÜEHFD	: Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜSBFD	: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi
BOA	: Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi
C	: Cilt
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
TDVİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
ed	: Editör
H	: Hicri
haz	: Hazırlayan
HRT.h	: Haritalar
JUHIS	: Journal of Universal History Studies
KAREN	: Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi
M	: Miladi
MŞH.ŞSC.d	: Meşihat Şer'iyeye Sicil Defteri
s	: Sayfa
S	: Sayı
ss	: Sayfa sırası
TDA	: Türk Dünyası Araştırmaları
TTK	: Türk Tarih Kurumu
YBHD	: Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi
YKY	: Yapı Kredi Yayınları

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 3. 1. 1443 Numaralı Defterde Yer Alan Kayıtlar	34
Tablo 3. 2. Giresun Şer'iyye Sicilindeki Nahiyeler	36
Tablo 3. 3. Giresun Şer'iyye Sicilinde Nefs-i Giresun'a Bağlı Köyler.....	38
Tablo 3. 4. Giresun Şer'iyye Sicilinde Keşap'a Bağlı Köyler	40
Tablo 3. 5. Giresun Şer'iyye Sicilinde Akköy'e Bağlı Köyler	41
Tablo 3. 6. Giresun Şer'iyye Sicilinde Piraziz'e Bağlı Köyler	42
Tablo 3. 7. Giresun Şer'iyye Sicilinde Kırık'a Bağlı Köyler.....	43
Tablo 3. 8. Giresun'a Bağlı Mahalleler.....	46
Tablo 3. 9. Mahalle İmamları.....	48
Tablo 3. 10. Köy İmamları.....	48
Tablo 3. 11. Mahalle Muhtarları	50
Tablo 3. 12. Köy Muhtarları	51
Tablo 3. 13. Giresun Dışında Adı Geçen Yerler.....	55
Tablo 3. 14. Defterdeki Mehîr Çeşitleri ve Miktarları	65
Tablo 3. 15. Giresun'da Kullanılan Ev Tekstili ve Kumaşlar.....	86
Tablo 3. 16. Giresun'da Kullanılan Mutfak Eşyaları.....	87
Tablo 3. 17. Giresun'da Kullanılan Günlük Ev Eşyaları	87
Tablo 3. 18. Giresun'da Kullanılan Giyim-Kuşam Eşyaları.....	88
Tablo 3. 19. Giresun'da Kullanılan Ziynet Eşyaları ve Altınlar	88

1. GİRİŞ

1.1. Tezin Konu ve Kapsamı

Şer'iyye sicilleri Osmanlı Devleti döneminde kazalarda görev yapan kadıların gördükleri davaların kayıtlarından oluşan defterlerdir. Kadı veya naibi tarafından tutulan bu defterlerin bizzat mahkemede tutulan kayıtlarına: ilam, hüccet ve tereke denilmektedir. Şer'iyye sicillerinin bir kısmını da merkezden gelen kayıtlar oluşturmaktadır. Bu tür kayıtlara ise ferman, emir, buyruldu, tezkere ve berat denilmektedir. Şer'iyye sicilleri evlenme-boşanma, çeşitli suçlamalardan oluşan dava, mahkeme, vergi, vakıf, merkezden taşraya gelen emirlerin kayıtları ve benzeri konuları içermesinden dolayı dönemin idari, siyasi, askeri, iktisadi, ictimai ve dini durumu hakkında önemli bilgiler vermektedir. Araştırmacılar tarafından önemli yere sahip olan şer'iyye sicillerinden miladi olarak 1906 yılında kadı veya naibleri tarafından tutulmaya başlanarak 1908 yılında biten incelemesini yaptığımız *1443 Numaralı Giresun Şer'iyye Sicil Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi* adlı çalışmanın transkripsiyonu ve değerlendirilmesi yapılarak literatüre kazandırılmıştır.

1.2. Tezin Amacı

Şer'iyye sicilleri tutuldukları şehrin siyasi, idari, askeri, ictimai ve iktisadi bakımdan dönemiyle ilgili zengin veriler içerdiği kabul edilmektedir. Lakin Tanzimat Fermanı'nın ilanından sonra kadıların yetkileri giderek azalmış ve bu nedenle şer'iyye sicillerinin, kültür tarihine kaynaklık etmesi bakımından, içerdikleri verilerin kapsamı da giderek daralmıştır. Buna rağmen sicillerden ilgili bölgenin sosyo-kültürel yapısı tespit edilebilir haldedir. Bu nedenle daha önce değerlendirilmemiş olan 1443 numaralı Giresun şer'iyye sicil defterinin transkripsiyonu ve değerlendirmesi Giresun'un kültür tarihi ile ilgili çalışmalara kaynaklık edecek ve mevcut çalışmalara farklı değerlendirmeler katılmasına imkân tanıyacaktır. Ayrıca 1443 numaralı defterin transkripti ile şer'iyye sicillerinden biri daha literatüre kazandırılacaktır.

1.3. Tezin Özgün Değeri

Giresun şer'iyye sicilleri 1402 (Hicri 1276) numaralı defter ile başlayıp 1450 (hicri 1338) numaralı defter ile bitmektedir. Bu defterlerden 1411, 1413, 1420, 1426, 1431, 1434 ve 1447 numaralı defterlerin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi

yapılarak literatüre kazandırılmıştır. Ancak H. 1324-1325 yıllarını kapsayan 1443 numaralı Giresun şer'iyye sicil defteri üzerine daha önceden yapılmış herhangi bir çalışma yoktur.

II. Meşrutiyet'in ilanı, devamında I. ve II. Bakan Savaşları, Trablusgarp Savaşı ve nihayetinde I. Dünya Savaşı dönemin önemli idari, siyasi, askeri ve ictimai olaylarıdır. 1443 numaralı Giresun şer'iyye sicil defteri Osmanlı Devleti'nin son yıllarına denk gelen böylesine önemli olayların yaşandığı bir dönemi yansıtmaktadır. Dolayısıyla bu defterin transkripsiyonu yapılarak literatüre kazandırılması Giresun'un Osmanlı Devleti'nin son döneminde içinde bulunduğu siyasî, idarî, askerî, ictimai ve hatta iktisadî durumunun daha iyi anlaşılabilmesi için öneme sahiptir. 1443 numaralı defter ilk defa bir bütün olarak okunacak, incelenecek, değerlendirilecek ve bilim dünyasına sunulacaktır. Sicil Giresun'un ilgili tarihlerde sosyo-ekonomik ve kültürel hayatı hakkında yeni bilgiler elde edilmesine fayda sağlayacak ve bu alanda çalışma yapacak araştırmacılara kaynak çeşitliliği sağlayacaktır.

1.4. Tezin Yöntemi

Öncelikle 1443 numaralı şer'iyye sicilinin tam metni Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı'na gidilerek tespit ve temin edilmiştir. Ardından 158 sayfadan oluşan H. 1324-1325 yıllarını kapsayan bu defterin transkripsiyon işlemi yapılmıştır. Transkripsiyonu yapılan defterdeki konular ve meseleler ayrıca değerlendirilmek üzere tasnif edilmiş ve nihai olarak da değerlendirme ve sonuç kısmı yazılmıştır.

Daha önce Giresun ile ilgili yapılan çalışmalar başta olmak üzere defterin tutulduğu dönem ile alakalı telif-tetkik eserlere de başvurularak şer'iyye sicilleri üzerine yapılan çalışmalar değerlendirilmiştir. Giresun'un ilgili yıllardaki durumunun tespiti ve tek bir kaynağa bağlı kalmadan daha doğru sonuçlar elde etmek için daha önce veya daha sonraki tarihlerde kayıt altına alınmış ve transkripti yapılmış şer'iyye sicilleri de değerlendirilmiştir. Böylece 1443 numaralı defterin değerlendirme kısmında elde edilen bilgilerden yararlanılmıştır.

Yukarıdaki bilgiler ışığında çalışma yöntemimiz; arşiv malzemesinin temini, transkripsiyon ve değerlendirmesi ile telif-tetkik eserlerin temini ve değerlendirmesi şeklinde iki ana başlıkta tasnif edilebilir.

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Osmanlı Arşivi'nden elde edilen kayıtlar transkripsiyon edilirken boş bırakılan kayıt (Boş), okunamayan yerler (...),

okunuşundan emin olunamayan kelimeler (?), ξ harfi (‘), uzatmalar (^), sicil yazılırken unutulmuş boş bırakılan yerler (.....) ile gösterilmiştir. Kadı veya naib tarafından iki kere yazılmış kelimelerin biri yazılmış, üzeri çizilerek iptal edilen kelime ve sayfalar ise okunmamıştır.

Transkripsiyonu yapılan defterde genellikle Müslümanlar mühür kullanırken gayrimüslimler ise imza atmaktadır. Defterde isimleri geçen kadınların çoğunluğu ise parmak işaretlerini kullanmaktadırlar. Kullanılan mühürlerin çoğunluğu okunacak halde olmadığı için (mühür) şeklinde, imzalar ise (imza) olarak verilmiştir.

1.5. Literatür Değerlendirmesi

Giresun’a ait şer’iyye sicillerinin numarası 1402 ile başlayıp 1450 ile bitmektedir. Bu şer’iyye sicillerinden sadece 7’sinin transkripsiyon ve değerlendirilmesi yapılmıştır. Bunlar sırasıyla, 1411 No’lu *Giresun Şer’iyye Sicil Defteri*¹, 1413/8101 Numaralı *Giresun Şer’iyye Sicili (H. 1307/1308)*², 1420 Numaralı *Giresun Şer’iyye Sicil Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*³, 1426 No’lu (Hicri 1312/Miladi 1895) *Giresun Şer’iyye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*⁴, 1431 Nolu *Giresun Şer’iyye Sicil Defteri*⁵, 1434 Sayılı *Giresun Şer’iyye Sicil Defteri’nin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*⁶ ve 1447 No’lu *Giresun Şer’iyye Sicili (Transkripsiyon ve Değerlendirme)*⁷ adlı çalışmalardır.

Bizim çalışmamızda transkript ve değerlendirilmesi yapılan 1443 Numaralı Giresun şer’iyye sicili bunlar arasında Osmanlı Devleti’nin son dönemine denk gelmesi bakımından önem arz etmektedir. Zira 1443 numaralı defterden önce tutulmuş olan bilhassa Tanzimat Fermanı öncesi kaydı yapılan defterlerdeki konular bakımından farklılıklar mevcuttur. Özellikle XVI-XVII. yüzyıllar arasında tutulan

¹ Ali Yılmaz, *1411 No’lu Giresun Şer’iyye Sicil Defteri H. 1306-1307(M.1889)*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun 1997.

² İlyas Yıldırım, *1413/8101 Numaralı Giresun Şer’iyye Sicili (H. 1307/1308)*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2005.

³ Yusuf Bekteş, *1420 Numaralı Giresun Şer’iyye Sicil Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2018.

⁴ Abdullah Bal, *1426 No’lu (Hicri 1312/Miladi 1895) Giresun Şer’iyye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun 204.

⁵ Dursun Ekiz, *1431 Nolu Giresun Şer’iyye Sicil Defteri*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1999.

⁶ Ali Sarıkoyuncu, *1434 Sayılı Giresun Şer’iyye Sicil Defteri’nin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2011.

⁷ Zafer Aktaş, *1447 No’lu Giresun Şer’iyye Sicili (Transkripsiyon ve Değerlendirme)*, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon 2004.

defterlerde dava çeşitliliği fazladır. Buna örnek verecek olursak M.1564-1566 yılları arasını kapsayan Trabzon şer'iyye sicilinde evlenme, boşanma, nafaka, mehir, miras, vakıf ve alacak verecek davalarının yanında adam öldürme, darp, hırsızlık, zina, içki ve dilazarlık gibi kayıtlar mevcuttur⁸. Bunların dışında ölüm keşfi, köle, cariyelik ve eşkıyalık ile ilgili kayıtların olduğu davalar da vardır⁹. Defterde bulunan davaların kaydedilme tarihlerine bakıldığında konuları bakımından farklı olması, Osmanlı Devleti'nin değişen hukuk sistemini göstermektedir.

Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan itibaren şer'i mahkemeler var olmuş ve kadılar tarafından idare edilmiştir. Yukarıda verdiğimiz dava çeşitliliği ise kadınların görevlerinin giderek azalmasını göstermektedir. Özellikle Tanzimat Fermanı'ndan sonra belirgin hale gelen hukuki değişimi anlamak, klasik dönem hukuk sisteminin başı olan kadınların görev değişimini tespit etmek için telif-tetkik eserlere de müracaat edilmiştir.

⁸ Şeyda Sümeyye Hacıhasanoğlu, *1818 (H.972-973/M.1564-1566) No'lu Trabzon Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2019, ss. 32-45.

⁹ Mehmet Dereci, *31 Numaralı Konya Şer'iyye Sicili (1097-1908/1686-1687) Değerlendirme ve Transkripsiyon*, Selçu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2020, ss. 46-59.

2. OSMANLI DEVLETİ'NDE KLASİK DÖNEMDEN MEŞRUTİYET'E HUKUK SİSTEMİ VE KADILIK KURUMU

2.1. Giresun'un Tarihi

Giresun'un tarihini anlatmadan önce şehrin ismi konusuna değinmekte fayda vardır. Bu bağlamda Giresun şehri oldukça eski bir yerleşim yeri olmuş ve ilkçağlardan itibaren farklı topluluklara ev sahipliği yapmıştır. Hititler Dönemi'nde yörede Azziler¹⁰ yaşadığı için "Azzi Ülkesi" olarak adlandırılmıştır. Eski Yunan kaynaklarında da "Pontos" adıyla anılmıştır¹¹. Şehrin adıyla ilgili genel olarak kabul gören isim ise "Kerasus" ismi olmuştur. Fakat bunun anlamı konusunda tartışmalar olmuş,¹² çoğunlukla bu adın kirazdan geldiği ve kirazın anavatanı olarak görülerek bu ismi taşıdığı kabul edilmiştir¹³. Kerasus isminin nereden geldiğine dair bir diğer görüş de Giresun şehrinin denize uzantısının boynuza benzetilmesiyle eski yunanca boynuz anlamına gelen "Keras"tan türeyerek Keresus ismini aldığı görüşü olmuştur¹⁴. Kaynaklara bakıldığında Giresun'un Kerasus dışında Farnekiya¹⁵, Kerasous, Cerasous, Chirizonda, Cerasonte, Kerassunde şekillerinde de isimlendirilmiştir. Şehrin bugünkü ismini alışında ise Evliya Çelebi, Fatih Sultan Mehmed'in şehrin fethi sırasında Mahmud Paşa'ya "bu gece kale altından giresun" diyerek ferman göndermesiyle şehrin isminin Giresun olduğunu belirtilmiştir¹⁶.

Coğrafya olarak Doğu Karadeniz Bölgesi'nde, sahil kesiminde Ordu ile Trabzon arasında kalan Giresun'un, ilkçağlardaki durumu hakkındaki bilgiler

¹⁰ M.Ö. 2000 yılında yaşamış olan Azzi-Hayaşa hakkında edinilen bilgiler Hitit kaynaklarıyla sınırlı kalmıştır. Hititlerin "Yukarı" olarak nitelendirdikleri coğrafya da yaşayan Azzilerin Harşit Vadisi'nde yaşadığı ve bu bölge Hitit kaynaklarında "Azzi-Hayaşa" olarak geçmiştir. bk.ERCÜMENT YILDIRIM, "M.Ö. II. Binyılda Harşit Vadisi (Azzi- Hayaşa)", *Harşit Vadisi Tarih-Coğrafya-Kültür*, ed. Mehmet Fatsa, Mehmet Özmenli, DOKAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, İstanbul 2017, s. 24.

¹¹ Rıfat Gökçen, *Giresun ve Karadeniz Bölgesi*, Özyürek Yayınları, İstanbul 1997, s. 37.

¹² Feridun Emecen, "Giresun Tarihinin Bâzı Meseleleri", *Giresun Tarihi Sempozyumu Bildiriler (24-25 Mayıs 1996)*, Giresun Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 1997, s. 20.

¹³ Tournefort, eserinde Anadolu'da geçtiği şehirleri anlatmıştır. Samsun üzerinden Giresun'a gelerek kamp kuran Tournefort, Giresun'da kiraz ağaçlarının kendiliğinden bittiği tepelerin olduğundan bahsetmiştir. bk. Joseph De Tournefort, *Tournefort Seyahatnamesi*, çev. Teoman Tunçdoğan, C.2, Kitap Yayınevi, İstanbul 2013, ss. 114-121.

¹⁴ Feridun Emecen, "Giresun", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopesi (TDVİA)*, C.14, Türkiye Diyanet Vakfı TDV Yayınları, İstanbul 1996, s. 78.

¹⁵ MÖ 298-263 tarihleri arasında Pontus Kralı I. Farnakes Giresun şehrine Ordu (Kotyora) şehri halkını yerleştirerek bir nevi İranlılaştırma çabası içerisine girmiş ve I. Farnakes'in burada yaptığı hizmetlerden dolayı Keresus adı bırakılarak "Farnekiya" olarak anılmaya başlanmıştır. bk. Ahmet Gürsoy, "Giresun Kazasının Vilayet Oluşu", *Yeşil Giresun Gazetesine Göre Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Giresun*, Yeşil Giresun Gazetesi Yayınları, Giresun 2003, s. 97.

¹⁶ Oktay Karaman, "Seyahatnamelere Göre Giresun", *Giresun Tarihi Sempozyumu Bildiriler (24-25 Mayıs 1996)*, Giresun Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 1997, s. 165.

oldukça kısıtlıdır. Giresun tarihini aydınlatmak adına yapılan kazı çalışmaları sonucunda birtakım bulgulara rastlanmıştır¹⁷. Bu bulgular ışığında bölgede yaşayan tespit edilebilmiş ilk topluluğun M.Ö. 2000¹⁸ yılında Hititlerin kuzey ve kuzey doğu bölgesinde yaşadığı düşünülen Gaşkalar/Kaşkalar olduğu düşünülmektedir¹⁹. Gaşkalar/Kaşkalar'dan sonra bölge Orta Asya'dan gelen Kimmerler ve İskitlerin hâkimiyetine girmiştir²⁰.

M.Ö VI. yüzyıllara gelindiğinde Giresun'da Assyrialılar, Tibaren, Khalyb, Mosinik, Kolhlar, Makronlar ve Driller yaşamışlardır²¹. M.Ö II. yüzyılda I. Pontus Krallığı'nın hâkimiyetinde kalmıştır.²² M.Ö 47 yılında ise tamamen Romalıların hâkimiyeti altına girmiştir. Bu devlet ikiye ayrıldıktan sonra Bizans İmparatorluğu hâkimiyetinde kalmıştır²³. Bizans İmparatorluğu döneminde askeri amaçlı Kumanlar, Peçenekler, Bulgarlar ve Hazar Türkleri bölgeye iskân olmuştur. Bu toplulukların dışında bölgede Akhunlar ve Sabirler de yaşadığı bilinmektedir²⁴.

1071 Malazgirt Zaferi sonrası Anadolu'ya başlayan Türkmen akınlarıyla Giresun'a da akınlar başlamıştır. Bir süre Danişmendlilerin elinde olan Giresun, daha sonra Danişmendlilerin yıkılmasıyla Anadolu Selçuklu Devleti'nin hâkimiyetine girmiştir²⁵. 1204 yılına gelindiğinde IV. Haçlı Seferi sonucunda Bizans İmparatorluğunu idare eden Komnenos ailesinden Aleksios ve David, Gürcü Kraliçesi Tamara'nın desteğini alarak Trabzon'u ele geçirmiş ve burada Trabzon

¹⁷ Mevlüt Kaya, "1937'de Giresun Halkevi Tarafından Raporlanan Bulancak-Ahmetli Köyü'nde Bulunan Boğa Başları ve Bölgedeki Olası Hitit Varlığı", *JUHIS*, 2/1, Haziran 2019, s. 95.

¹⁸ İ. Kökten, "Anadolu'da Prehistorik Yerleşme Yerlerinin Dağılışı Üzerine Bir Araştırma", *AÜDTCFS*, 10/3-4, 1952, ss. 167-188; İ. Kılıç Kökten, "Orta, Doğu ve Kuzey Anadolu'da Yapılan Tarih Öncesi Araştırmaları", *Belleten*, VIII/32, I. Teşrin 1944, ss. 659-680; İ. Kılıç Köktekin, "Karain'in Türkiye Prehistoryasında Yeri", *Türk Coğrafya Dergisi*, S. 22-23, 1963, ss. 1728; Salih Kaymakçı, "Güncel Arkeolojik Bulgular Işığında Giresun İlinin Dağlık Kesiminin Prehistoryası", *KAREN*, 3/4, 2017, ss. 15-29.

¹⁹ Kürşat Bardakçı, "Eski Anadolu'nun Barbar Halkı Kaşkaların, Çağdaşlarıyla (Hitit-Luvi) Karşılaştırmalı, Sosyal, Ekonomik ve Kültürel Yapısı", *Uluslararası Eskiçağ Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 2/2, Eylül 2020, s. 226.

²⁰ Kimmerler ve İskitler hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Zekiye Tunç, "Kafkaya'dan Ön Asya'ya Kimmer-İskit Göçleri", *Fırat Üniversitesi Orta Doğu Araştırmaları Dergisi*, 8/1, Elazığ 2012, ss. 147-160.

²¹ Mehmet Bilgin, *Doğu Karadeniz: Tarih-Kültür-İnsan*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2002, ss. 20-46.

²² Okay Pekşen, *Giresun İli Eskiçağ Tarihi*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2012, s. 36.

²³ Mehmet Özmenli, "Giresun'da Bizans(Roma) Egemenliği", *III. Uluslararası Türklerin Dünyası Sosyal Bilimler Sempozyumu*, ed. Osman Kubilay Gül, Berker Kurt ve Celal Can Çakmakçı, Ankara 2019, ss. 207-211.

²⁴ Gökdağ, "M.Ö. 2000'li Yıllardan Günümüze Giresun'daki Türk Varlığı", ss. 33-34.

²⁵ Mehmet Fatsa, *XV. ve XVI. Yüzyılda Giresun Kırsalının İdari ve Sosyal Tarihi*, Giresun Belediyesi Yayınları, Giresun 2005, s. 60.

Rum İmparatorluğu'nu kurmuşlardır²⁶. Gerek bu dönemde gerekse daha sonraki dönemlerde bölgeye gelen Türkmenler arasında Oğuzlara bağlı Çepniler Anadolu'nun fetih ve iskânında önemli bir yere sahip oldukları gibi Giresun'un da fethinde önemli rol oynamışlardır²⁷.

Anadolu Selçuklu Devleti'nin zayıflamaya başlamasıyla Çepniler güçlenmeye başlamış, Ordu ve çevresinde Hacıemiroğulları Beyliği kurulmuştur. Bu beyliğin Giresun'da ne zaman hâkimiyet kurduğu hakkında kesin bilgi edinilememiştir. Ancak 1301 yılından önce bir Türk beyi olan Kuşdoğan Bey tarafından fethedilerek kısa bir süre onun hâkimiyetinde kaldığı düşünülmektedir²⁸. 1397 yılına kadar Trabzon Rum İmparatorluğu ile Hacıemiroğulları Beyliği arasında el değiştiren Giresun, 1397-1398 yıllarında Hacıemiroğulları Beyliği'nden Süleyman Bey'in hâkimiyetine girmiştir. Bu tarihten sonra kırsal kesimin büyük çoğunluğu Çepnilerin elinde kalmıştır.²⁹

Hacıemiroğulları Beyliği'nin yıkılışından sonra 1461 Trabzon'un fethine kadar olan süreç hakkında pek bilgi elde edilememiştir. Ancak I. Bayezid Devri'nde Osmanlı Devleti hâkimiyetine girdiği bilinmektedir³⁰. 1461 yılına gelindiğinde ise Fatih Sultan Mehmed, Trabzon üzerine sefere çıktığında Giresun, Bulancak, Dereli, Tirebolu, Eynesil ve Kürtün arasındaki kırsal kesimler Çepni beylerinin hâkimiyetinde, Giresun, Tirebolu ve Giresun kaleleri ise Trabzon Rum İmparatorluğu toprakları arasında bulunmaktaydı³¹.

Fatih Sultan Mehmed, 1461 yılında Trabzon'u fethettikten sonra Tirebolu, Görele ve Giresun kalelerini de bir direnişe karşılaşmadan fethetmiştir. Hatta Trabzon'un fethinde yardımlarını gördükleri Çepnilere tımar ve zeamet dirlikleri

²⁶ Tellioğlu, *Tarih Boyunca Karadeniz*, s. 205.

²⁷ Faruk Sümer, "Çepni", *TDVİA*, C.8, TDV Yayınları, İstanbul 1993, s. 269

²⁸ Kuşdoğan Bey'in Türk beyi olduğu kesindir ancak Kim olduğu, hangi beyliğe bağlı olduğu hakkındaki görüşler netleşmemiştir. bk. Feridun Emecen, "XIV. Asır Doğu Karadeniz Tarihinden Bir Safra: Hacıemiroğulları, Giresun ve Kuşdoğan Bey İlişkisi Hakkında Neler Biliyoruz?", *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, 13/25, 2018, ss. 133-144.

²⁹ Çepniler hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Faruk Sümer, *Oğuzlar (Türkmenler): Tarihleri-Boy Teşkilatı-Destanları*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1972; Faruk Sümer, *Çepniler: Anadolu'daki Türk Yerleşmesinde Önemli Rol Oynayan Bir Oğuz Boyu*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul 1992.

³⁰ Feridun M. Emecen, "XV-XVI. Asırda Giresun ve Yöresine Dair Bazı Bilgiler", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4/1, 1989, s. 158.

³¹ Fatsa, *XV. ve XVI. Yüzyılda Giresun Kırsalının İdari ve Sosyal Tarihi*, s. 73.

vermiştir³². Bunun yanında Çepni halkından bazılarını müsellemler olarak işe almış, birçoğunu da vergiden muaf tutmuştur. Böylece kırsal kesimlerdeki Çepnilerin toprakları da Osmanlı Devleti egemenliğine girmiştir³³.

Osmanlı Devleti hâkimiyetine giren Giresun hakkında ilk bilgiler 828 numaralı Maliyeden Müdevver Defter ile elde edilmektedir. H. 892/ M.1486-1487 yılına ait bu defter Trabzon sancağına ait tahrir defteridir. Giresun kazası, bu dönemde “Ze’amet-i Kürtün” adlı idarî bölgenin, 1515 yılında ise “Çepni Vilayeti” adlı bölgenin merkezi konumundadır³⁴. Bu defterlere göre Osmanlı Devleti’nin bir “hukuk ve idare” adamı olan Kadı’nın da burada oturduğu anlaşılmaktadır³⁵.

Osmanlı Devleti’nin fethettiği bölgelerdeki yönetimini kadılar vasıtasıyla devam ettirmekteydi. Bu bakıdan kadılar, Osmanlı Devleti idaresinde oldukça önemli bir yere sahipti. Ancak Kadının öneminden ve görevlerinden bahsetmeden önce, Osmanlı hukuk sistemine değinmekte fayda vardır.

2.2. Klasik Dönem Osmanlı Devleti Hukuk Sistemi

Osmanlı Devleti’ndeki devlet işlerinin divan kurularak yürütülmesi geleneği İslâm ve Türk-İslâm devletlerinden geçmiştir. Zira Hz. Ömer döneminden beri İslâm devletlerinde devlet işleri dîvânlar kurularak yürütülmekteydi. Emevîler, Abbasîler, Gazneliler, Büyük Selçuklu Devleti ve Anadolu Selçuklu Devleti’nde de dîvânlar varlığını devam ettirmiştir. Osmanlı Devleti’nde ise dîvânların Orhan Gazi döneminde teşkilatlanmaya başladığı bilinmektedir. Bu dîvân Yıldırım Bayezid zamanında her gün toplanarak halkın şikâyetlerinin dinlendiği bir kurum olmuş ve ilerleyen zamanlarda “Dîvân-ı Hümâyûn” adını almıştır³⁶.

“Padişah Divanı” anlamına gelen Dîvân-ı Hümâyûn’un, Farsça’da ilk, Arapça’da ikinci anlamı “kurul” veya “toplantı”dır. Bu kurul merkezdeki önemli makam sahiplerinden oluşur ve burada padişah adına karar verilirdi. Dîvân-ı Hümâyûn, padişahattan sonra devlet mekanizması içerisinde en yetkili makamdır.

³²Mehmet Bilgin, “Türkmen Beylikleri ve İskân Hareketleri”, *Giresun Tarihi Sempozyumu Bildiriler* (24-25 Mayıs 1996), Giresun Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 1997, s. 105.

³³Sümer, *Çepniler: Anadolu’daki Türk Yerleşmesinde Önemli Rol Oynayan Bir Oğuz Boyu*, s. 44.

³⁴Süleyman Demirci, “XVII. Yüzyılda Trabzon Eyâletinin İdarî Taksimatı ve Vergilendirilebilir Nüfus: Giresun, Keşap, Kürtün ve Yavabolu Nam-ı Diğer (Görel) Kazâları Örneği”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.15, 2012, s. 17.

³⁵Emecen, “XV-XVI. Asırda Giresun ve Yöresine Dair Bazı Bilgiler”, 4/1, s. 158.

³⁶Recep Ahışhalı, “Divan-ı Hümâyûn Teşkilatı”, *Osmanlı*, ed. Güler Eren, Kemal Çiçek ve Cem oğuz, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s. 24.

Buraya yaş, din, dil, ırk, cinsiyet, mevki farkı gözetilmeksizin herkes başvuruda bulunabilmekteydi. Üyeler tarafından halkın bütün şikâyetleri dinlenmek zorundaydı. İslâm hukukunda temyiz kavramı olmadığı halde kadıların hükümleri de incelenir, haksız görülenler bozulur ve yeniden hüküm vermesi için kadıya gönderilirdi. İlk başlarda divana padişah başkanlık etse de daha sonraları padişah “toplantı salonuna açılan kafesli bir pencere” arkasından divandaki görüşmeleri dinlemeye başlamıştır. Bu durum divan üyelerinin adaletli ve temkinli kararlar almalarını sağlamıştır³⁷.

Bir danışma ve karar organı olan Dîvân-ı Hümâyûn, padişah nerede ise orada toplanmak zorundaydı. Hem şer’i hem de örfî hukuk nezdinde davalara bakan divana padişah adına vezir-i azam başkanlık etmekteydi. Ancak sürekli olarak padişahın denetimi altında tutulurdu ve divanda alınan kararlar padişah onay verirse uygulanabilirdi³⁸.

XVII. yüzyıl sonlarından itibaren merkezde Dîvân-ı Hümâyûn aracılığıyla yürütülen mahkeme işleri, veziriazamın başkanlığını yaptığı İkinci Divanı³⁹, Çarşamba Divanı ve Cuma Divanları aracılığıyla yürütülmüştür. Yine Yeniçerilerin Ağa Divanı ve taşralarda beylerbeyinin başkanlığında toplanan Paşa Divanında da şikâyetler dinlenip, yargılamalar yapılmaktaydı⁴⁰. Bunların dışında kazalarda devleti temsilen yargılama yetkisini kadılar kullanmaktaydı.

2.2.1 Şer’î Hukuk

Eski Türk-İslam devletlerinde siyasetin ve yönetimin özünde adalet kavramı ve ilkeleri bulunmaktadır. Zira İslam dini adalet kavramı üzerinde oluşmuş bir din olma özelliği taşımaktadır. İslam dini ile oluşturulan devletler de hukuk sisteminde adaleti birinci sıraya koymuşlardır. Bu bakımdan adalet ile yönetilen bir devlette refah ve huzur seviyesi yükselmiş, devlet ile toplum arasındaki bağ güçlenmiştir⁴¹. Osmanlı Devleti de bu adalet kavramı üzerine kurulmuş bir devlet olmuştur. Devlet, kuruluşu ile birlikte yeni bir hukuk sistemi oluşturmamış, onlardan önce kurulmuş olan Türk-

³⁷ Ahmet Mumcu, “Dîvân-ı Hümâyûn”, *TDVİA*, C.9, TDV Yayınları, İstanbul 1994, ss. 430-431.

³⁸ İbrahim Durhan, “Divan-ı Hümayun’un Yargı Yetkisi”, *AÜEHFD*, 4/1-2, 2000, ss. 60-69.

³⁹ Veziriazamın kendisine ait dîvânı olan ikinci divanı, veziriazamın İstanbul’da olduğu zamanlarda Paşakapısı’nda, seferde olduğu zamanlarda ise kendi karargâhında toplanırdı. İkinci dîvânı hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Mehmet İpşirli, “İkinci Divanı”, *TDVİA*, C.22, TDV Yayınları, İstanbul 2000, s. 26.

⁴⁰ Betül Kayar, “Osmanlı Yargı Teşkilatında Naib”, *YBHD*, S. 1, 2020, ss. 193-194.

⁴¹ Kadir Caner Doğan, “Osmanlı Devleti Klasik Çağında Kadılık Kurumu ve Fonksiyonları”, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6/4, 2019, s. 35.

İslam devletlerinden aldıkları birçok şeyin yanı sıra İslam Hukuku'nu yani Şer'î hukuku almıştır⁴².

Sözlükte “doğru yol, hak yolu ve Allah'ın buyruğu”⁴³ olarak geçen şer'î at, Kur'ân-ı Kerîm'i ve Hz. Muhammed'in sözleri ve eylemlerinden oluşan “Sünnet” yani hadisi temel alan bir hukuk sistemidir. Bunların yanında şer'î at, Hz. Muhammed'in vefatından sonra İslam âlimlerinin dini bir meselenin hükmü üzerinde fikir birliği ile oluşan kararları olan icmâ⁴⁴ ile ayet, hadis ve icmâların yeterli olmadığı durumlarda ayetler ve hadisler karşılaştırılarak yapılan kıyastan oluşmaktadır⁴⁵.

2.2.2. Örfî Hukuk

Osmanlı Devleti'nin temel ve değişmez hukuku olan şer'î hukukun yanında bir de örf, adet ve hükümdarın koyduğu yasalardan oluşan örfî hukuk vardır. Hükümdar tarafından çıkarılan bu kanunlar üç gruba ayrılmaktadır. Bunlardan birincisi, belli konularda çıkarılan yasa özelliğinde fermanlardan oluşur. İkincisi, belli bir bölge ya da toplumsal grupla ilgili kararlardır. Üçüncüsü ise, bütün Osmanlı Devleti'ne uygulanabilir genel kanunlardan oluşmaktadır. Hükümdar tarafından çıkarılan bu kanunlar şer'î hukuka karşı gelemez ve çatışamazdı⁴⁶.

Terim olarak örfî hukuka ilk defa Fatih Sultan Mehmed döneminde Tursun Bey'in “nizâm-ı âlem için akla dayanarak hükümdarın koyduğu nizama siyâset-i sultânî ve yasag-ı pâdişahî derler ki, urefâmızca ona örf derler” sözleriyle rastlanmıştır. Ancak bu dönemden önce de örfî hukukun varlığı bilinmektedir⁴⁷.

Osmanlı Devleti'nde hükümdar tarafından konulan kanunların tam olarak ortaya çıktığı tarih tartışmalı bir konu olmuştur. Ancak Osman Gazi Dönemi'nde geçen bir olay şer'î hukuk ile örfî hukukun daima tartışılmış olduğunu göstermektedir. Bu olaya göre bir kişi pazar bac'ı alınmasını Osman Gazi'ye iletmiştir. Osman Gazi, “Tanrı mı buyurdu, yoksa beyler kendiler mi ettiler”

⁴² Aydın Yetkin, “Osmanlı Devleti'nde Hukuk Devleti'nin Gelişim Süreci”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6/24, 2013, s. 382.

⁴³ İsmail Parlatur, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yargı Yayınevi, Ankara 2011, s. 1573.

⁴⁴ İbrahim Kâfi Dönmez, “İcmâ”, C.21, *TDVİA*, TDV Yayınları, İstanbul 2000, s. 417.

⁴⁵ Coşkun Üçok, “Tanzimat'tan Önce Osmanlı Devleti'nde Hukuk”, *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, C.2, İletişim Yayınları, İstanbul 1985, s. 574.

⁴⁶ Halil İnalcık, *Osmanlı İmparatorluğu Klâsik Çağ (1300-1600)*, çev. Ruşen Sezer, YKY, İstanbul 2013, s. 77.

⁴⁷ Halil İnalcık, “Osmanlı Hukukuna Giriş: Örfî-Sultani Hukuk ve Fatih'in Kanunları”, *AUSBFD*, 13/2, 1958, s. 103.

demıştır. Bunun üzerine bir kişi: “Türedir Hânım, ezelden kalmıştır” diye cevaplamıştır. Bu olay üzerine Osman Gazi örfî olan bac vergisi için izin vermiştir⁴⁸.

Kanunnâme adı altında toplanan örfî hukuk Tanzimat Fermanı’nın ilanına kadar başa geçen hükümdarlar tarafından eski metinlerde değişiklik yapılarak ve yeni kanunlar çıkartarak ortaya konulmuştur. Daha çok malî konular ile ilgili olan bu kanunnâmeler, her sancağın iklim koşulları, toprak özellikleri, eski örf ve adetleri ve önceki vergileri gibi şeyler göz önünde tutularak hazırlanmıştır⁴⁹.

Osmanlı Devleti kuruluşundan itibaren fetih hareketleri ile hızla genişlemiştir. Bu nedenle devlet içerisinde gayrimüslimleri de kapsayan kanunlara ihtiyaç duyulmuştur. Ancak Osmanlı Devleti fethettiği bölgelerde direkt kendi hukukunu uygulamamış, halkın o bölgedeki örf-adetlerine göre yaşamalarına izin vermiştir. Gayrimüslimleri kendi içinde serbest bırakmış ancak şer’î hukuk ile çatışan bazı meselelerde değişiklik yapmıştır⁵⁰.

Devlet içerisinde şer’î ve örfî hukuk birbirine ters düşmeyecek şekilde, sistemli olarak uygulanmıştır. Ancak örfî hukuk kuralları hangi hükümdar tarafından koyulduysa sadece o dönem için geçerliydi. Ondan sonraki hükümdarların bu kanunları onaylayarak devam ettirmesi gerekirdi. Bu bakımdan Fatih Sultan Mehmed’in kendinden önceki fermanları bir araya getirerek “kanunnâme”⁵¹ niteliği kazandırması önemlidir. Fatih Sultan Mehmed Dönemi’nde çıkarılan “Kanunname-i ‘Ali Osman”, Osmanlı Devleti’nin kuruluşundan beri uygulanıp o zamana kadar tedvin edilmemiş kanunların derlenmesi ile meydana gelmiş bir kanunname dir. Bu ilk düzenlemeden sonra Osmanlı Devleti’nde Yavuz Sultan Selim, Kanuni Sultan Süleyman ve Sultan III. Ahmed dönemlerinde de kanunnâmeler çıkartılmıştır⁵².

⁴⁸ Halil İnalçık, *Devlet-i ‘Aliyye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar-I*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 2013, s. 228.

⁴⁹ Üçok, “Tanzimat’tan Önce Osmanlı Devleti’nde Hukuk”, C.2, s. 575.

⁵⁰ M. Akif Aydın, “Osmanlı Hukukunun Genel Yapısı ve İşleyişi”, *Türkler*, C.10, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, ss. 28-29.

⁵¹ Kanunnâmeler ile ilgili ayrıntılı bilgi için bk. Halil İnalçık, “Kanunnâme”, *TDVİA*, C.24, TDV Yayınları, İstanbul 2001, ss. 333-337.

⁵² Yetkin, “Osmanlı Devleti’nde Hukuk Devleti’nin Gelişim Süreci”, C.6, s. 388. Fatih Sultan Mehmed ve II. Bayezid Devri’ne ait kanunnâmeleri derleyerek kitap haline getiren Halil İnalçık’ın yine kanunnâmeler üzerinde başka değerli çalışmaları da vardır. bk. Robert Anhegger ve Halil İnalçık, *Kânûnnâme-i sultânî Ber Mûceb-i ‘Örf-i ‘Osmânî*, TTK Yayınları, Ankara 2000; Halil İnalçık, *Bursa Şer’iye Sicillerinde Fatih Sultan Mehmed’in Fermanları*, TTK Yayınları, Ankara 1947; Halil İnalçık, *Adâletrnâmeler*, TTK Yayınları, Ankara 1967.

2.3. Şer'iyye Sicilleri

Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan itibaren toprakları içerisine kattığı yerlere subaşı ve kadı tayin edilirdi. Berat ile yapılan atamalarda subaşı idareyi, kadı ise hukuku temsil etmekteydi⁵³. Kadılar bulundukları yerlerde idarî, askerî, beledî, hukukî ve dinî pek çok farklı görevi olmasına karşın genel anlamı ile insanlar arasında meydana gelen anlaşmazlıkları şer'î hükümlere göre çözmek üzere yetkili olan kişiyi ifade etmektedir. Osmanlı Devleti'nde kadıların tayin ve azilleriyle yetkili kimseye “kazasker”, kadı tarafından yargılamalarda görevlendirilen yardımcısına ise “naib” adı verilir⁵⁴.

Kadının mahkemelerinde tutulan kayıtlara; kadı sicilleri, kadı divanı veya şer'iyye sicilleri denilmiştir. Çeşitli türden belgeleri içeren bu defterler kadılar ya da naibleri tarafından tutulmuştur. Bu defterler Osmanlı Devleti'nde siyasi, idari, ictimai ve hatta askeri birçok alanın tarihi araştırmaları için en önemli kaynaklardandır. Kadılar Osmanlı Devleti'nin taşra teşkilatında oldukça etkin bir role sahip olmuştur. Bu nedenle şer'iyye sicilleri, sosyal tarih araştırmalarında ana kaynak niteliği taşımaktadır. Şer'iyye sicillerinin en erken tarihli örnekleri Bursa'da rastlanan 1455 yılına tarihlenmiş kayıtlardır. Şer'iyye sicilleri, Tanzimat Fermanı'nın ilanından sonra yeni mahkemelerin kurulması ile içerik bakımından bir daralmaya uğramışsa da Osmanlı Devleti'nin sonuna kadar düzenli biçimde tutulmuştur⁵⁵.

Şer'iyye sicilleri içerisinde birçok kayıt türü mevcuttur. Bu kayıtların bir kısmı; ilam, hüccet ve tereke adı verilen mahkeme kayıtları, bir kısmı ise ferman, buyruldu, tezkere ve berat adı verilen ve başkentten gelen resmi belgelerin suretleridir. İlk kısım belgeler kayıtların tutulduğu sicil defterinin ön kısmına (sicill-i mahfûz), merkezden gelen emirlerin yer aldığı belgelerin suretleri ise defterlerin arka kısmına (sicill-i mahfûz defterlü) kaydedilmiştir. Kayıtların yer aldığı defterlerde mahkeme konusu ile ilgili verilmiş fetva örneklerine ve kadıların şahsi notlarına da

⁵³ İlkey Erken, “Şer'iye Sicillerinin Şehir Tarihi ve İdari Taksimat Çalışmalarında Kullanılması: Berat Kazası Örneği (1840-1913)”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S.61, 2018, s.314.

⁵⁴ Atar, “Kadı”, C.24, s.66.

⁵⁵ Erken, “Şer'iye Sicillerinin Şehir Tarihi ve İdari Taksimat Çalışmalarında Kullanılması: Berat Kazası Örneği (1840-1913)”, S.61, ss.314-315.

rastlanılmıştır. Kayıtların hacmi, defterin ait olduğu şehir ya da kazanın nüfus büyüklüğüne göre değişmiştir⁵⁶.

Osmanlı Devleti tarihi araştırmaları için önemli bir kaynak niteliğinde olan şer'iyye sicillerinde yer alan birinci tür belgelerin içeriğini açıklamak araştırma kolaylığı açısından faydalı olacaktır.

2.3.1. İlam

Şeri bir hükmün ve altında kararı veren hâkimin imza ve mührünün yer aldığı belgelere ilam denilmiştir. İmalat-ı şeriyye adı ile de kullanılmıştır. İlamlar; davacının iddiasını, delillerini, davalının cevabını, delillerini, verilen hükmün gerekçesini içermektedir. Hâkimin verdiği kararı içermesi, ilâm belgelerini şer'iyye sicillerinde yer alan diğer kayıtlardan ayıran en mühim özelliktir. Kadı yargılamayı tamamladıktan sonra verdiği kararı önce taraflara sözlü olarak bildirmiş, daha sonra ise davacı ve davalıya düzenlenen ilamın birer suretini vermiş ve bir suretini ise deftere kaydetmiştir⁵⁷.

Tanzimat öncesinde ilâmların her mahkemenin kadısı tarafından, şer'i mahkemelerde sicil defterlerine kaydedilip taraflara verilen hüccet ve ilâm gibi belgelerin yazılış usulünün kaydedildiği sak kitaplarındaki⁵⁸ ilâm örnekleri esas alınarak hazırlandığını göstermektedir. Tanzimat sonrasında ise kayıtların tek tip olması istenmiş ve bu nedenle Meşihat-ı İslamiye Dairesi'ndeki Fetvahane'ye bağlı ve amiri "İmalat-ı şer'iyye Mümeyyizi" adını taşıyan İlamat Odası'na kadıların verdikleri ilâmları inceleyip kontrol etme görevi verilmiştir⁵⁹.

2.3.2. Hüccet

Osmanlı Devleti'nde hüccet sözcüğü iki anlamda kullanılmıştır. Bunlardan ilki; şahitlik, ikrar, yemin ve yeminden dönme gibi hukuki delillere verilen addır. İkincisi kadı huzurunda taraflardan birinin sözlerini, diğerinin bu sözleri onaylamasını içeren ve bir hükmü içermeyen durumlarda düzenlenmiş belgelere verilen addır. Bu belgelerin üst tarafında kadının imzası ve mührü bulunur. Bu tür kadı imzası ve mührü taşıyan belgeler için Hüccet terimi kullanılmıştır.

⁵⁶ Yunus Uğur, "Şer'iyye Sicilleri", *TDVİA*, C.39, TDV Yayınları, İstanbul 2010, s.8-9.

⁵⁷ Ahmet Akgündüz, "İlam", *TDVİA*, C.22, TDV Yayınları, İstanbul 2000, s. 72.

⁵⁸ Süleyman Kaya, "Sak", *TDVİA*, C.35, TDV Yayınları, İstanbul 2008, s.586.

⁵⁹ Akgündüz, "İlam", C.22, s.73.

Hüccetlerin içeriği; davacı, davalı ve iki taraf arasındaki mesele olmak üzere üç temel unsurdan meydana gelmektedir. Hüccetlerin asılları kadının gördüğü davanın sonunda duruma göre taraflara verilmiştir. Bu hüccetlerin bir sureti ise sicil defterine kaydedilmiştir. Hüccetlerin orijinallerinde kadının ismi ve mührü bulunurken, sicil defterlerine kaydedilen hüccetlerde isim ve mühür yer almamıştır⁶⁰.

2.3.3. Tereke

Osmanlı Devleti'nde ölen kimsenin miras olarak bıraktığı malın tamamına “tereke” veya diğer bir ismi ile “muhallefât” adı verilmiştir. Osmanlı Devleti hukuk sisteminde, ölen kişilerin geride bıraktıkları eşya ve mallarının tespit ve paylaşımı meseleleri kadıların görevleri arasında yer almıştır⁶¹. Zaman içerisinde mirasın paylaşılması meselesi kadıların emrinde görev yapan ve “kassam” adı verilen memurlara bırakılmıştır⁶².

Osmanlı Devleti'nde sivililerin miras paylaşımını kadıya yaptırmayı isteye bağlı olmuştur. Kadı, ancak mirasçıların veya mirastan alacağı bulunanların talebi doğrultusunda ya da mirasçılar arasında küçük çocukların yer alması durumunda miras paylaşımı meselesine müdahil olmuştur. Askerlerin terekelerinin kadı tarafından kayıt altına alınması ise zorunlu tutulmuştur. Bu sebeple şer'iyye sicillerinde yer alan tereke kayıtlarının çoğu askerlere ait kayıtlardan meydana gelmektedir.

Şer'iyye sicillerinde yer alan kayıtlar arasında en çok görülen dava türü mirasdır. Kadılıkların bazılarında tereke kayıtlarının yer aldığı ayrı kassam defterleri yer almıştır. Bunun yanında diğer kayıtların tutulduğu sicil defterlerinde de tereke kayıtlarına sıkça rastlanmıştır. Tereke kayıtlarında ölen kişinin kimliğinin yanında; ailesi, eş ve çocuk sayısı, milleti, meslek ve görevleri, unvanı, malının miktarı, menkul ve gayrimenkul malları, nakit para ve ziynet eşyası, borç ve kredileri, köle ve cariyeleri, mehir ve nafaka ile para rayiçleri, mal ve eşyalarının fiyatları gibi çok sayıda konuda oldukça ayrıntılı bilgiler yer almaktadır. Bu haliyle tereke kayıtları,

⁶⁰ Mustafa Oğuz-Ahmet Akgündüz, “Hüccet”, *TDVİA*, C.18, TDV Yayınları, İstanbul 1998, s.446-447.

⁶¹ Tahsin Özcan, “Muhallefât”, *TDVİA*, C.30, TDV Yayınları, Ankara 2020, s.405.

⁶² Said Öztürk, “Kassam”, *TDVİA*, C.24, TDV Yayınları, İstanbul 2001, s.579.

Osmanlı Devleti'nin ictimai ve iktisadi tarihi ile ilgili araştırmalar için önemli kaynaklardan biri durumundadır⁶³.

2.4. Osmanlı Devleti'nde Kaza Yönetimi ve Kadı

Osmanlı Devleti'nde yasama, yürütme ve yargı organları padişahın elindeydi. Padişah bu yetkileri vekilleri aracılığıyla kullanabilirdi. Ancak yönetilen toprakların gittikçe çoğalması ile devletin genişlemesi, buna bağlı olarak padişahın, devletin her yerindeki davalara bakamamasından dolayı yargı yetkisini padişah adına kadılar yürütmekteydi⁶⁴.

Kadılar, yargı yetkisini kazalarda kurulan kadı mahkemeleri aracılığıyla kullanmaktaydı. İlk başlarda kazalar, kadının tayin edildiği coğrafi bölgeyi ifade ederken, ileriki zamanlarda idarî bir birimin adı olmuştur⁶⁵. Kazalar, “belli köyler grubunun doğal merkezi olduğu gibi, aynı zamanda; siyasî, kültürel, ekonomik ve sosyal bir merkez konumunda da bulunmaktaydı”. Kaza birimi idarî, adlî ve beledî olmak üzere üç öğeden oluşmaktaydı. Bu üç yapılanmanın meydana getirdiği bütünlüğe ise kaza adı veriliyordu⁶⁶.

Osmanlı Devleti'nin ilk yıllarında kadı, yetki genişliği sebebiyle bir bakıma kaza ile özdeş gibiydi. XV. yüzyıla gelindiğinde ise Osmanlı Devleti'nin hâkimiyet alanının genişlemesi, sancakların artması ve dolayısıyla bir kadının sancağın tüm işlerini görememesinden dolayı kadı sayıları ile buna bağlı olarak kaza bölgelerinin sayısı artmıştır. XVI. yüzyıldan itibaren, tımar sisteminde yer alan nahiye/vilâyetlerin hukukî işlerinin halli için bu birimlerin kadının yetki alanına dâhil edilmesiyle kaza olarak isimlendirilen yeni bir idari tasnif ortaya çıkmıştır. Böylece kaza, hukukî ve idarî bir birim olarak doğrudan kazaskere bağlanmıştır⁶⁷.

Kaza sistemi içerisinde kazaskerlik önemli bir yere sahiptir. Bu kurum I. Murad zamanında askerî sınıfın bazı anlaşmazlıklarına bakmaları için kurulmuştur. Fatih Sultan Mehmed döneminde ise Anadolu ve Rumeli kazaskeri olarak ikiye ayrılmıştır⁶⁸. Yavuz Sultan Selim döneminde Arap ve Acem kazaskerliği kurulmuş

⁶³ Özcan, “Muhallefât”, C.30, s.406.

⁶⁴ Doğan, “Osmanlı Devleti Klasik Çağında Kadılık Kurumu ve Fonksiyonları”, 6/4, s. 35.

⁶⁵ Fethi Gedikli, “Kazâ”, *TDVİA*, C.25, TDV Yayınları, Ankara 2002, ss. 117-118.

⁶⁶ Abdülkadir Erçin, “Osmanlı Devleti'nde Kadı ve Şer'i Mahkemeler”, *Çeşm-i Cihan: Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 2/1, 2015, ss. 15-16.

⁶⁷ Tuncer Baykara, “Kaza”, *TDVİA*, C.25, TDV Yayınları, Ankara 2002, ss. 119-120.

⁶⁸ Gedikli, “Kaza”, C.25, s. 118.

böylece sayıları üçe çıkarılmıştır. Ancak bir süre sonra üçüncü kazaskerlik kaldırılarak Anadolu kazaskerliğine bağlanmıştır. Kazasker tayinleri XVI. yüzyıla kadar veziriazam⁶⁹ tarafından yapılmakta olsa da XVII. yüzyıldan itibaren veziriazamın onayını almak şartıyla şeyhülislama⁷⁰ bırakılmıştır. Kazaskerlik tayinlerinde veziriazam, “küçük telhis”le tayin olacak kişiyi padişaha arz eder ve onayını isterdi. Kazaskerler veziriazamla anlaşmazlık, saltanat değişikliği, siyasî ayaklanma, ilmî yetersizlik, görevde ihmal ve hastalık gibi nedenlerle görevden azillerinde de padişahın onayına sunulmaktaydı⁷¹.

XVI. yüzyıl ortalarına kadar ilmiye sınıfının en yüksek makamı olan kazaskerler, Divan-ı Hümayunda şer’î davalara bakardı. Ayrıca ilmiye mensuplarının tayin, görevden azli, nakilleri ve terfi gibi işlerine, ordudaki askerî-hukukî davalara ve bunların yanı sıra askerî sınıfın miras davalarına da kazaskerler bakardı⁷². Kazaskerlerin önemli görevlerinden biri de müderris ve kadıların tayinleri ile azillerini yapmaktır⁷³.

2.4.1. Kadıların Derece, Tayin ve Görevleri

Arapçada “kaf” ve “dad” harfleriyle oluşan “kada” yani yargılama kelimesinden türeyen ve yargıç anlamına gelen kadı⁷⁴, insanlar arasındaki anlaşmazlıkları ve davaları şer’î hukuka göre çözmek için görevlendirilen kişidir. Osmanlı Devleti’nde kadıların yetkileri Tanzimat’a kadar çok geniş alanları kapsamıştır⁷⁵.

Osmanlı Devleti’nde kuruluşundan itibaren fethedilen yerlere bir kadı ve bir subaşı tayininin yapılması gelenek olmuştur. Fethedilen yerlere atanan kadılar orada şer’î ve örfî hukuku uygulamakla mükellefti⁷⁶. Kadılar görev yerlerinde sadece mahkeme hâkimi değil aynı zamanda bir idareci, bir belediye başkanı, noter, vakıf

⁶⁹ Veziriazam hakkında daha fazla bilgi için bk. Mehmet İpşirli, “Sadrazam”, *TDVİA*, C.35, TDV Yayınları, İstanbul 2008, ss. 414-419.

⁷⁰ Şeyhülislâm hakkında daha fazla bilgi için bk. Mehmet İpşirli, “Şeyhülislâm”, *TDVİA*, C.39, TDV Yayınları, İstanbul 2010, ss. 91-96.

⁷¹ Mehmet İpşirli, “Kazasker”, *TDVİA*, C.25, TDV Yayınları, Ankara 2002, s. 141.

⁷² Gedikli, “Kaza”, C.25, s. 118.

⁷³ İpşirli, “Kazasker”, C.25, s. 142.

⁷⁴ Doğan, “Osmanlı Devleti Klasik Çağında Kadılık Kurumu ve Fonksiyonları”, 6/4, s. 36.

⁷⁵ Fahrettin Atar, “Kadı”, *TDVİA*, C.24, TDV Yayınları, İstanbul 2001, s. 66.

⁷⁶ İlber Ortaylı, “Kadı”, *TDVİA*, C.24, TDV Yayınları, İstanbul 2001, s. 69.

müfettişi ve çeşitli görevlileri denetleyerek müfettişlik görevlerini de yerine getiren çok fonksiyonlu bir memurdu⁷⁷.

Kadı ilmiye sınıfına mensup bir memurdu. Her memuriyette olduğu gibi kadıların da göreve başlayabilmeleri için medreseyi bitirerek icazet⁷⁸ alması gerekirdi. Medreseyi bitiren insanlar iftâ, tedris ve kaza⁷⁹ görevlerine başlarlar. Kadılık mesleği için kişinin medresede kaç yıl okuduğu değil, medrese tahsilindeki imtihanları vermiş olması önemliydi. Kadılık kurumunda asıl önemli olan XV. yüzyılda Fatih Sultan Mehmed tarafından kurulan “Sahn-ı Seman Medresesi” ve XVI. yüzyılda Kanuni Sultan Süleyman tarafından kurulan “Süleymaniye Medreseleri” gibi büyük medreseleri bitirmiş olmaktı. Bu medreselerden danışmend⁸⁰ olarak çıkan kişiler karma ilmî heyetin önünde yazılı ve sözlü olarak imtihana girerlerdi. Başarılı olan kişiler “İstanbul ruusu” denilen dereceyi alırlardı⁸¹. Mezun olan öğrenciler mülâzemet⁸² denilen bir nevi stajyerlik yaparlardı. Staj yapılacak yer mevleviyet pâyesi kadıların olduğu önemli bir merkezdeki mahkemede yapılırdı. Mülâzemet devri üç beş yıl sürer, bu süre sona erdiğinde İstanbul’a gelirler ve imtihanı vererek başarılı olan kişiler en alt kademedeki kazalardan birine gönderilirdi⁸³.

Kadıların tayini ilk başta padişah tarafından bizzat yapılırsa da I. Murad döneminde kazaskerlik kurumu oluşturulduktan sonra bu kuruma bırakılmıştır. Böylece kadılık Divan-ı Hümayunda, Rumeli ve Anadolu kazaskerlerinin arzı ve padişahın onayıyla yapılmaya başlanmıştır⁸⁴. XVI. yüzyılın sonlarına doğru şeyhülislamın güçlenmesiyle mevleviyetlerin tayinini onlar yapmıştır. Ancak kadı atamalarındaki nihai yetki padişahla olmuştur. Belli kazalara tayin edilen kadılar bu bölgelerde istedikleri kadar kalamamışlardır. Bölge halkı ile gereğinden fazla yakınlaşmanın olmaması, rüşvet ve adam kayırmanın önüne geçmek ve sırada

⁷⁷ Doğan, “Osmanlı Devleti Klasik Çağında Kadılık Kurumu ve Fonksiyonları”, 6/4, s. 36.

⁷⁸ Osmanlı Devleti’nde eğitim ve öğrenimini tamamlayan öğrencilere üstatları tarafından verilen bir nevi mezun belgesidir. bk. Cemil Akpınar, “İcâzet”, *TDVİA*, C.21, TDV Yayınları, İstanbul 2000, ss. 393-400.

⁷⁹ İftâ müftülük, tedris müderrislik, kaza ise kadılık görevlerini ifade etmektedir.

⁸⁰ Medreseyi bitirdiğine dair hocalarından icazet alan öğrencilerdir.

⁸¹ İlber Ortaylı, *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devleti’nde Kadı*, Kronik Kitap, İstanbul 2017, s. 12.

⁸² Mülâzemet hakkında detaylı bilgi için bk. Mehmet Aykanat, “Klasik Dönemde Osmanlı Devletinde Hâkim adaylığı: Mülâzemet”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, S. 34, Nisan 2018, ss. 165-188.

⁸³ Ortaylı, “Kadı”, C.24, s. 70.

⁸⁴ Doğan, “Osmanlı Devleti Klasik Çağında Kadılık Kurumu ve Fonksiyonları”, 6/4, s. 37.

bekleyen kadı adaylarına⁸⁵ da fırsat vermek için kadıların görev süreleri kısa tutulmuştur⁸⁶. Bu süre XVI. yüzyıldan itibaren ilk başta üç yıl, daha sonraki yıllarda iki yıl, XVII. yüzyıldan itibaren ise bir yıl olmuştur. Bunlardan büyük kadılıkları ifade eden “mevleviyet kadılıklarının” süresi bir yıl ile sınırlıydı. Kazalardaki küçük kadılıkların görev süresi ise ilerleyen zamanlarda iki yıldan yirmi aya indirilmiştir. Görev süresini tamamlayan kadı, İstanbul’a gelerek bir sonraki görev yeri belirlenene kadar burada ilmî faaliyetlerine devam etmiştir. Böylece kadıların ilim faaliyetlerinden uzak kalmasının da önüne geçilmiştir⁸⁷.

İstanbul’a dönen kadıların bilgi seviyeleri ve eserleri ile tanınmış olması gerekmektedir. Zira meslekte bilgi seviyesi ve eserleriyle tanınmayan bir kimsenin büyük merkezlere tayin olması zordu. Kadılık merkezlerinde ilk başı Rumeli ve Anadolu kazaskerliği çekmekteydi. Bundan sonra sırasıyla “İstanbul kadısı, Haremeyn mevleviyeti, bilâd-ı hamse mevleviyeti, mahrec mevleviyeti, devriye mevleviyeti, sancak kadılıkları ve kaza kadılıkları” gelmekteydi. Ancak burada dikkat edilmesi gereken bir nokta vardır. Osmanlı Devleti’nin son asırlarında fiilen İstanbul kadılığı veya kazaskerlik görevi yapmayan bazı kadılara da İstanbul, Rumeli ve Anadolu pâyeleri verilmiştir⁸⁸.

Kadılıklar arasında bir de “Ordu kadısı” unvanıyla kadılar mevcuttu. Bu kadılar daha önceden padişah ile birlikte giden kazaskerlerin yerine atanan mevâlî denilen büyük kadılıklardan emekli olmuş kişilerdi. Padişahların sefere gitmeyi bırakmasıyla kazaskerler de sefere gitmeyi bırakmışlardı. Padişah yerine serdâr-ı ekrem olarak orduyla sefere giden veziriazamların yanına vekâleten tayin edilirdi. Bu kadılar gerektiğinde Haremeyn mevleviyetinden Mekke kadılığına tayin edilirdi. Bunun dışında bir de Rumeli kazaskerliği tarafından donanmaya tayin edilen “Ordu kadısı” mevcuttur⁸⁹.

⁸⁵ Kadı olmak için okuyan “softa” adı verilen öğrencilerin sayısı çok fazla idi. Bu öğrenciler tayin edilmedikçe bir araya gelerek kent ve köyleri talan etmeye başlamışlardı. Bu bakımdan kadılıkların süresinin kısa tutulması, yeni kadıların atanmasına zemin hazırlamış, kent ve köy huzurunun sağlanmasına olanak sağlamıştır. bk. İnalcık, *Osmanlı İmparatorluğu Klâsik Çağ (1300-1600)*, s. 122.

⁸⁶ Betül Doğangüzel, “Tanzimat Döneminin Şeriye Mahkemeleri ve Kadıların Değişim Sürecine Etkisi”, *Adalet Dergisi*, S. 62-63, 2019, s. 54.

⁸⁷ İsmail Doğan, “Klasik Dönem Osmanlı Mahkemeleri”, *Kafdağı*, 4/2, Haziran 2019, s. 201.

⁸⁸ Ortaylı, “Kadı”, C.24, s. 71.

⁸⁹ Yusuf Halaçoğlu, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı*, TTK Yayınları, Ankara 1991, ss. 113-114.

Osmanlı Devleti'nin klasik döneminde kadıların bulundukları bölgede onlara ayrılmış mahkeme binaları mevcut değildi. Kadılar görevlerini çoğu zaman camilerde, kendi evlerinde ve konaklarında yerine getirirlerdi⁹⁰. Bu dönemde kadılar bulundukları bölgede hâkimlik yapardı. Mahkemelerde vakfiye tanzim ve tescili, vasi tayini, yetim malların idaresi, alacak-verecek, kefalet, miras, evlilik, nafaka, darp, adam öldürme, hırsızlık gibi davalara bakardı. Ayrıca naib, müteveli, imam, hatib gibi kişilerin tayinini yapardı⁹¹. Kadıların hâkimlik görevinin yanında bugünkü belediyenin yaptığı işleri de yapardı. İdarî görevleri arasında çarşı-pazarı denetlemek, satışı yapılan malları, bu mallarda bulunması gereken özellikleri, fiyatları, fiyatlardaki narh tespitini, vergilerin hukuka uygun şekilde toplanmasını sağlamak gibi görevleri vardır⁹². Ayrıca yetim kızları evlendirmek, bulunduğu yerin asayiş ve emniyetini sağlamak, şahitleri ve kendisine bağlı görev yapan kişileri denetlemek gibi görevleri vardır⁹³.

Belli sancak veya kaza bölgesine tayin edilen kadılar, o bölgenin köyleri de dâhil olmak üzere her yerinde yukarıda anlattığımız görevlerini yerine getirmek zorundadır. Tek bir kadının böylesine geniş bir alanda görevini yapması zor olduğu için kendisine bazı yardımcıları seçmiştir. Bu yardımcıların ilk başında kadılar tarafından her nahiyeye tayin edilen naibler vardı⁹⁴. Sözlükte “birini temsil etmek, birine vekâlet etmek” anlamındaki “nevb” mastarından türeyen nâib, bir makamın sorumluluğunu asıl sahibi yerine bir zaman için yüklenen kimse” demektir⁹⁵. Bu cümleden de anlaşılacağı gibi naibler, kadının görev yükünü azaltmasına yardımcı oluyorlardı. Kadıların, naib tayin etmek için önce merkeze arz etmesi, tayin ve kuruluş (ihdas) izni alması gerekirdi⁹⁶.

Kadılar, naiblerini seçerken medreselerden icazet almış, o bölgenin ulemasından seçerdi. Bu durumun nedeni naiblerin dolayısıyla mahkeme personellerinin de belirli bir tahsil ve hukuk bilgisine sahip olması gerektiğindendir. Kadılar tarafından tayin edilen naibler, tayin edildiği yerde kadının yapması gereken

⁹⁰ Doğan, “Osmanlı Devleti Klasik Çağında Kadılık Kurumu ve Fonksiyonları”, 6/4, s. 37.

⁹¹ Abdullah İslamoğlu, “Osmanlı Devleti’nde Kadılık Kurumunun Tarihsel Gelişim Süreci”, *Adalet Dergisi*, S. 62-63, 2019, s. 71.

⁹² Yılmaz Yurtseven ve Gamze Nur Şahin, “Klasik Dönem Osmanlı Hukukunda Padişahın Yargı Yetkisi”, *YBHD*, S. 1, 2016, s. 174.

⁹³ Atar, “Kadı”, C.24, s. 68.

⁹⁴ İslamoğlu, “Osmanlı Devleti’nde Kadılık Kurumunun Tarihsel Gelişim Süreci”, S. 62-63, s. 72.

⁹⁵ Casim Avcı, “Nâib”, *TDVİA*, C.32, TDV Yayınları, İstanbul 2006, s. 311.

⁹⁶ İslamoğlu, “Osmanlı Devleti’nde Kadılık Kurumunun Tarihsel Gelişim Süreci”, S. 62-63, ss. 72-73.

görevleri yapardı. Davalara bakmak ve keşfe çıkma bu görevlerin başını çekmektedir⁹⁷.

Naiblerin genelde görev süreleri yoktur. Ancak belirli süreler için görev değişikliği olabilirdi. Göreve tayin edilen naibler, kendisini tayin eden kadı tarafından kendi başına görevden alınamayacağı gibi nâibi olduğu kadının ölüm veya azliyle de görevlerine son verilmezdi. Ancak görevde yetersiz ve bilgisiz oldukları anlaşılır, bir yolsuzluğa karışır veya halka zulmetmeye başlarlar ise azledilirlerdi. Görevini hakkıyla ifa etmeyen naibler hakkındaki şikâyetler Dîvân-ı Hümâyuna gelir burada kazaskerler bu konu ile ilgilenirdi⁹⁸.

Kadıya yardımcı olan görevliler arasında şuhudü'l-hal de vardır. Osmanlı mahkemelerinde verilen hükümlere şahit olarak imza atmak veya bazı konularda bilirkişilik yapmak çoğunlukla farklı kişiler tarafından yapılıyordu. Bunların hepsine şuhudü'l-hal deniliyordu. Mahkeme içerisinde ve kadının yanında görev yapan en önemli kişi kâtip idi. Kâtiplerin dava kaydı, şahidin ifadesini denetleme, sicillerin saklanması ve düzgün tutulması, mahkemeyle ilgili yazışmaları yürütmek, merkezden gelen fermanları, iltizam beratlarını kaydetmek gibi görevleri vardı. Kadının yardımcılarında miras taksimi işleri ile uğraşan kassamlar da vardı. Mahkemenin adli polis fonksiyonundaki muhızır, alacak, katl ve hırsızlıkta davalı ve davacıyı mahkemeye celb ederdi⁹⁹. Bunların dışında emin (noter-mütercim), imam ve kadıların bulundukları yerde asayiş sağlamak için işbirliği içerisinde olduğu subaşı¹⁰⁰, asesler (yasakçılar)¹⁰¹, kale dizdarları¹⁰² ve zabıta olarak ortaya çıkan muhtesibler vardır¹⁰³.

Osmanlı mahkemeleri içerisinde bir de gayrimüslimlerin kendi aralarındaki aile, miras ve şahıs davalarını kendi dinlerine göre çözümlemek üzere başvurdukları

⁹⁷ Ortaylı, *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devleti'nde Kadı*, s. 45.

⁹⁸ Mehmet İpşirli, "Nâib", *TDVİA*, C.32, TDV Yayınları, İstanbul 2006, s. 312.

⁹⁹ Ortaylı, *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devleti'nde Kadı*, ss. 49-84.

¹⁰⁰ Subaşı hakkında detaylı bilgi için bk. Mücteba İlgürel, "Subaşı", *TDVİA*, C.37, TDV Yayınları, İstanbul 2009, ss.447-448.

¹⁰¹ Ayrıntılı bilgi için bk. Abdülkadir Özcan, "Asesbaşı", *TDVİA*, C.3, TDV Yayınları, İstanbul 1991, s. 464.

¹⁰² Kale dizdarları için bk. Yusuf Oğuzoğlu, "Dizdar", *TDVİA*, C.9, TDV Yayınları, İstanbul 1994, ss. 480-481.

¹⁰³ Osmanlı Devleti'nde daha çok "ihtisap ağası" veya "ihtisap emini" olarak adlandırılan muhtesipler, kadıların emirlerini yerine getirirlerdi. Narhlarla ilgilenir, esnafı denetler ve halk-esnaf arasındaki münasebetleri düzenlemiş olurdu. Ayrıntılı bilgi için bk. Ziya Kazıcı, "Hisbe", *TDVİA*, C.18, TDV Yayınları, İstanbul 1998, ss. 143-145.

kilise ve sinagoglar aracılığıyla kurulan cemaat mahkemeleri vardır¹⁰⁴. Ancak gayrimüslimler ceza, borç ve ticaret hukuku gibi diğer alanlarda ve kendi mahkemelerine gitme konusunda aralarında anlaşmazlık çıktığında kadı mahkemelerine başvurulardı. Ayrıca Osmanlı Devleti'nde kısa bir süre bulunarak geri gidecek olan gayrimüslimlerin kendi aralarındaki davalara da konsolosluk mahkemeleri bakmaktadır. Ancak bu mahkemelerin görev ve yetkileri sınırlı olmakla birlikte Osmanlı Devleti genelindeki yargı yetkisi klasik Osmanlı mahkemesindedir¹⁰⁵.

2.4.2. Kadılık Müessesesinde Islahat Gereksiniminin Ortaya Çıkması

Osmanlı Devleti'nin klasik düzeni zamanla çeşitli nedenlerden dolayı aksamaya başlamış, devletin ihtiyaçlarına ve halkın beklentilerine cevap veremez hale gelmiştir. Bu durumun hangi kurumdan başlayarak diğerine geçtiği ise tartışmalı bir konudur. Fakat Osmanlı Devleti'nin hangi kurumunda aksaklık olursa olsun, devlet mekanizmasını bir araya getiren zincirlerden biri eksilmiş olacak ve sıra diğerine gelmiş olacaktır.

Osmanlı Devleti klasik dönem kurum ve kuruluşlarındaki aksamaların 1521 tarihinden sonra başladığı kabul edilmektedir. Bu tarihten sonra öncelikle medreselerde eğitim-öğretim sistemi içerisinde araya hatır-gönül işleri karışmış ve böylece hak etmeyen kişilere unvanlar verilmeye başlanmıştır. Hatta bu dönemde bazı mollaların bile, mülâzemet kâğıtlarını sattığı bilinmektedir. Mülâzemet, Osmanlı uleması olmanın giriş anahtarı olduğundan, para karşılığında eğitim almadan insanların müderris ve kadı olmasını sağladı. Devlet erkânı ve mülk sahiplerinin yakınları sınavsız ruus almaya başladılar. Bir yolunu bulup tayin edilenler ise zamanla kazaskerlik rütbesine geldiklerinde onlara verilen arpalıklarını¹⁰⁶ az görüp rüşvete başvurdular. Kadılar, kendilerine arpalık olarak verilen kazalara naiblerini gönderir, naibler bu bölgede hâkimlik görevi yaparak elde ettikleri hasılatı kendi

¹⁰⁴ Yurtseven ve Şahin, "Klasik Dönem Osmanlı Hukukunda Padişahın Yargı Yetkisi", S. 1, s. 175.

¹⁰⁵ Mehmet Âkif Aydın, "Mahkeme", *TDVİA*, C.27, TDV Yayınları, Ankara 2003, s. 342.

¹⁰⁶ İlk başta bir kısım devlet büyüklerinin ve atları ile savaşa giden askerlerin hayvanlarına verilen arpa parasını ifade etmekte idi. Ancak sonradan ilmiye sınıfı mensuplarına maaşlarından ayrı olarak aynı ve nakdî yardımı ifade eden arpalık verilmeye başlanmıştır. Arpalık, "mevleviyet payesi" almış kadıların "görev alabilecekleri nitelikte yeterli mansıp olmaması üzerine çözüm olarak böylelerine ek gelir olarak daha alt derecedeki bir veya birkaç kazanın" kadılığının verilmesini ifade etmiştir. bk. Cahit Baltacı, "Arpalık", *TDVİA*, C.3, TDV Yayınları, İstanbul 1991, ss. 392-393; Hamiyet Sezer Feyzioğlu ve Selde kılıç, "Tanzimat Arifesinde Kadılık-Naiblik Kurumu", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 24/38, 2005, s. 34.

payını aldıktan sonra kalanını arpalık sahibine gönderirdi. Ancak zamanla naib olarak kazada bulunun imam-hatip gibi kişiler tayin edilmiştir. Bu durum ilmiye sınıfından olmayan kişilerin kadılık yapmasına ve kadılık kurumunun yeterli bilgi ve beceriye sahip olmayanların eline geçmesine sebep olmuştur¹⁰⁷.

Klasik dönem Osmanlı kurum ve kuruluşlarındaki aksaklıklar neticesinde devlet içerisinde yaşayan halk zor zorunda kalmış ve yoğun şikâyetlerin başlamasına neden olmuştur. Padişahlar ve devlet ileri gelenleri içinde bulundukları bu durumdan çıkmak için sorunun nedenlerini bulmaya çalışmışlardır. Devlet ileri gelenleri genel olarak “kanun-ı kadime”¹⁰⁸ geri dönülmesi gerektiği kanaatine varmışlardır. Bu çerçevede padişahlar tarafından hazırlanan ve “Adaletnâme”¹⁰⁹ olarak adlandırılan fermanlar Osmanlı topraklarındaki ilgili sancak ve kazalara gönderilmiştir.

1595 yılında III. Mehmed’in cülûs töreni sırasında Anadolu Beylerbeyi, sancak beylerine ve kadılara gönderilen adaletnâme, ilk defa devletin içinde düştüğü kargaşaya, yaygın hale gelen yolsuzluklara, kurallara uymayan görevlilere değinmiş ve onlara şiddetli cezalar vermekle tehdit etmiştir. Adaletnâmede, I. Süleyman zamanındaki kanunların çiğnendiğini, kanuna aykırı birtakım bid’atlar ile halktan alınan resim ve vergilerin arttırıldığını, sancak beyleri ve subaşlarının, eşkiyalar ile ortak olduklarını ve vilayetlerde görev yapan kadı, kadı naibleri, sancak beyleri, subaşı, mültezimler gibi devlet adamlarının yolsuzluklarını, adaletsizliklerini ve halktan fazladan para almalarını konu edinmektedir. Bu adaletnâmeden sonra Osmanlı Devleti’ndeki yolsuzlukları giderek artmış, ordu içerisindeki sarıca ve sekban adını alan kuvvetler ayaklanarak köy ve kasabaları yağmalamış, insanları katletmiştir. Celâlî isyanları¹¹⁰ verilen duruma dayanamayan halk kitleleri halinde

¹⁰⁷ Hamiyet Sezer Feyzioğlu, *Tanzimat Döneminde Kadılık Kurumu ve Şer’i Mahkemelerde Düzenlemeler*, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2010, ss. 24-26.

¹⁰⁸ Klasik dönem Osmanlı hukuku içerisinde olan örfî hukukun uygulanmasıdır.

¹⁰⁹ Adaletnâmeler, devletin içinde bulunduğu zor zamanlarda idarecilerin yolsuzlukları, kanunların usulsüz uygulanışı, kadıların görevlerini kötüye kullanmaları, halktan fazla para alınması, angarya hizmetler, halk ile askerî sınıf arasındaki çatışmalar gibi birçok konunun önlenmesi ve halkın korunması amaçlanarak çıkarılmıştır. bk. Halil İncalcık, “Adaletnâme”, *TDVİA*, C.1, TDV Yayınları, İstanbul 1988, ss. 346-347.

¹¹⁰ Celâlî isyanları sırasındaki zulüm giderek artmış, devlet yönetimi durumu önlemekte çaresiz kalmış, çıkarılan adaletnâmelerde köylülere silahlanma çağrısı dahi yapılmıştır. Önü alınamayan zulümler karşısında köylü toprağını terk ederek, şehir, kale ve etrafı surlarla çevrili yerleşim yerlerine hatta ormanların derinliklerindeki kuytulara kaçmışlardır. Celâlîlerin zulümlerinden büyük gruplar halinde kaçan ve başka yerlere göç eden insanlar kitaplarda “Büyük Kaçgun” olarak adlandırılmıştır. bk. Mücteba İlgürel, “Celâlî İsyanları”, *TDVİA*, C.7, TDV Yayınları, İstanbul 1993, ss. 252-257; İncalcık, *Devlet-i Âliye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar-I*, s. 325.

kaçmaya başladılar. I. Ahmed zamanında ilan edilen adaletnâmede bu durum açıkça görülmektedir¹¹¹.

I. Ahmed zamanında ilan edilen bu adaletnâmede kadıların yaptığı yolsuzluk, rüşvet ve halka zulmetmesi uzun uzun verilmektedir. Kadıların görevlerini kötüye kullandıklarını göstermek için İsmail Hakkı Uzunçarşılı şu metinleri vermiştir:

...siz ki kadılersınız, nahiyelerünüzü nâiblerünüze iltizama verüb bir cânibten siz ve bir cânibten nâibünüz voyvodular ile müttefik olub karye be-karye gezüb reâyâ (köylü) ve bereâyânın müft ve meccanen koyun ve kuzu ve tavuk ve yağ ve bal ve arpave saman ve odun ve otlakların çeküb aldığınızda mâada her kasaba vekayeye karib geldiğinizde yeni mahbereleri sayub, defter edüb bâdehu mahalline varub bunlar ne zamanda fevt olmuşlardır ve bunların metrukâtı nice oldu? Ne için bize haber eylemedin? Ve bizden izin almadan defneylediniz deyu taaddî edüb ve kefereden mürd olanlardan bir kaç kuruş almayınca defne izin vermeyüb ekserinn veresesinden sagîr ve sagîre ve gaib ve gaibe olmayub cümle hâzır ve kibar (büyük yaşta) olub kısmet taleb eylemezler iken cebren müteveffanın muhallelâtını yazub iki yüz akçe değer esvabı bin ve bin beş yüz akçe pahaya tutub kısmet bahanesiyle beğendiğiniz esvabı çeküb alub ve sizden mukaddem kadı olanlar bir defa kısmet eylediği müteveffa için kısmet olmamaış ve bazı esvab gizleyüb rûsûm kısmına gadreylemişsiz tekrar kısmet lâzımdır deyu kısmet idüb.... ve voyvodalar ile müttefik olub bilâ-emr kasaba kasaba karye be-karye bî-günah Müslümanları teftiş idüb maldar olanlara sen mal bulmuşsun ve Celâli sende çok akçe ve esvab komuş deyu ahzettirüb ve hîn-i teftişte Müslümanlar iyi kimesnelerdir didiklerin ayrı ve bî-namaz didiklern ve bu kimse yabandan gelmiştir bilmeyiz ve yamazlığın görmedik didiklerin ayrı ferdin fere sicilledüb ve birbirine kefil verüb tekrar sicilledüb her birinden birer, ikişer kuruş sicil ve hüccet akçesi ve muhızır ve hizmetkâr akçesi aldıktan... reâyâ ve bereâyâya nice teklifler edüb emr-i şerifte ne vechile ferman olunmuştur diyenleri emre imtisal eylemedi deyu sicilleyüb hakkından gelmek lâzımdır deyu zaleme tâifesine ahzettürüb küllî malın alıb ve aldırub...¹¹²

Devlet kurumlarındaki ve bizim açımızdan kadılık kurumunu konu edinen bu adaletnâmeler yürürlükte olsa da bir süre sonra uygulanmamaya başlanmıştır. Zira bu durum IV. Murad’a takdim edilen *Koçi Bey Risalesi*’nden anlaşılmaktadır.

Koçi Bey, risâlesinde XVI. yüzyılın sonlarında başlayarak Osmanlı Devleti’nin içinde bulunduğu kötü durumu genel hatlarıyla verdikten sonra ülke çapında baş gösteren kötülükleri görüp de sessiz kalmasının mümkün olmayacağını ifade eder. İçinde bulunulan bu durumu da hükümdara duyurmayı kendisi için kaçınılmaz bir görev olarak görür. Osmanlı Devleti’nin “geleceğini ve bekasını” etkileyecek olan büyük tehlikeyi haber vererek, idarî ve ictimâî kurumlar aracılığıyla ele alır. Gözden geçirdiği konuları önceden nasıldı, şimdi nasıl düşüncesiyle geçmişle şimdiki zamanı mukayese etmektedir. Yaşanmakta olan çözümlerin başlangıcı olarak Kanuni

¹¹¹ İnalcık, *Devlet-i Âliye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar-I*, ss. 324-328.

¹¹² İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti’nin İlmiye Teşkilâtı*, TTK Yayınları, Ankara 1988, ss. 250-252.

Sultan Süleyman devri ve özellikle III. Murad'ın son saltanat yıllarına götürmekte olan Koçi Bey, birinci derecede önemli olan bir mesele olarak tımar ve zeamet müessesesi üzerinde ısrarla durmuştur. Devlet içerisindeki ayrılıkların kötü sonuçlarından birinin de kapıkulu askeriyile tımarlı güç arasında öteden beri devlet tarafından korunmakta olan dengenin bozulması, başıboş bir kuvvet olarak meydana bulan bu zümreden sipahilerin kontrol ve disiplinden çıkmasını aktarmaktadır. Bir diğeri ise devşirme sisteminin içerisinde “ecnebi” denilen başka sosyal tabaka ve sınıflardan kişilerin girmiş veya sokulmuş olmasıdır¹¹³.

Koçi Bey risâlesinde yukarıdaki bilgileri verdikten sonra bizi ilgilendiren asıl konu olan ilmiye sınıfındaki aksaklıkları vermiştir. Koçi Bey, kadılık kurumunu “Kazaskerler dahi zaman-ı mansıbı fırsat ve fırsatı ganimet bilüb menasibin ekserin rüşvet ile nâ-ehle verir oldular”¹¹⁴ ve “Mülâzimlikler dahi yolu ile verilmeyip, satılmağa başlayalı voyvoda ve subaşı kâtipleri ve avam tabakasından birçokları beş-on bin akçe ile mülâzim oldu, sonra az zamanda müderris ve kadı olup, ilim sahâsı cahillerle doldu” cümleleriyle ortaya koymuştur. Koçi Bey, ilmiye teşkilatı içerisindeki kadılık kurumunda rüşvet, adam kayırma, usulsüz tayinler ile buna bağlı bilgi beceriden yoksun kişilerin başa geçmesi, hile ile başa geçen kişilerin ilmiye teşkilatının saygınlığını azaltması ve halka yapılan zulüm gibi konulara değinerek eleştirilerde bulunmuştur¹¹⁵.

Koçi Bey'in risalesinden de görüleceği üzere, devletin içinde bulunduğu durumun nedenlerini devlet adamları kanun-ı kadim'in bozulmasına bağlamışlar ve kanun-ı kadim'e dönülmesi ile kurumların düzeleceğine inanmışlardır. Burada onların atladığı ve bugünden görülmesi çok daha rahat olan şey ise; bir kurum ve kuruluşun bozulduktan sonra eski haline bir daha gelmeyeceğidir. Çünkü kurumlar o günün şartlarına ayak uyduramadıkları için değişim meydana gelmiştir. Dönemin koşullarına uygun yeni kurumların gelişmesi ise Osmanlı Devleti üzerinde Avrupa etkisinin artmasıyla olmuştur.

III. Selim zamanına kadar 1716, 1775, 1783 tarihlerinde de ilmiye teşkilatı, kadı atamaları, eğitimleri, kadı yolsuzluklarının önlenmesi ve kadılara verilecek

¹¹³ Ömer Faruk Akün, “Koçi Bey”, *TDVİA*, C.26, TDV Yayınları, Ankara 2002. ss. 144-145.

¹¹⁴ Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilâtı*, s. 248.

¹¹⁵ Zuhuri Danışman, *Koçi Bey Risalesi*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1972 s.28.

suçlarla ilgili fermanlar çıkarılmış ancak olumlu bir sonuç elde edilememiştir¹¹⁶. III. Selim tahta geçtiğinde ise devletin içinde bulunduğu durum karşısında siyasî, idarî, adlî, askerî kurum ve kuruluşlarındaki zayıflıkları önlemeye çalışmış, özellikle askeri alanda batıdan öğretmen ve uzman getirilerek onların yöntemlerinden yararlanılmaya çalışılmıştır¹¹⁷. III. Selim dönemi, Osmanlı Devleti'nin batının gerisinde kaldığını anladığı ve batıyı örnek almaya başlayarak bunun için ilk adımların atılmaya başlandığı bir dönemdir.

III. Selim hükümdar olduktan sonra devlet ileri gelenleri ile toplantılar yapmış kadılar üzerinde ıslah çalışmaları için Rumeli ve Anadolu kazaskerlerine fermanlar göndermiştir. 1792 yılında gönderilen bu fermanla kadılar ve naiblerinin idaresi altında bulunan kaza ve köylerde yaptığı yolsuzlukların giderilerek adalet çemberi içerisinde yönetilmesine özellikle dikkat çekilmekteydi. Bunun dışında arpalık ve maiyetlerin işinin ehli naiblere verilmesi, kadılıkta adam kayırma ile atanan cahil kadıların yerine artık bilgili ve eğitimli kadıların atanması, halka yapılan zulüm ve eziyetin sonlanması, davalarda adil olunması, buna karşı gelenlerin cezalandırılması gibi maddeler yer almaktaydı. 1793, 1795, 1798, 1799 ve 1802 yıllarında da kadılık ile ilgili fermanlar çıkarılmıştır. Bu fermanlarda yukarıdakilere ek olarak; kadıların yaşlanması ya da hastalanması durumunda kendisine naib ataması gerçekleşecekse şeyhülislam tarafından bizzat görülerek tayin edilmesi, isim benzerliği ile daha yüksek derecedeki kadılığa geçmeye çalışanların önüne geçilmesi, atanan kadıların derecesi ne olursa olsun bizzat kendisinin tayin edildiği bölgeye gitmesi, yetim mallarının güvenilir vasilelere verilmesi, kadıların hâkimlik görevlerini yerine getirerek yönetim işlerine karışmamaları gibi konulara yer verilmiştir¹¹⁸. Ancak III. Selim döneminde yapılan bu ıslah çalışmaları başarıya ulaşamamıştır.

III. Selim'in ölümünden sonra¹¹⁹ tahta geçen II. Mahmud, ilk iş olarak istemese de Alemdar Mustafa Paşa önderliğinde toplanan “Meşveret-i Amme” ile burada

¹¹⁶ Feyzioğlu ve Kılıç, “Tanzimat Arifesinde Kadılık-Naiblik Kurumu”, 24/38, ss. 35-36.

¹¹⁷ Bülent Tanör, *Osmanlı-Türk Anayasal Gelişmeleri*, YKY, İstanbul 2015, s. 37.

¹¹⁸ Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilâtı*, ss. 255-260.

¹¹⁹ III. Selim'in “Nizâm-ı Cedîd” ordusunu kurmasıyla buna muhalefet olan kişilerin faaliyetleri sonucunda Kabakçı Mustafa İsyanı çıktı. III. Selim tahttan indirilerek yerine IV. Mustafa geçti. Nizam-ı Cedîd yanlıları ise Alemdar Mustafa Paşa etrafında toplanarak tahta tekrar III. Selim'in geçmesi için ayaklandılar. Bu sırada Kabakçı Mustafa öldürülerek isyan bastırıldı ancak IV. Mustafa amcası III. Selim ve kardeşi şehzade Mahmud'un ölüm emrini verdi. III. Selim kurtarılamamış olsa da şehzade Mahmud kurtarılmış ve IV. Mustafa zorla tahttan indirilerek yerine II. Mahmud geçirildi. Alemdar Mustafa Paşa da sadrazam oldu. Detaylı bilgi için bk. Kemal Beydili, “Nizâm-ı Cedîd”, *TDVİA*, C.33, TDV Yayınları, İstanbul 2007, ss. 175-178; Kemal Beydili, “Kabakçı İsyanı”, *TDVİA*,

alınan kararların neticesi olan “Sened-i İttifak” adı verilen protokolü 7 Ekim 1808 yılında imzaladı. İmzalanan Sened-i İttifak, Sultan II. Mahmud’un tahta geçişi sırasında, dönemin eyaletlerinde güç ve otorite merkezi haline gelmiş ayanlara belirli merkeziyet ve hak tanıyan bir anlaşmadır. II. Mahmud’un tahta geçmek için imzaladığı bu protokol, 15 Kasım 1808 yılında Alemdar Mustafa Paşa’nın ölmesiyle uygulamaya konulmadı. Bülent Tanör’ün deyiimiyle Sened-i İttifak, “ölü doğmuş bir belge” olmuştur¹²⁰.

Alemdar Mustafa Paşa’dan kurtulan ve egemenliği tam anlamı ile ele geçiren II. Mahmud ile Osmanlı Devleti için büyük bir reform dönemi başlamış oluyordu. II. Mahmud, devletin içinde bulunduğu durumu değiştirmek, kurum ve kuruluşları düzeltmek için yeni kurumlar ortaya çıkardı. Bunlardan bizim konumuzu yakından ilgilendiren “Meclis-i Valâ-yı Ahkâm-ı Adliye” 24 Mart 1838 yılında kuruldu¹²¹. Adlî kurumların en üstü olarak ortaya çıkarılmış olan bu kurum, bugünkü Danıştay ile Yargıtay’ın faaliyet alanına benzer nitelikte yetkilere sahipti. Meclis hem uygulanacak kanunları çıkartmakla görevliyken hem de bir danışma organı olarak görev yapmış ayrıca Tanzimat devrinde yapılacak reformların da kanunlarının çıkarılmasında yetkili merci olarak görev yapmıştır¹²². Böylece Osmanlı Devleti hukuk düzeninin dayanağı olarak belli kurumları görme fikrine ilk defa adım atmış ve klasik hukuk otoritesinden vazgeçmeye başlıyordu. II. Mahmud döneminde 1815, 1826, 1829 ve 1834 yıllarında fermanlar çıkartılmış kadı ve naiblerin yaptığı yolsuzluklar ve bu durumun sona ermesi için neler yapılması gerektiğine sık sık değinilmiştir. Ancak bu fermanlar da diğerleri gibi bir sonuca ulaşamamıştır. Bunun üzerine 1838 yılında “Tarik-i İlmiyye’ye Dair Ceza Kanunnamesi” adı altında geniş içeriklere sahip bir yasa çıkarılarak kadılık kurumunda yeni düzenlemelere gidildi¹²³.

Kanunname; kadı ve naiblerin, ahabplarının davalarında yaptıkları haksızlıklara son vermeleri, rüşvet almamaları, şer’iata uygun şekilde görevlerini yapmaları, yolsuzluk yapmamalarını konu edinmektedir. Bunların dışında naiblerin şeyhülislamın kontrolünde sınava tabi tutulması, rüşvet, aracılık ve merhametle kadı

C.24, TDV Yayınları, İstanbul 2001, ss. 8-9; Kemal Beydili, “Alemdar Mustafa Paşa”, *TDVİA*, C.2, TDV Yayınları, İstanbul 1989, ss. 364-365.

¹²⁰ Tanör, *Osmanlı-Türk Anayasal Gelişmeleri*, ss. 43-49.

¹²¹ Ali Akyıldız, “Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliyye”, *TDVİA*, C.28, TDV Yayınları, Ankara 2003, ss. 250-251; Ayhan Ceylan, “Meclis-i Vâlâ-yı ahkâm-ı Adliye’de Yargı”, *AÜEHFD*, 8/1-2, 2004, ss. 23-48.

¹²² Tanör, *Osmanlı-Türk Anayasal Gelişmeleri*, s. 67.

¹²³ Feyzioğlu, *Tanzimat Döneminde Kadılık Kurumu ve Şer’i Mahkemelerde Düzenlemeler*, ss. 36-38.

atanmasının olmaması, kadılara başvuran kişinin dini her ne olursa olsun fark gözetmeden mahkemeyi yürütmeleri, halkı miras gibi davalarda dolandırmamaları, fazla para almamaları emredilmiştir. Eğer kadı ve naibler bu kurallara uymazsa cezalandırılacaktır. Bu ceza suçun büyüklüğüne göre hapis ve dayak olabileceği gibi sürgün ve görevden alma da olabilmektedir¹²⁴.

Yine 1838 yılında “Memurine Mahsus Ceza Kanunnamesi” çıkarıldı. Bu kanunname, memurların görevlerini, işleyeceği suçları, memurlara verilecek cezaları ve keyfi verilen cezaların önlenmesi gibi konuları kapsamaktaydı¹²⁵.

Osmanlı Devleti, Tanzimat Dönemi’ne yukarıda verdiğimiz kanunnameler içerisinde girmişti. Görev yapan kişiye yorum hakkı bırakan bu tür kanunname ve fermanların caydırıcı olamamasının yanı sıra devletin tepesinden görevlilere yaptırımı “sözde” kaldığından, Osmanlı kurum ve kuruluşları işlemez hale gelmişti. Osmanlı devlet erkânı ve sultanlar kanun-ı kadime dönme çalışmalarını genellikle ferman çıkararak yapmaya çalışmış ve tabii olarak bundan sonuç alamamıştı. Artık Osmanlı devlet adamı ve bürokratlarının Avrupa tarzı reformlara yoğun bir şekilde giriştikleri dönem başlayacaktı. Kanun-ı kadime “yanlış” yönden dönme çalışmalarının da şiddetle etki yaptığı ortada olan bir “Avrupa’yı örnek alma” fikri, II. Mahmud’un Avrupa’ya yolladığı öğrencilerin devlet kademelerinde iş başı yapmalarıyla birlikte tam olarak başlayacaktı. Yine bu dönemde çıkarılan kanunnameler ve yenilikler Sultan Abdülmecid zamanında ilan edilen Tanzimat Fermanı’na zemin hazırlıyacaktı.

2.4.3. Kadı’nın Görevlerinin Daraltılması

XIX. yüzyılın ortalarına kadar Osmanlı Devleti içerisinde askerî ve idarî yönetimde içinde olmakla aksaklıklar hız kesmeden devam etmiştir. Ağır vergiler, iltizam sistemi, taşradaki memurların usulsüz yönetimi sonunda halk ile devletin arası açılmıştır. Devlet siyasal, toplumsal ve ekonomik olarak sarsılmıştı¹²⁶. Bu

¹²⁴ Musa Çadircı, “Tanzimat’ın İlanı Sıralarında Osmanlı İmparatorluğu’nda Kadılık Kurumu ve 1838 Tarihli Tarîk-i İlmiyye’ye Dair Ceza Kanunnamesi”, *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 14/25, 1981, ss. 144-147.

¹²⁵ Erdoğan Keleş, “Tanzimat Dönemi’nde Rüşvetin Önlenmesi İçin Yapılan Düzenlemeler (1839-1858)”, *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 24/38, 2005, s. 261.

¹²⁶ Yetkin, “Osmanlı Devleti’nde Hukuk Devleti’nin Gelişim Süreci”, C.6, s. 393.

sırada Avrupa’da meydana gelen rönesans ve reform¹²⁷ hareketleri sonlanmış, bilim ve teknik ilerlemeye başlamış ve Avrupa devletleri içerisindeki mezhep savaşları son bularak ittifaklar kurulmaya başlamıştır. 1789 yılında çıkan Fransız İhtilali’nin beslediği milliyetçilik akımının tüm dünyaya yayılması ile Osmanlı Devleti içerisinde yaşayan bazı milletler bağımsızlık isteğiyle ayaklandılar. Daha sonra Avrupa’da sanayi devriminin de başlaması ile Osmanlı ekonomik olarak sarsılmaya başladı¹²⁸.

Osmanlı Devleti, sarayın ve sancakların otoritesini kaybettiği bu dönemde büyük demokratik hareketlere girişerek hukuki alanda şer’i ve örfî hukukun dışına çıkarak Avrupa tarzı hukukî metinleri, kanun ve yasaları kendi bünyesine adapte etmeye çalışmıştır. Böylece hem devletin içinde bulunduğu durumdan kurtulmayı hem de Avrupa devletlerinin desteğini almayı hedeflemiştir. Bu bağlamda devlet ileri gelenleri tarafından çalışmalara başlanan ve II. Mahmud zamanında temelleri atılan ferman, 1 Temmuz 1839 yılında II. Mahmud’un vefat etmesinden yaklaşık dört ay sonra ilan edilmiştir.

3 Kasım 1839 yılında Gülhane parkında Mustafa Reşit Paşa tarafından ilan edilen ferman, Osmanlı Devleti’nde o zamana kadar yürütülen hukuk sistemine tamamen yeni kurum, yasa ve kanunlar getiriyordu. Ferman, padişahların öteden beri tahta çıktuktan sonra yayınladıkları kanunnameler ile benzerlik taşısa da o ana kadar yayınlanmış tüm fermanlardan bir farkı vardı. O da, şer’i hükümler ile çatışacak şekilde bir Müslüman-gayrimüslim eşitliği gözeterek ilk defa ilkel de olsa “vatandaş” statüsünü andıran bir yazıma sahipti¹²⁹. Yine 1856 yılında çıkarılan Islahat Fermanı¹³⁰ ile eşitlik anlayışı daha net biçimde ortaya konulacaktı.

Fermanın başında, devletin yaşamış olduğu sorunların şer’i hükümlere uyulmadığından kaynaklandığı ve bu nedenle eski gücünün yitirildiği

¹²⁷ Rönesans ve reform için bk. Jacques Waardenburg, “Reform”, *TDVİA*, C.34, TDV Yayınları, İstanbul 2007, ss. 530-533; Mustafa Yıldırım, “Rönesans ve Reformasyon”, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 8/1, 2020, ss. 184-210.

¹²⁸ Ekrem Buğra Ekinci, *Osmanlı Mahkemeleri (Tanzimat ve Sonrası)*, Arı Sanat Yayınevi, İstanbul 2017, ss. 27-30.

¹²⁹ Ali Akyıldız, “Tanzimat”, *TDVİA*, C.40, TDV Yayınları, İstanbul 2011, ss.2-3

¹³⁰ Islahat Fermanı’nın içeriği hakkında bilgi için bk. Ufuk Gülsoy, “Islahat Fermanı”, *TDVİA*, C.19, TDV Yayınları, İstanbul 1999, ss. 185-190.

belirtlmifltir¹³¹. Bu nedenle devletin içinde bulunduğu durumu düzeltmek için yeni kanun ve yasalara ihtiyaç duyulduğuna dikkat çekilmiş ve Tanzimat Fermanı ile Müslim-gayrimüslim ayrımı gözetmeksizin herkesin can, mal, ırz güvenliği sağlanacağı ilan ediliyordu¹³². Ayrıca gelişi güzel cezaların verilemeyeceği, vergilerin düzenlenmesi ve işkencenin yasaklanması duyuruluyordu. Bütün bunlar için kanuni düzenlemeleri yapacak bir kuruma ihtiyaç duyulmuş ve merkezde en yüksek yargı merkezi olan Meslis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye bu iş için seçilmişti. Kurum, yargı ve yönetim işlerini bir arada yürütmekte zorlanınca 1854 yılında ikiye ayrılarak Meclis-i Vâlâ yargı işleriyle ilgilenirken Meclis-i li-i Tanzimat geri kalan yasa nerileri ve yönetmelikleri hazırlamakla görevlendirilmişti. 1861 yılında birleştirilen iki kurum 1868 de tekrar şur-yı Devlet¹³³ ve Divan-ı Ahkâm-ı Adliye olmak üzere tekrar ikiye ayrıldı. Mahkeme-i Temyiz ve Mahkeme-i İstinaf olarak iki gruba ayrılan Divan-ı Ahkâm-ı Adliye yüksek mahkeme göreviyle mkellefti¹³⁴.

Devlet merkezindeki kurumlarda bu önemli değişmeler olurken taşrada da Avrupa’dan bilhassa Fransa’dan alınan kanunları uygulamak için klasik işlevlere sahip olacak birçok yeni mahkemeler oluşturulmuş ve hukuk alanında büyük bir reform girişimi bařlamıřtı¹³⁵. 1842 yılından sonra eyalet ve sancaklarda kurulan meclislere şer’i mahkemenin yargı yetkisi tanındı. Nahiye merkezlerinde sulh mahkemesi, kazalarda Dava Meclisi, sancaklarda Hukuk ve Cinayet Temyiz Meclisleri, vilayetlerde Hukuk ve Temyiz Meclisleri, Ticaret Mahkemeleri ve Nizamiye Mahkemeleri kurulmuřtur¹³⁶.

XIX. Yüzyılın başlarında sanayi devrimi ile Osmanlı memleketi bir pazar haline gelmiş, dış ticaret gelişmişti. Buna bağlı olarak Avrupalı tüccarlar Osmanlı topraklarına gelip gitmeye hatta yerleşmeye başlamıştı. Bu tüccarlar ile Osmanlı halkı arasında yaşanan anlaşmazlıklara daha önceden kadılar bakmakta iken 1801

¹³¹ Halil İnalıcık, “Sened-i İttifak ve Gülhane Hatt-ı Hmynu”, *Tanzimat Değişim Sürecinde Osmanlı İmparatorluğu*, ed. Halil İnalıcık ve Mehmet Seyitdanlıoğlu, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2011, s. 99.

¹³² Abdülazim İbrahim, “Tanzimat Sonrası Gayrimüslim Osmanlı Tebaasının Hukuki Durumu”, *NEÜHFD*, 5/1, 2022, s. 66.

¹³³ Konumuzdan sapmamak adına burada ayrıntılı bilgi verilmemektedir. şur-yı Devlet ve Divn-ı Ahkâm-ı Adliye için daha fazla bilgi için bk. Ali Akyıldız, “şur-yı Devlet”, *TDVİA*, C.39, TDV Yayınları, İstanbul 2010, ss. 236-239; Mehmet Âkif Aydın, “Divn-ı Ahkâm-ı adliye”, *TDVİA*, C.9, TDV Yayınları, İstanbul 1994, ss. 387-388.

¹³⁴ Feyzioğlu, *Tanzimat Döneminde Kadılık Kurumu ve şer’i Mahkemelerde Düzenlemeler*, ss. 47-48

¹³⁵ Osman ztrk, “Osmanlılarda Tanzimat Sonrası Yapılan Adli ve Hukuki alışmalar”, *İslam Medeniyeti Dergisi*, 3/29, 1973, s. 34.

¹³⁶ Feyzioğlu, *Tanzimat Döneminde Kadılık Kurumu ve şer’i Mahkemelerde Düzenlemeler*, s. 48.

yılına gelindiğinde üyeleri arasında ecneblerin de bulunduğu ve başkanlığını gümrük emininin yaptığı meclisler bakmaya başladı. Tanzimat ile birlikte ticaret meclisi adıyla Ticaret Nezareti'ne bağlandı¹³⁷. 1847 yılından itibaren ise ticari davalara bakmak için özel meclisler oluşturulmaya başladı¹³⁸.

1856 Islahat Fermanı ile Osmanlı topraklarında yaşayan Müslim-gayrimüslim eşitliği tam olarak ortaya konulmuş, bu iki halk arasında yaşanan ticaret, hukuk veya cinayet ile ilgili bütün davaların karma mahkemelerce çözüleceğı belirtilmiştir. Böylece devlet içerisindeki bütün mahkemelerde düzenlemelere gidileceğı anlaşılmış oldu. Aradan çok geçmeden 1860 yılında Fransız ticaret kanununun dördüncü kısmı alınarak 1850 yılında çıkarılan Kanunnâme-i Berriyye'ye zeyl yapıldı. Bu kanun ile ticaret meclisleri artık “Ticaret Mahkemesi” adını aldı¹³⁹. Arkasından bu mahkemelerin verdiği kararları inceleyen istinaf derecesinde “Ticari Temyiz Mahkemesi” kuruldu¹⁴⁰. 1875 yılında yayınlanan Adalet Fermanı ile de hem ticaret mahkemesi hem de merkezdeki Divan-ı İstinaf, Adliye Nezareti'ne bağlandı. Tanzimat'tan sonra kurulan karma ticaret mahkemeleri, 1914 yılında kapitülasyonların kaldırılmasına kadar faaliyetlerine devam etti. Bu tarihten sonra gayrimüslimlerin şahıs davaları hariç diğer meselelere Osmanlı mahkemeleri tarafından bakılması kararlaştırıldı¹⁴¹.

Devlet merkezindeki kurumlarda bu önemli değişimler olurken taşrada da Avrupa'dan bilhassa Fransa'dan alınan kanunları uygulamak için klasik işlemlere sahip olacak birçok yeni mahkemeler oluşturulmuş ve hukuk alanında büyük bir reform girişimi başlamıştı¹⁴². 1842 yılından sonra eyalet ve sancaklarda kurulan meclislere şer'i mahkemenin yargı yetkisi tanındı. Nahiye merkezlerinde sulh mahkemesi, kazalarda Dava Meclisi, sancaklarda Hukuk ve Cinayet Temyiz Meclisleri, vilayetlerde Hukuk ve Temyiz Meclisleri, Ticaret Mahkemeleri ve Nizamiye Mahkemeleri kurulmuştur¹⁴³.

¹³⁷ Ekrem Buğra Ekinci, “XIX. Yüzyılda Osmanlı Mahkemelerinin Dönüşümü”, *Adalet Dergisi*, 1-2/62-63, 2019, ss. 119-122.

¹³⁸ Akmandar Demirci, “Osmanlı Devleti'nde Taşra Ticaret Mahkemeleri”, *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 75, 2019, s. 102.

¹³⁹ Ekinci, *Osmanlı Mahkemeleri (Tanzimat ve Sonrası)*, s. 105.

¹⁴⁰ Kayar, “Osmanlı Yargı Teşkilatında Naib”, S.1, s. 196.

¹⁴¹ Ekinci, “XIX. Yüzyılda Osmanlı Mahkemelerinin Dönüşümü”, 1-2/62-63, s. 123.

¹⁴² Osman Öztürk, “Osmanlılarda Tanzimat Sonrası Yapılan Adli ve Hukukî Çalışmalar”, *İslam Medeniyeti Dergisi*, 3/29, 1973, s. 34.

¹⁴³ Feyzioğlu, *Tanzimat Döneminde Kadılık Kurumu ve Şer'i Mahkemelerde Düzenlemeler*, s. 48.

Nizamiye Mahkemelerinin temelini resmi anlamda 1854 yılında İstanbul'da kurulan ve sadece ceza davalarına bakan “Meclis-i Tahkikler” oluşturur. 1864 Vilâyet Nizamnâmesi ile idarî ve adlî işler birbirinden ayrılmıştır. Nizamnâmeye göre her kazada Fransız örneğine göre bir deâvî meclis, sancakta temyiz meclisi ve vilayette temyiz divanı kurulmaktaydı. Bu meclisler, kazanın şer’î hâkimi başkanlığında Müslüman ve gayrimüslim temsilcilerden oluşan üç üyeden meydana gelmektedir. Kazalardaki bu meclisler; şer’î, katl, gayrimüslimlerin kiliselerinde görülen hususi davalar, cinayet meclislerinde görülen davalar ve ticaret meclislerinde görülecekler dışında kalan davalara bakmakla görevliydi¹⁴⁴. Böylece meclisler, hem ilk derece mahkemesi hem de istinaf mahkemesi olarak görev yapmıştır¹⁴⁵.

1871 yılında yayınlanan “Mehakim-i Nizamiye Hakkında Nizamname” ile nizamiye mahkemeleri bidayet ve istinaf olmak üzere iki dereceli mahkemeler halinde; nahiye, kaza, liva ve vilayet mahkemeleri şeklinde dört kısımda toplanmıştır. Bu nizamname ile adliye örgütü mülki örgütten ayrılmış ve nizamiye mahkemeleri bağımsız mahkemeler haline gelmiştir¹⁴⁶.

1879 Teşkilat-ı Mehakim Kanunu ile kazalardaki deâvî meclis “Bidayet Mahkemesi”, sancaklardaki temyiz meclisi “Temyiz Mahkemesi”, vilayetlerdeki temyiz divanı ise “İstinaf Mahkemesi” olarak değiştirilmiştir¹⁴⁷.

Yayınlanan nizamnâmelerle, nizamiye mahkemelerine şer’î konular dışındaki tüm işler devredilmiştir. Kişilik aile ve miras konularında şer’iyye mahkemeeri görevlerini sürdürmüştür. Ancak iki mahkeme arasında sık sık görev ve yetki çatışması yaşanmıştır. 1877 yılında Adliye Nezareti, “evlenme, boşanma, nafaka, köle azadı, kısas, diyet, erş, gaiplik, vasiyet ve miras” konuları ser’iyye mahkemesinde, “ticaret, ceza, zarar, ziyan, iltizam bedeli, kontrato” davalarının nizamiye mahkemesinde görüleceğini belirtmiştir. Ayrıca bu konular dışında kalan davaların taraflar isterse şer’iyye, istemezse nizamiye mahkemesine taşınacağı

¹⁴⁴ M. Macit Kenanoğlu, “Nizâmiye Mahkemeleri”, *TDVİA*, C.33, TDV Yayınları, İstanbul 2007, s. 185.

¹⁴⁵ M. Âkif Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*, Beta Yayınları, İstanbul 2017, ss. 421-422.

¹⁴⁶ Gülnihal Bozkurt, *Batı Hukukunun Türkiye’de Benimsenmesi Osmanlı Devleti’nden Türkiye Cumhuriyeti’ne Resepsiyon Süreci (1839-1939)*, TTK, Ankara 2020, s. 121.

¹⁴⁷ Ahmet Akman, “Osmanlı Devletinde Hukuki Yapı ve Adlî Teşkilatta Tanzimat Sonrası Gelişmeler”, *Yeni Türkiye*, Haziran- Ağustos 1996, 1/10, s. 1012.

duyurulmuştur. Ancak şer'iyye ve nizamiye mahkemeleri arasındaki görev ayrılığı çözülmemiş, devletin sonuna kadar çatışma devam etmiştir¹⁴⁸.

İncelemesini yaptığımız 1906 tarihli defterde gayrimüslimler arasında olan bir dava şer'iyye ve nizamiye mahkemeleri arasındaki yetki çatışmasına örnek olmaktadır. Davaya göre Colhaoğlu? Bandili'ye Sove ve Banayot Efendilerin kırk kuruş borcu vardır. Colhaoğlu? Bandili vefat edince babası, annesi, eşi ve kardeşleri şer'iyye mahkemesine gelerek dava açmıştır. Ancak naib, bu davanın icra dairesinde görülmesi gerektiğini söyleyerek nizamiye mahkemesine sevk etmiştir¹⁴⁹. Yine müteferrik davalar içerisinde verdiğimiz arazi davasının da şer'iyye mahkemesine ait olmamasından dolayı nizamiye mahkemesine sevk edildiği görülmektedir¹⁵⁰.

Osmanlı Devleti'nin klasik devrinde bulundukları bölgenin kontrolünü elinde bulunduran kadılar, o bölgenin adlî, idarî ve malî işlerini yürütmekteydi. Ancak XIX yüzyıla gelindiğinde batıyı örnek alarak reform hareketleriyle kadınların görev sahası daralmıştır. 1826 yılında "İhtisab Nazırlığı" kurulması ile muhtesibliğin görev ve yetkileri bu kuruma aktarılmış, zabıta ve vergi işleri kadının görevleri arasından çıkmıştı. Arkasından "Vakıf Nazırlığı"nın kurulması ile kadınların vakıflar üzerindeki yetkileri de son bulmuştu. 1836 yılında "Evkaf Nazırlığı"nın kurulması ile artık yargı ve noter işleri ile ilgilendiler¹⁵¹. 1854 yılında kurulmaya başlanan Şehremini¹⁵² ile de esnaf kontrolü, narh, yol yapım ve onarım gibi işler bu kuruma verilmiş ve kadının görevleri daha da kısıtlanmış oldu¹⁵³. Aynı yılda kurulan Meclis-i Tahkikat ile kadı mahkemelerinde görülen ceza davaları da bu kuruma verilmişti¹⁵⁴.

Bahsetmiş olduğumuz Ticaret Mahkemesi ve Nizamiye Mahkemesi ile iyice görevleri daralan kadılar, I. Meşrutiyet ile birlikte merkez ile 1870 yılı sonrası

¹⁴⁸ Bozkurt, *Batı Hukukunun Türkiye'de Benimsenmesi Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne Resepsiyon Süreci (1839-1939)*, ss. 124-125.

¹⁴⁹ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss. 23-24, 103-105.

¹⁵⁰ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss. 36-37, 112-115.

¹⁵¹ Yücel Öztürk, "Osmanlı Devleti'nde Beledi Hizmetlerde Kurumsallaşma Süreci: Erken Dönem ve Tanzimay Yılları", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 8/1, 2019, ss. 263-267.

¹⁵² Şehremini hakkında detaylı bilgiye sahip olmak için bk. Ali Akyıldız, "Şehremini", *TDVİA*, C.38, TDV Yayınları, İstanbul 2010, ss. 459-461.

¹⁵³ Ahmet Güven ve Battal Dülger, "Osmanlı'dan Günümüze Yerel Hizmet Sunan Klasik Kurumların Dönüşümü", *Enderun Dergisi*, 1/1, 2017, s. 49.

¹⁵⁴ Kayar, "Osmanlı Yargı Teşkilatında Naib", S.1, ss. 195-196.

taşrada da uygulanacak olan belediyelerin kurulması ile sadece vakıf, miras, vasiyet, nafaka, kısas, talak ve nikâh gibi davalara bakan bir şer'i hâkim haline gelmiştir¹⁵⁵.

Kadınların şer'i hâkim haline gelerek görevlerinin kısıtlanmasının diğer bir nedeni ise yeni memur yetiştirmek için açılan okullar olmuştur. Nizamiye mahkemelerinin kurulmasıyla batılı anlamda bir yargı kurumu oluşturuldu. Ancak henüz yargıç yetiştirecek okul olmadığı için başkanlığına kadılar tayin edildi. 1875 yılında açılan Mekteb-i Hukuk-i Sultani yaklaşık üç yıl sonra kapatılmıştır. Yerine 1878 yılında Mekteb-i Hukuk kurulmuştur. Bu iki okul, İslam ve batı hukukunu bir arada vererek, modern anlamda hukuk eğitimi veren ilk kurumlar olmuştur¹⁵⁶. Böylece II. Abdülhamid zamanında açılan hukuk okullarından mezun olan öğrenciler yeni tip mahkemelerde görev yapmaya başlamış bu da kadınların işlevselliğini kaybetmesine neden olmuştur¹⁵⁷.

Sonuç olarak Osmanlı Devleti yöneticilerinin devleti kurtarma çabaları neticesinde yapmış oldukları yenilik hareketleri tam bir başarı elde edememiştir. Bunun temel nedenleri arasında II. Mahmud döneminde batıyı örnek olma düşüncesinin hız kazanarak yeni kanunlar yapılması ama bu kanunları uygulamaya geçirecek mahkemelerin olmaması gösterilebilir. Tanzimat döneminde yapılan yenilikleri uygulamak için yeni mahkemeler kurulmuş ancak bu kurumlarda yeterli donanımına sahip memur mevcut değildi. II. Abdülhamid devrine gelindiğinde ise yeni tip memur yetiştirmek için okullar açılmıştır. Böylece yeni kanun, yeni mahkeme, yeni memur ile klasik devirde devletin önemli bir kurumu olan kadılık kurumu önemini kaybetmiştir.

¹⁵⁵ Öztürk, "Osmanlı Devleti'nde Beledi Hizmetlerde Kurumsallaşma Süreci: Erken Dönem ve Tanzimat Yılları", 8/1, ss. 267-268.

¹⁵⁶ Bozkurt, *Batı Hukukunun Türkiye'de Benimsenmesi Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne Resepsiyon Süreci (1839-1939)*, ss. 125-126.

¹⁵⁷ Cevdet Küçük, "Abdülhamid II", *TDVİA*, C.1, TDV Yayınları, İstanbul 1988, s. 221.

3. 1443 NUMARALI GİRESUN ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. Defterin Tanıtımı

1443 Numaralı Giresun şer'iyye sicili H. 1324-1325, M. 1906-1908 tarihlerini arasını kapsamaktadır. 84 varaktan oluşan bu defterin 1. varağı ile 84. varağında defterin künyesi bulunmaktadır. Geriye kalan 82 varaktan 76. ve 77. varaklar aynı kayıtları içermektedir. 32, 34, 59, 108, 129, 142, 143, 150, 152, sayfalarda kayıt mevcut değildir. 2. varağın numarasız olan sayfasında ise “132 Alinyoma’dan Abdioğlu muhâkemesi” ve “060 Kapu Mahallesi’nden Kalaşoğlu? Mahmud’un verâseti hakkında” ifadeleri yer almaktadır. Buradaki iki cümleden ilki 132. sayfadaki davanın hangi konu hakkında olduğunu bildirirken, diğeri de 60. sayfadaki davanın konusu hakkında bilgi vermektedir. Diğer sayfaların hiçbirinde böyle bir ifade bulunmamaktadır. Defterde ilk kayıt H. 10 Zilka’de 1324 (M. 26 Aralık 1906) ile başlamış, son kayıt 10 Şa‘ban 1325 (M. 18 Eylül 1907) olsa da kronolojik sıra ile tutulmayan defterdeki en son tarih H. 4 Zilhicce 1325 (M. 8 Ocak 1908) olmuştur.

1443 Numaralı Giresun Şer'iyye Sicil Defteri’nde çeşitli konular hakkında kayıt altına alınmış 88 hüküm vardır. Bunlar aşağıdaki tabloda konularına göre verilmiştir

Tablo 3. 1. 1443 Numaralı Defterde Yer Alan Kayıtlar

Konu	Hüküm Sayısı
Evlenme-Boşanma	10
Nafaka	7
Vasi Tayini	21
Miras-Tereke	21
Alım-Satım	21
Vakıf	5
Müteferrik	3
Toplam	88

Defterin yazı çeşidi rik'a olmakla birlikte yazılar genellikle okunaklı yazılmıştır. Ancak bazı kayıtların sayfalarının tahribe uğraması ve köşelere denk gelmesi nedeniyle okunamamış kelimeler mevcuttur. Defterdeki yanlış yazılan kelimenin üzeri çizilerek ya satır aralarına doğrusu yazılmış ya da “=>” işareti konularak kenarlardaki boşluklara veya en sona yazılmıştır. Ayrıca kimi zaman bütün bir paragrafın yanlış yazıldığı için üzerinin çizilerek yeni bir sayfadan başlandığı görülmektedir. Yanlış yazılarak üstü çizilen kelimeler ve paragraflar traskripte eklenmemiştir. Defterde çok nadir de olsa kelimeler arasında özel isimlerin yazılması gereken yerlerin boş bırakılarak yazılmadığı davalara da rastlanmaktadır. Defterde hükümler numaralandırılmamış, sayfaların kendisine numaralar verilmiştir. Bir sayfada tek bir dava olabileceği gibi aynı sayfada birden fazla davanın olduğu da görülmektedir. Hatta bazı davalar sayfalarca sürebilmektedir. Bazı davaların devamı diğer davalar içerisinde verilerek karışıklığa neden olmuştur. Bu yüzden bir karışıklığa neden olmamak için değerlendirme yapılırken defterde kullanılan sayfa numarası kullanılmıştır. Davalardaki kişiler çoğunlukla mühür kullanırken bazıları parmak izi ve imza da kullanmıştır. Bunlardan parmak izini genellikle kadınlar, imzayı ise gayrimüslim halk kullanmaktadır.

3.2. 1443 Numaralı Giresun Şer’iyye Siciline Göre Giresun’da İdari Yapı

3.2.1. Giresun’a Bağlı Nahiyeler

Sözlükte “yan, kenar, civar, etraf, bölge” anlamında kullanılan nahiyeler, kazaların bir altında olan idari yapıdır. Osmanlı Devleti’nde nahiyeler, Tanzimat öncesi yönetim bölgesi, coğrafi çevre ve semti ifade etmek için kullanılırdı. Tanzimat sonrası ise daha çok kazalardan küçük idari yapı olarak kullanılmıştır¹⁵⁸.

Tımar sistemini ortaya koymak için hazırlanan tahrir defterlerinde de nahiyeler göz önünde bulundurularak yazılmış olduğundan kaza ile nahiye ayrımı konusunda karışıklıklar oluşmuştur. Ancak Osmanlı Devleti’nde farklı zamanlarda farklı şekillerde kullanılan nahiye isminin ne zaman ortaya çıktığı kesin olarak bilinmemektedir. Bununla birlikte nahiye ismi Osmanlı Devleti taşra teşkilatında XV. yüzyıldan itibaren çeşitli şekillerde görülmüştür. XVII. yüzyıldan itibaren ise nahiye ismi kazaların bir alt birimi olarak kullanılmaya başlanmıştır. Tanzimat Fermanının ilanından sonra yapılan yeni idarî düzenleme de bu özelliği belirgin hale

¹⁵⁸ Parlatur, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, s. 1252.

getirilmiştir¹⁵⁹. Zira 1864 yılında ilan edilen Vilâyet Nizamnamesi'nin dördüncü maddesinde nahiyeler, "...Bazı kurânın ictimâ'ından hâsıl olan küçük dâ'ireler hasbe'l-mevki müstakil kaza olmayup diğer bir kazaya ilhakan idâre olunur ve bunlar nâhiye i'tibâr kılınur" şeklinde tanımlanmıştır. Böylece nahiyeler birkaç köyün bir araya gelerek kazalara bağlanarak yönetilen birim halini almıştır. Ancak 1864 Vilâyet Nizâmnamesi'nde nahiyelerin kuruluş ve idaresi hakkında herhangi bir bilgi yer almamıştır.¹⁶⁰ Nahiyelerin idarî bir birim şeklinde daha detaylı bir biçimde düzenlenmesi 1871 tarihli Vilayet Nizamnâmesi ile gerçekleşmiştir¹⁶¹. Bu nizamnâmede: "Nahiye dairesine dâhil edilecek köy ve çiftliklerin birbirine yakın olması gerektiği" belirtilmiştir. Ayrıca bir yerleşim yerinin nahiye olabilmesi için en az 500 erkek nüfusunun bulunması gerektiği de vurgulanmıştır¹⁶².

1906 tarihli Giresun şer'iyye sicil defterindeki bilgilere göre Giresun'un kayıtlara yansıyan Nefs-i Giresun ile birlikte 5 nahiyesi vardı. Tabloda verdiğimiz bu nahiyeler dışında bugün ilçe olan Bulancak, Akköy nahiyesine bağlı bir köy konumundadır. Bugün mevcut olan diğer ilçelerinin isimleri ise defterde mevcut değildir.

Tablo 3. 2. Giresun Şer'iyye Sicilindeki Nahiyeler

1420¹⁶³ (1892-1893)	1426¹⁶⁴ (1895-1896)	1434¹⁶⁵ (1898-1899)	1443 (M. 1906-1908)	1447¹⁶⁶ (1908-1909)
Akköy	Akköy	Keşap	Akköy ¹⁶⁷	Akköy
Piraziz	Akgöl	Karlık	Keşap ¹⁶⁸	Keşap

¹⁵⁹ İlhan Şahin, "Nahiye", *TDVİA*, C.32, TDV Yayınları, İstanbul 2006, ss. 306-307.

¹⁶⁰ Mehmet Seyitdanlıoğlu, "Yerel Yönetim Metinleri: Tuna Vilâyeti Nizâmname", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 5/2, Mart 1996, s. 70.

¹⁶¹ 1871 Vilâyet Nizamnamesi ile birlikte "Vilayetler livalara, livalar kazalara, kazalar nahiyelere, nahiyeler köylere" ayrılmıştır. Bk. İlkay Erken, "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Kocaeli Sancağının İdari Yapısı", *Türkiyat Mecmuası*, C. 25, 2015, s.215.

¹⁶² Muttalip Şimşek, "Tanzimat Döneminde Osmanlı Taşra Teşkilatında Nahiye Yönetimi: Kırallı Örneği", *Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S.2, 2017, s.57.

¹⁶³ Bekteş, *1420 Numaralı Giresun Şer'iye Sicil Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*, s. s. 130.

¹⁶⁴ Bal, *1426 No'lu (Hicri 1312/Miladi 1895) Giresun Şer'iye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*, s. 134.

¹⁶⁵ Sarıkoyuncu, *1434 Sayılı Giresun Şer'iye Sicil Defteri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*, s. 192.

¹⁶⁶ Aktaş, *1447 No'lu Giresun Şer'iye Sicili (Transkripsiyon ve Değerlendirmesi)*, s. 48.

¹⁶⁷ Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA), *Giresun 1443 Numaralı Meşihat Şer'iye Sicil Defterleri (MŞH.ŞSC.d)*, H. 29.12.1325, 5072, ss.6, 8, 33, 36, 38, 65, 69, 94, 96-98,101, 106, 121.

Keşap	Keşap	Kırık	Kırık ¹⁶⁹	Kırık
	Kırık	Nefs	Nefs-i Giresun ¹⁷⁰	Piraziz
	Piraziz	Piraziz	Piraziz ¹⁷¹	
	Tirebolu			

Tablo 3.1’de 1906 tarihli defterden önce ve sonraki tarihleri kapsayan çalışmalarda adı geçen nahiyeler verilmiştir. Tabloda yer almayan ancak çalışması yapılan 1411 (1889) numaralı defterin ilgili bölümü çıkartılmıştır. Bu yüzden değerlendirilmeye koyulmamıştır. 1413 (1889-1890) ve 1431 (1897) numaralı defterlerin çalışması ise erişime kapalı olduğu için değerlendirilememiştir.

Verilen bilgiler ışığında 1892-1893 yıllarında tutulan 1420 numaralı defterde 3 nahiye vardır. 1895-1896 yılları arasını kapsayan 1426 numaralı defterde adı geçen nahiye sayısı ise 6’dır. Ancak bu nahiyelerden Akgöl olarak imla edilen nahiye aslında Akköy olduğu söylenebilir. Yine aynı defterde nahiye olarak verilen Tirebolu’nun aslında Trabzon’a bağlı bir kaza olduğu bilinmektedir. Bu yüzden çalışmasını yaptığımız defterde nahiyeler arasında verilmemiştir. 1898-1899 yıllarını kapsayan 1434 numaralı defterdeki nahiye sayısı 5’tir. Defterde adı geçen bu nahiyelerden Karlık nahiyesi çalışması yapılan diğer defterlerde geçmemektedir. Zira ilgili çalışmalarda Karlık olarak okunan nahiye aslında Kırık nahiyesi olduğu anlaşılmaktadır. 1908-1909 yıllarını kapsayan 1447 numaralı defterde geçen nahiye sayısı ise 4’tür. 1908 yılında deftere yansıyan nahiye isimlerinin hepsi çalışmasını yaptığımız 1443 (1906-1908) numaralı defterde de mevcuttur. Ancak 1908 tarihli defterden farklı olarak Nefs-i Giresun nahiyesinin de adı geçmektedir. 1892, 1895, 1898 ve 1908 yıllarında kaydedilen defterlerdeki bilgiler karşılaştırıldığında 1906 yılında tutulan 1443 numaralı defterin nahiye sayısı daha fazladır.

3.2.2. Nahiyelere Bağlı Köyler

Taşra Teşkilatı içerisinde en küçük toplum birimini ifade eden köy, Farsça kûy kelimesinden gelmekte ve sözlükte “mahalle, semt, sokak, yöre” anlamlarını

¹⁶⁸ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss.4-5, 11, 16, 18, 20, 23, 30, 46, 51, 62, 64, 74, 76, 82, 88, 92, 103, 115, 117, 120, 124, 127-128, 137,141, 144, 147-148, 156.

¹⁶⁹ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss.53, 68, 105, 135.

¹⁷⁰ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss.60, 70, 78, 99.

¹⁷¹ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss.21,22, 25, 36, 112.

içermektedir. Moğol istilası öncesinde kûy kelimesinin köy şekline dönüştüğü anlaşılmıştır. Bu dönemde köylerde devlete vergi karşılığında, diğer kişilere ise ücret karşılığında yarıcılık yaparak arazi işleyen kişiler kalmaktaydı. Yani bu demek oluyor ki köy adı Selçuklular döneminden beri bilinmekteydi. Osmanlı resmi kayıtlarında ise köy yerine karye adı kullanılmaktaydı. Köylerde yaşayan insanlardan çoğu hayvancılık ve tarımla uğraşmaktaydı. Etrafının otlak, mera ve yaylalar ile çevrili olması ise onların geleneksel kültürlerini devam ettirmesine olanak sağlamıştır. Yani şehirde yaşayan insanlara nispeten köylerde kültürel değişim daha yavaş ilerlemiştir. Her yerleşim biriminde olduğu gibi köylerin de cami, tekke ve zaviyeler etrafında toplanarak meydana gelenleri vardır. Ama genel olarak köylerin oluşumunda insanların ihtiyaçlarını gidereceği şeylerin etrafında toplanması etkili olmuştur¹⁷².

Çalışma konumuz olan 1443 Numaralı Giresun Şer'iyye Sicil Defteri'nde Nefs-i Giresun nahiyesinin tespit edilebilen 7 köyü vardır. Bu köylerden Darı köyü hem Akköy nahiyesi içerisinde verilmiş¹⁷³ hem de merkez nahiyyeye bağlı olarak verilmiştir¹⁷⁴. 1906 tarihli defterde elde edilen verilerin mukayesesi ve daha iyi değerlendirilmesi amacıyla diğer çalışmalarda değerlendirilen şer'iyye sicil defterlerindeki veriler de ele alınmıştır.

Tablo 3. 3. Giresun Şer'iyye Sicilinde Nefs-i Giresun'a Bağlı Köyler

1420 (M. 1892-1893)	Akkaya, Akköy, Akyoma, Alınca, Alınyoma, Boztekke, Çıtlakkale, Darı, Dereli, Divan, Erikliman, Gedikli, Hisargeriş, Homurlu, Kabaköy, Karaali, Kayadibi, Kırkharman, Küçüklü, Lapa, Melikli, Sarvan, Seldeğirmeni, Şıhlar, Talibli, Tamdere, Ülper, Yenicehisar
1443 (M. 1906-1908)	Alınyoma ¹⁷⁵ , Çandır ¹⁷⁶ , Çiçekli ¹⁷⁷ , Darı ¹⁷⁸ , Kulakkaya ¹⁷⁹ , Seyid ¹⁸⁰ , Yağmurca ¹⁸¹

¹⁷² Osman Gümüşçü ve Mustafa Sabri Küçükaşçı, "Köy", *TDVİA*, C.3, TDV Yayınları, Ankara 2019, ss. 85-86.

¹⁷³ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.96, 121.

¹⁷⁴ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.42, 135, 140.

¹⁷⁵ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.94, 132.

¹⁷⁶ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.10, 12-13, 135.

¹⁷⁷ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.130, 153.

¹⁷⁸ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.42, 45, 60, 68, 90, 93-94, 135-136, 140.

¹⁷⁹ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.109.

¹⁸⁰ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.4, 19.

¹⁸¹ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.151.

1447 (M. 1908-1909)	Alinyoma, Canikli, Çandır, Çandırçalış, Darı, Dereli, Eğriambar, Homurlu, İncegeriş, Kabaköy, Kayaalanı, Kayadibi, Kulakkaya, Kurtulmuş, Sayca, Seldeğirmeni, Seyid, Süllü, Ülper
--	--

Nefs nahiyesi sadece 1898 tarihli defterde geçmektedir. Ancak ilgili çalışmada köylerin bağlı olduğu nahiyeler ayrıca sıralanmamıştır¹⁸². Aynı şekilde 1895 tarihli defterdeki köylerin de sadece isimleri verilmiştir. 1892 ve 1908 tarihli defterlerde Nefs olarak ayrı nahiye verilmese de Giresun'a bağlı köylerin isimleri verilmiştir. Bu bilgiler ışığında 1892 tarihli defterdeki Akkaya, Alınca ve Çıtlakkale köyleri diğer defterlerde olmazken, 1908 tarihli defterdeki Canikli, Çandırçalış, İncegeriş, Kayaalanı, Kurtulmuş ve Süllü köylerinin isimleri diğer defterlerde geçmemektedir. 1906 tarihli defterdeki Yağmurca köyüne ise diğer defterlerde rastlanmamıştır. Bunun yanında 1906 tarihli defterdeki bazı köylerin nereye bağlı olduğu tespit edilememiştir. Bu köyler çalışması yapılan defterler ile mukayese edildiğinde Akyoma¹⁸³, Hisargeriş¹⁸⁴, Kayadibi¹⁸⁵, Seldeğirmeni¹⁸⁶ ve Ülper¹⁸⁷ adlı köylerin Nefs-i Giresun nahiyesine bağlı olduğu anlaşılmıştır. Böylece Nefs-i Giresun'a bağlı köy sayısı 12 olmuştur. 1892 tarihli defterde merkeze bağlı köy sayısı 28 iken 1908 tarihli defterde 19'dur. 1892 ve 1908 tarihli defterlerden farklı olarak 1906 tarihli defterde köy sayısının net olarak azlığı şer'iyye sicillerinin tutulduğu dönemde mahkemeye başvuru yapan kişilerin nereden geldiğiyle ilgilidir. Zira bir şer'iyye sicili kaydedildiği yıl içerisindeki davaları vermektedir. Bu durum şer'iyye sicillerinin bilgi çeşitliliği bakımından önemli bir yere sahip olsalar da tek başlarına idari alanda yapılacak çalışmalar için yeterli olmadığını göstermektedir.

Keşap nahiyesinin 1906 tarihli defterden tespit edilebildiği kadarıyla Nefs-i Keşap ile birlikte 16 köyü mevcuttur. Bunlardan Çal ve Yolağzı köylerinden mahkemeye gelen kişiler incelendiğinde bu kişilerin Rum olduğu anlaşılmıştır. Tabi bu köylerin sadece Rumlara mı ait olduğu ya da Müslümanlar ile birlikte mi yaşadığı tespit edilememiştir 1906 tarihli defter incelendiğinde tespit edilen diğer köylerden

¹⁸² Sarıkoyuncu, *1434 Sayılı Giresun Şer'iye Sicil Defteri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*, ss. 192-193.

¹⁸³ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.55, 72, 85.

¹⁸⁴ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.64.

¹⁸⁵ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.94, 131.

¹⁸⁶ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.94.

¹⁸⁷ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.42, 44-45, 90, 94, 131.

gelen kişilere bakıldığında bunların Müslümanlardan oluştuğu görülmektedir. Ancak sadece bu veriden hareketle ilgili köylerin demografik yapısı hakkında önermelerde bulunmak yanlış olacaktır.

Tablo 3. 4. Giresun Şer'iyye Sicilinde Keşap'a Bağlı Köyler

1420 (M. 1892-1893)	Barça, Cingeren, Çakırlı, Çukur, Düz, Emeksen, Engüz, Gönüllü, Güney, Karabulduk, Sarvan, Taflancık, Tekke, Tepeköy, Uğurca, Vanazıt,
1443 (M. 1906-1908)	Anbaralan ¹⁸⁸ , Barca ¹⁸⁹ , Cingiran ¹⁹⁰ , Çal ¹⁹¹ , Düz ¹⁹² , Halkalı ¹⁹³ , Kiroz ¹⁹⁴ , Nefs Keşap ¹⁹⁵ , Paye ¹⁹⁶ , Saraycık ¹⁹⁷ , Sarvan ¹⁹⁸ , Sürmenli ¹⁹⁹ , Tekye ²⁰⁰ , Valid ²⁰¹ , Vanazıt ²⁰² , Yolağzı ²⁰³
1447 (M. 1908-1909)	Barça, Bayrambey, Bayramşah, Cankıran, Düz, Emken, Endüz, Güni, Halkalı, Harami, Karbulduk, Kayabaşı, Köklü, Küçükgeriş, Mahbeler, Paya, Pınarçukuru, Sarvan, Taliblü, Uğurca, Yenicehisar

Keşap'a bağlı köylerin muhtevası verilen bilgilere göre 1906 tarihli defterdeki Sarvan, Düz, Tekye, Vanazıt, Halkalı, Barca, Cingiran ve Paye köyleri diğer defterlerde de vardır. Ancak bu isimlerde okunuş farklılıkları mevcuttur. Mesela Paye'nin Paya, Cingiran'ın Cingeren, Cankıran olarak okunması örnek verilebilir. Köylerden Çal, Yolağzı ve Kiroz ise diğer defterlerde mevcut değildir. Yine verilen köylerden Valid köyü 1895 tarihli defterde, Saraycık ve Sürmenli 1898 tarihli defterde, Anbaralan ise iki defterin de içerisindeki köyler arasında vardır. Ancak hangi nahiyeyle bağlı olduğu bu defterlerde yoktur. Bunların dışında 1906 tarihli

¹⁸⁸ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.18, 156.

¹⁸⁹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.92, 115, 127.

¹⁹⁰ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.144, 154-155, 158.

¹⁹¹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.23, 24, 103.

¹⁹² BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.20, 46, 48-49, 50-52, 154, 158.

¹⁹³ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.82-83, 124.

¹⁹⁴ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.76, 97, 117-118.

¹⁹⁵ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.11.

¹⁹⁶ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.148.

¹⁹⁷ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.30, 147.

¹⁹⁸ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.4-5.

¹⁹⁹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.74-75, 84, 155, 158.

²⁰⁰ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.82, 141.

²⁰¹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.16, 35.

²⁰² BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.82, 120.

²⁰³ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.11, 74-75.

defterde nereye bağı olduğu belli olmayan köylerden Karabulduk²⁰⁴, Tepeköy²⁰⁵ ve Uğurca'nın²⁰⁶ diğer defterlerdeki bilgilere bakıldığında Keşap'a bağı olduğu anlaşılmıştır. 1892 tarihli defterde merkez nahiyeye bağı olarak verilen Yenicehisar köyünün ise 1908 tarihli defterde Keşap nahiyesinin bir köyü olarak verilmesi köyün daha sonradan Keşap'a bağlandığını göstermektedir. Buradan hareketle 1906 tarihli defterdeki Yenicehisar²⁰⁷ köyünün o dönemde Keşap'a bağı olduğu düşünülebilir. Ayrıca 1908 tarihli defterdeki Taliblü köyü Keşap içerisinde iken 1906 tarihli defterde Akköy içerisindeydi. Buradan hareketle Taliblü köyünün Akköy'den alınarak Keşap'a bağlandığı söylenebilir.

Defterde adı geçen nahiyelerden diğeri Akköy nahiyesidir. Bu nahiye de Nefs-i Akköy ile birlikte toplam 10 köyü vardır. Akköy'e bağı köyler arasından Bulancak'tan gelen davacı ve davalılardan anlaşıldığına göre burada Rum ve Müslümanlar birlikte yaşamaktaydı. Ayrıca köyün içerisindeki İhsaniye Mahallesi'nde Rumların varlığından söz edilebilir²⁰⁸. Yine nahiyeye Bağı Şemseddin köyünde de Rumların arsalarının olduğu görülmektedir. Buradan anlaşılağı üzere Şemseddin köyünde de Rumlar ile Müslümanlar birlikte yaşamaktaydı. Diğer köylerde ise Rumlara ya da Ermenilere ait bir ize rastlanmamıştır.

Tablo 3. 5. Giresun Şer'iyye Sicilinde Akköy'e Bağı Köyler

1420 (M. 1892-1893)	Ada, Kuşluhan, Nefsi Akköy, Sasu, Süme, Şemseddin, Urpelit,
1443 (M. 1906-1908)	Bulancak ²⁰⁹ , Darı ²¹⁰ , İcerli ²¹¹ , Kuşluhan ²¹² , Küçüklü ²¹³ , Mağdala ²¹⁴ , Nefs-i Akköy ²¹⁵ , Şemseddin ²¹⁶ , Taliblü ²¹⁷ , Yaslıbağçe ²¹⁸

²⁰⁴ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.124.

²⁰⁵ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.75, 155.

²⁰⁶ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.82-83.

²⁰⁷ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.17.

²⁰⁸ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s. 38.

²⁰⁹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.8, 38, 101.

²¹⁰ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.96, 121, 132.

²¹¹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.97-98.

²¹² BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.69.

²¹³ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.106-107.

²¹⁴ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.6, 126.

²¹⁵ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.1-2.

²¹⁶ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.33, 96, 101.

²¹⁷ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.65-67, 126.

1447 (M. 1908-1909)	Ahmetlü, Boztekye, Bulancak, Cemşir, Çukur, Emirlü, Eriklimanı, Gedikli, Hacı(?), İçürlü, İsanya, Kuz, Küçükülü, Mikdale, Osmaniye, Suştaniye, Süllü, Süme, Şemseddin, Yaslıbağçe, Yoma

1892 tarihli defterde Akköy’e bağlı köylerin sayısı 7’dir. Bu yedi köyden Ada köyü 1895 tarihli defterde de geçmektedir. 1898 tarihli defterde ise Ata köyü vardır. Ada ve Ata olarak geçen bu köy adının 1906 tarihli defterde nereye bağlı olduğu belli olmayan Ata köyüdür. Bu köyün 1892 tarihli defterde Akköy’e bağlı olması 1906 tarihli defterde de Akköy nahiyesine bağlı olduğu düşündürmektedir. Ancak 1908 tarihli defterde Ada veya Ata adıyla bir köye rastlanmamıştır. Buradan hareketle 1892-1893 yılları arasında tutulan 1420 numaralı deftere göre 1906 tarihli defterde Akköy nahiyesinin sınırları genişlemiştir.

Piraziz nahiyesinin ise defterde geçen 5 köyü mevcuttur. Bu 5 köyden hariç bir de defterde Giresun kazasına tabi “Abdal ma’a Karapınar” köyü geçmektedir. Abdal ismi Piraziz’in eski adı olduğu bilinmekle beraber burada Piraziz nahiyesinden mi bahsediyor yoksa bu adla başka bir yerleşim yeri mi var tespit edilememiştir²¹⁹. Ancak 1322 (1904) Trabzon Vilayeti Salnâmesi’nin haritalar bölümünde Piraziz ve Abdal ayrı ayrı verilmiştir. Buradan hareketle Abdal’ın, Piraziz nahiyesinin merkezi veya Piraziz’e bağlı bir köy olduğu varsayılmaktadır²²⁰.

Tablo 3. 6. Giresun Şer’iyye Sicilinde Piraziz’e Bağlı Köyler

1420 (M. 1892-1893)	1443 (M. 1906-1908)	1447 (M. 1905-1909)
Şıhlı	Balçıklı ²²¹	Armutçukuru
Nefsi Piraziz	Bazarsuyu ²²²	Bozat
Pazarsuyu	Bendeher ²²³	Cendi
Tepe	Bozat ²²⁴	Nebaevrân

²¹⁸ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.99, 101.

²¹⁹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.77.

²²⁰ Trabzon Vilayet Salnamesi, Trabzon İli ve İlçeleri Eğitim, Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı Yayınları, Kudret Emiroğlu (haz.), H. 1322/M. 1904, Def’a 22, ss. 455-456.

²²¹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.36, 77, 112.

²²² BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.21.

²²³ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.22, 107.

	Şeyhlu ²²⁵	Şeyhlü
		Yemişlü

Tabloda verilen bilgilere göre Piraziz'in 1892 tarihli defterde 4, 1908 tarihli defterde ise 6 köyü vardır. Bu köylerden Bazarsuyu hem 1892 hem de 1906 tarihli defterde geçmektedir. 1906 tarihli defterde geçen Bozat köyü ise 1908 tarihli defterde mevcutken diğer defterlerde geçmemektedir. 1906 ve 1908 tarihli defterlerde Şeyhlü olarak geçen köy isminin ise 1892 tarihli defterdeki Şıhlı köyü olduğu düşünülmektedir. Defterlerdeki Nefs, Tepe, Bendehor, Armutçukuru, Cendi, Nebaevren ve Yemişlü köyleri ise diğer defterlerde yoktur.

Giresun'a bağlı nahiyelerden 1906 tarihli defterde Kırık nahiyesinin 5 köyü vardır. Kırık nahiyesin köylerinden Tamdere ve Karınca köylerinden ayrı ayrı bahsedilmiştir. Bugün Karınca köyü, Tamdere köyünün mahallesi konumundadır. Ancak o dönemde anladığımız kadarıyla Tamdere'den ayrı bir köy konumundaydı²²⁶. 1892 tarihli defterde Karınca köyü özel yer adlarında verilirken, Tamdere merkeze bağlı köyler arasında verilmiştir.

Tablo 3. 7. Giresun Şer'iyye Sicilinde Kırık'a Bağlı Köyler

1443 (M. 1906-1908)	1447 (M. 1908-1909)
Haban ²²⁷	Batmış
Karınca ²²⁸	Karagöz
Kızıлтаş ²²⁹	Kızıлтаş
Şeyhler ²³⁰	Melense
Tamdere ²³¹	Sarıyakub

Kırık nahiyesinin 1895, 1898, 1906 ve 1908 tarihli defterlerde adı geçerken 1892 tarihli defterde yoktur. 1895 ve 1898 tarihli defterlerde köyler ayrı nahiyeler

²²⁴ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.25, 36, 112.

²²⁵ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.22.

²²⁶ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.55.

²²⁷ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.135.

²²⁸ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.55.

²²⁹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.68.

²³⁰ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.105.

²³¹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.53, 119.

üzerinde değerlendirilmediği için yine tabloya eklenmemiştir. Ancak 1906 ve 1908 tarihli defterlerdeki köylere bakıldığında sadece Kızıldaş köyünün ikisinde de olduğu görülmektedir.

1906 tarihli defterde adı geçen bir diğer yer ise Tirebolu kazasıdır. Ancak Tirebolu'dan çok fazla dava olmadığı için sadece bir köy adı geçmektedir. O da Çakrak adlı köydür²³². Diğer nahiyelere nazaran Tirebolu o dönemde Giresun'dan ayrı bir kaza konumunda olduğu için defterlerde çok fazla yer almamıştır. 1892 ve 1895 tarihli defterlerde sadece ismi geçmekle birlikte köy mevcudu ve isimleri yoktur. Buradan da hareketle Tirebolu'nun davaları genellikle oradaki mahkemelerde çözüldüğü ve merkeze taşınmadığı kanısına varılabilir.

Tablo 3.2, Tablo 3.3, Tablo 3.4, Tablo 3.5 ve Tablo 3.6'da verdiğimiz köylerin haricinde defterde adı geçen ancak nereye bağlı olduğu kayıtlarda belirtilmeyen köyler de mevcuttur. Bu köylerin isimleri şu şekildedir;

- Ata²³³
- Çaykara²³⁴
- Hamidiye²³⁵
- Şeyh Musa²³⁶
- Timurcu?²³⁷
- Yenişehir²³⁸

İsimlerini sıraladığımız köylerden Ata köyü 1892 ve 1895 tarihli defterlerde Ada olarak yazılmışken 1906 tarihli defterde Ata olarak imla edilmiştir. 1892 tarihli defterde Ada köyü Akköy nahiyesine bağlı bir köydür. Buradan hareketle yine Akköy nahiyesine bağlı olduğu varsayılabilir. Nereye bağlı olduğu belli olmayan yerlerden Hamiye köyünün, Akyoma köyünden ayrıldığı bilgisi verilmiştir. Akyoma köyü bugün merkeze bağlı Akçalı köyünün eski adıdır. Çaykara ise bugün merkeze bağlı mahalle konumundadır. Diğer köylerin bugünkü yerlerine bakıldığında Ata

²³² BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.146, 154-155.

²³³ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.97-98.

²³⁴ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.131.

²³⁵ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.55-56, 72.

²³⁶ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.7.

²³⁷ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.76.

²³⁸ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.127.

köyü Görele'ye, Şeyh Musa ise Bulancak'a bağlı bulunmaktalar. Timurcu? ve Yenişehir köyleri hakkında ise bir bilgi elde edilememiştir.

3.2.3. Giresun'a Bağlı Mahalleler

“Hall” kökünden türetilerek oluşan mahalle kelimesi sözlükte “bir yere inmek, konmak, yerleşmek” anlamına gelmektedir. Mahalleler devamlı olabileceği gibi geçici olarak da ikâmet edilen yerleşim birimleridir. Mahallelerin oluşmasında İslâm'ın önemli rolü olduğu düşünülmekte ve “aynı mescidde ibadet eden cemaatin aileleriyle birlikte yerleştiği şehir kesimi” olarak tanımlanmaktadır. Her halk kendine özel mahallelerde oturabileceği gibi diğer halklar ile de karışık oturabilmekteydi. Bilhassa Osmanlı Devleti'nde farklı dinlere mensup kişiler ya sadece o dine mensup kişilerin oturduğu mahallelerde ya da Müslümanlar ile birlikte oturmuşlardır. Bu durum Osmanlı Devleti'nin hâkimiyeti altında bulunan halk arasında bir ayrım göstermediğinin kanıtıdır. Osmanlı Devleti içerisinde mahalleler, temel yönetim birimi olmuşlardır. Mahallelerde oturan kişiler tahrir defterlerine kaydedilmiştir²³⁹.

1906 tarihli defterde Giresun'a bağlı mahallelerin sayısı 14'tür. Bu mahallelerden Büyükbağçe, Çınarlar, Hacı Hüseyin, Hacı Mikdad, Hacı Siyam, Kapu, Kumyalı ve Sultan Selim Mahalleleri 1906 tarihli defterden önceki 1898 ve sonraki 1908 tarihli defterlerde de vardır. 1898 tarihli defterdeki Kokara Mahallesi 1906 tarihli defterdeki Gogora Mahallesidir. Kale Mahallesi ise 1898 tarihli defterde Kal'a olarak verilmiştir. 1898 ile 1906 tarihli deftere bakıldığında mahalle sayıları aynı olsa da isimlerinde değişiklikler vardır. Mesela 1898'de Kenar, Lonca ve Soğuksu Mahalleleri varken 1906'da yoktur. Ancak 1906'da Fenar? olarak okunan mahalle ile 1898'de Kenar olarak verilen mahallenin aynı olması kuvvetle muhtemeldir. Yine 1892 tarihli defterde Saytaş Mahallesi varken diğer defterlerde yoktur. Aynı şekilde çalışmasını yaptığımız defterden sonraki tarihli olan 1908 tarihli defterdeki Ceberden, Demirkapu, Kapukara, Kapukave ve Lonca Mahalleleri, 1906 tarihli defterde yoktur. 1892 yılında kayıtlara yansıyan mahalle sayısı 11 iken 1898 ve 1906 tarihlerinde 14, 1908 tarihinde ise bir artarak 15'e çıkmıştır. Bu durum karşısında yıllar içerisinde Giresun'un nüfusunda bir artış olduğu söylenebilir.

²³⁹ Ali Murat Yel ve Mustafa Sabri Küçükbaşçı, “Mahalle”, *TDVİA*, C.27, TDV Yayınları, Ankara 2003, ss. 223-225

Tablo 3. 8. Giresun'a Bağlı Mahalleler

1420 (M. 1892-1893)	1434 (M. 1898-1899)	1443 (M. 1906-1908)	1447 (M. 1908-1909)
Çınarlar	Büyükbağçe	Büyükbağçe ²⁴⁰	Büyükbağçe
Gogora	Ciron	Ciron ²⁴¹	Ceberden
Hacı Hüseyin	Çınarlar	Çınarlar ²⁴²	Çınarlar
Hacı Mikdad	Hacı Hüseyin	Fenar? ²⁴³	Demirkapı
Hacı Siyam	Hacı Mikdad	Gemiler Çekeği ²⁴⁴	Gemilerçekeği
Kale	Hacı Siyam	Gogora ²⁴⁵	Hacı Hüseyin
Kapı	Kal'a	Hacı Hüseyin ²⁴⁶	Hacı Mikdad
Kumyalı	Kapı	Hacı Mikdad ²⁴⁷	Hacı Siyam
Lonca	Kenar	Hacı Siyam ²⁴⁸	Kale
Saytaş	Kokara	Kale ²⁴⁹	Kapı
Sultan Selim	Kumyalı	Kapı ²⁵⁰	Kapıkara
	Lonca	Kumyalı ²⁵¹	Kapıkave
	Soğuksu	Satılar? ²⁵²	Kumyalı
	Sultan Selim	Sultan Selim ²⁵³	Lonca
			Sultan Selim

1906 tarihli defterde geçen mahallelerden birçoğu günümüzde varlığını devam ettirmektedir. Kumyalı ve Gogora Mahalleleri zamanla Rum ve Ermeni nüfusunun

²⁴⁰ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.70-71, 73, 78-81.

²⁴¹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.23, 81.

²⁴² BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.3, 21, 31, 44, 53-54, 57-58, 61, 70, 72, 95, 98-99, 105, 109, 114, 119, 155.

²⁴³ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.38-40, 94.

²⁴⁴ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.73, 122-123.

²⁴⁵ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.3, 11, 23,73, 81, 103-105, 127.

²⁴⁶ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.31, 42, 46, 61-62, 73, 75, 87, 90, 93, 110, 116-117.

²⁴⁷ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.1, 3-4, 12, 20-21, 36, 39, 51, 54, 56, 64-65, 78, 82, 97, 101, 106, 109, 117, 123, 140, 148-149.

²⁴⁸ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.30, 68.

²⁴⁹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.31, 86, 110, 116.

²⁵⁰ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.25-26, 42, 46, 60, 62, 64, 85-86, 88-89, 102-103, 105-106, 109, 122-123,132, 137-139, 144, 149, 155.

²⁵¹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.1, 13-15, 87, 112.

²⁵² BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.94.

²⁵³ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.6, 91, 105, 122, 127, 144, 151.

azalması ile diğer mahallelere bağlanmıştır. Bu mahallelerden Kumyalı Mahallesi, Hacı Siyam Mahallesi'ne dâhil edilmiştir. Gogora Mahallesi ise bugünkü Zeytinlik Sementinin olduğu bölgedir. Bunların dışında defterde Büyükbağçe, Ciron, Fenar? ve Satılar Mahallesi vardır. Ciron Mahallesi'nin ismi değiştirilerek Refahiye olmuştur. Ancak diğer mahallelerin bugün nereye bağlı olduğuna/hangi mahallelere denk geldiğine dair bir bilgi elde edilememiştir.

Verdiğimiz mahallelerden Çınarlar, defterde “Çınarlar Mahallesi” ve “Çınarlar Rum Mahallesi” olarak yazılmıştır. Aynı şekilde Kumyalı da, “Kumyalı Mahallesi” ve “Kumyalı Ermeni Mahallesi” şeklinde verilmiştir. Mahallelerin yazımında bu şekilde ayırım yapılmasının sebebi Çınarlar Mahallesinin tamamen Rumlardan oluştuğu düşüncesinin verilmemek istemesidir. Bizim çıkarımımıza göre Çınarlar ve Kumyalı Mahallelerinin bu şekilde ayırımı bu mahalleler içerisinde sadece Rum ve Ermenilerin yaşadığı semtlerin bulunduğunu göstermektedir. Yani mahalle özelinde Rum ve Ermenilerin semtleri ayrı olsa da genele bakıldığında Çınarlar ve Kumyalı Mahallelerinde Müslüman-gayrimüslim halk beraber yaşamaktaydı. Bu iki mahalle dışında Müslümanlarla gayrimüslimlerin beraber yaşadıkları mahallelerden biri de Kapu Mahallesi'ydi. Kapu Mahallesi'nde Çınarlar ve Kumyalı Mahallesi'nde olduğu gibi bir Rum-Ermeni ayırımı yapılarak yazılmamıştır.

Çınarlar, Kumyalı ve Kapu Mahallelerinde Müslim-gayrimüslim ahali birlikte yaşarken bu mahallelerin dışında tabloda ismi geçen Büyükbağçe, Gogora ve Fenar Mahallelerinde de sadece gayrimüslimler yaşamaktaydı. Bu üç mahallede ilgili kayıtlarda herhangi bir Müslüman arsa, tarla, fındık bahçesi ve hane gibi bir mülke rastlanmamıştır. Büyükbağçe, Çınarlar, Gogora, Fenar ve Kapu, Kumyalı dışında kalan mahallelerde ise sadece Müslümanlar oturmaktaydı. Bu haliyle çalışma konumuz olan 1906-1908 tarihli ve 1443 numaralı defterden elde edilen verilere göre Nefsi Giresun'da 14 mahalle vardır. Bunlardan 8'inde Müslümanlar, 3'ünde gayrimüslimler bulunmaktaydı. 3 mahallede ise Müslümanlar gayrimüslimlerle birlikte yaşamaktaydı.

3.2.4. Giresun’a Bağlı Mahalle, Köylerin İmam ve Müezzinleri

1906 tarihli defterde adı geçen 4 mahalle imamı mevcuttur. Ayrıca defterdeki imamlardan Mehmed Efendi ibn Ömer’in hangi mahalle veya köyün imamı olduğu bilinmemektedir²⁵⁴.

Tablo 3. 9. Mahalle İmamları

Mahalle Adları	İmam İsimleri
Çınarlar Mahallesi	Hafız Mehmed Hasan Efendi ibn Haşim ²⁵⁵
Gemiler Çekeği Mahallesi	Hafız Ömer Efendi ibn Mehmed ²⁵⁶
Hacı Hüseyin Mahallesi	Hafız Raşid Efendi ibn İzzet Efendi ²⁵⁷
Kapu Mahallesi	Hafız Feyzullah Efendi ibn Hacı İbrahim Efendi ²⁵⁸

Defterdeki köy imamlarının sayısı ise 12’dir. Köy imamlarında 153. sayfada “Çiçekli karyesi imamı” ibaresi olmakla birlikte imamın ismi verilmemiş, ibarenin altındaki mühür ise okunamamıştır²⁵⁹. Yine vesayet ile ilgili 69. sayfa da “imam” ibaresi var ancak altında mühür bulunmamaktadır²⁶⁰. 1906 tarihli defterde hangi mahalle veya köyün imamı olduğu belli olmayan Mehmed Efendi ibn Ömer ile birlikte toplam 18 imam ismi geçmektedir.

Tablo 3. 10. Köy İmamları

Köy Adları	İmam İsimleri
Akyoma Köyü	Bekir? Efendi ibn Hacı İbrahim Efendi ²⁶¹
Barca Köyü	Edhem Efendi ibn Mustafa ²⁶²
Bulancak Köyü	İbrahim Hicabi Efendi ²⁶³
Çandır Köyü	Veli Efendi bin İsmail ²⁶⁴

²⁵⁴ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.91.

²⁵⁵ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.61, 72, 95.

²⁵⁶ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.73.

²⁵⁷ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.117.

²⁵⁸ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.26, 86, 89, 103, 123.

²⁵⁹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.153.

²⁶⁰ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.69.

²⁶¹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.85.

²⁶² BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.92, 115.

²⁶³ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.101.

²⁶⁴ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.13

Çiçekli Köyü	Mühür ²⁶⁵
Darı Köyü	Mehmed Efendi ibn Mustafa ²⁶⁶
Düz Köyü	Tevfik Efendi ibn Hasan Efendi ²⁶⁷
Hamidiye Köyü	İsmail Efendi bin Hasan ²⁶⁸
Kiroz? Köyü	Temel? Efendi ibn Mehmed Efendi ²⁶⁹
Kuşluhan Köyü	İmam mühür ²⁷⁰
Saraycık Köyü	Hasan Efendi ibn Mehmed ²⁷¹
Sürmenli Köyü	Abdulkadir Efendi ibn Hüseyin ²⁷²
Şemseddin Köyü	Osman Efendi ibn Musa ²⁷³

İsimlerini verdiğimiz imamların dışında defterde adı geçen müezzinler de bulunmaktadır. Müezzinlerden ilki Çınarlar Mahallesi müezzini; Hafız Abdulkadir Efendi'dir. Esseyd Mustafa bin Salih, Mehmed ibn Hacı Mahmud Efendi, Emin Efendi, Hacı Mahmudoğlu Hafız Mahmud Efendi ve Mustafa Efendi ibn Emin ise Kapu Mahallesi'nde müezzinlik yapmışlardır²⁷⁴.

3.2.5. Giresun'a Bağlı Mahalle ve Köylerin Muhtarları

Osmanlı Devleti'nde 1829-1830 tarihlerinde İstanbul'da muhtarlık teşkilatının kurulduğu bilinmektedir. İlerleyen tarihlerde taşralarda da kurulmaya başlayan muhtarlıklar sayesinde imamların iş yükü hafıflemiştir. Şehirlerde her mahallede “muhtar-ı evvel” ve “muhtar-ı sani” olmak üzere iki muhtar bulunmaktaydı²⁷⁵. Bu bağlamda Tablo 3.10'de verdiğimiz Kapu ve Çınarlar Mahallelerinin aynı tarihlere denk gelen ikişer muhtar kaydı vardır. Bu iki muhtar ile birlikte toplam 10 tane mahalle muhtarı vardır.

²⁶⁵ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.153.

²⁶⁶ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.96.

²⁶⁷ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.47, 50, 52.

²⁶⁸ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.72.

²⁶⁹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.118

²⁷⁰ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s. 69.

²⁷¹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.147.

²⁷² BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.84.

²⁷³ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.33, 96, 101.

²⁷⁴ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.26-29.

²⁷⁵ Mehmet Bayartan, “Osmanlı Şehrinde Bir İdari Birim: Mahalle”, *Coğrafya Dergisi*, S.13, 2005, ss. 104-105.

Tablo 3. 11. Mahalle Muhtarları

Mahalle Adları	Muhtar İsimleri
Büyükbağçe Mahallesi	Hâcî Nakaroğlu? Metro? veled-i ... Hirelmiyo? ²⁷⁶
Çınarlar Mahallesi	Hüseyin Efendi ibn Hasan ²⁷⁷
Çınarlar Mahallesi	İsmail Ağa ibn Hüseyin ²⁷⁸
Fenar? Mahallesi	Makdiri? İlya veled-i... ²⁷⁹
Gemiler Çekeği Mahallesi	Sefer Ağa ibn Mustafa ²⁸⁰
Hacı Hüseyin Mahallesi	Bekir Efendi ibn Hasan Efendi ²⁸¹
Hacı Mikdad Mahallesi	İbrahim Efendi ibn Salih ²⁸²
Kapu Mahallesi	Emirzâde Hüseyin Ağa ibn Ali ²⁸³
Kapu Mahallesi	Raşid Efendi ibn Osman ²⁸⁴
Kumyalı Mahallesi	Temos? veled-i Kavur? ²⁸⁵

1906 tarihli defterde 9 köy muhtarı vardır. Köy muhtarlarının isimleri Tablo 3.11’de verilmiştir. Mahalle ve köy muhtarlarının isimlerinin verildiği Tablo 3.10 ve Tablo 3.11’de olmayan iki kayıt daha mevcuttur. Bunlardan ilki Gogora Colhaoğlu ... veled-i Yorika’dır. Bu kişinin ismi davalarda geçse de nerenin muhtarı olduğu anlaşılamamıştır²⁸⁶. İkincisi ise Kuşluhan Mahallesi ilgili olan 69. sayfadadır. Bu sayfada “muhtar” ibaresi ve altında mühür vardır. Ancak Bu mühür okunabilecek durumda olmadığı için muhtarın ismi öğrenilememiştir²⁸⁷. Defterdeki isimleri ve nereye ait olduğu belli olan muhtar sayısı 19’dur. Gogora colhaoğlu... veled-i Yorika ile “muhtar” ibaresi de sayılırsa o dönemde Giresun’un muhtarlarından kayıtlara yansıyan 21 tane muhtar vardır.

²⁷⁶ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.71, 80-81.

²⁷⁷ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.95.

²⁷⁸ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.61.

²⁷⁹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.40.

²⁸⁰ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.73.

²⁸¹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.87, 117.

²⁸² BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.56, 123.

²⁸³ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.86, 103, 123.

²⁸⁴ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.26, 85, 137.

²⁸⁵ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.15.

²⁸⁶ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.103-105.

²⁸⁷ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.69.

Tablo 3. 12. Köy Muhtarları

Köy Adları	Muhtar İsimleri
Barca Köyü	İmam Torunoğlu? Mehmed bin Ali ²⁸⁸
Çandır Köyü	Hasan bin İsa ²⁸⁹
Darı Köyü	Mehmed Ağa ibn Hüseyin ²⁹⁰
Düz Köyü	İmamoğlu Mustafaoğlu Ali ²⁹¹
Hamidiye Köyü	Salih bin Hüseyin ²⁹²
Orta Vanazıt Köyü	Uzun Osmanoglu Aziz Ağa bin Mahmud ²⁹³
Saraycık Köyü	Hasan bin Mustafa ²⁹⁴
Seyid Köyü	Ahmed Ağa ibn Hüseyin ²⁹⁵
Sürmenli Köyü	Köseoglu Musa ²⁹⁶

3.2.6. Dava Vekilleri

Osmanlı Devleti'nde bugünkü anlamda avukatlık müessesesi bulunmamaktadır. Klasik dönemde avukatların görevlerine benzer işleri olan kişilerin arzuhalciler olduğu düşünülmektedir. Okuma-yazma oranının düşüklüğüne bağlı olarak başkaları adına mektup ve dilekçe yazan kişilere Arzuhalciler denilmiştir. Bugünkü manada yazılı savunmayı gerçekleştirdikleri için Avukatlığın temellerini oluşturdukları ileri sürülmüştür²⁹⁷. Yazılı savunmayı yapan arzuhalciler iken sözlü savunmayı da muhızrlar yerine getirirdi. Arzuhalciler ve muhızrların dışında mahkeme usulünü bilen mübaşirler de vekillik yapmaktaydı. Vekillik, daha çok İslam hukukunda gıyapta yargılamanın olmaması gerektiği için ortaya çıkmıştır. Vekil-i müsahhar denilen bu kişiler, mahkemeye gelmemiş kişileri temsil etmeleri için kadılardan izin alırlardı. Kadılar tarafından vekil olarak tayin edilen kişi,

²⁸⁸ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.92.

²⁸⁹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.13.

²⁹⁰ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.121.

²⁹¹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.52.

²⁹² BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.56.

²⁹³ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.120.

²⁹⁴ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.147.

²⁹⁵ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.112.

²⁹⁶ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.158.

²⁹⁷ Seda Örsen Esirgen, "Tanzimattan Cumhuriyete Avukatlık", AÜHFD, 63/4, 2014, s.740.

müvekkili ile iletişime geçmeden mahkemede karşı tarafın iddialarını reddeder ve onları ispata zorlardı²⁹⁸.

Vekil olarak seçilen bu kişilerin özel büroları olmamakla birlikte baro teşkilatları da yoktur. Dolayısıyla müvekkilleriyle mahkeme öncesi kapıda buluşmaktaydı. Ayrıca vekil olmak için herhangi bir eğitim ya da şart gerekmiyordu. Bu yüzden azıcık hukuk bilgisi olan mahkeme usulünü az çok bilen kişiler vekil olarak seçiliyordu²⁹⁹. Bu durum ilerleyen zamanlarda karışıklık yaratmış hukukla hiçbir ilişkisi olmayan kişilerde vekil olarak seçilmiştir. Tanzimat ile birlikte bu karışıklığın giderilmesi için adımlar atılmaya başlanmıştır. Atılan adımlardan ilki de “1858 Ceza Kanûnu” olmuştur. Daha sonra hukuk mektepleri açılarak hukukçular yetiştirilmeye başlanmış ve modern anlamda avukatlık doğmuştur³⁰⁰.

1906 tarihli defterde de 11 dava vekili ismi geçmektedir. Bu vekillerden 4 tanesi gayrimüslim halktandır. Geri kalan vekilleri ise Müslümanlar oluşturmaktadır. Vekillerden Hacı Hüseyin Mahallesi vekilleri olarak Ahmed Limmi? Efendi ibn Mustafa, Hafız Ahmed Efendi ibn Mustafa ve Ahmed Efendi İbn Mustafa olarak verilmiştir. Bu üç ismin aynı kişiye ait olduğu varsayılmaktadır. Ancak karışıklık olmaması açısından ayrı ayrı verilmiştir. Defterde tespit edilen vekillerin isimleri şu şekildedir;

- Ahmed Limmi? Efendi ibn Mustafa³⁰¹
- Ahmed Efendi ibn Mustafa³⁰²
- Ali Efendi ibn Hacı Ahmed³⁰³
- Ali Efendi ibn Hüseyin Ağa³⁰⁴
- Hafız Ahmed Efendi ibn Mustafa³⁰⁵
- Mahmud Efendi ibn Hafız Ahmed³⁰⁶
- Şükrü Efendi ibn Feyzi Yazıcı³⁰⁷

²⁹⁸ Galip Çağ ve Funda Öztürk, “Osmanlı Devleti’nde Adli Modernleşme: Tanzimat Döneminde Dava Vekilliği (Avukatlık) ve Baronun Ortaya Çıkışı”, *Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 6/2, 2021, ss. 539-540.

²⁹⁹ Fahrettin Atar, “Avukat”, *TDVİA*, C.4, TDV Yayınları, İstanbul 1991, s. 167.

³⁰⁰ Çağ ve Öztürk, “Osmanlı Devleti’nde Adli Modernleşme: Tanzimat Döneminde Dava Vekilliği (Avukatlık) ve Baronun Ortaya Çıkışı”, 6/2, s. 540.

³⁰¹ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.42, 61, 63.

³⁰² BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.46-47, 49-50, 62-64.

³⁰³ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.46-51.

³⁰⁴ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.6, 9, 105, 107, 125, 127-128, 132-136, 144-146, 151, 154.

³⁰⁵ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.31, 46-47, 49-50.

³⁰⁶ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.1, 36, 39, 65, 78, 106.

- Abik Efendi veled-i Artin³⁰⁸
- Gümüšoğlu? Nikola veled-i Hâcî Yor³⁰⁹
- Hâcî Toros Efendi veled-i Agya?³¹⁰
- İstefan Efendi veled-i Yoros?³¹¹

3.2.7. Naib ve Kâtipler

“Yazı işleriyle uğraşan kimse, sekreter, yazıcı; bilgili kişi, noter; muharrir” anlamlarına gelen kâtip, ketb “yazmak” fiilinden türetilmiştir. Yazının bulunması ile birlikte kâtiplik ortaya çıkmış, Mezopotamya ve Mısır gibi uygarlıklarda saygın bir meslek haline gelmiştir³¹². Türk-İslâm devletleri tarafından da kullanılan kâtiplik mesleğini Osmanlı Devleti devam ettirmiştir.

Divan-ı Hümayun, defterdarlık ve defterhaneden oluşan üç ana dairede çalışan kâtipler, zamanla yapılacak bürokratik işlerin artması ile birçok alt büro oluşturulmuş ve buralarda da çalışmaya başlamışlardır. XVII. yüzyılın ilk yarısından itibaren kâtipler arasında bir iç hiyerarşi oluşmuş ve “halife” adını almışlardır. Kâtipler, devlet yazışmalarında aktif oldukları ve devletin sırlarına vâkıf oldukları için önemli bir konumda olmuştur³¹³.

Merkez bürokrasisinde bu denli önemli olan kâtip, taşra teşkilatında da oldukça önemli bir konumda olmuştur. Kâtipler, taşrada kadının yardımcıları ve kadı hükümlerini deftere geçiren kişi olmuştur. Kâtipler arasındaki başkâtiplerin, naibler yerine vekâlet edebilme görevleri de mevcuttu. Ayrıca ara sıra olay yeri keşfi ve mahkeme gelir-gider kayıtlarını da tutarlardı³¹⁴.

Osmanlı Devleti içerisinde önemli bir konumda olan kâtiplere 1906 tarihli defterde de rastlanılmaktadır. Defterde adı geçen 7 kâtip mevcuttur. Bu kâtiplerden biri Dersaadet kâtibi, ikisi Keşap nahiyesinin kâtipleri, diğerleri ise Giresun kazasının kâtipleridir. Kâtiplerden, üçünün isimleri birbirine çok benzemekte ancak bunların aynı kişi olup olmadığı bilinmediği için ayrı ayrı verilmiştir. Yine kâtipler

³⁰⁷ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss.26, 28-29, 45-47, 50, 55, 64, 88, 90, 93, 106-107, 130-137, 144-146, 154-155.

³⁰⁸ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss.6-7, 9, 36, 112-114, 125.

³⁰⁹ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss.78-79.

³¹⁰ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss.55, 112-114.

³¹¹ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss. 44-45, 90, 93-94, 114-115, 127-128, 130-131.

³¹² Mustafa Sabri Küçükbaşcı, “Kâtip”, *TDVİA*, C.25, TDV Yayınları, Ankara 2022, s. 49.

³¹³ Erhan Afyoncu ve Recep Ahışalı, “Kâtip”, *TDVİA*, C.25, TDV Yayınları, Ankara 2022, s. 53.

³¹⁴ Nuri Kavak, “Osmanlı Muhakeme Sisteminde Kâtiplik Mesleğinin Yeri ve Önemi”, *Pamukkale Journal of Eurasian Socioeconomic Studies*, 2/2, 2015, s. 6.

dışında mal müdürü olarak geçen iki kişinin de isimleri benzemekte ancak bu kişilerin de aynı kişiyi mi ifade ettiği bilinmediği için ayrı yazılmıştır. Yine isimler arasında Mal Refiki Mahmud Efendi ibn Mustafa da verilmiştir. Bu kişi kâtip olmamakla birlikte mal müdürüne yardım eden kişidir.

1906 tarihli defterde adı geçen naiblere bakıldığında ise sayılarının 3 olduğu anlaşılmaktadır. Bu isimler ise şöyledir;

- Giresun Naibi Mehmet Tevfik³¹⁵
- Akköy Naibi İsmail Efendi³¹⁶
- Piraziz Naibi Mustafa Efendi³¹⁷
- Emvâl-i Eytam Kalemi Başkâtibi Mehmed Şerafeddin Beğ ibn Mehmed Tahir Efendi³¹⁸
- Şer'iyye Kâtip İzzet Efendi³¹⁹
- Şer'iyye Başkâtip Mehmed İzzet İzzet Efendi³²⁰
- Şer'iyye Kâtibi Mehmed İzzet Efendi³²¹
- Tapu Kâtibi Hüseyin Efendi³²²
- Mal Müdürü Hasan Hasan Efendi³²³
- Mal Müdürü Re'fetlü Hasan Tahsin Efendi³²⁴
- Mal Refiki Mahmud Efendi ibn Mustafa³²⁵
- Naib Sabık Vehib Efendi³²⁶
- Keşap Mal Kâtibi Kâtibzâde Mahmud Efendi ibn Ali Evnî³²⁷
- Keşap Vergi Kâtibi Osmanoğlu Ahmed Efendi³²⁸

3.2.8. Giresun Dışında Adı Geçen Yerler

1906 tarihli defterde Giresun'a ait nahiye, köy ve mahallelerin dışında yer isimlerine rastlanmıştır. Bu isimlerden özellikle Yemen vilayetinin olması önemlidir.

³¹⁵ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.37, 113.

³¹⁶ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.94.

³¹⁷ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.22.

³¹⁸ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.153.

³¹⁹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.41, 51.

³²⁰ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.89, 93, 117.

³²¹ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.80.

³²² BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.80.

³²³ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.10, 60, 76, 91, 102, 111, 138, 147.

³²⁴ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.86.

³²⁵ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.60, 76, 86, 91, 102, 111, 138, 147.

³²⁶ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss. 27-28.

³²⁷ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.62, 88, 137.

³²⁸ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.88.

Zira buraya 1834 yılında II. Mahmud Dönemi'nde kurulan ve ihtiyaç halinde yararlanılacak olan Redif Teşkilatı mensuplarına gönderilmiştir. 1843 yılında çıkan kanuna göre normal askerlik süresini yani beş yılı tamamlayanlar yedi yıl da redif hizmetinde bulunacaklardı. 1881 yılında yapılan son düzenleme ile bu süre sekiz yıla çıkarılmıştır. 1906 yılındaki İmam Yahya isyanından sonra bölgedeki askeri gücünü arttırmak isteyen Osmanlı Devleti, Anadolu'nun çeşitli yerlerinden Yemen'e asker göndermiştir³²⁹. Bu bağlamda 1443 Numaralı Giresun Şer'iyye Sicili'nde Yemen'e gönderilmiş ve orada 1905-1906 yıllarında şehit olmuş üç askerin ismi mevcuttur. Bunların isimleri; Yetimoğlu Ömer bin Emin bin Mahmud, Kurtoğlu Hüseyin bin Musa ve Durmuşoğlu Durmuş bin İzzet bin Abdullah'dır³³⁰.

Defterde Giresun dışında tespit edilen ve Giresunlu olup bu yerleşim birimlerinde gösterilen kişilere ilişkin kayıtlar da mevcuttur.

Tablo 3. 13. Giresun Dışında Adı Geçen Yerler

Vilayet ve Sancaklar	Kazaları
Amasya Sancağı	Ladik ³³¹
Batum ³³²	
Dersaadet ³³³	Galata ³³⁴
İzmid Sancağı	Adapazarı ³³⁵
Rusya ³³⁶	
Sivas Vilayeti	Tabulu? ³³⁷
Sivas Vilayeti	Köbrü? ³³⁸
Tirebolu Kazası ³³⁹	
Trabzon Vilayeti ³⁴⁰	

³²⁹ Cengiz Çakaloğlu, "Yemen İsyanı Ve Trabzon Redif Taburu (1905-1906)", *AÜSBED*, 9/1, 2007, ss. 99-101.

³³⁰ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.82-83, 97-98, 117-118.

³³¹ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.61, 85.

³³² BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.156.

³³³ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.30, 104, 114, 153.

³³⁴ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.24, 104.

³³⁵ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.23, 103.

³³⁶ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.70, 146.

³³⁷ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.70.

³³⁸ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.85.

³³⁹ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.155.

³⁴⁰ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.27, 36, 61, 70, 146, 154.

Yemen Vilayeti	Debboy ³⁴¹
Yemen Vilayeti	Katbe? ³⁴²
Yemen Vilayeti	Ümeran ³⁴³
Yemen Vilayeti	Eyüb ³⁴⁴

Giresun dışındaki yerleşim birimleri yalnız M. 1892-1893 yılları arasına ait kayıtları ihtiva eden 1420 numaralı Giresun Şer'iyye Sicil Defteri'nde verilmiştir. 1892 tarihli defterdeki bu isimler; Trabzon Vilayeti, İmaret Mahallesi, Nefs-i Medine-i Trabzon Mahallesi, Orta Hisar Mahallesi, Boztepe karyesi, Tirebolu kazası, Medine-i Münevvere, Ordu kazası, Ulubey nahiyesi, Karahisar Sancağı, Bil Mahallesi, Safranbolu, Kırık nahiyesi, Dersaadet, Firuz Ağa Mahallesi, Ağa Hamamı Caddesi, İnce Hamamı Caddesi, Rusya ve Tıgan'dır. Defterde verilen bu isimlerin Giresun dışına taşınan kişilerin, askerliğe gidenlerin ve başka yerlerden Giresun'a ikâmet etmeye gelen kişiler tarafından açılan davalar neticesinde zikredildiği belirtilmiştir³⁴⁵. Verilen isimlerden Trabzon Vilayeti, Dersaadet ve Rusya çalışmasını yaptığımız 1906 tarihli defterde de geçmektedir. 1892 tarihli defterde verilen isimlerden Kırık nahiyesinin Giresun'a bağlı bir nahiye olduğu bilinmektedir. Tirebolu ise o dönemde kaza konumunda olduğundan ayrı değerlendirilmiştir. Ancak diğer yerleşim yeri isimleri 1906 tarihli defterde geçmemektedir.

3.3. 1443 Numaralı Giresun Şer'iyye Siciline Göre Giresun'da Sosyal ve Kültürel Yapı

3.3.1. Aile Yapısı

Toplumun en küçük yapı taşı olan aile, kan bağı ve evlilik yoluyla oluşan bir kurumdur. Akralılık bağı ile bir araya gelen insanların biyolojik, psikolojik, sosyal ve ekonomik ihtiyaçların karşılandığı bir kurumdur. Yani dünyaya gelmiş bir kişinin uzun süre kişisel gelişimi için bakıma ihtiyacı vardır. Dünyaya geldiği aile içerisinde

³⁴¹ Yemen Vilayetine gönderilen Yetimoğlu Ömer bin Emin'in görevini yaparken şehit olması ile ilgili olan kayıta şahitler cenaze namazını Debboy civarında kıldıklarını söylemişlerdir. Burada geçen Debboy'un bugün Giresun'da bir mevki ismi olan Debboy ile karıştırılmaması gerektir. Zira Şehidimizin cenaze namazı Yemen'de kılınmış ve orada defnedilmiştir. ss. 82-83.

³⁴² BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.82-83.

³⁴³ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.97-98.

³⁴⁴ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.117-118.

³⁴⁵ Bekteş, *1420 Numaralı Giresun Şer'iye Sicil Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*, s. 133.

nasıl eğitilirse, ailesinden ne görürse o davranışı topluma karşı sergilemeye başlar. Bu bakımdan aile, kültürel ve dini değerlerin sonraki kuşaklara aktarılmasını sağlar³⁴⁶.

Türk toplumunda aile, geniş aile, çekirdek aile ve geçici geniş aile (kent ailesi) olarak üçe ayrılmaktadır. Bunlardan ilki kırsal kesimlerde daha çok görülen geleneksel yani geniş aile modelidir. Geniş ailede baba ve anneler, bekâr ve evli evlatları, gelinleri ve torunları ile birlikte oturmaktadır. İkinci aile modeli ise daha çok kentlerde görülen anne-baba ve bekâr çocukların aynı evde yaşadıkları çekirdek ailedir. Geçici geniş aile ise daha çok kasaba ve gecekondü ailelerinin bir aile modeli olarak değerlendirilmiştir. Geniş aileden çekirdek aileye geçişi ifade etmesi ile birlikte geleneksel ilişkilerden modern aile ilişkilerine geçişi de kapsamaktadır. Bu nedenle bir nevi geçiş ailesi olarak nitelendirilmektedir³⁴⁷.

Osmanlı Devleti'nde de aileye önem verilmiştir. İlk başlarda fıkıh kitaplarındaki şer'i hükümlere göre kararlar verilmiş ve o yönde düzenlemeler yapılmıştır. Ancak özellikle Tanzimat Fermanı'ndan sonra evlilik, mehir ve mirastan kız çocuklarının da yararlanması gibi kararlar çıkarılmıştır. II. Meşrutiyet'ten sonra da 1917 yılında "Hukuk-ı Aile Kararnamesi" çıkarılmıştır. Kararname ile 9-12 yaşların altında olanların evlenmesi yasaklanmış, 17-18 yaşın altındakilerin ise evlenebilmeleri için velilerin izni şart koşulmuştur³⁴⁸. Ancak Bu kararnameye kadar tutulmuş olan 1906 tarihli defterde çok küçük yaşlardaki çocukların evlendirildiği görülmektedir. Örneğin; Babası ölen Ziyet Hatun'u bir buçuk yaşında iken amcası Kara Hasanoğlu Ahmed kendi oğluna nikâhlamıştır. H. 1317 yılında Kara Hasanoğlu Ahmed'in oğlu vefat etmiştir. Bunun üzerine Kara Hasanoğlu Ahmed'in kardeşi Kara Ahmedoğlu Hafız Mehmed oğluna H. 1320 senesinde nikâhlanmıştır. Daha sonra Ziyet Hatun'un kocasına itaat etmesi, evine gelmesi için Kara Ahmedoğlu Hafız Mehmed dava açmıştır. Mahkeme devam ederken Ziyet'in baliğ olmadığı ortaya atılmış ve şahitler dinlenilerek bunun gerçek olmadığı kanıtlanmıştır.

³⁴⁶ Ahmet Özkiraz ve Gül İşçi Baş, "Osmanlıdan Günümüze Türk Toplumunda Aile Yapısı ve Boşanma", *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18/30, 2016, ss.87-88.

³⁴⁷ Hasan Hüseyin Taylan, "Türkiye'de Köy Ailesinde Aile İçi İlişkiler", *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, S.22, 2009, ss.119-122.

³⁴⁸ Yavuz Haykır ve Handan Haykır, "Tarihsel Süreç İçerisinde Türk Aile Yapısına Bir Bakış", *TDA*, 117/230, 2017, ss.96-98.

Mahkeme sonunda naib, Ziyet Hatun'a kocasının yanına gitmesi gerektiğine dair karar vermiştir³⁴⁹.

3.3.2. Evlenme

Aile olmak isteyen kadın ve erkeğin birbirleriyle evlenmeyi karşılıklı olarak vaad etmelerine nişanlanma yani “namzed” denir. Nişanlılık, kişilerin birbirini tanıması bakımından önemli bir adımdır. Belli bir süre devam eden nişanlılıktan sonra nikâhları kıyılan kişilerin evlilikleri başlamış olur³⁵⁰.

Şer'an aralarında evlenmelerine dair bir engel olmayan kadın ve erkeklerin hayatlarını birleştirmelerini ifade eden nikâh, sözlükte “birleştirme, bir araya getirme; evlenme, evlilik” gibi anlamları içermektedir. Ailenin temelini oluşturan evlilik, insan soyunun devamını sağlamada önemli olduğu için “bütün ilâhî dinlerde meşru ilişki” olarak kabul edilmiştir³⁵¹.

Başlangıçtan beri Müslüman toplumlarda evlilik önemli bir yere sahip olmuştur. Toplum arasındaki önemi nedeniyle de nikâh, aile büyükleri, imam, müftü ve kadı gibi itibar edilen din adamlarının huzurunda kıyılmaktaydı. Osmanlı Devleti'nde de nikâh, kadılar veya onların bilgisi dâhilinde imam ve müftüler tarafından şahitler huzurunda kıyılarak yazılı belgeye dayandırılmaya başlanmıştır³⁵². Ancak Evlilik ile ilgili kayıtlar her sicilde mevcut değildir. Daha doğrusu sayıları az olabilir. Bu o sicilin tutulduğu dönemde az evlilik olduğundan değil bazı evliliklerin cemaat önünde sözlü rıza beyanıyla gerçekleşmesindendir³⁵³.

Karşılıklı rıza beyanına göre olan nikâhın dışında velâyet veya vekâlet ilişkisine dayandırılarak da başkası adına nikâh kıyılabilmektedir. Veli veya vasi tarafından rıza alınmadan kıyılan nikâhlarda kız bulûğ çağına ulaşınca kadar kendi ailesinin yanında kalmaktadır. Bulûğ çağına erdiklerinde ise babaları veya dedeleri tarafından evlendirilmedilerse hâkime başvurup nikâhın geçersiz sayılmasını isteyebilmektedirler. Nikâhın düşmesi için ise hâkimin verdiği kararı içeren mahkeme kaydı olması gerekmektedir³⁵⁴. Velileri tarafından rızası alınmadan küçük yaştaki kişilere nikâh yapılması Osmanlı Hukûk-ı Aile Kararnâmesi ile

³⁴⁹ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.46-52.

³⁵⁰ H. İbrahim Acar, “Nişan”, *TDVİA*, C.33, TDV Yayınları, İstanbul 2007, s.152.

³⁵¹ Fahrettin Atar, “Nikâh”, *TDVİA*, C.33, TDV Yayınları, İstanbul 2007, s.112.

³⁵² Atar, “Nikâh”, C. 33, s.114.

³⁵³ İlber Ortaylı, *Osmanlı Toplumunda Aile*, Pan Yayıncılık, İstanbul 2000, s.67.

³⁵⁴ Sezen Kama, “Osmanlı Hukukunda Evlilik Akdi ve Söz Konusu Akdin 1869 Tarihli Tabiiyyet-i Osmaniyye Kanunnamesine Göre Osmanlı Tabiiyyetine Etkisi”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 71/1, 2013, s. 683.

kaldırılmıştır³⁵⁵. Ancak 1443 numaralı defterin tarihi M. 1906-1908 yılları arasında olduğu için rızası dışında vasisi tarafından nikâhlanan kişilere rastlanmaktadır. Özellikle kadınların izni alınmadan vasisi tarafından yapılan bu nikâhlara örnek olarak; Emine Hayriye adındaki kızın bir aylık iken H. 1309 senesinde babası Emin tarafından Molla İbrahimioğlu Hüseyin'e nikâhlanması ve H. 1325 yılında Molla İbrahimioğlu Hüseyin'in Emine Hayriye'yi kendisine itaat etmesi ve evine gelmesi için açtığı dava verilebilir³⁵⁶. Bu örneğe bakıldığında akla beşik kertmesi uygulaması gelmektedir³⁵⁷.

Vasiler aracılığıyla evlendirilen kızlardan başka kaçırılarak evlendirilenlerde vardır. Örneğin; Babaları ölen Hasan, Raşid, Hava ve Ayşe'nin vasisi dayısı Kayışoğlu? Hüseyin Ağa olmuştur. Ancak kardeşlerden büyük olan Hasan vasilik görevini görmekte iken bir arazi davası yüzünden alıkonulmuş. Bu sırada Seisoğlu? Ahmed, Ayşe'yi kaçırarak oğlu Ali'ye nikâhlamıştır. Bu durumu haber alan Kayışoğlu? Hüseyin Ağa mahkemeye gelerek Ayşe'nin reşit olmadığı ve sahte nüfus tezkeresi çıkartılarak yapılan bu nikâhın geçersiz sayılması gerektiğini söylemiştir³⁵⁸. Bu aynı zamanda Osmanlı Devleti'nde toplumsal aksaklıkların denetlenmesinde yaşanan sorunları göstermesi bakımından önemlidir. Zira reşit olmayan bir kişiye sahte nüfus tezkeresinin çıkartılmasının devlet tarafından tespit edilemediği muhtemeldir.

Evlilik müessesesinin kurulabilmesi ve geçerli sayılabilmesi için iki şahit önünde ve kadı, imam veya müftü tarafından kıyılması gibi şartları vardı. Bu şartlar dışında evliliğin yasaklı olduğu durumlar da vardır. Bunlardan ilki İslâm'a göre eşler arasında belirli derecede kan hısımlığının olmaması gerekmektedir. Kan hısımlığı derecesine göre erkekler, dört grupta toplanan kadınlar ile evlenemezler. Bunlar; "1. Usul (üst soy hısımları) Anne ile anne ve baba tarafından bütün nineler. 2. Fûrû (alt soy hısımları) Kızlarla kız ve oğul tarafından bütün torunlar. 3. Anne ve babanın Fûrû. Kız kardeşlerle kız ve erkek kardeşlerin kızları ve kız torunları. 4. Dede ve

³⁵⁵ Kararnâmede evlilik ile ilgili dokuz madde yer almaktadır. Bu maddelerde üç gruba ayrılmıştır. Gruplardan ilkinde on sekiz yaşını bitiren kız ve erkeğin velisinin iznini almadan, on yedi yaşındaki kişilerin ise veli izni ve hâkim kararıyla evlenebileceği verilmiştir. İkinci grupta bulûğ çağının alt ve üst sınırı içerisindeki kişiler ilgili maddeler yer almaktadır. Üçüncü grupta ise bulûğ çağının alt sınırına bile ulaşmamış kişileri kapsamaktadır. Buradaki maddelere göre alt sınıra ulaşmamış kişi hiçbir şekilde evlenme ehliyetine sahip değildir. Detaylı bilgi için bk. Mehmet Âkif Aydın, "Hukûk-ı Âile Kararnâmesi", *TDVİA*, C.18, TDV Yayınları, İstanbul 1998, ss.314-318.

³⁵⁶ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.144-146, 154-155, 158.

³⁵⁷ Beşik kertmesi ve diğer evlilik türleri için bk. Lütfi Sezen, "Türkiye'de Evlenme Biçimleri", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 11/27, 2005, ss. 185-195.

³⁵⁸ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.127-128.

ninelerin sadece birinci derece fûrûu. Halalar ve teyzeler. Anne, baba, dede, nine, hala ve teyzelerin hala ve teyzeleri de bu grubun hükümlerine tabidir.” Bu grubun dışında olarak hala, teyze, amca ve dayıların kız çocuklarıyla evlenilebilmektedir. Kan hısımlığının dışında kayın hısımlığı (evlenme ile doğan, sıhrî hısımlık) ve süt (radâ’) hısımlıkları vardır. Kayın hısımlığına göre baba ve dedelerin eşleri, evlat ve torunların eşleri, eşin anne ve baba tarafından nineleri, üvey kızları ve kız torunları ile evlenememektedir. Süt hısımlığında ise “1. sütanne ile sütanne ve sütbaba tarafından bütün sütnineler. 2. Sütkızlar ve sütkız torunlar. 3. Sütanne ve sütbabanın nesep ve süt yönünden alt soyu. 4. süthala ve sütteyzeler. 5. Eşin sütanne ve sütnineleri. 6. Eşin süt yönünden alt soyu. 7. Süt yönünden üst soyun eşleri. 8. Süt cihetinden oğul ve erkek torunların eşleri ile evlenilememektedir.”³⁵⁹ Bu bağlamda defterde sütkardeş oldukları ortaya çıkan kişilerin boşanmak için dava açtıklarına da rastlanmaktadır. Bunlardan ilki H. 1309 yılında babaları tarafından bir aylık iken nikâhlanmış olan Emine Hayriye ile Molla İbrahimoğlu Hüseyin’in olduğu davadır. Bu kayıтта, 1325 yılında Mollaoğlu Hüseyin, Emine Hayriye’nin kendisine itaati için dava açmış ancak Emine Hayriye bu nikâhın geçersiz olmasını isteyerek nikâhı kabul etmemiştir. Mahkemenin devamında H. 1308 yılında Emine Hayriye’nin annesi Zeynep Hatun’un Molla İbrahimoğlu Hüseyin’i emzirdiği söylenmiş ve sütkardeş oldukları için bu nikâhın geçersiz sayılması istenmiştir. Daha sonra sütkardeş olduklarına dair şahitler dinlenmiş ancak defterdeki en dikkat çekici davalardan biri olan bu dava sonuca bağlanmamış, 1906 tarihli defterden bir sonraki deftere aktarılmıştır³⁶⁰.

Süt hısımlığı ile ilgili defterde dikkat çeken ikinci dava 151. sayfadadır. Bu kayıтта, Selime ile Nakıboğlu Hasan evlenmiş ve iki tane de çocukları olmuştur. Ancak Selime, H.1323 yılında üvey annesinin hem kendisini hem de eşi Hasan’ı emzirdiğini öğrenince evi terk etmiştir. Aralarında süt hısımlığı olduğu için nikâhın geçersiz sayılacağından Selime boşanmak istemiştir³⁶¹.

3.3.3. Boşanma

Devleti oluşturan toplumun temel yapı taşı olan aile, İslam dini için oldukça önemli bir yere sahipti. Bu yüzden de kişiler evliliğe özendirilmiş ve evleneceklerle

³⁵⁹ Fahrettin Atar, “Muharremât”, *TDVİA*, C.31, TDV Yayınları, Ankara 2020, ss. 6-7; Osman Kaşıkçı, “Radâ’”, *TDVİA*, C.34, TDV Yayınları, İstanbul 2007, ss.384-386.

³⁶⁰ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.144-146, 154-155, 158.

³⁶¹ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.151.

çeşitli ayrıcalıklar verilmiştir. Evliliğin sonlanması yani boşanmaya ise hiçbir zaman sıcak bakılmamıştır. Hatta Hz. Peygamber'in sünnetinde "Allah nazarında en hoşagitmeyen helal boşanmadır." denilmektedir. Boşanma, ancak çiftler arasında evliliğin sürmesi için bir neden kalmadığında, çiftlerin gönül birliğini yitirdiklerinde başvurabilecekleri bir çözüm yöntemidir³⁶².

Nikâhın bozulmasını ifade eden boşanma, İslam hukukunda talâk kelimesi ile ifade edilmektedir. Talâk, sözlükte "serbest kalmak/serbest bırakmak, bağından kurtulmak/bağını çözmek" anlamlarına gelmektedir. Talâk, genel olarak evliliğin erkekler tarafından sona erdirmesine denilmektedir. Fıkıh eserlerinde "belirli bir lafız ya da onun yerine geçen bir sözle hemen ya da gelecekte nikâh bağının ortadan kaldırılması" gibi tanımları vardır. Talâkta erkek, belli nedenler gösterip boşanabildiği gibi hiçbir neden göstermeden de eşlerini boşayabilmektedir³⁶³. Boşama yetkisinin erkeğe verilmesinin temel nedeni olarak kadınların "düşünce ve muhâkeme gücünün erkeğe nispetle daha zayıf olması" gösterilmiştir. Yani kadınlar hislerinin etkisinde kalarak ani kararlar alabilmektedir. Erkeğin ise daha isabetli kararlar alacağı düşünülmektedir. Ayrıca erkeğin boşanma sırasında vermesi gereken mehir ve nafaka gibi meblağlar olduğundan iyice düşünmeden karara varmayacaktır. Bu gibi düşünceler ile talâk yetkisinin yalnız erkeğe ait olduğu düşünülmektedir. Ancak talâk, erkek tarafından boşanmayı ifade ettiği gibi aynı zamanda anlaşarak boşanma ve hâkim tarafından boşanmayı da içerisine almaktadır³⁶⁴.

Talâk, ortaya çıkardığı sonuçlar itibarıyla "Ric'î Talak" ve "Bâin Talak" olmak üzere ikiye ayrılır. Ric'î talak, erkeğin eşini boşadıktan sonra iddet süresi boyunca tekrar nikâh yapılmadan eşine geri dönme imkânı veren boşamadır. Ancak bunun olabilmesi için boşanmanın "sarih ve şiddet ve mübalağa ifade etmeyen sözlerle" bitmiş olması ve "üçüncü boşama olmaması" gerekmektedir. Bâin talak ise erkeğe boşanmış olduğu eşine nikâh kıyılmadan barışma imkânı vermeyen boşama türüdür. Bu tür boşanmada erkek eşinin rızasını alıp tekrar mehir ödeyerek ikinci bir nikâh ile onunla evlenebilmektedir. Bunun olabilmesi için boşanmanın "nikâhtan sonra fakat zifaktan önce vuku bulmuş olması", muhâlaa (bedel karşılığı) veya "kinayeli, şiddet ve mübalağa" ifade eden sözleri kullanarak bitmesi

³⁶² Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*, s. 282.

³⁶³ H. İbrahim Acar, "Talâk", *TDVİA*, C.39, TDV Yayınları, İstanbul 2010, ss.496-497.

³⁶⁴ İbrahim Paçacı, "Sosyal Hayattaki Değişim Sürecinde İslâm Aile Hukuku (Evlenme ve Boşanma Örneği)", *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, S. 11, 2008, ss.84-86.

gerekmektedir³⁶⁵. Şiddet ve küfür ile boşanmaya giren bâin talak örneğine bir kayıta rastlanmaktadır. Buna göre Fatma Hatun ile Abdioğlu Musa evli iken Fatun Hatun babası Mustafa Ağa'nın evine gitmiştir. Burada babası ile otururken eşi Musa gelmiş “gerek mezbûre Fatma'ya ve gerek kayın pederi Mustafa Ağa'ya hitâben din ve imân ve ağız gözlerine elfâz küfürle seb ve şetim ve daha zıkr-i müstehcen şer'ân câ'iz olmayan ana avrat sövmek irâd elfâz itmekle” Fatma Hatun bu küfürlerden sonra nikâhının düştüğünü anlayarak Musa'dan boşanmıştır³⁶⁶.

Erkek eşini ister ric'î ister bâin olsun en fazla üç defa boşayabilmektedir. Üç boşama hakkını da kullanırsa bir daha eşiyle nikâh kıyamamaktadır. Talak-ı selâse adı verilen bu durumun tek istisnası ise hüllüdür. Bu işleme göre üç defa eşi tarafından boşanan kadın bir başkası ile evlenmesi gerekmekte ve eşinden ölüm veya gerçek bir boşanma ile ayrılması gerekmektedir. Ancak o zaman eski eşi ile tekrar nikâh kıyıp evlenebilmektedir³⁶⁷. İncelediğimiz şer'iyye sicil defterinde de talak-ı selâse ile gerçekleşen bir adet boşanma kaydı vardır. Bu kayda göre Emine Hanım, Keşap'ta kiracı olarak oturan Mal Kâtibi Mahmud Efendi ile evlenmiştir. Daha sonra Mahmud Efendi eşini “tarih-i zabtdan otuz yedi gün mukaddem talâk-ı selâse ile tatlik idub” boşamıştır³⁶⁸.

Evliliğin erkek tarafından sonlandırılmasına talâk, kadının kocası ile anlaşarak boşanmasına muhâlea, hâkim tarafından son verilmesine ise tefrîk denilmektedir³⁶⁹. Sözlükte “elbiseyi çıkarmak, soyunmak; ayırmak” anlamlarına gelen ve kadının bir bedel karşılığında kocasından ayrılmasını ifade eden hul', karşılıklı anlaşmayı gerektirir. Bu anlaşmadan doğan işlem ise muhâlea'yı ortaya çıkartır. Yani muhâlea'da kadın, aldığı mehri veya ayrılmak için bir miktar malı kocasına geri vererek anlaşma sağlamış ve boşanmış olur³⁷⁰. Örneğin; İpek ile Yetimoğlu Emin H. 1322 senesi şubatın onunda hul' bedeli ile ayrılmışlar. Ancak Yetimoğlu Emin, ben eşimden ayrılmadım diyerek mahkemeye başvurmuştur. Daha sonra da bu davadan vazgeçerek eşiyle anlaşıp boşanmışlardır³⁷¹. Yine Anlaşarak boşanmaya örnek olarak ilk başta talak-ı selâse ile kendisini boşadığını söyleyen Emine Hanım daha sonra

³⁶⁵ Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*, ss.284-285.

³⁶⁶ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.132-136.

³⁶⁷ Esra Yakut, “XIX. Yüzyılda Orta Anadolu Bölgesi'nde Evliliğin Ortaya Çıkışı, Sona Ermesi ve Sonuçları”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12/1, 2008, s. 253.

³⁶⁸ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.62-64, 88.

³⁶⁹ H. İbrahim Acar, “Tefrîk”, *TDVİA*, C.40, TDV Yayınları, İstanbul 2011, ss.277-279.

³⁷⁰ Fahrettin Atar, “Muhâlea”, *TDVİA*, C.30, TDV Yayınları, Ankara 2020, ss.397-398.

³⁷¹ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.124.

kocasından mehir ve nafakasını istemek için dava açmıştır. Mahkemenin sonunda Emine Hanım “zevç-i muhâla’am Katibzâde Mahmud Efendi’den iş bu derûn ... ve nev’ kıymeti beyan olunub iddi’a eylediğim eşya-i bit? ve mehr-i mü’eccel ve mu’accel ve nafaka da’vamdandır eşya’i bit’imi? tamamen ve kamilen ahz ve kabz eylediğim gibi mehri mü’eccel ve mu’accel da’vâmı dahi muslihîn tasavvut ile iki bin guruş üzerine mumâ-ileyh Mahmud Efendiyle sulh sahih-i şer’i ile sulh ve ibrâ? ve istikat e-hak eyledim” diyerek Mahmud Efendi ile anlaşıp boşanmıştır.

Talâk, muhâlea ve tefrîk dışında bir de eşler arasında çıkan anlaşmazlıklar vardır. Bunlara örnek olarak Ayşe ile Devletlûoğlu? Ali H. 1322 senesinde evlendikten sonra karısının Takıroğulları? Hüseyin, Haşim ve Ahmed tarafından zorla kaçırıldığını söyleyen Ali mahkemede karısının teslimini ve kendisine itaat etmesini istemiştir³⁷². Diğer bir davada ise Fethiye Hanım ile Kalbakçızâde Hacı Hüseyin Efendi evli iken “beynlerinde âdem-i hüsn-i mu’aşeretden dolayı” Fethiye Hanım babasının yanına gitmiştir. Birkaç aydır babasının yanında olan Fethiye Hanım eşinin evinde olan eşyalarını almak için dava açmıştır. Daha sonra eşyaların bir kısmının teslimi ve bir kısmının da bedelinin verilmesi ile aralarında sulh olmuş ve Fethiye Hanım davasından vazgeçmiştir³⁷³.

3.3.4. Mehir

Evlenecek erkeğin nikâh sırasında eşine verdiği ya da taahhüt ettiği para veya mala mehir denir. Mehir (mhr), sözlükte “ücret” manasına gelmektedir. Mehir anlamında kullanılan “ecrin” çoğulu olarak “ücûr”, “saduka” ve “fariza” kelimeleri Kur’ân-ı Kerîm’de, “mehir” ve “sadak” terimleri ise daha çok hadislerde geçmektedir³⁷⁴. Bu kelimelerin dışında “sadâk”, “alâik”, “farâza”, “sadaka”, “nihle”, “hibâ”, “ukr” ve “atıyye” adları da mehir kelimesinin yerine kullanılmıştır³⁷⁵.

İslâm hukukuna göre mehir, dinen kullanımı ve satışı yasaklanmamış olmak şartıyla, erkeğin kadına verebileceği para, taşınır-taşınmaz mal, hayvan veya bir menfaat olabilir. Mehrin kullanımı tamamen kadına aittir. Kadın adına ailesi alıp

³⁷² BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.22.

³⁷³ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.31.

³⁷⁴ Mehmet Âkif Aydın, “Mehir”, *TDVİA*, C.28, TDV Yayınları, Ankara 2003, s. 389.

³⁷⁵ Emine Gümüş Böke, “İslâm Aile Hukuku Açısından Mehir”, *SSD JOURNAL 2nd International Conference on Social Sciences & Humanities*, Ankara, 9-11 Temmuz 2021, s. 247.

çeyiz için kullanamaz. Kadın isterse mehrin tamamını ya da bir kısmını eşine hibe edebilir. Ancak bunun için zorlanmadan kendi isteği ile vermesi gerekmektedir³⁷⁶.

Nikâh sırasında mehrin belirlenmesine “mehr-i müsemma”, herhangi bir anlaşma yapılmamış veya hiç mehir ödenmeyeceği kararlaştırılmışsa buna “mehr-i misil” denilmektedir. Mehr-i misil, evlenen kadının kişisel özellikleri, sosyal itibarı, mali durumuna göre denk baba tarafındaki akrabalarının mehir miktarlarına göre belirlenerek verilmektedir. Mehr miktarının belirlenip belirlenmemesine göre ayrıldığı gibi nikâh sırasında ya da sonradan verilmesine göre de ayrılmaktadır. Nikâh sırasında mehrin belirlenerek peşin olarak ödenmesine “mehr-i mu‘accel”, mehrin belirlenip tamamının veya bir kısmının vadeye bırakılarak sonradan ödenmesine ise “mehr-i mü‘eccel” denilmektedir³⁷⁷.

Mehrin tamamen kadının malı olduğundan yukarıda bahsetmiştik. Ancak evlilik devam ederken kadın vefat ederse mehir hakkı akrabalarına geçmektedir. Yani kadın öldükten sonra kadının mirasçıları kocasından mehri isteyebilmektedir. Ölüm nedeninin ne olduğu mehir hakkında bir değişiklik göstermemektedir. Her halükarda akrabaları mehir hakkını isteyebilmektedir. Çünkü nikâhın kıyılması ile mehir hakkı kazanılmış olmaktadır³⁷⁸. Buna örnek olarak verebileceğimiz güzel bir dava mevcuttur. Bu örneğe göre Emine Hanım vefat etmiştir. Emine Hanım’ın mirası eşi Hüseyin Efendi ile Amcası Mahmud Efendi’ye kalmıştır. Birer sehmden paylaştırılan mirastan başka “mezbûrenin zikr-i âtî menzil-hâne ma’a arsa ve fındık bağcesi ve değirmeniyle eşya-i metrukesine...”, “yigirmi beş aded yüzlük mecidiye altunu ya’ni iki bin yedi yüz guruş mehr-i mü‘eccel müsemması” ile çeşitli eşyaları olduğunu söyleyen Mahmud Efendi payını istemiştir. Hüseyin Efendi çeşitli eşyalar ile birlikte eşinin mehir hakkını kendisine hibe ettiğini söylemiştir³⁷⁹.

Mehrin alt ve üst sınırlarının belirlenmesinde görüş ayrılıkları olsa da mehir miktarı belirlenirken tarafların örf, adet ve ekonomik şartlara göre belirlendiği söylenebilmektedir. Mehr miktarı için Hanefiler alt sınırı 10 dirhem gümüş olarak kabul etmişlerdir. Diğer mezheplerde ise bu meblağ değişmektedir. Mehrin üst sınırı ise tam olarak belli olmamakla birlikte Osmanlı Devleti’nde sadece yeniçeriler için

³⁷⁶ Alaaddin Aköz, *Bir İmanın Nikâh Defteri (Beşiktaş Sinan-ı Cedîd Mahallesi)*, Tablet Kitabevi, Konya 2006, ss. 4-5.

³⁷⁷ H. İbrahim Acar, “Mehr-in İslâm Hukuku Açısından Değerlendirilmesi”, *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, S. 17, 2011, ss. 379-380.

³⁷⁸ Halil Cin, *İslâm ve Osmanlı Hukukunda Evlenme*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1974, s. 236.

³⁷⁹ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.42-45, 90, 93-94, 130-131.

üst sınır konulmuştur. Buna göre bekâr kadınlar ile evlendiklerinde en çok 1000, dul kadınlarla evlendiklerinde ise 600 akçe mehir verebilmektedirler. XIX yüzyılda evlenecek kişiler dört gruba ayrılarak düğün masrafı ve mehir miktarları belirlenmiştir. Ancak bunun da ne kadar uygulamaya geçirildiği tartışmalı bir konudur³⁸⁰. İncelediğimiz defterdeki bilgilere bakıldığında en düşük mehir miktarı 501 guruş iken en yüksek mehir miktarı ise 2700 guruş olmuştur. Mehr-i mü’accel olarak genellikle nakit para geçmekte iken mehr-i mu’accel olarak daha çok değerli zeynet eşyaları ile menkul/gayrimenkul mallar mevcuttur.

Tablo 3. 14. Defterdeki Mehir Çeşitleri ve Miktarları

Mahalle/Köy	Kadın	Erkek	Mehr-i Mu’accel	Mehr-i Mü’accel
Şeyhlu Köyü Bendehor Köyü	Ayşe bint-i Ahmed	Devletlüoğlu Ali bin Şerif	-	501 guruş ³⁸¹
Hacı Hüseyin Mahallesi	Emine Hanım ebint-i Şükrü	Hüseyin Efendi ibn Ali	1620 guruş, çeşitli ziynet ve eşyalar	2700 guruş ³⁸²
Düz Köyü	Ziynet Hatun	Mehmed Sadık	-	801 ve 1001 guruş ³⁸³
Çınarlar Mahallesi	Penpe bint-i Mehmed	Ali bin -	-	Çeşitli ziynet ve eşyalar ³⁸⁴
Kapu Mahallesi	Emine Hanım ebint-i Temel	Mahmud Efendi ibn Ali Avni	Çeşitli ziynet ve eşyalar	2268 ve 2000 ³⁸⁵
Küçükklü Köyü	Emine bint-i Hüseyin	Kuloğlu İbrahim bin Emin	-	1001 guruş ³⁸⁶
Barca Köyü	Ayşe bint-i Seisoğlu? Osman	Ali bin Seisoğlu? Ahmed	-	751 guruş ³⁸⁷
Alinyoma Köyü	Fatma Hatun ebint-i Mustafa	Abdioğlu Musa bin Ali	Miktarı belli değil	501 guruş ³⁸⁸

³⁸⁰ Aydın, “Mehir”, C.28, s.390.

³⁸¹ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, s.22.

³⁸² BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss.44-45, 90, 93-94.

³⁸³ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss.46,51.

³⁸⁴ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss.57-58.

³⁸⁵ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss.62-64, 88.

³⁸⁶ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss.106-107.

³⁸⁷ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, s. 128.

³⁸⁸ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss.132-133.

Cingiran Köyü	Emine Hayriye bint-i Emin	Molla İbrahimoglu Hüseyin bin Hasan	-	551 gurus ³⁸⁹
---------------	---------------------------------	--	---	--------------------------

3.3.5. Nafaka

Nafaka, sözlükte “Yaşamak için gerekli olan para, geçim masrafı” olarak geçmekte ve boşanmış kadınlar ile yetimlerin geçinmeleri için mahkeme kararı ile verilen parayı ifade etmektedir³⁹⁰.

Nafaka, aile hukukundan doğanlar ve mülkiyet hukukundan doğanlar olarak ikiye ayrılmaktadır. Bizi daha çok ilgilendiren aile hukuku ilişkisinden doğan yani evlilik ve hısımlık nafakasıdır. Evlilik nafakasına göre evli olan çiftler boşandıklarında erkeğin “fakir, gâ’ib veya hasta” olsa bile nafaka vermek zorundadır. Kadın zengin olsa da bu durum değişmemektedir. Nafaka vermesine karar verilen erkek boşandığı eşinin hayatını normal bir şekilde idame ettirebilmesi için yiyecek, içecek ve giyimin yanında mesken gibi diğer ihtiyaçlarını gidermelidir. Eşler arasındaki nafaka miktarı herkes için aynı değildir. Erkeğin maddi durumu ile örf ve adetlerine göre nafaka miktarı belirlenmektedir. Kadınlar geçmişe dönük nafaka hakkında vazgeçebilmekte iken ileriye dönük nafakasından feragat edememektedir³⁹¹. Örneğin; Gülhanım, eşinin kendisini bakmadığını ve ihtiyaçlarını gidermediğini söyleyerek eşi Alaeddinoğlu Ali Beğ’in “aleyhinde gıyâben mahkeme-i şer’iyyeden” H. 1321 yılında icra dairesi aracılığıyla 15 mecdiye altını miktarını nafaka tahsil etmiştir. Ali Beğ ise mahkemeye başvurarak bu i’lâmın geçersiz sayılmasını ve eşinin kendisine itaat etmesini istemiştir. Mahkemenin sonunda hâkim i’lâmın geçerli olarak nafaka miktarının verilmesine ve Gülhanım’ın eşine itaat etmesine karar vermiştir³⁹².

Mahkeme tarafından belirlenen nafaka miktarı kadına eksik ödenir veya hiç ödenmezse kadının mahkemeye başvurma hakkı vardır. Erkeğin mahkemeye gelmesi mümkün değilse nafaka talebi eşin gıyabında dinlenir ve hâkim davayı sosyal ve maddi değerlendirmeler sonunda neticeye bağlar³⁹³. Nafaka miktarları kişilerin mali

³⁸⁹ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.144.

³⁹⁰ Parlatur, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, s.1248; Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara 2004, s.952.

³⁹¹ Celal Erbay, “Nafaka”, *TDVİA*, C.32, TDV Yayınları, İstanbul 2006, s.282.

³⁹² BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.105, 107.

³⁹³ Erbay, “Nafaka”, C.32, s. 282.

durumlarına göre belirlenmekle birlikte bazı durumlarda karar kılınan nafaka miktarının az olduğunu söyleyerek arttırılmasını isteyen kadınlar mevcuttur. Bu duruma örnek verirse; Kaba Hasanoğlu Abdullah ile boşanan Emine Hatun, kızları Gülhanım için daha önce 60 guruş olarak belirlenen nafakanın 30 guruşa indirildiğini ve sürekli büyümekte olan kıza 30 guruşun yetmeyerek arttırılması gerektiğini belirtmiştir³⁹⁴.

Kadınların nafaka hakkı gaipliklerde de geçerlidir. Yani koca, karısına hiçbir gelir bırakmadan terk edip giderse kadın mahkemeye başvurarak nafaka isteyebilmektedir³⁹⁵. Mahkeme sonunda nafaka verilmesi kararlaştırılan kadına, kocasının malları ve alacaklısı olduğu kişilerden nafakasını temin etme yetkisi verilmektedir. Gaip olan eşin eğer hiç malı yoksa kadına, nafakası için kocası adına başkasından ödünç almasına izin verilir³⁹⁶. Mesela Sakallızâde İsmail Efendi ile evli olan Emine Hanım mahkemeye başvurarak eşinin önce Trabzon daha sonra Amasya'ya giderek kendine hiçbir şey bırakmadığını ve kendisinin nafakaya ihtiyacını olduğunu söylemiştir³⁹⁷. Yine başka bir davada Dervişoğlu Talib Efendi ile evli olan Fatma Hanım mahkemeye gelerek eşinin kendisine ve çocuklarına hiç nafaka vermeden başka memlekete gittiğini kendisi ve çocuklarının nafakaya çok ihtiyacı olduğunu belirterek dava açmıştır³⁹⁸. Başka bir örnekte ise; Kandıra Telgraf Müdürü Sabıka Ali Efendi'nin oğlu Mehmed Akif Efendi ile evli olan Emine Hanım mahkemeye gelerek eşinin, kendisine ve çocuklarına nafaka vermeden Amasya sancağına gittiğini söylemiş ve nafakasını istemiştir³⁹⁹.

Aile nafakası içerisine giren hısımlık nafakası ise kan bağı ile oluşan yakınlar arasındaki nafaka çeşididir. Kendilerini geçindirecek yeterli malı ve geliri olmayan çocukların ihtiyaçları ergenlik dönemine kadar babaları veya yakınları tarafından karşılanmaktadır. Nafaka talebinde bulunan çocuklar iki kız ve iki erkek kardeş ise kız erkek fark etmeksizin önce küçüğün nafakası karşılanır. Eğer çocuklardan biri kız biri erkek ise önce kızın nafakası karşılanmaktadır⁴⁰⁰. Hısımlık nafakasına örnek olarak 137. sayfada boşanmış olan Kâtibzâde Mahmud Efendi ile Emine Hatun

³⁹⁴ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.119.

³⁹⁵ Bünyamin Çalık, "İslam Hukukunda Kadının Evlilikle Sabit Olan Mali Hakları", *Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7/13, 2020, s. 81.

³⁹⁶ Cın, *İslâm ve Osmanlı Hukukunda Evlenme*, ss. 206-207.

³⁹⁷ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.61.

³⁹⁸ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.89.

³⁹⁹ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.85.

⁴⁰⁰ Erbay, "Nafaka", C.32, ss. 283-284.

çiftleri verilebilmektedir. Bu davaya göre boşanan çiftlerin Mehmet, Nesime ve Şaziye adlarında üç tane çocukları vardır. Boşanma sonunda velâyeti annelerine verilen çocukların ihtiyaçlarının karşılanması için Emine Hatun nafaka davası açmıştır⁴⁰¹. Hısımlık nafakasına örnek olacak ilginç bir kayıt daha vardır. Bu davaya göre Gülendam ile Dervişoğlu Hasan evli iken “radâ da‘vâsı” açılarak sütkardeş oldukları ortaya atılmıştır. Hâkim kardeş olduklarına kanaat getirerek çifti boşamış bunun sonucunda Gülendam mahkemeye gelerek oğlu Salih’in nafakaya ihtiyacı olduğunu söylemiş ve boşandığı eşinden nafaka istemiştir⁴⁰².

3.3.6. Vasi Tayini

Vefat eden kişilerden geriye kalan menkul/gayrimenkul malların akrabaları arasında paylaşılmasına miras denilmektedir. Vefat eden kişinin bulûğ çağına ermemiş çocuğu varsa mallarını koruması ve idare etmesi için çocuğu temsil edecek bir kişi tayin edilmekteydi. Buna göre eksik ehliyetli veya ehliyetsiz kişilerin mallarını koruyup, kollamak ve onlar adına işlemler yapmak için atanan temsilciye velâyet;⁴⁰³ malların işletilmesi ve idare edilmesi ile ilgilenen temsilciye ise vesâyet denilmektedir⁴⁰⁴.

İslâm hukukunda üç çeşit velâyet türü vardır. Bunlar; bulûğ çağına ermemiş çocuğun “şahsına bağlı hakların kullanımıyla ilgili velâyet, küçüğün mallarının koruma ve idaresine yönelik velâyet, üçüncüsü de küçüğün beden ve ruhen sağlıklı bir şekilde yetiştirilmesini, gözetip eğitilmesini konu alan velâyettir.” Evlilik süresince velâyet anne-baba tarafından beraber yerine getirilmektedir. Ailenin geçimini sağlamak ve onlara bakmakla yükümlü olan baba, boşanma sonunda da Çocuğun bakımı için gerekli nafaka temini, mallarının idaresi, haklarının kullanımını yapan kişidir. Ancak çocuğun büyütülmesi ve bakımını içeren hıdânesi ise anneye aittir⁴⁰⁵. Buna göre daha önce boşanan Kaba Hasanoğlu Abdullah Usta ile Emine Hatun’un kızları Gülhanım’ın velâyeti annesine verilmiştir. Arkasından velâyet davası açan babaya verilmiş ancak Emine Hatun buna itiraz ederek bir buçuk yaşında olan kızının “hıdâne hacir ve terbiyesi vâlidesi” Emine Hatun’a verilmiştir⁴⁰⁶.

⁴⁰¹ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.137.

⁴⁰² BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.115.

⁴⁰³ Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*, s. 269.

⁴⁰⁴ Ali Bardakoğlu, “Vesâyet”, *TDVİA*, C.43, TDV Yayınları, İstanbul 2013, s.66.

⁴⁰⁵ Ali Bardakoğlu, “Hıdâne”, *TDVİA*, C.17, TDV Yayınları, İstanbul 1998, s. 467.

⁴⁰⁶ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.53-56, 99-100.

Vasi tayin edilirken öncelikle baba, baba yok ise dede eğer her ikisi de yok ise anne tayin edilmekteydi. Ancak Osmanlı Devleti'nde eğer baba vefat etmişse genellikle anneler vasi olarak atanırdı⁴⁰⁷. Annelerin vasi olarak tayin edilmesini içeren 5 kayıt vardır⁴⁰⁸. Bunlardan biri Çınarlar Mahallesi'nde oturmakta iken vefat eden Hüseyin Ağa'nın çocukları Murad ve Şükrü'nün vasilerinin anneleri Emine'nin olmasını içeren hüccettir⁴⁰⁹. Dedelerin vasi olarak tayin edildiği kayıt ise bir adettir. Buna göre Akyoma köyünden olan Kandiroğlu? Hasan'ın vefat etmesi ile kızı Ayşe'nin vasisi dedesi Emin olmuştur⁴¹⁰. Bu iki kayıttan da anlaşılacağı üzere Osmanlı Devleti'nde dededen çok anneler vasi olarak tayin edilmekteydi.

Anne-babanın olmadığı durumlarda vasi olarak kadı, en yakın akrabalarından birini tayin etmekteydi. Akrabalar arasından özellikle baba tarafından biri vasi olarak tayin edilmekteydi. 1906 tarihli defterde anne-baba dışında vasi tayin edilen kişiler amca, dayı, kardeş, anneanne ve babaannedir. Bu kişilere ait kayıtların toplamı 10 adettir. Bu 10 kayıttan 4'ü amcaya⁴¹¹, 2'si kardeşe⁴¹², 2'si dayıya⁴¹³ 1'er tanesi de anneanne ve babaanneye⁴¹⁴ aittir. Görüldüğü üzere anneden sonra en çok vasi olarak tayin edilen kişi amcadır. Buna örnek olarak Anbaralan köyü sakinlerinden Kurt Alioğlu Mehmed'in vefat etmesi ile çocukları Hasan, Ali ve Ayşe'nin vasisi amcaları Turan Efendi olmuştur⁴¹⁵.

Ailesini kaybeden buluş çağına ermemiş çocukların ortada kalmaması ve kötü niyetli kişiler tarafından ele geçirilmemeleri için tedbirler alınmıştır. Bu tedbir kapsamında vasi tayin edilmesi gösterilebilmektedir. Çocukların veli veya vasileri tarafından bakılıp büyütülürken gerekli olan masraflar kendi malından harcanmaktadır. Eğer kendi malı yok ise akrabaları tarafından, eğer onlarında bakmaya gücü yetmezse vakıf veya devlet tarafından karşılanmaktadır⁴¹⁶. Vasi, temsil ettiği kişinin mallarını onun yararına işletip, kullanabilmek için kadıdan izin almak zorundaydı. İzinsiz çocuğun üzerindeki malların tasarruf hakkı bulunmamaktaydı. Bununla ilgili 2 kayıt vardır. Bunlardan ilki Darı köyü

⁴⁰⁷ Seda Saraç Özturan, "19. Yüzyılın Son Çeyreğinde Osmanlı Mahkemelerinde Vasi Tayini", *YAKANÜVİS- Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 3/1, 2018, ss. 242-243.

⁴⁰⁸ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss.4, 74, 96.

⁴⁰⁹ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, s.72.

⁴¹⁰ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, s.85.

⁴¹¹ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss.72-73.

⁴¹² BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, s.69.

⁴¹³ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, s.87.

⁴¹⁴ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, s.21.

⁴¹⁵ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, s.18.

⁴¹⁶ Abdüsselam Arı, "Yetim", *TDVİA*, C.43, TDV Yayınları, İstanbul 2013, s. 501.

sakinlerinden Alibaşoğlu Arif'in vefat etmesi ile çocukları Mehmed, Refiye, Naziye, Sıdika ve Alime'nin vasisi anneleri Zekiye Hatun olmuştur. Daha sonra Zekiye Hatun mahkemeye gelerek çocukların bakımı için babalarından kalan mallardan kullanabilmek için izin istemiştir. Mahkemede çocuklara kalan mallardan her birine “otuz guruştan cem‘ân yüz elli guruş” verilmesine karar verilmiştir⁴¹⁷. İkinci dava ise gayrimüslimlere aittir. Bu davaya göre vefat eden Yoroğlu Yavli?'nin çocukları Bıraşkoy?, Bartana ve Banayot'un vasisi “min cihet'ül-eb sagîrun mezbûrun ceddesi” Bartana olmuştur. Bartana mahkemeye gelerek çocukların bakımı için onlara kalan mallardan kullanmak istemiştir⁴¹⁸.

Vasiler izin alarak temsil ettikleri çocukların mallarını koruyup, gözetiyor ve kullanabiliyordu. Ancak malları kullanıp işletirken çocuğun yararına olmaktan çıkar, kötüye kullanır ve gasp ederse kadı tarafından vasi değişimi yapılabilir. Vasi değişimi ile ilgili 2 kayıt vardır. Bunlardan ilki Barca köyü sakinlerinden Seyisoğlu Osman'ın vefat etmesi ile çocukları Hasan, Reşit, Ayşe ve Hava'nın vasileri dayıları Kayışoğlu Hüseyin olmuştur. Ancak köy sakinleri mahkemeye gelerek vasinin çocuklara kalan bahçe ve tarladan gelen hasılatın bir kısmını kendi zimmetine geçirdiğini söylemiş ve çocukların vasisinin değişmesini istemiştir. Daha sonra çocukların amcaları Ahmed vasi olarak atanmıştır⁴¹⁹. Vasi değişimi ile ilgili ikinci kayıt ise Vanazıt köyü sakinlerinden Molla İbrahimoglu Mehmed'in vefat etmesi ile kızı Ayşe'nin vasisi kardeşi Mustafa olmuştur. Ancak köy sakinleri mahkemeye gelerek Ayşe'ye kalan fındık bahçesini harap edip orada bulunan ağaçları kestiğini söylemiş ve vasinin değişmesi gerektiğini söylemişlerdir. Bu durum üzerine Ayşe'nin vasisi anneannesi Zeyneb Hatun olmuştur⁴²⁰.

Vasi olarak tayin edilecek kişilerin bulûğ çağına ermiş, akıl sahibi, güvenilir kişiler olması önemliydi. Ayrıca vasisi olan kişi ile aynı dine mensup olması da gerekmektedir. Bu kişileri kadılar belirlediği gibi babalar da hayatta iken vasi belirleyebilmektedir. Babanın belirlediği vasi, “vasî-i muhtar”, kadı tarafından belirlenen vasi ise “vasî-i mansub” adlarını almaktadır⁴²¹.

Osmanlı Devleti toprakları üzerinde yaşayan gayrimüslim halk kendi aralarındaki davalar için genellikle kendi cemaat veya konsolosluk mahkemelerine

⁴¹⁷ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.96, 121.

⁴¹⁸ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.73, 81.

⁴¹⁹ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.92.

⁴²⁰ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.120.

⁴²¹ Saraç Özturan, “19. Yüzyılın Son Çeyreğinde Osmanlı Mahkemelerinde Vasi Tayini”, 3/1, s.243.

gitmekteydiler. Ancak gayrimüslimlerin başvurmaları halinde davaları şer'i mahkemelerde görülmüştür. İncelenen defterde de gayrimüslimlerin vasi tayinlerine ait 6 kayıt mevcuttur. Bu kayıtlardan 3'ü annenin⁴²², 2'si dedenin⁴²³ ve 1'i de baba tarafından birinin vasi olarak atanması ile ilgilidir. Buraya örnek olarak 73. sayfadaki vasi tayinini vermek anne-babadan sonra vasinin kim olduğunun görülmesi için güzel bir örnek olacaktır. Bu kayıda göre babası vefat eden Resebi'nin? vasisi annesi Sofya olmuş ancak annesi de vefat edince "min cihetü'l- amm ceddi" olan Kostantin vasi olarak tayin edilmiştir⁴²⁴. Buradan da anlaşıldığı üzere Osmanlı Devleti'nde babadan sonra daha çok annenin vasi olarak atanması durumunu gayrimüslimler için de geçerli olduğu söylenebilmektedir.

3.3.7. Miras Paylaşımı ve Tereke

Miras, "irs (virâse)" kökünden türemekte ve sözlükte "kök, temel; birinin diğerinden devraldığı eski durum, bakiye" anlamlarına gelmektedir. İrs ve miras eş anlamlı olarak "bir şeyin bir kişi veya topluluktan diğerine geçmesi, başkasından kalan, tevarüs edilen şey" manalarında kullanılmıştır. Fıkıh terimi olarak ise irs ve miras, murisin geride bıraktığı mal varlığının ondan sonra ne olacağına dair düzenlemeleri içeren kuralların bütünüdür⁴²⁵. İslam hukukunda mirasa geniş anlamda "ilm-i feraiz" denilmektedir. Bu ilm-i feraiz, üç ögeden oluşmaktadır. Bunlardan ilki "muris" yani miras bırakan kişi, ikincisi "vâris" yani miras alacak kişi ve son olarak "tereke" (mevrus) yani ölen kişiden geride kalan mal varlığıdır⁴²⁶.

Osmanlı arşiv belgelerinde genel olarak geride bırakılan mal varlığı için kullanılan tabir tereke ve metrûkât olmuştur. Tereke, Sözlükte "geride kalan; geriye bırakılan" anlamlarındaki muhallef'in çoğulu olan muhallefât kelimesinin yerine kullanılmaktadır⁴²⁷. Terekede hak sahibi olabilmek için ise ölen kişi ile geride kalanların arasında kan hısımlığı, evlilik veya velâ olmalıdır. Kan hısımlarının ve nikâh bağı devam ettiği sürece karı kocanın mirastan ne kadar pay alacakları bir

⁴²² BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.38, 98.

⁴²³ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, ss.11, 73.

⁴²⁴ BOA, MŞH.ŞSC.d, 5072, s.73.

⁴²⁵ Hamza Aktan, "Miras", TDVİA, C.30, TDV Yayınları, Ankara 2020, s.143.

⁴²⁶ Coşkun Üçok, Ahmet Mumcu, *Türk Hukuk Tarihi*, Savaş Yayınları, Ankara 1985, s.98; farz kökünden türeyerek Farîza halini almış olan kelimenin çoğulu Ferâiz'dir. Ferâiz, "bir şeyi belirlemek, takdir etmek, kesinleştirmek, açıklamak" manalarına gelmektedir. Ferâiz veya İlm-i ferâiz hakkında detaylı bilgi için bk. Ali Bardakoğlu, "Ferâiz", TDVİA, C.12, TDV Yayınları, İstanbul 1995, ss.362-363.

⁴²⁷ Özcan, "Muhallefât", C.30, s. 405.

anlayışa göre iki, diğerine göre üç kademeli üleştirme usulünün uygulanmasıyla açıklık kazanır. Bunlardan birincisine “ashâbü’l-ferâiz veya zevu’l-ferâiz”, ikincisine “asebe” ve üçüncüsüne de “zevi’l-erhâm” denilmektedir⁴²⁸.

1906 tarihli defterde direk miras kaydı olmamakla birlikte mirasçılar arasında paylaştırılan mallardan hariç geride yine paylaştırılması gereken menkul/gayrimenkul mal olduğunun anlaşılması ile memurlar huzurunda yapılan paylaşımlar vardır. Bu tip davalara örnek olarak 78-80 sayfalarında olan kayıt verilebilir. Bu kayıda göre; Büyükbağçe Mahallesi sakinlerinden Agacıbağcıoğlu? Bandili vefat etmiştir. Terekesi eşi Mazili ve çocukları Yoriki, Gorgor ve Anastasya arasında paylaştırılmıştır. Ancak Mazili ve Anastasya mahkemeye gelerek Yoriki ve Gorgor’un Bandili’den kalan “üç tarafı yol ve bir tarafı Kocabaşoğlu Lazi hane maa arsasıyla mahdûd bir kıt’a arasadan” hisselerini vermek istemediğini söylemiştir. Bir memur gönderilerek arsanın bu kişiler arasında paylaştırılmasını istemiştir. Daha sonra kadı tarafından kâtip gönderilmiş ve arsa bölünmüştür. Böylece Mazili, Anastasya, Yoriki ve Gorgor’a hisseleri teslim edilmiştir⁴²⁹. Başka bir kayıta iki eşli olan Ali’nin eşlerinden Penpe vefat etmiştir. Penpe’nin verâseti eşi Ali, babası Mehmed, annesi Hamide ve çocukları Abdulkadir ile Emine’ye kalmıştır. Daha sonra Ali de vefat etmiş verâseti eşi Ayşe, annesi Hadice, ve çocuklarına kalmıştır. Mirası bu kişiler arasında paylaştırılmış ancak Ali’nin annesi Hadice mahkemeye gelerek ölen gelini Penpe’den geride kalan menkul ve gayr-ı menkul malların Ayşe tarafından kendilerine verilmesine imtina edildiğini söylemiş ve hisselerini istemiştir⁴³⁰.

Defterdeki diğer bir kayıta mirasın doğru paylaşılmadığı iddia edilerek dava açılmış ve mahkeme önünde paylaşılması istenmiştir. Buna göre vefat eden Köseoğlu Osman’ın verâseti eşi Ayşe ve oğulları Mehmet Ali, İbrahim ve Hasan arasında paylaştırılmıştır. İbrahim, kardeşleri Mehmet Ali ve Hasan üzerine babasından kalan “envâl-i menkule ve gayr-i menkule taksîm” davası açmıştır. Ancak bu miras paylaşım davası şahitlerin dinlenememesinden dolayı sonuca bağlanmamıştır⁴³¹.

⁴²⁸ Aktan, “Miras”, C.30, s.144; Detaylı bilgi için bk. Hamdi Döndüren, “Ashâbü’l-Ferâiz”, *TDVİA*, C.3, TDV Yayınları, İstanbul 1991, ss.467-468; Hayreddin Karaman, “Asabe”, *TDVİA*, C.3, TDV Yayınları, İstanbul 1991, ss.452-453.

⁴²⁹ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.78-80.

⁴³⁰ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.57-58.

⁴³¹ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.6-7, 9, 125-126.

Miras davaları içerisinde vârisler arasında paylaştırılan terekeler üzerinde ihtilaflar çıkmaktadır. Mirasçılardan biri diğerinin hakkını vermekten imtina etmekte ve onun hissesine el koymaktadır. Bu tür olaylar sonucunda zarar gören mirasçı mahkemeye bu durumu bildirerek hakkını isteyebilmektedir. Bu tip durumlarda genellikle mağdur olan kişi kadınlar olmuştur. Özellikle mirastan paylaştırılarak verilen menkul/gayrimenkul mallardan kadınların haklarının bir süre sonra verilmemesini içeren 3 kayıt vardır⁴³². Örneğin; vefat eden Maya? İmamoğlu Salih'in mirası eşi Selime, annesi Zeynep ve çocukları Mehmed ile Gülsüm arasında paylaştırılmıştır. Daha sonra Selime mahkemeye gelerek eşi Salih sağlığında kardeşi Maya? İmamoğlu Mahmud ile ortaklaşa bir fındık bahçesi almış ve fındığını beraber toplamaktalarmış. Salih'in H. 1312 senesinde vefat etmesi ile bu tarihten H. 1321 yılına kadar müştereken toplamışlar. Ancak Mahmud, H. 1322 yılında Selime ve çocuklarını bahçeden kovarak fındık bahçesini tek başına toplamak için el koymuştur. Daha sonra “karye-i mezkûre heyet-i ihtiyâriyesi” tarafından keşif yapılarak Selime ve çocuklarına 1,5 kantar fındık verilmesine karar verilmiştir. Ancak Mahmud bunu da vermeyince Selime mahkemeye gelerek bu durumu izah etmiş ve hissesini istemiştir⁴³³.

Miras davaları içerisinde terekenin vârisler arasında hisselerinin dağıtılmasından sonra beraber kullandıkları bir ev, dükkân veya hasılatını beraber yaptıkları tarla ve bahçeler üzerinde anlaşmazlıklar çıkmaktadır. Özellikle tarla ve bahçelerin ortaklaşa toplanıp çıkan hasılatın hisselerine bölünmesi konusunda çıkan ihtilaflarda hissedarlardan biri tarla veya bahçeye yapması gereken bakımı yapmadığında senelik elde edilen hasılatın geri düşmesi nedeniyle diğer hissedarlar kendilerine ait hissenin diğerlerinden ayrılmasını isteyebilmektedir. Örneğin; Seyid köyü sakinlerinden Ramazanoğlu Ali vefat etmiş verâseti çocukları Selime, Ayşe, Dudu, Şeker, Ali, Hadice ve Halil'e kalmıştır. Halil'in vasisi annesi Rabia, vârisler arasında hasılatı ortak toplanan tarla “i'mar ve ihya olmayub senesine hâsılâtdan geruye” kaldığı için vasisi bulunduğu Halil'in hissesinin diğerlerinden ayrılmasını istemiştir⁴³⁴.

Bir kişinin malından faydalanmak, yani ona mirasçılık edebilmek için öncelikle murisin vefat etmiş olması gerekmektedir. Bir başka deyişle hayatta olan bir kişinin

⁴³² BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss.39-41, 78-80.

⁴³³ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss.16-17, 35.

⁴³⁴ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, s.19.

malına mirasçı olunamamaktadır. İkinci olarak mûris öldüğü zaman vârisin hayatta olması gerekmektedir. Önce ölen sonra ölene mirasçı olamayacağı gibi aynı anda birlikte ölenler de birbirlerine mirasçı olamamaktadır. Üçüncü olarak ise miras engellerinin bulunmaması yani katl, kölelik, din ayrılığı, birlikte ölüm sırasında hangisinin önce öldüğünü bilmemek gibi engellerdir. Ancak mirasçılıkta maldan yararlanamama durumu yani mahrumiyet şahsa aittir. Mahrum olan kişinin çocukları mirastan faydalanabilmektedir⁴³⁵. Defterde buna benzer bir örnek vardır. Kale Mahallesi sakinlerinden Hotmanoğlu? Hüseyin katl edilerek öldürülmüştür. Babası Halil Çavuş mahkemeye gelerek oğlunun mal sandığında 266 guruş 2 aylık maaşı olduğunu ve bunun kendisi ile birlikte annesi Maviş? ve eşi Şahinde'ye ait olduğunu söylemiştir. Bunlardan başka vârisi olmadığını belirterek maaştan hissesini istemiştir⁴³⁶. Katledilen Hotmanoğlu? Hüseyin'in kim tarafından öldürüldüğü kaydedilmemiştir.

Miras davaları Müslüman-Müslüman, gayrimüslim-gayrimüslim arasında olduğu gibi bazen Müslüman-gayrimüslim arasında da anlaşmazlıklar olabilmektedir. Bunlar anladığımız kadarıyla farklı dinlere mensup kişilerin birbirine mirasçı olmasını değil ortaklaşa satın alınan bir yerin hissedarlarından biri vefat ettiğinde onun vârisleri tarafından karşı tarafın hissesine el konulmakla ilgilidir. Mesela vefat eden Zeynep'in verâseti eşi Hacı Salih ile çocukları Hüseyin, Mustafa, Emine, Hasibe ve Dudu'ya kalmıştır. Akköy köyünde Kürtünlü adıyla bilinen bir kıt'a findık bahçesinin “dört hissede üç hissesine” tapu ile sahip olan Vartan, mahkemeye gelerek Hacı Salih'in kendisine hissesini vermekte imtina ettiğini söylemiş ve memur huzurunda hissesinin ayrılmasını istemiştir⁴³⁷.

Bir kişiden geriye kalan terekeden öncelikle teçhiz ve tekfin yani cenaze masrafları karşılanmaktadır. Daha sonra sırasıyla borçları ödenir, varsa vasiyetleri yerine getirilir ve son olarak da kalan tereke mirasçıları arasında paylaştırılır⁴³⁸. Miras paylaşımı yapıldıktan sonra da ölen kişinin sağlığında borç aldığı kişi mahkemeye gelerek vârisleri üzerine dava açarak terekeden alacağını isteyebilmektedir. Buna örnek olarak defterde 6 kayıt vardır⁴³⁹. Örneğin; Vefat eden

⁴³⁵ Aktan, “Miras”, C.30, s. 144.

⁴³⁶ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.86.

⁴³⁷ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.1-2, 11.

⁴³⁸ Halil Cin ve Ahmet Akgündüz, *Türk-İslâm Hukuk Tarihi*, C.2, Timaş Yayınları, İstanbul 1990, ss. 136-138.

⁴³⁹ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.74-75, 84, 106-107, 141, 149.

Güğümcüoğlu Mustafa'nın mirası eşi Emine, çocukları Ali, Mehmed ve Haşim'e kaldığı belirlenmiştir. Ancak Mustafa'nın terekesini elinde bulunduran, daha doğrusu terekeye sahip çıkan vasisi Güğümcüoğlu Osman'dır. Sultan Selim Mahallesi sakinlerinden tüccar Eşref Efendi mahkemeye gelerek, vefat eden Mustafa'nın sağlığında mağazasına gelerek ondan 672 gurus borç aldığını, borcu aldığına dair şahitlerinin olduğunu söyleyerek Mustafa'nın terekesinden borcunu tahsil etmek için vasi Osman üzerine dava açmıştır. Eşref Efendi'nin şahitleri mahkemede dinlenmiş ve borcun terekeden verilmesi için Vasi Osman'a tembih edilmiştir⁴⁴⁰. Terekeden alacağını isteyen kişi vârislerden biri de olabilmektedir. Mesela Taliblü köyü sakinlerinden Nisa vefat etmiş verâseti annesi Fatma ile çocukları Yusuf, Emine, Nuriye, Hava, Miyese, Halime ve Gülsem'e kalmıştır. Nisa'nın çocuklarından Nuriye mahkemeye gelerek annesinin sağlığında H.1309 senesinde “Hacı köyü nâmîyla ma'rûf yeri” ve “Ev yanı nâmîyla ma'rûf iki kıt'a findık bağçelerinde olan nısf-ı hisse-i şâyi'alarını 6600 gurus” ile kendisine sattığı ancak tapusunu sonra vereceğini eğer tapuyu vermezse parasını geri vereceğini söylemiştir. Ancak annesi ne tapuyu ne de parasını geri vermeden ölmüş bunun üzerine Nuriye Hatun kardeşlerine dava açarak ya tapuyu ya da annesinin terekesinden parasının verilmesini istemiştir. Şahitler dinlenerek Nuriye Hatun'un alacak hakkı doğrulanmış ve naib tarafından Nisa'nın terekesinden 6600 gurus verilmesine karar verilmiştir⁴⁴¹.

Defterdeki tereke kayıtları ilgili hüccetlerden biri de evlenirken söz verilen mehrini alamayan kadının eşi vefat edince terekeden mehrini istemesini konu edinmektedir. Buna göre Kuloğlu İbrahim ile Emine Hatun H. 1315 senesinde 1000 gurus mehr-i mü'ccel üzerinde anlaşarak evlenmişlerdir. Daha sonra H. 1319 senesinde İbrahim eşinden 1769 liralık altınını almış ve geri veremedi vefat etmiştir. Bunun üzerine Emine Hatun mahkemeye gelerek toplam 2769 gurus alacak hakkını eşinin terekesinden tahsil etmek için eşinin annesi Zeyneb Hatun üzerine dava açılmıştır⁴⁴².

Vefat eden kişinin geride bıraktığı bir mirasçısı yani vârisi yoksa terekesi devlet hazinesine aktarılır. Bu kişilerin terekesiyle “muhallefât kalemi” ilgilenirdi. Bu kaleme Tanzimat'tan sonra “Beytûlmâl” denilmiştir⁴⁴³. Beytûlmâl'da ayrıca

⁴⁴⁰ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.122-123.

⁴⁴¹ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.65-67.

⁴⁴² BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.106-107.

⁴⁴³ Özcan, “Muhallefât”, C.30, s. 405.

devlet tarafından müsadere edilmiş mallarda bulunmaktaydı. Vârisi olmayan veya mirasçıları belirlenemeyen kişilerin malları bir süre muhafaza edilir, ancak vârisi ortaya çıkmazsa malları hazineye aktarılırdı⁴⁴⁴. Bu şekilde mirasçıları olmadığı düşünülerek el konulan 9 tereke vardır. Daha sonra bu kişilerin vârisleri mahkemeye gelerek kendilerinin mirasçıları olduğunu iddia etmiş ve bunu şahit göstererek kanıtlamaya çalışmışlardır. Örnek verecek olursak Kiroz? köyünde oturmakta iken vefat eden Abdioğlu Kahraman'ın vârisi olduğunu iddia eden oğlu Mustafa mahkemeye gelerek babasının mal sandığında birikmiş olan 308,5 guruş emekli maaşının kendisi ve kardeşleri Ahmed, Emine ve Hava'ya ait olduğunu söylemiştir. Bunlardan başka vârisi olmadığını belirtmiş ve bu maaştan hissesini istemiştir⁴⁴⁵. Başka bir kayıta vefat eden Binnaz Hanım'ın emekliliğinden dolayı mal sandığında 812 guruş parası bulunmaktadır. Babası İbrahim mahkemeye gelerek Binnaz'ın vârislerinin kendisi ile annesi Fatma ve eşi Mustafa olduğunu ve bunlardan başka vârisi bulunmadığını iddia ederek mal sandığındaki paradan hisseni istemiştir⁴⁴⁶.

Vârisi olmayan veya belirlemeyen askeri zümredeki kişilerin malları da Beytûlmâl'a aktarılmaktaydı. Hatta değerlendirmesi yapılan defterde bu tür kayıtlar diğerlerine oranla daha fazla bulunmaktadır⁴⁴⁷. Mesala; Çandır köyünde vefat eden “bahriyye silah-endâz itfâ'iyeye taburunun birinci bölüğü onbaşlarından” Alacaoğlu Osman'ın vefat etmesi ile maaşından 408,5 guruş mal sandığına aktarılmıştır. Babası olduğunu iddia eden Alacaoğlu Hasan mahkemeye gelerek bu maaşın kendisine ve Alacaoğlu Osman'ın annesi Dudu'ya ait olduğunu söyleyerek bizden başka vârisi yoktur demiştir⁴⁴⁸. Yine başka bir kayıta Seyid köyü sakinlerinden “Bahr-ı Siyah Redif ikinci alayın birinci taburunun birinci bölümünde dördüncü onbaşının? onuncu neferi teka'üdlerinden” İmamoğlu Halil vefat etmiştir. 2413 guruş olan emekli maaşı mal sandığına aktarılmıştır. Daha sonra vârisi olduğunu iddia eden oğlu Osman mahkemeye gelerek babasının mal sandığındaki maaşının kendisi, kardeşi ve İmamoğlu Halil'in eşleri Emine ile Pamuk'a ait olduğunu söylemiştir. Bunlardan başka vârisi bulunmayan babasının maaşından hissesini istemiştir⁴⁴⁹.

⁴⁴⁴ Mehmet Erkal, “Beytûlmâl”, *TDVİA*, C.6, TDV Yayınları, İstanbul 1992, s.90.

⁴⁴⁵ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.76.

⁴⁴⁶ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.102-103.

⁴⁴⁷ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.138-139, 147.

⁴⁴⁸ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.10.

⁴⁴⁹ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.111.

Defterdeki tereke kayıtlarından anlaşılacağı üzere vefat eden asker eşlerine maaş bağlanmaktaydı. Eğer kadınlar da vefat ederse bu maaştan Beytülmal'a aktarılan miktarı ailesi isteyebilmektedir. Örneğin; "Altıncı ordû-yı hümayûn levâzım dairesi üçüncü şubesi idâre zabiti Yüzbaşı Bekir Efendi'nin" şehit olmasıyla eşi Hadice Hanım'a "mahiyye doksan gurus maaş" tahsis edilmiştir. Hadice Hanım'da H. 1322 senesinde vefat etmiştir. Yaklaşık üç yıl sonra H.1325 yılında Hadice'nin annesi Kerime mahkemeye gelerek kızının 12-15 günlük maaşı olan 1120 gurusun kendisi ile Hadice'nin babası Osman'a ait olduğunu söyleyerek hissesini istemiştir⁴⁵⁰. Defterdeki askerlerin terekelerine ait kayıtlardan biri de Osmanlı donanmasında yer alan "Peyk-i Meserret Korveti" adındaki buharlı savaş gemisinin 1889 yılında batması ile şehit olan denizcilerden birinin terekesidir⁴⁵¹. Buna göre "Peyk-i Meserret Korvet-i Hümayûnu'nda" boğularak şehit olan Hacı Keleşoğlu? Mahmud'un eşi Fatma Hatun'a şehriyye 16,5 gurus maaş tahsis olunmuştur. Daha sonra Fatma Hatun da vefat etmiş ve onun vârisi olduğunu iddia eden Sadrioğlu Mehmed mahkemeye gelerek kendisinin ve Sadri oğulları Nuğman ile Behzad'ın vârisi olduğunu söyleyerek mal sandığına aktarılan 508 gurus maaşdan hissesini istemiştir⁴⁵².

3.3.8. Alım-Satım İşlemleri

Miras ile ilgili mahkeme kayıtlarından çoğunu sağlığında borç verip alamadan vefat etmeleri üzerine vârislerinin bu borcu geri almak için açtıkları davalar oluşturmaktadır. Genellikle borçlu kişi aldığı parayı kabul etmekte ancak ölen kişinin vârisleri olduğunu kabul etmeyerek bunu kanıtlamalarını istemiştir. Örneğin; vefat eden Bozat köyü sakinlerinden Bozatlıoğlu Osman'ın oğulları Ömer ve Abdullah mahkemeye gelerek Kapu Mahallesi sakinlerinden Kara İbrahimzâde Abdullah Efendi üzerine dava açmışlardır. Babalarının sağlığında Abdullah Efendi "zimmetine cihet-i karzdan kırk gurus alacak hakkı" olup, bu paranın kendileri ile kardeşleri Zünnu, Fatma ve anneleri Gülfem'e ait olduğunu iddia ederek hisselerini istemişlerdir. Abdullah Efendi borcu olduğunu kabul etmiş ancak onların "verâset

⁴⁵⁰ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.91.

⁴⁵¹ Afif Büyüktuğrul, "Osmanlı (Türk)-Yunan Deniz Silahlanma Yarışı", *Belleten*, 39/156, 1975, ss.758-759.

⁴⁵² BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.60.

müdde‘alarını” inkâr ederek kanıtlamalarını istemiştir. Abdullah ve Ömer şahit getirerek kendilerinin Osman’ın vârisi olduğunu kanıtlamışlardır⁴⁵³.

Vârislerin, muristen kendilerine kalan alacak hakkını istemek için açtıkları davanın çoğunluğunu askerlerin şehit olarak gerideki mirasçılarının borcu istemesine dayanan kayıtlardır. Buna örnek olarak; Çandır köyü sakinlerinden olup “asâkir-i bahriye silah- endâz itfâ’iye taburunun yedinci bölüğü onbaşlarından” Alacaoğlu Osman’ın şehit olması ile vârisi olduğunu iddia eden babası Hasan mahkemeye gelmiştir. Oğlunun sağlığında Hacı Mikdad Mahallesi sakinlerinden Mahmud Efendi’ye 40 gurus borç verdiğini ve bu borcun kendisi ile eşi Dudu’ya ait olduğunu söylemiştir. Mahmud Efendi borcu olduğunu kabul etmiş ancak onların vârisleri olduğunu inkâr ederek kanıtlamalarını istemiştir⁴⁵⁴. Buna benzer davalardan 7 kayıt bulunmaktadır. Bunlarda borçlu kişilerden 4’ü Hacı Mikdad Mahallesi’nden Mahmud Efendi ibn Hafız Ahmed⁴⁵⁵, 2’si Hacı Siyam Mahallesi’nden İsmail Efendi ibn Süleyman⁴⁵⁶, 1’i de Karapınar köyünden Fevzi Köseoğlu Mustafa Usta’dır⁴⁵⁷. Diğer kayıtlar da incelendiğinde En fazla borç verilen kişi Hacı Mikdad Mahallesi’nden Mahmud Efendi ibn Süleyman olmuştur.

Askerlere ait olan terekelerde hak sahibi olan kişilerin verâsetlerini kanıtlamaları istenirken bir de dava edilen kişiler, borç aldıkları askerlerin şehit olduklarına inanmayarak bunun şahitler aracılığıyla kanıtlanmasını istemişlerdir. Şehit olduğuna inanılmayarak şahitlik istenen davalardan 3 tane vardır⁴⁵⁸. Bu davalardaki askerler ise Yemen’e gönderilenleri oluşturmaktadır. Örneğin; Yemen vilâyetinin Katbe? Kasabasına sevk olunan Yetimoğlu Ömer orada şehit olmuştur. Eşi Dudu Hatun mahkemeye gelerek eşinin sağlığından Hacı Mikdad Mahallesi sakinlerinden Çolak Kadızâde Mahmud Efendi’ye 40 gurus borç verdiğini söyleyerek bu paranın kendisi ile eşinin babası Emin’e verilmesi gerektiğini belirtmiş ve hissesini istemiştir. Bunun üzerine Mahmud Efendi borcunu kabul etmiş ancak Yetimoğlu Ömer’in şehit olduğunu kabul etmemiştir. Daha sonra onunla birlikte Yemen’e gönderilen askerler getirilerek şahit gösterilmiş ve şehit olduğu kanıtlanmıştır. Ancak kadı veya naibin mahkemenin sonuca vardığına dair bir imzası

⁴⁵³ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.25-26.

⁴⁵⁴ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.12-13.

⁴⁵⁵ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.4-5, 20-21.

⁴⁵⁶ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.30, 68.

⁴⁵⁷ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.77.

⁴⁵⁸ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.97-98, 117-118.

yoktur⁴⁵⁹. Bunlardan üçünde de borçlu kişi Mahmud Efendi ibn Hafız Ahmed'tir. Yukarıdaki incelenmiş kayıtlardan hareketle en fazla borç verilen kişi Mahmud Efendi olmuştur. Mahmud Efendi'nin güvenilir olduğundan mı yoksa başka sebepten mi borç verdikleri tespit edilememiştir.

Vârislerin kendilerine kalan alacak hakkını istemelerine örnek olarak 5 tane de gayrimüslimlere ait mahkeme kaydı vardır⁴⁶⁰. Davalarda aynı şekilde borçlu kişi borcunu kabul etmiş ancak mirasçıları inkâr ederek ölen kişinin vârisi olduğunu kanıtlamalarını istemiştir. Gayrimüslimlere ait davalarda diğerlerinden farklı olarak 2 kayıt vardır. İlki, Çal köyü sakinlerinden Çolhaoğlu Bandili, İzmid sancağının Adapazarı kazasında Karasi madeninde ölmüştür. Vârisi olduğunu iddia eden babası Kostantin, mahkemeye gelerek oğlunun sağlığında Esaldi? Banayot'a 40 gırüş verdiğini ve alamadan öldüğünü belirtmiştir. Daha sonra bu paranın kendisi ve ölen Bandili'nin eşi Sofya ve annesi Milane'ye verilmesi gerektiğini söyleyerek hissesini istemiştir. Banayot 40 gırüş borcu olduğunu kabul etmiş ancak onların "verâset müdde'asını" inkâr ederek bunu kanıtlamalarını istemiştir. Daha sonra ölen Bandili'nin vârisleri olduğuna dair şahitler gösterilip kanıtlansa da karşı taraf Nizamiye Mahkemesi'ne temyize gitmiştir. Bunun üzerine Kostantin, Nizamiye Mahkemesi için Dersaadet'te olan oğlu Çolhaoğlu Yorika'yı vekil olarak atadığını beyan etmiştir⁴⁶¹. H. 7 Zi'l-hicce 1324 yılında kaydı yapılan bu davadan sonra H. 16 Rebî'ü'l-âhir 1325 yılında tekrar bir kayıt daha yapılmıştır. Buna göre de Yine bir önceki mahkemede öldüğü belirtilen Çolhaoğlu Bandili'nin vârisleri olduğunu iddia eden eşi Sofya, annesi Milane ve kardeşleri Banayot ile Dimet? mahkemeye gelerek Bandili'nin sağlığında Kel? Yanioğlu Sove'den 40 gırüş alacak hakkı olduğunu söylemişlerdir. Bu meblağın kendileri ile Bandili'nin babası Kostantin'e ait olduğunu belirterek hisselerini isemişlerdir. Diğer davada olduğu gibi bunda da Sove, borcunu kabul etmiş ancak onların "verâset müdde'asını" inkâr etmiştir. Daha sonra şahitler getirilmiş ve naib tarafından Bandili'nin vârisleri olduğu kanıtlanmıştır. Ancak Sove, Nizamiye Mahkemesi'ne temyize gidince Bandili'nin vârisleri Dersaadet'teki Çolhaoğlu Yorika'yı bu dava için vekil tayin etmişlerdir⁴⁶². Buradan sonra davanın sonucunun ne olduğu hakkında bir bilgi bulunamamıştır.

⁴⁵⁹ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.82-83.

⁴⁶⁰ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.8, 13-15, 70-71.

⁴⁶¹ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.23-24.

⁴⁶² BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.103-105.

1906 tarihli defterde satışlar ile ilgili kayıtlar genellikle ölen kişinin borcuna karşılık icra dairesi tarafından el konularak satışa çıkartılan kayıtlardır. Bu davalarda murislerden kalan mallara borcuna karşılık olarak el konulmuş müzayede usulü ile de satışa çıkartılmıştır. Ancak vârisler, satışa çıkartılan malların ederinin çok altında fiyatlarla satıldığını söyleyerek kendileri müşteri bulup gerçek fiyatına satmak için izin istemişlerdir. Örneğin; Şemseddin köyü sakinlerinden Âşıkoğlu Mehmed vefat edince verâseti eşi Dudu ve çocukları Abdullah ile Fatma'ya kalmıştır. Abdullah ve Fatma'nın vasileri Karabaşoğlu Ahmed mahkemeye gelerek, ölen Aşıkoğlu Mehmed'in "üç kıt'a îlam-ı şer'i ile düyûn müsbetesi olan mâ masârîf beşbin guruşdan dolayı" Avavaki? ve Hayrat nâmîyla bilinen iki kıt'a fındık bahçesinin düşük fiyatla satılacağını söylemiştir. Bahçenin asıl değerini verecek olan müşteri çıktığını eğer ona satılırsa vasisi bulunduğu çocuklar için de daha iyi olacağını belirtmiş ve satmak için izin istemiştir⁴⁶³.

Satış davalarına örnek olan bir diğer kayıt ise borca karşılık el konulan mülkün yerine arsa satılarak mülk üzerindeki icranın kaldırılmasını sağlamaya yöneliktir. Bu davaya göre Çınarlar Mahallesi sakinlerin "Giresun'un tüfenkçi yüzbaşısı Hüseyin Ağa" vefat etmiştir. Verâseti eşi Emine ile çocukları Zehra, Behiye, Murat ve Şükrü'ye kalmıştır. Mûris Hüseyin Ağa'nın Eytam sandığına 1264 guruş borcu olduğundan dolayı borcuna karşılık Eytam müdürü tarafından "mülk menzil ve dükkâna" el konulmuştur. Çocukların vasisi Emine Hanım mahkemeye gelerek müzayedede düşük fiyatla satılacak olan mülk ve dükkân yerine "hanenin civârında vâki' ma'lûmü'l-hudûd bir kıt'a arsadan müfrez tûlen 19 metro 65 santim ve arzan 1 metro 35 santim olarak verese-i kebîri" hisselerini satarak hane ve dükkân üzerindeki haczin kaldırılması daha iyi olacağından izin istemişlerdir⁴⁶⁴.

Satış davalarının içerisinde vâsilerin, mesul oldukları çocukların hissesinin satılarak elde edilen paranın çocuklar adına Eytam sandığına yatırılmasını içeren kayıtlar da mevcuttur. Buna göre vefat eden Penazoğlu? İsmail'in verâseti eşi Gülsüm ile çocukları Hatun, Hadice, İkbal ve Zehra'ya kalmıştır. Zehra da vefat ederek onun hissesi kardeşlerine ve annesi Gülsüm'e kalmıştır. Hadice'nin vasisi ablası Hatun'un kocası Osman Efendi olmuştur. İkbal'in vasisi ise annesi Gülsüm Hatun olmuştur. Osman Efendi ile Gülsüm Hanım mahkemeye gelerek vâsileri bulunduğu çocukların babalarından kalan "bir kıt'a arsa îrâd getürmediği" için bu

⁴⁶³ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, s.33.

⁴⁶⁴ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, s.95.

arsaya müşteri çıktığını söylemişlerdir. Arsanın satılması ile elde edilen paranın çocuklar adına Eytam sandığına yatırılması İkbâl ve Hadice için daha iyi olacağından bu arsanın satışı için izin istemişlerdir. Daha sonra “şer’iyye başkâtibi Mehmed İzzet Efendi” arsa üzerinde keşfe gönderilerek değeri ölçülmüş ve vâsilere satmaları için izin verilmiştir⁴⁶⁵. Bu kayıdın aynısından bir tane daha vardır. Ancak naib tarafından yanlış yazıldığı için üzeri çizilerek başka sayfada tekrar yazılmıştır⁴⁶⁶.

Vâsiler tarafından mesul oldukları çocukların hisselerini satmak istemelerine yönelik olan kayıtlardan bir tanesi de gayrimüslimlere aittir. Buna göre Gogora Mahallesi’nde oturan Şitanoğlu Nikola mahkemeye gelerek babası ve velisi olduğu oğlu Banayot üzerine bir arsa mevcut olduğu ancak arsanın kendi vergisi karşılamadığını söyleyerek bu arsayı satmak istemiştir. Bu arsa satılarak elde edilen paranın Hacı Mikdad Mahallesi’ndeki bir kahvehane’nin “1440 sehm i’tibârıyla 476 sehmî” Banayot adına alınması onun hakkında daha iyi olacağından arsanın satılarak kahvehanenin alınması için izin istemiştir⁴⁶⁷.

Yukarıdaki bahsettiğimiz davalardan da anlaşılacağı üzere ister vâsi olsun ister veli, mesul oldukları çocuklara ait bir menkul veya gayrimenkul mal satışı gerçekleştirmek için kadıdan veya naibten izin almak zorundaydı. Bu satışların gerçekten temsil ettikleri çocuklar hakkında iyi olacağından mı yoksa kendi çıkarları için mi olduğunu tespit etmek için de kâtipler yollanarak malların değeri ortaya çıkarılmaktadır. Bu da Osmanlı Devleti’nin yetim malları üzerindeki tutumunu ortaya koymaktadır. Bu tür kayıtlar sayesinde o dönemdeki insanların giyim-kuşamları, evlerinde kullandıkları eşyaları, evlenirken çeyiz olarak yaptıkları eşyalar, mehir ve nafaka miktarları, arsa, ev, bahçe gibi taşınmaz malların fiyatları, o dönemde kullanılan ölçü birimleri gibi pek çok alanda bilgi edinilebilmektedir. Bu da şer’iyye sicillerinin günümüz araştırmacıları tarafından ne kadar önemli bir yerde olduğunun göstergesidir.

3.3.9. Vakıf

Vakıf (vakf) kelimesi sözlükte “durmak; durdurmak, alıkoymak” anlamlarına gelmektedir. Terim olarak ise “bir malın mâlikî tarafından dinî, içtimaî ve hayrî bir gayeye ebediyen tahsisi” olarak özetlenebilecek hukukî bir işlemle kurulan hayır

⁴⁶⁵ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss.116-117.

⁴⁶⁶ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, s.110.

⁴⁶⁷ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, s.3.

müessesesini ifade etmektedir. Ayrıca “vakfedilen mal” anlamında da kullanılarak çoğulu “evkâf” ve “vukuf” kelimeleri olmuştur. Fıkıhta vakıf kurumunu ifade etmek için “habs, hubus, ahabâs, ihtibâs, tahbîs, tesbîl, sebîl” gibi kelimeler de kullanılmıştır⁴⁶⁸.

Vakıflar VIII. yüzyılın ortalarından XIX. yüzyılın sonlarına kadar bütün İslâm ülkelerinde sosyal, ekonomik ve kültürel hayatta etkili olmuş bir müessesedir. Bugün devlet tarafından yapılan görevlerin çoğu o dönemde vakıflar tarafından icra edilmekteydi. Öyle ki İslâm ülkelerindeki birçok cami, mescid, mektep, medrese, tekke, zâviye, kütüphane, hastane, çeşme, hamam, kervansaray ve benzeri imaretlerin inşası gibi daha birçok hizmet onlar tarafından yerine getirilmektedir. Ayrıca medreselerde verilen eğitim-öğretim, hastanelerdeki sağlık hizmeti ve yol, köprü gibi bayındırlık hizmetlerini karşılamaktadırlar. Ülkenin her yerinde organize olmuş bu kurumun ayakta kalabilmesi için de ciddi bir emek sarf edilmesi gerekmedir. Zira vakfın temelini “İnsanlığa karşı şahsî ve vicdanî sorumluluk hissi, iyilik, şefkat, yardımlaşma/dayanışma duygusu” gibi değerleri kendisine bir ilke edinmiş kişilerin hür iradesi oluşturması da bir süreklilik içerisinde olarak devam etmesini sağlamıştır⁴⁶⁹.

Bir vakfın var olabilmesi için dört kurucu unsuru vardır. Bunları; sîga (irade beyanı), vâkıf (vakfeden kişi), mevkuf (vakfedilen mal) ve mevkûfün aleyh (vakıftan yararlananlar) oluşturmaktadır. Bu kurucu unsurlar var olduğunda vakıftan söz edilebilmektedir. Bir vakfın nasıl yönetilip işletileceği, vakfedilen maldan kimlerin hangi esas ve ölçüler ile yararlanacağı vakfeden kişinin iradesiyle belirlenmektedir. Vâkıf olan kişinin bu konudaki beyan ve şartlarını içeren kayıtlara ise “vakfiyye” adı verilmektedir⁴⁷⁰. Değerlendirilmesi yapılan 1906 tarihli defterde vakfiyye’ye örnek olarak 5 kayıt vardır. Bu kayıtlarda önce vakfeden kişinin kim olduğu verilir daha sonra mahallesi ve tayin edilen müteveli⁴⁷¹ hakkında bilgi verilirdi. Daha sonra vakfın şartları sıralanmaktaydı. Vakıf kayıtlarından ilki gayrimüslimlere ait arsanın vakfedilmesini içeren kayıttır. Buna göre; Ermeni milletinden olan Camkovicoglu Hırant ve kızı Haykanos mahkemeye gelerek Ermeni Mahallesi’nde oturan Hâcî Turus Efendi’nin müteveli tayin edildiğini bildirmiştir. Arkasından Kumyalı

⁴⁶⁸ Hacı Mehmet Günay, “Vakıf”, *TDVİA*, C.42, TDV Yayınları, İstanbul 2012, ss. 475-476.

⁴⁶⁹ Bahaeddin Yediyıldız, “Vakıf”, *TDVİA*, C.42, TDV Yayınları, İstanbul 2012, ss. 479.

⁴⁷⁰ Günay, “Vakıf”, C.42, ss. 476-478.

⁴⁷¹ Müteveli, bir vakfın idare edilmesi için görevlendirilen kişidir. Detaylı bilgi için Bk. Nazif Öztürk, “Müteveli”, *TDVİA*, C.32, TDV Yayınları, İstanbul 2006, ss.217-220.

Mahallesi'nde bulunan arsadaki hisselerini "Grigor Lusavoric Kilisesi'ne" vakf etmişlerdir. Daha sonra arsanın senelik kiraya verilerek oradan gelecek meblağ ile kilisenin "ta'mir ve termimine ve iş'âl olunacak mumlara sarf oluna" diye şartlarını yazmışlardır⁴⁷². Bu davadan da anlaşılacağı üzere vakfeden kişinin kadın veya erkek olması arasında bir fark gözetilmeksizin herkes malını vakfedilmekteydi.

Arsanın dışında fındık bahçesi de sahipleri tarafından vakfedilmiştir. Mesela, Seyid köyü sakinlerinden İslamoğlu Mehmed Ağa mahkemeye gelerek Hacı Mikdad Mahallesi sakinlerinden Mahmud Efendi'yi müteveli tayin ettiğini belirtmiştir. Daha sonra yine Seyid köyünde olan fındık bahçesinin yerini tarif ederek devam etmiştir. Fındık bahçesinin senelik bakımı yapılarak elde edilen hasılatın öşürü verildikten sonra kalanı ile yapılmasını istediği şartları beyan etmiştir⁴⁷³. Diğer bir fındık bahçesi vakfında da Paye köyü sakinlerinden Durakzâde? Lütfi ve Salih Efendiler mahkemeye gelerek aynı köyde olan bir kıt'a fındık bahçesindeki altı hissede beş hisselerini vakfetmişlerdir. Fındık bahçesinin senelik bakımı yapılarak elde edilen hasılatın öşürü ödendikten sonra kalan hasılatın yarısı Tahsiliye Medresesi'nin tamirine diğer yarısı da burada hocalık yapan müderrise verilmesini şart koymuşlardır⁴⁷⁴. Fındık bahçesi dışında vakfedilen fırın, kahvehane vardır. Buna göre Kapu Mahallesi sakinlerinden Cavişzâde? İbrahim Efendi Kulakkaya'daki "cami-i şerif mezbûrun vakf arsiyesi üzerine" kendi parası ile yaptırmış olduğu fırın ve kahvehaneyi vakfetmiştir. Daha sonra vakfına ait şartlarını yazarak vakfını Hacı Mikdad Mahallesi sakinlerinden Mahmud Efendi'ye teslim etmiştir⁴⁷⁵.

Vakfiyyet'e ait kayıtlardan bir diğeri de Yaslıbağçe köyü sakinlerinden Uzun Ahmedzâde Emin Efendi tarafından vakfedilen "Feyziye Medresesi nâmîyla niyâm? olan medresenin fevkanisine akçe-i zâtiyemle yabdırılmış olduğu üç bin gurus kıymetli dört oda ve bir salon" dur. Daha sonra vakfa "Bulancak kasabası cami-i şerifi İmamı İbrahim Hicabi Efendi'yi" müteveli olarak tayin ederek vakfa ait şartlarını belirtmiştir. Ancak burada diğer davalardan farklı olarak Emin Efendi malını vakfedip müteveli tayin ettikten sonra "rücû' adîmü'l- ihtimal" olup vakfettiği dört oda bir salon geri verilmiştir⁴⁷⁶. Bu davadan da anlaşılacağı üzere bir

⁴⁷² BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.87.

⁴⁷³ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.140.

⁴⁷⁴ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.148.

⁴⁷⁵ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.109.

⁴⁷⁶ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, s.101.

mal varlığını vakfettikten sonra vâkıf fakirleşmeye başlarsa vakfettiği mal geri verilebilmektedir.

3.3.10. Müteferrik Davalar

1906 tarihli defterdeki kayıtların tasnifi yapılırken konuları itibariyle birbirlerine benzeyen kayıtlar bir başlık altında değerlendirilmiştir. Ancak konuları bakımından birliktelik oluşturmayan 3 kayıt vardır. Kayıtlardan ilki Kapu Mahallesi'ndeki Seyyid Mehmed Paşa Cami'nin müezzinleri arasında çıkan anlaşmazlığı içermektedir. Caminin müezzinliği Esseyd Mustafa bin Salih'den oğulları Mehmed Ali ve Emin'e geçmesi gerekirken onlar küçük olduğu için büyüyene kadar Mehmed ibn Hacı Mahmud müezzinlik yapmaya başlamıştır. Mehmed ibn Hacı Mahmud vefat edince büyüyen çocuklardan Mehmed Ali "sedasız" bulunarak Emin müezzin olmuştur. Bu sırada Mehmed Ali vefat etmiş ve müezzinlik yapma hakkı çocukları İsmail, Temel, Süleyman ve Ahmed'e geçmiştir. Uzun yıllar müezzinlik yapan Emin de vefat edince naib tarafından müezzinlik Temel'e verilmiş ancak o kabul etmemiştir. Bunun üzerine caminin bir vakit müezzinliğine Hacı Mahmudoğlu Hafız Mahmud tayin edilmiştir. Bu duruma karşı çıkan Emin'in oğlu Mustafa Efendi mahkemeye gelerek öteden beri müezzinliğin kendi ailesi tarafından yapıldığını söyleyerek Hacı Mahmudoğlu Hafız Mahmud'un müezzin olmaması gerekmektedir diyerek müezzinliğin kendisine verilmesini istemiştir⁴⁷⁷.

Müteferrik kayıtlardan bir diğeri de yaylaklarını gasp eden kişilerin dava edilmesidir. Bekçioğlu Durmuş Efendi mahkemeye gelerek Fettahoğlu Ahmed, Hacı Habiboğlu Hüseyin ve Yolbegoğlu Süleyman'ın İnboynu ve Taşbaşı yaylaklarını gasp ettiğini söyleyerek şikâyetçi olmuştur. Daha sonra Durmuş Efendi'nin orayı satın aldığı anlaşarak naib tarafından Ahmed, Hüseyin ve Süleyman Efendilere yaylağı Durmuş Efendi'ye teslim etmeleri için tembih edilmiştir. Ardından Ahmed, Hüseyin ve Süleyman'ın vekilleri Hâcî Torus çıkartılan îlâmın "Giresun naib imzalı ve Mehmed Tevfik mühürlü olub ve sicili şer'iiyyede kaydı olmadığı gibi Mehmed Tevfik isminde Giresun'a naib geldiğine dair kayıt kat'iiyen bir gûnâ? kaydına zafer-yâb olunmamış olmağla ahkâmına kat'iiyen ve kâtiben? i'tibâr olunmayacağı demek oluyor ki sahte bir varaka hükmünün olduğunu" söyleyerek karşı dava açmış ve bu davanın Nizamiye Mahkemesi'ne ait olması gerektiğinden dolayı oraya

⁴⁷⁷ BOA, *MŞH.ŞSC.d.*, 5072, ss.26-29.

aktarılmasını istemiştir. Naib tarafından da arazi davasının şer'i mahkemece değil Nizamiye Mahkemesi tarafından çözülmesi gerektiğine karar verilerek oraya yönlendirilmiştir⁴⁷⁸.

Yukarıdaki başlıklar arasına almayarak müteferrik davalar arasına aldığımız kayıtlardan biri de Hamidiye Medresesi müderrisinin maaşını alamaması üzerine açılan davadır. Batum muhacirlerinden Hacı Mehmed Efendi, Anbaralan köyündeki Hamidiye Medresesine müderris olarak gelecek iken medresenin mütevellisi Habiboğlu Murad Ağa kendisine müderris olarak gelebilmesi için 1000 guruş vakfetmesi gerektiğini daha sonra paranın ona verileceğini söylemiştir. Bunun üzerine 1000 guruş vakfeden müderris Hacı Mehmed Efendi verdiği paranın kendisine ödenmediğini iddia ederek dava açmıştır⁴⁷⁹.

⁴⁷⁸ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.36-37, 112-115.

⁴⁷⁹ BOA, *MŞH.ŞSC.d*, 5072, ss.156-157.

3.3.11. Kültürel Yapı

Çalışması yapılan 1906 numaralı deftere yansıyan ev eşyaları arasında en fazla yer kaplayan yün ile yapılan döşek, yorgan, minder ve yastıklardır. O dönemde ev tekstilinde yünün yanında pamuk ve ot ile yapılmış eşyalara da rastlanmaktadır. Ancak kayıtlara yansıyan bilgilere göre ot ile yapılan eşyalar az iken pamuk ile yapılanlar ona göre daha fazladır. Bu da Giresun'un çevresindeki Trabzon ve Samsun gibi iki büyük limana yakın olmasından dolayı ticaretin giderek geliştiğini göstermektedir. Yün ile yapılan eşyaların çokluğu ise Giresun'da hayvancılık ile ilgilenildiğinin bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine atlas yorgan tabiri ise günümüzde varlığını yavaş yavaş kaybetmiş olan kadınların çeyizlerine özel yapılan parlak yüzlü yorganlardır.

Tablo 3. 15. Giresun'da Kullanılan Ev Tekstili ve Kumaşlar

Atlas yorgan	Ayna örtüsü	Bohça	Döşek	Döşek çarşafı
Halı seccade	Havlu	İpek döşek	Kadife yasdık yüzü	Kapu perdesi
Ketan	Kilim	Köhne çarşaf	Ot Mak'ad yasdık	Ot yasdık
Pamuk yasdık	Pamuk yorgan	Pencere perde takımı	Perde	Peşkir
Sofra peşkiri	Yarım kıyye ipek	Yasdık	Yatak çarşafı	Yatak takımı
Yün mak'ad	Yün memlû döşek	Yün memlû yasdık	Yün memlû yorgan	Yün mindar
Yün yasdık	Yün yorgan			

1906 tarihli deftere yansıyan mutfak eşyaları içerisinde sini, tas, tabak, tava, tencere, kazan, güğüm ve ibrik daha fazla yer kaplamaktadır. Bunların sadece sayı ve isimleri verildiği gibi aynı zamanda değerinin ortaya koyulması için yapıldığı malzemeler de belirtilmiştir. Aynı zamanda siyah ibrik, çiçekli tepsi gibi dış görünüş özellikleri de verilerek diğerlerinden ayrılmıştır. Bu bağlamda tablo olarak verdiğimiz mutfak eşyaları içerisinde bakır cinsinden yapılmış eşyalar yaygın olarak kullanılmaktadır.

Tablo 3. 16. Giresun’da Kullanılan Mutfak Eşyaları

Bakraç	Ceviz sofa	Cin? tas ma’a tabak	Çamaşur kazganı	Çan çanak
Çiçekli tebsi	Dönderme tavası	Güğüm	İbrik	Kantar
Kapaksız tabak	Kefce	Kulblu kazgan	Leğen	Leğen ma’a ibrik
Mankal	Masalı Leğen	Mıhlama sahanı	Müsta’mel kumanya anbarı	Müsta’mel sofa
Nuhâs kapak	Nuhâs kazgan	Nuhâs kefce ma’a süzgeç	Nuhâs kulblu kazgan	Nuhâs kurnalı güğüm
Nuhâs mankal	Nuhâs sagîr ve kebîr kazgan	Nuhâs sagîr tava	Nuhâs sahan	Nuhâs sahan ma’a ser-pûş
Nuhâs sini	Nuhâs sitir	Nuhâs süzgeç	Nuhâs tava	Nuhâs Tabak ma’a kapak
Nuhâs tencere	Nuhâs tebsi	Sahan	Sini	Siyah İbrik
Sofra	Sûrahi	Süzgeç	Şerbet kâsesi	Şerbet takımı
Tabak	Tas	Tava	Tekne	Tencere

İncelediğimiz defterde çeşitli ev eşyalarından bahsedilmektedir. Bunlar arasında dayanıklılığı bakımından göz önünde bulundurularak ceviz ağacından yapılmış eşyalar dikkat çeker. Bu durum aynı zamanda Giresun’da ahşap işçiliğinin geliştiğini göstermektedir.

Tablo 3. 17. Giresun’da Kullanılan Günlük Ev Eşyaları

Ayna	Ceviz çekmece	Ceviz sandık	Çadır	Çiçeklik
Dökme ve teneke soba	Gümüş telli hamam takımı	Hamam taşı	Karpuzlu lamba	Köhne sandık
Peçete takımı	Pirinç şamdan	Sadefli kürsü	Sagîr ustol?	Samsun sepeti
Sandalye	Sele sepet	Şemsiye	Yazma Kelâm-ı Kadim	

1906 tarihli deftere yansıyan giyim-kuşam eşyaları içerisinde en fazla ceket, entari, hırka, eteklik, peştamal ve fes dikkat çekmektedir. Mahkeme kayıtlarına yansıyan bilgilerden eteklik, hırka ve entari daha fazla kullanılmakta olduğu anlaşılmaktadır. Yine peştamal, Karadeniz bölgesinin yöresel kıyafeti olmasından dolayı kayıtlara geçmiştir. Defterdeki kayıtlardan hareketle fes ve ceketin

kullanılmaya başlanması II. Mahmud döneminde batının örnek alınması ile kılık-kıyafet değişikliğinin bir sonucudur.

Tablo 3. 18. Giresun’da Kullanılan Giyim-Kuşam Eşyaları

Baş çarşafı	Çift çorab	Çift pabuc	Fanila entari	Fanila hırka
Fes	Gelinlik elbisesi	Gezi ceket ma’a eteklik	Gezi entari	Gümüş elli işlemeli gömlek
Hama kumaş ceket ma’a eteklik	Has entari	Hırka	İç fanila	İpek peştamal
İşli çevre	Köhne başörtüsü	Köhne ceket	Köhne eteklik ma’a entari	Müsta’mel derâyı? ma’a hırka
Müsta’mel ... yemeni	Peçe	Sadeft ni’âl	Sûzân eteklik	Terlik

1906-1908 yılları arasında tutulan 1443 numaralı defter incelendiğinde bu dönemde ziynet eşyası olarak daha çok altın kullanılmıştır. Altının yanında nadiren zengin ailelerin elmas da kullandığı görülmektedir. Evlilik sırasında mehir olarak kadına daha çok altın verilmiştir. Bu altınlar ise beşlik, dişlik, mahmudiye, mecidiye, Osmaniye ve gazi rub’iyyesi olarak kayıtlara yansımıştır. Yaygın olarak kullanılan altın çeşidi ise mecidiye altınıdır.

Tablo 3. 19. Giresun’da Kullanılan Ziynet Eşyaları ve Altınlar

Altun bilezik	Altun kordon	Altun küpe	Altun saat	Altun saat ma’a kordon
Beşlik altun	Dişlik altun	Elmas küpe	Elmas yüzük	Gazi rub’iyyesi
Gümüş kemer	Mahmudiye altunu	Mecidiye altunu	Mercan ve hakiki teşbih	Osmaniye altunu
Sim saat				

4. 1443 NUMARALI GİRESUN ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU

1. Varak

Ş.S.D:

İLİ:

İLÇE:

Demirbaş No:1443

Mikrofilm No:8131

Poz Sayısı:

Çekildiği Yıl:1999

2. Varak

Yan Taraf

132 Alinyoma'dan Abdioğlu muhâkemesi

060 Kapu Mahallesinden Kalaşoğlu? Mahmud'un verâseti hakkında

Sahife 1

Giresun kazasının Kumyalı Mahallesi mütemekkinlerinden teba'a-i devlet-i âliyyenin Ermeni milletinden Baranvartoğlu? Vartan veled-i Kiran? kaza-i mezkûr mahkeme-i şer'îyyesinde ma'kûd meclis-i şer'î hâtırda nefis-i Akköy karyesinde sâkine iken bundan akdem vefat iden Kara Osmanoğlu kızı Zeynep bint-i Mehmed'in verâseti zevc-i metrûki Hacı Salih bin Mustafa ile sadr-ı kebîr oğulları Hüseyin ve Mustafa ve sadr-ı sagîr oğlu Raşid ve sadr-ıye kebîre kızları Emine ve Hasibe ve sagîre kızı Dudu'ya münhasıre olduğu bi'l-ihbâr inde's-şer'îü'l-enver zâhir ve nümâyan oldukdan sonra müteveffiye-i mezbûrenin vârisinden karye-i mezkûre sâkinlerinden olub zikr-i âtî findık bağcesine vaz'-ı yedi sabit ve mütehakkık olan mezbûr Hacı Salih mahkeme-i şer'îyyeye mahsûs ayru ayru günlerde üç def'a davetiye varakasıyla tebliğ olunmuş ise de mahkemeye gelmeyub ve vekil dahi göndermediğinden yine bi'z-zat gelmez ve vekil dahi göndermez ise muhâkemenin gıyâben rû'yet olunacağı ayruca bir kıt'a muhtıra ile tefhîm olunmuş iken yine gelmeyub ve vekil dahi göndermediği eelden hukûkunu muhâfazaya kabl-i şer'iden Hacı Mikdad Mahallesi

sâkinlerinden Mahmud Efendi ibn Hafız Ahmed ve vekil nasb ve ta'yîn olunub ol-
dahi vekâlet-i mezkûreyi bi'r-rızâ? kabûl itmekle vekil mûmâ-ileyh Mahmud Efendi
muvâcehesinde mezkûr nefsi-i Akköy karyesinde vâki' şarken Kürtünlüoğlu
Feyzullah ve Hasan Ustaoglu Ahmed bağcesi garben Hasan Ustaoglu Hacı Hüseyin
bağcesi cenûben İsmail Ustaoglu ... ile mahdûd Kürtünlü nâmîyla ma'rûf bir kıt'a
findık bağcesi dört hisse i'tibârıyla üç hissesi ibrâz eylediğim tapu senedi mûcibince
mülküm iken müdde'i merkûm Hacı Salih vâz'-ı yed idüb.... hisse-i şâyi'amı tefrîk
ve taksîmden imtinâ' eylediği cihetle dört hissede üç hissemnin mahalinde me'mûri
huzûrunda tefrîk ve taksîm ve bana teslîmini taleb iderim deyu da'vâ itdikle vekil
mûmâ-ileyh dahi cevâbında müdde'i merkûm Vartan'ın ber minvâl-i muharrer
müdde'asını inkâr eylediği Fi 10 Zi'l-ka'de sene 324

Vekil Mahmud Efendi (mühür)

Müdde'i Vartan veled-i Kiran? (imza)

Mezbûr Vartan'dan ber minvâl-i muharrer müdde'aya müdde'i aleyhin
olunduğuna yine taleb olundukda nefsi-i Akköy karyesinden Hasanoglu Ali Çavuş
yine karyeden Softaoglu Salih yine karyeden Kürtünlüoğlu Hasan şahidleri olduğunu
başka şahidi olmadığını ifade etmekle ikâmesine havâle olunduğu

Fi 13 Muharrem sene 325

Müdde'i Vartan (imza)

Naib (mühür)

3. Varak

Sahife 2

Şahidan mezbûrandan Hasan Ustaoglu Ali Çavuş ile ve Kürtünlüoğlu Hasan meclis-i
şer'îye gelerek müdde'iyenin iddi'ası vechle müdde'aya müdde'i aleyh mezbûrun
zabt-ı takrîrinin? olduğunu ve hâsılâtını da müdde'i aleyh mezbûr toblayarak mezkûr
bağceye bulunduğunu ifade iderek edâ-i şahâdet eyledikleri Fi 26 Muharrem sene
325

Bursalıoğlu? Hasan bin Ali (mühür)

Hasan Ustaoglu Ali Cavuş bin Ahmed (mühür)

Şahidan mezbûranın tezkiyelerine havâle olunduğu Fi 26"

Alenen tezkiye ye havâleşer Fi 4 Safer sene 325

Şahidan mezbûran Ali Cavuş ve Hasan'ın adl ve makbûlü's-şahâde olduklarını alenen bi'l-muvâcehe ihbâr ve tasdîk dahi ideriz Fi 4 Safer sene 325

Karyeden Amasyalıoğlu Osman Ağa ibn Ali (mühür)

Nefs-i Akköy karyesi mu'temed ahâlisinden Hasan Ustaoglu Molla Mahmud bin Hacı Hüseyin (mühür)

Müdde'i mezbûr ber minvâl-i muharrer bağce-ı mezkûrede üç hissesi kendisinin mülkü olduğuna yine talep olundukda Nefs-i Akköy karyesinden Hasan Ustaoglu Ali Cavuş ve Kürtünlüoğlu Hasan şahidleri olduğunu ve anlardan başka asla şahidi olmadığını ifade itmekle ikâmesine havâle olunduğu Fi 25 Safer sene 325

Müdde'i Vartan (imza)

Naib (mühür)

Şahidan mezbûrun Hasan Ustaoglu Ali Cavuş ve Kürtünlüoğlu Hasan meclis-i şer'îye gelerek müdde'inin iddi'ası vechle müdde'aya müdde'i mezbûr Vartan'ın ba-tapu mülkü olduğunu ifade iderek edâ-i şahâdet eyledikleri

Karyeden Kürtünlüoğlu Hasan bin Ali (mühür)

Nefs-ı Akköy Karyesinden Hasanoglu Ali Cavuş bin (mühür)

Hükm? 11 inci sahife...

Sahife 3

Giresun kazasının Gogora Mahallesinde mütemekkin teba'a-i devlet-i âliyyenin Rum milletinden Şitanoğlu Nikola veled-i Hâcî Yor? meclis-i şer'î hâtırda ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb babası ve velisi olduğum sagîr oğlum Banayot'un nâmında bâ-tapu mülkü olan Kupu Mahallesinde vâki' tarafları şarken Şitanoğlu şimâlen Hakyemezoglu Osman Efendi ... garben Şitanoğlunun erik ağacının hizâsından doğru yine arsası cenûben yol ile mahdûd arsa irad getürmediginden senevî virgü-yi mîrîyesini kendi tarafından te'diye idüb ber vechle intifâ olunamadığından arsa-i mezkûru bey'le semeniyle Hacı Mikdad Mahallesinde vâki' dâ'ima irâd getüren tarafları cânib-i ... sâhib-i sened arsası arka tarafı sâhib-i sened hanesi ve cânib-i yesârî? sâhib-i senedinde bâlî? cebhe ciheti tarîk-i âmm ile mahdûd tahtalı bir bab kahvehanenin bin dört yüz kırk sehm i'tibârıyla dört yüz yetmiş altı sehmi sagîr mezbûr nâmına iştirâ olunur ise sagîr-i merkûm hakkında her vechle enfâ ve evlâ

olacağından ber minval-i muharrer takrîrim vechle bey'-i şîrâye kabl-i şer'iden bana izn virilmesini bi'l-velâye taleb iderim didigi Fi 13 Zi'l-ka'de sene 324

Gogora Mahallesi mütemekkinlerinden Şitanoğlu Nikola veled-i Hâcî Banayot (imza)

Merkûm Nikola'nın velisi ve babası olduğu sagîr oğlu Banayot'un? nâmında bâ-tapu mukayyed olan bâlâda hudûdları beyan olunan mezkûr arsa irâd getürmediğinden ber vechle intifâ olunamadığından arsa-i mezkûr bey' olunub da semeniyle Güzlek? bâlâda muharrer'ül-hudûd kahvehanenin bin dört yüz kırk sehm i'tibârıyla dört yüz yetmiş altı sehmi sagîr mezbûr nâmına iştirâ olunur ise sagîr merkûm Banayot? hakkında min külli'l-vücûh enfâ ve evlâ olduğunu ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 13 Zi'l-ka'de sene 325

Gogora Mahallesinden Cüvenhaoğlu? Yorika? veled-i Yani? (imza)

Çınarlar Mahallesi mütemekkinlerinden Şitanoğlu Yavlı? veled-i Agadon? Kelvesi? (imza)

Gogora Mahallesi mütemekkinlerinden Arşimedoğlu Bandili veled-i Hırsto? (imza)

4. Varak

Sahife 4

Giresun kazasına tâbi Seyid karyesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden Ramazanoğlu Halil bin Ali bin İbrahim'in sulbi sagîr oğlu Halil'in tesviye-i umûrlarına kabl-i şer'iden beruce bazı? ehem ve elzem olmağın sagîre-i mezbûrenin vâlidesi karye-i mezkûre sâkinelerinden zâten ârifan olduğumuz Rabia? bint-i Hasan emânet ile ma'rûfe ve istikâmet üzere mevsûfa her vechle vesayet uhdesinden gelmeğe kâdir olduğunu ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 14 Zi'l-ka'de sene 324

Faslıoğlu? Halil bin İbrahim (mühür)

Karyeden Hacıoğlu Hüseyin bin Ali (mühür)

Seyid karyesinden Faslıoğlu? Hasan bin Hacı Halil (mühür)

Ben dahi vesâyet mezkûreyi kabûl eyledim deyu ifade eylediği Fi 14"

Vasîye Rabia? bint-i Hasan (mühür)

Giresun kazasına mülhak Keşab nahiyesinin Sarvan karyesinden olub dördüncü orduy-u hümayûnun yetmiş altıncı alayın dördüncü taburunun üçüncü bölüğünün

dokuzuncu... efrâdından iken.... vefat iden Çelikoğlu Abdullah bin Yusuf bin Ali'nin bervech-i âtî vârisi olduğunu iddi'a iden müteveffâ-yı merkûmun li-ebeveyn er karındaşı Salih bin merkûm Yusuf meclis-i şer'ide müteveffâ-yı merkûmun dayısı Hacı Mikdad Mahallesi sâkinlerinden Mahmud Efendi bin Hafız Ahmed mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idub mütevaffâ-yı mezbûr Abdullah hayatında mûmâ-ileyh Mahmud Efendi zimmetine cihet-i karzdan kırk guruş olub meblâğ-ı mezkûru kable'l-ahz ve'l-istifâ vefat itmekle terekesi benimle güzlek? diğer li-ebeveyn karındaşı Mustafa'ya münhasıre olub bizden başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmamağla meblâğ-i mezkûrdan hisse-i arsiyemi bi'l-verâse taleb iderim didikde ol-dahi meblâğ-i mezkûr kırk guruş cihet-i karzdan zimmetine deyn olduğunu ikrâr idüb ancak ber minvâl-i muharrer verâset müddea'sını inkâr eylediği Fi 16 Zi'l-ka'de sene 324

Müdde'i aleyh Mahmud Efendi (mühür)

Karyeden Salih bin Yusuf

Müdde'i mezbûr Salih'den bervech-i muharrer verâset müddea'sına muvâfık yine taleb olundukda Sarvan karyesinden Şeyhoğlu Hüseyin ve yine karyeden Kahyaoğlu Hüseyin şahidleri olduğunu ifade ve beyan eylediği Fi 16"

Karyeden Salih bin Yusuf (mühür)

Sahife 5

Dördüncü orduy-u hümayûnun yetmiş altıncı alayın dördüncü taburunun üçüncü bölümünde dokuzuncu ... efrâdından olub Giresun'un mülhâkatından Keşab nahiyesinin Sarvan karyesinden iken bilâ-veled-i vefat iden Çelikoğlu Abdullah bin Yusuf bin Ali'nin verâseti li-ebeveyn er karındaşı Salih ve Mustafa'ya münhasıre olub bunlardan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığını bilür hasbeten li'l-lah şahidiz şahâdet dahi ideriz Fi 16 Zi'l-ka'de sene 324

Karyeden Kahyaoğlu Hüseyin bin Ârif (mühür)

Sarvan karyesinden Şeyhoğlu Hüseyin bin Ömer (mühür)

5. Varak

Sahife 6

Giresun kazasına mülhak Akköy nahiyesinin Mağdala karyesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden Köseoğlu Osman bin Mehmed bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Ayşe bint-i mûmâ-ileyh sulbi kebîr oğulları Mehmed Ali ve İbrahim ve Hasan'a münhasıre olduğu bil-ihbâr inde'ş-şer'î ü'l-enver zâhir ve mütehakkık olduktan sonra verese-i mezbûrunun mesele-i mirâsları be-hükm ferâ'iz yigirmi dört sehmden olub sehm-i mezkûreden üç sehmi zevce-i mezbûre Ayşe'ye ve yedişer sehmden yigirmi bir sehmi bunun? mezbûrun Mehmed Ali ve İbrahim ve Hasana isâbeti tahakkuk itdikden sonra verese-i mezbûrundan mezbûran Mehmed Ali ve Hasan'nın zikrî âtî vekil-i müseccel şer'iyesi Hıristiyan? hanenin yazı hanesinde mukîm teba'a-i devlet-i âliyyeden Abik? Efendi veled-i Artin? kaza-i mezkûr mahkeme-i şer'iyesinde ma'kûd meclis-i şer'imizde karye-i mezkûre sâkinlerinden verese-i mezbûr İbrahim'in güzlek vekili Sultan Selim Mahallesi sâkinlerinden Ali Efendi ibn Hüseyin muvâcehesinde taraf-i âciziden takdîm olunub mahkeme-i âliyyelerinde mevcûd olan bin üç yüz yigirmi iki senesi mayısının ikinci günü tarihlü i'tirâz ale'l-hükm arzuhâlimde dahi arz olunduğu üzere müdde'î İbrahim bin Osman'ın vekili mûmâ-ileyh Ali Efendinin müvekkillerim mezbûran Mehmed Ali ve Hasan aleyhlerinde emvâl-i menkûle ve gayr-i menkûle taksîmi da'vâsından dolayı mahkeme-i âliyyelerinden bin üç yüz yigirmi dört senesi saferü'l-hayrın üçüncü günü tarihlü ve yüz elli yedi sahife ve iki yüz seksen bir sıra numrolu i'lâm gıyâbının musaddak suretleri üç yüz yigirmi iki senesi nisanının yigirmi ikinci günü tarihinde müvekkillerime tebliğ idilmiş olmağla i'lâm-ı mezkûr hükmüne adem-i kana'atle bervech-i âtî i'tirâz olunur şöyleki müdde'aya emlakdan yalnız Mağdala karyesinde vâki' tarafları Tobaloğlu Ali tarlası ve tarîk-i âmm ve iki taraftan ... oğlu ... ile mahdûd ve Avavaki? nâmıyla ma'rûf bir kıt'a fındık bağçesi müvekkillerim ile mu'teriz-i aleyh mezbûr İbrahim ve vereseden vâlidelerinin arsa müşterek olduğu ve dört taraftan sâhib-i sened mülkü ile mahdûd bir bab haneyi üç yüz on iki senesi mayısının altıncı günü mûris mezbûr Osman arzuhâl hayatında mahzar-ı şühûd mu'teberede iki bin guruş semen mukâbilinde müvekkillerim mezbûran Mehmed Ali ve Hasan'a îcab ve kabûl tarafeyn ile bey' ve temlik ve teslîm ve semen-i mezkûr iki bin guruş müvekkillerimden

Sahife 7

Tamamen arz ve kabz eylemiş olduğundan mezkûr hane müvekkillerim mezbûranın mal müşterâsı bulunduğu gibi isbâtıdan izhâr-i acz ile müvekkillerimin yeminlerine

ta'lik taksîmi hükm olunan emval-i menkûle bahsine de gelince müvekkillerimin nezdinde pederlerinden mevrûs olarak bir aded nuhâs süzgeç ve bir aded sablı nuhâs kazgan ve bir cadır ve bir aded nuhâs kulblu kazgan ve bir aded tencere ve iki tava ve bir leğen ma'a ibrik ve aded tabak ve bir sini ve bir bakraç ve üç sahan ve bir tas ve bir aded kantar var ise de bunların kayıtları i'lâm gıyâbide kat ender? kat fazla ve fahiş gösterilmiş ve ma'a-mâfih bunlar aynen mevcûd olmasına meyn? ta'yîn kayıtlarına? lüzum olmayub ale'l-usul mezbûre? te'ehhür? Osman hâsılasının taksîmi lazım geleceği ve bunlardan mâ'adası hakkında müvekkillerim icrâ-yı yemine hâzır oldukları gibi bâlâda muharrerü'l-hudûd ve Avavaki? nâmîyla ma'rûf bir kıt'a bağceden mâ'ada Şeyh Musa karyesinde kâ'in i'lâm gıyâbı mezkûrda sudûr ve mevâkı-i muharrer menzilhane ve bağceler müvekkillerim Mehmed Ali ve Hasan'ın yigirmi seneyi mütecâviz müddetden beru bilâ-nizâ ihya ve i'marla zabt ve tasarruf ve temellük ide geldikleri mülkleri olduğundan ve bunu ve gerek? arz olunan akd bey' mu'teriz-i aleyh inzar itdiği takdirde müvekkillerim birinci? şer'i isbâta müheyyâ olduklarından îcab-ı şer'i şerifin icrâsıyla gerek müdevver zaman ve gerek maralzeker? hane hakkındaki bey'in sübûtü cihetiyle mezbûr İbrahim'in müvekkillerim olan mu'arızadan men'i hakkında hükm-i şer'i i'tâsıyla i'lâm gıyâbı mezkûrun fesih ve ibtali bi'l-vekâle matlubumdur deyu ba'de'd-da'va ve's-su'al? olduğu cevâbında vekil Abik? Efendinin i'tirâzında beyan itdiği Şeyh Musa karyesinde kâ'in ma'lûmü'l-hudûd? üç kıt'a bağceler ile bi bab hane güyâ yigirmi seneden beru müvekkillerinin zabt-ı tasarrufunda olduğundan bahsle müdevver zaman iddi'asında bulunmakta ise de müdde'aya bağceler ile mezkûr hane müvekkilim İbrahim'in mûrisi müteveffâ Osman Aganın ve vukû' vefatı tarihi olan üç yüz on senesine kadar müteveffâ Osman Aganın tath-ı tasarrufunda olub vefatından sonra yâni üç yüz on altı tarihinde mezkûr bağceler ile hane-i mezkûre olan müvekkilim Mustafa'nın hisse-i arsiyesine mu'teriz merkûman taleb olmalarına binâen mahzar-ı şühûdda on üç lira bedel ile müvekkilimden iştirâ idüb bedel-i mezkûru dahi Kara İbrahimzâde Hacı Mehmed Agaya havâle iderek ol suretle beynlerinde akd vukû' bulub ba'dehu mezkûr havâleyi te'diye idemediklerinden ol-babdaki bey'in? ikâlesini rica itmelerine binâen mezkûr bey' tarafeyn rızalarıyla bey'-i mezkûru ikâle eyledikten sonra mezkûr bağceler ile hane-i mezkûrdaki hisse-i arsiyesibedeline Mağdala karyesinde vâki' ve ma'lûmu'l-hudûd diğer bir bab hanedeki hisse-i arsiyeleriyle yine karye-i mezkûrda kâ'in 9 uncu sahifeye nakl

6. Varak

Sahife 8

Akköy nahiyesinin nefsi-i Bulancak kasabasında mütemekkin iken bundan akdem fevt olan teba'a-i devlet-i âliyyenin rum milletinden Mihailoğlu Banke veled-i Anderya veled-i Atam'ın? zikrî âtî vârisi olduğunu iddi'a iden sulbiye kebîre kızı şahsi zirde muharrerü'l-esâmî kesân ta'rîfleriyle ma'rife Elbide meclis-i ser'ide mezkûr Bulancak kasabası mütemekkinlerinden teba'a-i devlet-i müşarû'l-ileyhanın millet-i merkûmesinden müteveffâ-yı merkûmun medyûnu bulunan Halitoğlu? Metro veled-i İlya? mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb babam müteveffâ-yı merkûm Banke sağlığında Metro zimmetinde cihet-i karzdan kırk gurus alacak hakkı olup meblâğ-i mezkûru kable'l-ahz ve'l-istifâ vefat itmekle meblâğ-i mezkûr benimle gâ'ib âni'l meclis müteveffâ-yı merkûmun oğlu ve kızları Andorya? ve Anastasya ve Parton? ve Ante? ve Diste? ve zevcesi Alte? bint-i Nekro? münhasire olup bizden başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmamağla meblâğ-i mezkûrdan hissemi bana edâ ve teslîme merkûme Metro'ya kabl-i şer'iden tenbiye olunmak bi'l-verâse matlubumdur deyü da'vâ itdikde ol-dahi cevâbında müteveffâ-yı merkûm zimmetinde cihet-i karzdan kırk gurus deyn olduğunu ikrâr ancak müdde'iyeye mezbûrenin bervech-i muharrer verâset müdde'asını inkâr eylediği Fi 28 Zi'l-ka'de sene 324

Müdde'i aleyh Metro veled-i İlya? (imza)

Müdde'iyeye Elbide

Müdde'iyeye-i mezbûre Elbide'nin ber minvâl-i muharrer müdde'asına mutâbık yine taleb olundukda Bulancak kasabasından Cakeroğlu? Vasil veled-i Gregi? ve Kuyumcuoğlu İlya veled-i Mihail şahidleri olduğunu ifade eylediği Fi 28"

Müdde'iyeye Elbide

Bulancak kasabası mütemekkinlerinden iken bundan akdem fevt olan teba'a-i devlet-i âliyyenin rum milletinden Mihailoğlu Banke ve Andorya veled-i Atam'ın? verâseti işbu hâzırâ-i bi'l-meclis şahsına ârifan olduğumuz sulbi kebîre kızı Albide? ile zevcesi Alin? bint-i ve sulbi kebîr oğlu Andorya ve kızları Anastasya ve Barton'a? ve Ante? ve Diste'ye? münhasire olup bunlardan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığını bilir şahidiz hasbeten li'l-lah şahâdet dahi ideriz deyu edâ-i şahâdet eyledikleri Fi 28"

kasabadan ... devlet-i âliyye teba'asından Kuyumcuoğlu İlya? veled-i Mihail (imza)

Bulancak kasabasından devlet-i âliyye teba'asından Cafiroğlu? Vasil ve Giregi? (imza)

Sahife 9

Sırren tezkiyeye havâleşer Fi 28"

ve ma'lûmu'l-hudûd Avavaki? nâmîyla ma'rûf bir kıt'a bağcedeki hisse-i şâyi'alarını müvekkilim mezbûr İbrahim'e virerek şu suretle becâyış idilüb mezkûr bağcenin üzerine müvekkilim tarafından bir bab hane inşa iderek dört seneden beru zabt ve tasarrufunda olduğundan Abik? Efendinin müdevver zaman hakkında vukû' bulan i'tirâzı bu husûsdan dolayı gelen? ...iken hükmünde olduğundan i'tirâzatının reddiyle i'lâm-ı ibtida'ıyyenin tasdîki husûsuna bi'l-vekâle taleb iderim

Vekil Ali Efendi (mühür)

Vekil mûmîn-ileyh Abik? Efendi cevâbında esnâ-yı muhâkeme-i gıyâbiyede vekil mûmîn-ileyh Ali Efendi müdde'aya emlak ve akârın beyn alursa? müşterek bulunduğu bahsle tefrîk ve taksîmini taleb iddi'a itmiş iken şimdi mezkûr emlak ve akârın muhâkeme-i gıyâbiyeden mukaddem güya müvekkillerimle müvekkilinin mübadele itdigini beyan ideyor ki bu suretde bir tenakuz hasıl oluyor zîra mübadele-i müvekkilinin mezkûr emlak ve akâra temellükü iddi'ası tarihi üç yüz on altı senesine mütesadif ve andan sonra mübadele da'vâsını tekzîb idecek suretlere emlak ve akâr mezkûrenin taksîmi ve bu cihetle hâlâ müşterek bulunduğu iddi'ası bundan bir bir buçuk sene mukaddemine mütesâdif bulunduğundan ifade-i ahîresi ile beyan itdiği mübadele iddi'ası beyninde ki tenakuz-ı mülkiyet da'vâsının ... müceb olmağla ol- emrde bu cihetin bi'z-zirk? da'vâ-yı mülkiyetinin red buyurulmasını istirham iderim Fi 5 Cemâziye'l-evvel sene 325

Vekil Abik? Efendi (imza)

Vekil Ali Efendi dahi tekrar cevâbında

Mu'teriz vekil Abik? Efendinin zabt-ı sabıkda Avavaki? nâmîyla ma'rûf ve ma'lûmu'l-hudûd bir kıt'a bağcenin beyne'l-verese? müşterek olduğunu ikrârla diğer müdde'aya bağciler hakkında müvekkillerinin yigirmi seneden mütecâviz müvekkillerinin mülk sarîhi? olduğundan bahsle müdevver zaman iddi'asında bulunmuş olmağla binâen müdde'aya bağciler mûrisleri Osman Agadan irsen intikâl

itmiş ve müvekkilimle Abik? Efendinin müvekkillerinin akd vukû‘ buldukdan sonra tarafının rızalarıyla vâki‘ olan arsiye? ikâle idilerek beynlerinde muvâhiren? ve muvakkaten zabt-ı sabıkda beyan itdiğim cihetle becayış itmişler ise de mezkûr becâyış gayr-ı remi vukû‘ bulduğundan kayd-ı resmisi 125 inci sahifaya nakl iden

7. Varak

Sahife 10

Giresun kazasına tâbi Çandır karyesinden olub bahriyye silah-endâz itfâ’iye tapurunun birinci bölüğü onbaşılarından iken hizmetine ikmâl ile mezkûr Çandır karyesine gelerek vefat iden Alacaoğlu? Osman bin Hasan bin Ahmed’in bervech-i âtî vârisi olduğunu iddi‘a iden babası mezbûre Hamza? mezkûr mahkeme-i şer‘iyyesinde ma‘kûd meclis-i şer‘imizde ve kaza-i mezkûr mal müdiri Hasan Hasan Efendi vekili mahzarında üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idüb oğlum müteveffâ-yı mezbûrun hayatında müdir mûmâ-ileyh Hasan Hasan Efendinin bi’l-emâne vaz‘-ı yed olduğu mal sandığında alacağı bulunan ber müceb-i ... ma‘âş müterâkimesi dört yüz sekiz buçuk guruş kable’l-ahz ve’l-istifâ mezbûr Osman vefat idüb meblâğ-i mezkûr bahsle vâlidesi Dudu bint-i İsa’ya? münhasıre olmağla meblâğ-ı mezkûrdan guruş bana guruş vâlidesi mezbûre Dudu’ya isâbet eylediği cihetle hisse-i ... vechle hissemi bana edâ ve teslîme müdir mûmâ-ileyh Hasan Hasan Efendiye kabl-i şer‘iden tenbiye olunmak matlubumdur deyu ba‘de’-d-dava ve’s-su‘al? ol-dahi cevâbında müteveffâ-yı mezbûrun bi’l-emane? vâz’ül-yed? olduğu mal sandığında dört yüz sekiz buçuk guruş müterâkim ma‘âş olduğunu tav’an ikrâr idüb ancak müdde‘i mezbûr Hasan’nın ber minval-i muharrer verâset müdde‘asını inkâr eylediği Fi 25 Zi’l-ka‘de sene 324

Mal müdiri Hasan Hasan Efendi (imza)

Müdde‘i Çandır karyesinden Alacaoğlu Hasan bin Ahmed (mühür)

Müdde‘i mezbûr Hasan’dan ber minval-i muharrer verâset müdde‘asına muâabık yine taleb olundukda Çandır karyesinden Elikaraoğlu? bin Ahmed ve karyeden Yaylakoğlu? Bilal bin Hasan ve Alacaoğlu Temel bin Hüseyin ve Ceridoğlu? İsmail şahidleri olduğunu ifade eylediği Fi 20 ..

Müdde‘i Hasan (mühür)

Sırren tezkiye havâleşer Fi 20”

Sahife 11

Keşab kasabasının Yolağzı Karyesinde mütemekkin iken bundan akdem fevt olan teba‘a-i devlet-i âliyyenin Rum milletinden Melenoğlu? Haresco? veled-i Hâcî Usta ... sulbi sagîr oğulları Anestes? ve Banayot? ve sulbiye sagîre kızları Talya ve Sofya ve nâm sığârın tesviye-i umûrlarına kabl-i şer‘iden bervech-i nasb ehem ve elzem olmağın karye-i mezkûre mütemekkinlerinden teba‘a-i devlet-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden sagîrun merkûmunun cedd-i sahîhaları merkûm Hâcî Usta Şiyos? veled-i Hâcî Anastas? Hristiyan beynlerinde? emânet ile ma‘rûf ve istikâmet üzere mevsuf her vechle vesayet uhdesinden gelmeğe kâdir idduğunu ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 20 Zi’l-ka‘de sene 324

Yolağzı karyesinden Katoroğlu? Hâcî Nikola veled-i... (imza)

Keşab nahiyesinin nefsi-i Keşab kasabasından Hebriloğlu? Yavlı? veled-i Yor? (imza)

Gogora Mahallesi mütemekkinlerinden Şitanoğlu Nikola veled-i Hâcî Yor? (imza)

Ben dahi vesâyet mekûreyi kabûl eyledim Fi 20”

Vasî Hâcî Usta ... (imza)

2 incü sahifeden menkûldur

Şahidan mezbûran tarihden yedi gün mukdem sırren ve alenen lede’t-tezkiye adl ve makbûlü’ş-şahâde iddukları iş‘âr ve ihbâr olunmağla tezkiyeye hâcet kalmamağın mucebince bağce-i mezkûrun dört hissede üç hissesinin mahallinde? me’mûri huzûrunda tefrîk ve taksîmiyle müdde‘i mezbûr Vartan’a teslîmine merkûm Hacı Salih’e izâfetle vekil mûmâ-ileyh Mahmud Efendiye kabl-i şer‘iden tenbiye iderim Fi 10 Safer sene 325

Naib (mühür)

8. Varak

Sahife 12

Çandır karyesinden olub asâkir-i bahriyye silâh-endâz itfâ’iye taburunun yedinci bölüğü onbaşlılarından iken ikmâl-i hıdmet idüb mezkûr Çandır karyesinde vefat iden Alacaoğlu Osman bin Hasan bin Ahmed’in zikrî âtî vârisi olduğunu iddi‘a iden babası mezbûr Hasan Giresun kazâsı mahkeme-i şer‘iyyesinde ma‘kûd meclis-i şer‘imizde Hacı Mikdad Mahallesi sâkinlerinden Mahmud Efendi ibn Hâfız Ahmed mahzarında üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelim idüb merkûm Osman hayat ve sıhhatinde

mûmâ-ileyh Mahmud Efendi zimmetinde cihet-i karzdan kırk gurus alacak hakkı olup meblâğ-ı mezkûru kable'l-ahz ve'l-istifâ merkûm Osman vefat itmekle meblâğ-ı mezkûr benimle vâlidesi Dudu bint-i İsa'ya? münhasıre olup bizden başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığından meblâğ-ı mezkûrdan hissemi bi'l-verâse taleb iderim deyu da'vâ itdikde ol-dahi cevâbında müteveffâ-yı mezbûr Osman cihet-i karzdan meblâğ-ı mezkûr kırk zimmetine deyn olduğunu ikrâr ancak müdde'î mezbûrun ber minval-i muharrer verâset müdd'asını inkâr eylediği

Fi 21 Zi'l-ka'de sene 324

Müdde'î aleyh Mahmud Efendi ibn Hafız Ahmed

Müdde'î Alacaoğlu Hasan bin Ahmed (mühür)

Müdde'î mezbûr Hasan'dan ber-minval-i muharrer verâset müdde'asına mutâbık yine taleb olundukda Çandır karyesinden Hıdıroğlu? İsmail bin İsmail ve İlkaraoğlu? Halil şahidleri olduğunu ifâde eylediği Fi 21”

Alacaoğlu Hasan bin Ahmed (mühür)

Çandır karyesinden olup âsakir-i bahriyye silâh-endâz itfâ'ıye taburunun yedinci bölük onbaşlarından iken ikmâl-i hıdmet idüb mezkûr Çandır karyesinde vefat iden Alacaoğlu Osman bin Hasan bin Ahmed'in verâseti babası Hasan bin Ahmed ile vâlidesi Dudu bint-i İsa'ya? münhasıre olup bunlardan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığını bilir şahidim hasbeten li'l-lah şahâdet dahi iderim Fi 21”

Çandır karyesinden Hıdıroğlu? İsmail bin İsmail (mühür)

Bâlâda muharrer şahidin şahâdeti vechle şahâdet ve şahâdetini tasdîk iderim Fi 21”

Çandır karyesinden İlkaraoğlu? Halil bin Ahmed (mühür)

Sahife 13

Şahidan mezbûran bil-mevâcehe alenen dahi âdil makbûlü'ş-şahid olduklarını ihbâr ve tasdîk ideriz

Â'zâ? Mustafa bin Hasan (mühür)

Muhtar Hasan bin İsa? (mühür)

İmamdır karye Çandır İmam Veli Efendi bin İsmail (mühür)

Kumyalı Ermeni Mahallesinde mütemekkin iken bundan akdem fevt olan teba'a-i devlet-i âliyyenin Ermeni milletinden Tomasoğlu Teşan? veled-i Girekor'un bervech-i âtî vârisi

9. Varak

Sahife 14

Giresun kazâsının Kumyalı Mahallesinde mütemekkin iken bundan fevt olan teba'a-i devlet-i âliyyenin Ermeni milletinden Tomasoğlu Teşan? veled-i Girekor'un verâseti zevce-i metruke Zaruha? bint-i ... ile sulbi sagîr oğulları Girekor ve Kiregin? nâm kimesnelere münhasire olduğu bi'l-ihbâr? ind'eş-şer'i? u'l-enver? zâhir ve nümâyân olduktan sonra verese-i mezbûrunun mesele-i mirâsları hükmü'l-ferâ'izî on altı sehmden olub sehm-i mezkûreden iki sehmi zevce-i mezbûre Zaruha'ya virmiş sehmden on dört sehmi mezbûran Girekor ve Kiregin'e münhasire olub sagîran mezbûranın ba hüccet-i şer'îye vasî mansûbları li-ebeveyn ammileri mahalle-i mezkûre mütemekkinlerinden teba'a-i devlet-i mûşârun ileyhanın millet-i merkûmesinden Saruycan veled-i merkûm Girekor kaza-i mezkûr mahheme-i şer'îyesinden ma'kûd meclis-i şer'imizde müteveffâ-yı merkûmun dâyinlerinden? mahalle-i mezkûre mütemekkinlerinden güzlek teba'a-i devlet-i mûşârun-ileyhanın millet-i merkûm Sandez? veled-iyân Teşan? Efendi veled-i Hâcî Asadır Ağa? mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idub merkûm Teşan? veled-i Girekor sağlığında merkûm Teşan? Efendi zimmetinde cânib-i karzdan kırk gurus alacak hakkı olub meblâğ-ı mezkûru kable'l-ahz ve'l-istifâ merkûm Teşan? fevt olmağla meblâğ-ı mezkûr vasîsi olunduğum sagîrun mezbûrun ile zevce-i mezbûre Zaruhi'ye? münhasiredir ve bunlardan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmamağla meblâğ-ı mezkûrdan sagîran mezbûran hissesine isâbet iden otuz beş gurus bana edâ ve teslîme merkûm Teşan Efendi'ye kabl-i şer'iden tenbiye olmak bi'l-vesâye matlubumdur deyu da'vâ itdikde ol-dahi cevâbında meblâğ-ı mezkûr kırk gurus cihet-i karzdan zimmetine deyin olduğunu ikrâr idub ancak vasî merkûmun ber minvâl-i muharrer verâset müdde'asını inkâr eylediği Fi 21 Zi'l-ka'de sene 324

Müdde'i aleyh Teşan? Efendi (imza)

Müdde'i Saruycan veled-i Girekor (imza)

müdde‘i vasî merkûm Saruycan’dan ber minvâl-i muharrer verâset müdde‘asına mutâbık yine taleb olundukda Kumyalı Mahallesinden Salyancıoğlu? Kevir? veled-i Gazar ve Cüheryan Barvan veled-i Akub? şahidleri olduğunu ifade eylediği Fi 21”

Vasî Saruycan (imza)

Sahife 15

Kumyalı Mahallesinde mütemekkin iken bundan akdem fevt olan teba‘a-i devlet-i âliyyenin Ermeni milletinden Tomasyan Teşan veled-i Girekor’un verâseti zevce-i metrûkesi Zaruha ve sulbi sagîr oğulları Girekor ve Karegin? olup bunlardan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığını bilur ve şahidiz hasbeten li‘l-lah şahâdet dahi ideriz Fi 21 Zi‘l-ka‘de sene 324

Mahalle-i mezkûr Salyancıoğlu? Kevir veled-i Gazar.(imza)

Kumyalı Mahallesinden Cüheryan? Barvan veled-i Akub? (imza)

Sırren tezkiyeye havâleşer Fi 23 Zi‘l-ka‘de sene 324

Şahidan mezbûran makbûlü’ş-şahâde olduklarını alenen bi‘l-muvâcehe ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 23”

A‘zâ Zori? veled-i Girekor (mühür)

Muhtar Temos? veled-i Kovur? (mühür)

10. Varak

Sahife 16

Giresun kazasına mülhak Keşab nahiyesinin Valid karyesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden Maya? İmamoğlu Salih bin Hasan bin Mehmed’in verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Selime bint-i Mehmed’in ve? vâlidesi Zeynep bint-i Hasan ve sulbi sagîr oğlu Mehmed ve sulbiye sagîre kızı Gülsüm’e münhasıre olup verâseti mezbûrunun mesele-i mirâsları bi-hükmü‘l-ferâ’iz? yetmiş iki sehmden olup sehmi mezkûreden dokuz sehmi zevce-i mezbûre Selime’ye ve on iki sehmi âmm? mezbûre Zeyneb’e ve otuz dört sehmi ibn mezbûr Mehmed’e ve on yedi sehmi bint-i mezbûre Gülsüm’e isâbet tahakkukundan sonra müteveffâ-yı mezbûrun veresesinden zevce-i mezbûre zâti zeyil hâtıra? muharrerü‘l-esâmî müslimîn? ta‘rîfleriyle ma‘rife Selime Hatun kazâ-i mezkûr mahkeme-i şer‘iyyesinde ma‘kûd meclis-i şer‘imizde mezkûr Valid karyesi sâkinlerinden bervech-i âti fındık bağcesine vaz‘-ı yedi sâbit ve mütehakkık olan Maya? İmamoğlu Mahmud bin Hasan muvâcehesinde zevcem

müteveffâ-yı merkûm Salih hâl-i hayat? ve kemâl sıhhatinde müdde‘i aleyh merkûm Mahmud ile iki karındaş oldukları halde bin üç yüz yedi sene-i rumiyesinde Kalbakoğlu? Gurgur’dan? nısfıyyet => Karadere mevki’inde Göldüzü? nâmîyla ma‘rûf ... üzere on yedi aded yüzlük mecidiye altununa iştirâ eyledikleri mezkûr Valid karyesinde vâki‘ tarafları bir taraftan Abdi İmamoğlu Aziz Cavaş ve bir taraftan Şerefoğlu Mustafa ve bir taraftan Abdi İmamoğlu vereseleri ve bir taraftan Maya? İmamoğlu vereseleri ile Mahdûd bir kıt‘a fındık bağcesine üç yüz yedi sene-i rumiyesinden üç yüz on iki senesine değin zevcem mezbûr ile karındaş işbu müdde‘i aleyh Mahmud beraber mutasarrıf? olagelmekdeler iken üç yüz on iki senesinde zevcem mezbûr Salih vefat itdikden sonra yine merkûm Mahmud ile müştereken üç yüz on ikiden yigirmi bire kadar mutasarrıf olduk üç yüz yigirmi iki senesinde ben? ve veliyeleri bulunduğum sagîran-ı mezbûran bağceden kovarak tasarrufdan men’le hâsılâtın bi’z-zat kendusu ahz ve kabz eylediği ve hâsılâtın mikdârı ise karye-i mezkûre heyet-i ihtiyâriyesi tarafından keşf olunub üç kantar fındığa karar verdiler bu sûretle bağce-i mezkûrun nısfıyyet üzere tefrîk ve taksîmiyle üç kantar fındıktan hissemiz olan bir bucuk kantar fındığın bana teslimine bi’l-verâse ve bi’l-velâye merkûm Mahmud’dan talep iderim deyü da‘vâ itdikde ol-dahi cevâbında bağce-i mezkûru on yedi aded yüzlük mecidiye altunu ile merkûm Gurgur’dan? karındaş merkûm Salih ile

Sahife 17

Nısfıyyet üzere müştereken iştirâ eylediklerini ve müştereken ale’l-vefat? ... mutasarrıf olduklarını vefatından sonra yâni üç yüz on iki senesinden yigirmi bir senesine değin müdde‘iye-i mezbûre Salime Hatun ile birlikde mutasarrıf olduklarını ve mezbûre Salime’nin yigirmi üç bucuk mecidiye deyin? ve ... merkûm Salih’in doksan sekiz mecidiye deyn olduğundan bağce-i mezkûru yigirmi iki senesinde kendusu bi’z-zat mutasarrıf olub hâsılâtını aldığını ve fındık mezkûr iki kantar olduğunu müdâfa’aten ifade ve beyan eylediği Fi 21 Zi’l-ka‘de sene 324

Müdde‘i aleyh Mahmud bin Hasan (mühür)

Müdde‘iye Selime bint-i Mehmed

Bâlâda muharrer ifâde zâten ârifân olduğumuz Selime Hatun’un (mühür)ü olmadığını ve barmak işâreti kendusunun olduğunu tasdîk ideriz Fi 21”

Yenicehisar karyesinden Yusufoglu Ahmed (mühür)

Maya? İmamoğlu Abdullah bin Mustafa (mühür)

Müdde'ie-i mezbûre Selime'den ber minvâl-i muharrer findık hâsılâtının iki kantardan fazlası olan bir kantar findığa yine taleb olundukda bir kantardan sarf nazar-geh? iki kantar findığının ikrârı vechle tahsiliyle mezkûr bağcenin taksîmini taleb eylediği Fi 19 Zi'l-hicce sene 324

müdde'ie Selime bint-i Mehmed

Mezbûrenin mührü olmadığını ve barmak işâreti kendusunun olduğunu tasdîk ideriz Fi 19”

Maya İmamoğlu Süleyman bin Mustafa (mühür)

Maya İmamoğlu Abdullah bin Osman (mühür)

Müdde'i aleyh mezbûr Mahmud kendi ifâdesinde mezkûr bağceyi müdde'ie-i mezbûrenin iddi'ası vechle müteveffâ birâderi ile iştirâken satun aldıklarını ikrâr ile beraber tasarruflarını dahi ikrâr idüb ancak müdde'ie-i mezbûre Selime ile zevci müteveffâa Salih'in borçlarından nâşi hâsılâtını tobladığını der-miyân ideyor ise de öyle bir hakkı var ise bilâhere iddi'a ile sâbit olduğu takrîrde alacağı bir sehmi olduğundan ikrârı vechle mezkûr bağcenin mahallinde taksîm vech? lâyıkiyla ve me'mûru huzurunda tefrîk

=> 35 inci sahşfeye nakl

11. Varak

Sahife 18

Giresun kazâsına mülhak Keşab nahiyesinin Anbaralan karyesinde sâkin iken bundan akdem vefât iden Kurt Alioğlu Mehmed bin Ahmed bin Ali'nin sulbi sagîr oğulları Hasan ve Ali ve sulbiye sagîre kızı Âyşe'nin tesviye-i umûrlarına kabl-i şer'iden bir vasî nasb ehem ve elzem olmağın mezkûr Anbaralan karyesinden sagîrun mezbûrunun li-ebeveyn ammileri Turan Efendi ibnu'l-mezbûr? Ahmed emânet ile ma'rûf ve istikâmet üzere mevsûf her vechle vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idduğunu ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 22 Zi'l-ka'de sene 324

Karye-i mezkûreden Kôr Haliloğlu İsmet bin Hüseyin (mühür)

Anbaralan karyesinden ...oğlu Kamber? bin Hüseyin (mühür)

Ben dahi vesâyet mezkûreyi kabûl eyledim Fi 22”

Vasî Turan Efendi ibn Ahmed (mühür)

Sahife 19

Giresun kazâsına tâbi Seyid karyesinde sâkin iken bundan akdem vefât iden Ramazanoğlu Ali bin İbrahim bin Abdullah'ın verâseti sulbiye kebîre kızları Selime ve Âyşe ve Dudu ve Şeker ve sagîrleri? kebîr Ali ve Hadice ve sagîr Halil münhasıre olub => sagîr? müteveffâ Halil'e sagîr mezbûr Halil'in tesviye-i umûrlarına ba hüccet-i şer'îye vasî mansûbeleri vâlideleri zâti zirde muharrerü'l-esâmî kesân tâ'rifleriyle ma'rife Rabia bint-i Hasan meclis-i şer'ide ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı mezbûr Ali'den vasiyesi olduğum sagîr mezbûr Halil ile verese-i kibar mezbûrun Dudu ve Selime ve Ayşe ve Ali ve Hadice'ye seviyyen intikâl iden mezkûr Seyid karyesinde vâki' tarafları Veysel? kalfa ve obuz ve Abdullah Ağa arâzisi ve Ali Osman ve Hasanoğlu Ahmed ile mahdd Duzak? nâmîyla ma'rûf bir kıta'a tarla müştereken zıraat olunuyor ise de î'mar ve ihya olunmayub senesine hâsılâtıdan geruye kâlmağla gerek sagîr mezbûr ve gerek verese-i kibar mezbûrunun intifâlleri cüz'i olduğundan tarlay-ı mezkûrun ale's-seviyyet? tefrîk ve taksîmine verese-i kibar mezbûrun murâd? eylediklerinden verese-i kibar mezbûrun hisseleriyle sagîr mezbûr Halil'in hissesi dahi tefrîk ve taksîm olunarak îmar ve ihyâ olunur ise hakkında min külli'l-vücûh enfa ve evlâ olacağından tefrîk ve taksîme ve takrîre kabl-i şer'idan bana izn verilmesiie bi'l-vesâye taleb iderim deyü iddi'a eylediği Fi 24 Zî'l-ka'de 324

Ramazanoğlu müteveffâ Ali sagîri? Halil bin müteveffâ Halil'in ba hüccet-i şer'îye vasî vasî mensûbesi Rabia bint-i Hasan

Vasiye-i mezbûre zâten ârifân olduğumuz Rabia Hatun'un balada iddi'a eylediği tarlalar mahdûd mezkûr müşterek bulundukça hakikaten îmar ihyâdan geruye kalarak hâsılât senevîyesi tenzil? itmekdedir eğer verese-i kibar mezbûrun ile ma'an sagîr mezbûr Halil'in hissesi dahi tefrîk olunur ise îmar ihya olunacağından sagîr mezbûr hakkında her vechle enfa ve evlâ olduğunu ihbâr ve tasdîk dahi ideriz Fi 24 Zî'l-ka'de sene 324

Karyeden Süleyman Ağaoğlu Ahmed bin Bilal (mühür)

Karye-i mezkûre sâkinlerinden Faslı? zâde Ömer Efendi ibn Hacı Halil (mühür)

Seyid karyesinden İslamoğlu Mehmed Ağa ibn Ali (mühür)

12. Varak

Sahife 20

Giresun kazâsına mülhak Keşab nahiyesinin Düz karyesinden olub dördüncü orduy-u hümayûnun yetmiş altıncı alayın dördüncü taburunun birinci bölümünde üçüncü ... neferâtından iken vefat iden Haliloğlu Nuri Mahmud Asım? Ahmed'in bervech-i âtî vârisi olduğunu iddi'a iden li-ebeveyn karındaşı Yusuf kazâ-i mezkûr mahkeme-i şer'îyyesinde ma'kûd meclis-i şer'imizde Hacı Mikdad Mahallesi sâkinlerinden Mahmud Efendi ibn Hafız Ahmed mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı merkûm Nuri hayatında mûmâ-ileyh Mahmud Efendi zimmetinde cihet-i karzdan kırk gurus alacak hakkı olub meblâğ-ı mezkûr kable'l-ahz ve'l-istifâ vefat itmekle meblâğ-ı mezkûr benimle zevce-i menkûha-i metrukesi ... bint-i Salih ve vâlidesi Ayşe bint-i Hacı Mustafa ve li-ebeveyn karındaşları Aziz ve Mevlüd ve sulbiye kızı Alime'ye münhasire olub verese-i mezbûrundan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmamağla meblâğ-ı mezkûrdan hissemizi bi'l-verâse Mahmud Efendiden taleb iderim didikde ol-dahi cevâbında meblâğ-ı mezkûr cihet-i karzdan zimmetine deyin olduğunu ikrâr idub ancak verâset müdde'asını inkâr eylediği Fi 25 Zi'l-ka'de sene 324

Müdde'i aleyh Mahmud Efendi (mühür)

Müdde'i Haliloğlu Yusuf bin Ahmed (mühür)

Müdde'i mezbûr Yusuf'dan ber minvâl-i muharrer müdde'asına mutâbık yine taleb olundukda Düz karyesinden Molla Mehmedoğlu Yusuf Efendi ve yine karyeden ... oğlu Molla Halil şâhidleri olduğunu beyân eylediği Fi 25

Müdde'i Yusuf (mühür)

Keşab'ın Düz karyesinden olub dördüncü orduy-u hümayûn yetmiş altıncı alayın dördüncü taburunun birinci bölümünde ve üçüncü ... efrâdından iken vefat iden Haliloğlu Nuri bin Mahmud Asım? diğeri Ahmed'in verâseti zevce-i menkûha-i metrukesi ... bint-i Salih ve vâlidesi Ayşe bint-i Mustafa ve sulbiye kızı Alime ve li-ebeveyn er karındaşları Yusuf ve Aziz ve Mevlüd'e münhasire olub bunlardan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığını bilir şâhidiz şahâdet dahi ideriz deyu edâ-i şahâdet-i şer'îye eyledikleri Fi 25"

Karyeden ... oğlu Molla Halil bin (mühür)

Düz karyesinden Molla Mehmedoğlu Yusuf Efendi ibn ... (mühür)

Sahife 21

Çınarlar Mahallesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden Mollaoğlu Ali bin Mustafa bin Abdullah'ın sulbi sagîr oğlu Kadir? ve sulbiye sagîre kızı Emine'nin tesviye-i umûrlarına kabl-i şer'iden bir vasî nasb ehem ve elzem olmağın sagîran mezbûranın babaları müteveffânın vâlideleri ceddeleri mahalle-i mezkûre sâkinelerinden zâtî ârifân olduğumuz Hadice bint-i Süleyman emânet ile ma'rûf ve istikâmet üzere mevsufa ve her vecihle vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir olduğunu ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 27 Zi'l-ka'de sene 324

Hoca? zâde Cemal? Efendi ibn Ahmed Efendi (mühür)

Etmekci Velizâde? Şükrü Efendi (mühür)

Ben dahi vesâyet mezkûreyi kabûl eyledim

Vasî Hadice Hatun

Giresun kazâsına mülhak Piraziz nahiyesinin Bazarsuyu karyesinden olup bahriyye fetiyye? kalyon-ı hümayûnu beşinci bölümü mürettebâtı neferâtından Çerçerlioğlu Hayrullah bin Hasan edâ-yı hizmet iderken mezkûr Bazarsuyu karyesinde vefat idüb müteveffây-ı mezbûrun bervech-i ati vârisi oluğunu iddi'a iden babası mezbûr Hasan Efendi ibn Hasan meclis-i şer'ide müteveffây-ı merkûmun medyûnlarından Hacı Mikdad Mahallesi sâkinlerinden Mahmud Efendi ibn Hâfız Ahmed mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idub oğlum müteveffây-ı mezbûr hayatında mûmâ-ileyh Mahmud Efendi zimmetinde kırk gurus alacak hakkı olup meblâğ-ı mezkûru kable'l-ahz ve'l-istifâ vefat itmekle meblâğ-ı mezkûr benimle vâlidesi Nuriye bint-i Hüseyin'e münhasıre olup bizden başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmamağla meblâğ-ı mezkûrdan hissemi bana edâ ve teslîm mûmâ-ileyh Mahmud Efendiden bi'l-verâse taleb iderim deyu da'vâ itdikde ol-dahi meblâğ-ı mezkûr kırk gurus cihet-i karzdan müteveffây-ı mezbûr Hayrullah'a deyn olduğunu ikrâr idub ancak müdde'i mezbûrun ber minvâl-i muharrer verâset müdde'asını inkâr eylediği Fi 1 Zi'l-hicce / Zi'l-ka'de? sene 324

Müdde'i aleyh Mahmud Efendi (mühür)

Müdde'i Bazarsuyu karyesinden Çerçerlioğlu Hasan Efendi ibn Hasan (mühür)

Bazarsuyu karyesinden olub bahriyye fetiyye? kalyon-ı hûmâyunu beşinci bölüğü mürettebatından Çerçerlioğlu Hayrullah bin Hasan Efendi edâ-i hizmet idüb ve mezkûr Bazarsuyu karyesinde vefat idüb verâseti babası mezbûr Hasan Efendi ibn Hasan ve vâlidesi Nuriye bint-i Hüseyin'e münhasire olub bunlardan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığını bilir şâhidiz şahâdet dahi ideriz deyu edây-ı şahâdet eyledikleri Fi 1”

Karyeden Veli Yaşaroğlu Hasan bin İbrahim (mühür)

Bazarsuyu karyesinden Şirin? Osman bin Osman (mühür)

13. Varak

Sahife 22

Giresun kazâsına mülhak Piraziz nahiyesinin Şeyhlu karyesi sâkinlerinden Devletlîoğlu? Ali bin Şerif kazâ-i mezkûr mahkeme-i şer'îyyesinde ma'kûd meclis-i şer'imizde nahiye-i mezkûrun Bendehor karyesi sâkinelerinden Selimoğlu kerimesi Ayşe bint-i Ahmed muvâcehesinde mezbûre Ayşe bin üç yüz yigirmi iki senesi kânun-i evvelinin on yedinci günü benim tarafımdan vekilim karındaşım Devletlîoğlu? Şerif ve mezbûrenin vekil Selimoğlu Temel mezbûrenin sâkine olduğu hanede ve şâhidler huzurlarında beş yüz bir guruş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle? karye-i mezkûrda müderris ve hem de hatîb bulunan? efendi tarafından usûl-ı meşrû'a vechle bana inkâh ve tezvic olunub vekillerimiz ma'rifetiyle tenkîh ve tezevvüç ve kabûl olunduktan sonra ol-vecihle mezbûre benim zevce-i menkuha-i gayr-i medhûl? behâm? iken mezbûreyi mezkûr Bendehor karyesinden Takıroğulları? Hüseyin ve Haşim ve Ahmed bundan birkaç gün akdem saat on bir buçuk râddelerinde ... Temel'in? hânesinden kaldırub götürmeleri üzerine mezbûre ile mezbûr Hasan der-dest idilerek buraya getürmüş şu halde mezbûre itâ'at ve nefisini bana teslîme mezbûre Ayşe'ye kabl-i şer'idin tenbiye olunmak matlubumdur deyu me'âl müdde'asına mutabık mezkûr Piraziz nahiyesi Naib Mustafa Efendi mührüyle musaddık bir kıt'a izn-nâme ibrâz ve iradesiyle da'vâ itdikde mezbûre Ayşe dahi cevâbında müdde'i mezbûrun ber minvâl-i muharrer menkûhası olduğunu ta'van ikrâr ve îtiraf eylediği ve kendusu bir kimesne tarafından cebren kaldırılmadığını ve kendusu rızasıyla => hânesine gitdiğini ve zevci Ali'ye ita'at ideceğini ifâde ve beyan eylediği Fi 5 Zi'l-hicce sene 324

=>Amcazâdesi Takıroğlu Alinin müdde'ie aleyha (mühür)

Müdde‘i aleyha Selimoğlu kızı Ayşe bint-i Ahmed (mühür)

Müdde‘i Devletluoğlu Ali bin Şerif (mühür)

Müdde‘i aleyha mezbûre Ayşe’nin ârifân olduğumuz gibi mevzu mührü bi’z-zat kendusunun vaz‘ eylediğini tasdîk ideriz Fi 5”

Piraziz karyesinden Molla Hasanoglu İbrahim bin Hüseyin? (mühür)

Bendehor karyesinden Uzunoğlu Hüseyin bin Halil (mühür)

Hâzır bi’l-meclis bulunan Takıroğlu Ali bin Hasan ve Devletlioğlu Temel bin Ahmed’den mezbûre Ayşe işbu müdde‘i aleyhden başka bir kimesneye nikâhı olup olmadığı su’âl olundukda mezbûre Ayşe’nin kat’iyen işbu müdde‘i mezbûr aleyhden başka bir kimesneye nikâhı olmadığını ancak müdde‘i mezbûr Ali’nin menkûhası olduğunu tasdîk ideriz deyu ifade eyledikleri Fi 5”

Devletlioğlu Temel bin Ahmed (mühür)

Takıroğlu Ali bin Hasan (mühür)

Sahife 23

Giresun kazâsına mülhak Keşab nahiyesinin Çal karyesi mütemekkinlerinden olup İzmid sancağına merbut Adabazarı kazâsına tâbi karasi ma‘deninde fevt olan teba‘a-i devlet-i âliyyenin rum milletinden ... oğlu Bandili veled-i Kostantin veled-i Oram’ın? ber-vechi âtî vârisi olduğunu iddi‘a iden babası merkûm Kostantin veled-i Oram? kazâ-i mezkûr mahkeme-i şer‘iyyesinde ma‘kûd meclis-i şer‘i hâtırda müteveffây-ı merkûmun medyûnu olan Gogora Mahallesi mütemekkinlerinden teba‘a-i devlet-i mûşarun-ileyhanın millet-i merkûmesinden Essaldi? Banayot? veled-i Yani? mahzarında ve kazâ-i mezkûr bidâyet mahkemesi a’zâlarından Kâşif ve Banayot Efendiler hâzır oldukları halde üzerine davâ ve takrîr-i kelâm idüb mûrisim oğlum müteveffây-ı merkûm Bandili? sağlığında merkûm Banayot zimmetinde cihet-i karzdan kırk gurus alacak hakkı olup meblâğ-ı mezkûru kable’l-ahz ve’l-istfâ vefat itmekle meblâğ-ı mezkûr benimle gâ’ib âni’l-meclis vâlidesi Milana bint-i Nikola ve zevcesi Sofya bint-i Yani’ye münhazire olup bizden başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığından meblâğ-ı mezkûr kırk gurusdan hisse-i arsiye bana edâ ve teslîme merkûm Banayot’a kabl-ı şer‘iden tenbiye olunmak bi’l-verâse? matlubumdur deyu da’vâ itdikde ol-dahi cevâbında meblâğ-ı mezkûr kırk gurus cihet-i karzdan zimmetine deyn olduğunu ikrâr idüb ancak

müdde‘i merkûmun ber minvâl-i muharrer verâset müdde‘asını inkâr eylediği Fi 7
Zi’l-hicce sene 324

Müdde‘i aleyh Banayot veled-i Yani? (imza)

Müdde‘i Kostantin veled-i Oram? (imza)

Müdde‘i merkûm Kostantin’den bervechi muharrer verâset müdde‘asına mutâbık
yine taleb olundukda Ciron Mahallesi mütemekkinlerinden her biri teba‘a-i devlet-i
âliyyeden Abacıoğlu? Andon? veled-i Yor İyoroğlu? Nikola veled-i Kostantin
şâhidleri olduğunu ifâde ve bayan eylediği Fi 7”

Müdde‘i Kostantin (imza)

Keşab nahiyesinin Çal karyesinden olub İzmid sancağına merbût Adabazarı kazâsına
tâbi Karasi ma‘deninde fevt olan teba‘a-i devlet-i âliyyenin rum milletinden
Çolhaoğlu Bandili veled-i Kostantin veled-i Oram’ın verâseti işbu müdde‘i babası
merkûm Kostantin ile gâ‘ib âni’l-meclis vâlidesi Milane bint-i Nikola ve zevcesi
Sofya bint-i Yani olub bunlardan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ
olmadığını bilur şâhidiz şahâdet dahi ideriz deyu her biri edâ-i ve şahâdet-i şer‘iye
eyledikleri Fi 7”

Ciron Mahallesinden teba‘a-i devlet-i âliyyeden Yoroğlu? Nikola veled-i Kostantin
(imza)

Ciron Mahallesi mütemekkinlerinden teba‘a-i devlet-i âliyyeden ... oğlu Andon
veled-i Yor? (imza)

14. Varak

Sahife 24

Merkûm Kostantin yine meclis-i ma‘kûd mezkûrda ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idub
mûrisim oğlum müteveffây-ı merkûmun zuhûr iden nukûd mevcûdu ile zimmem-i
nâsda olan alacaklarını ve kâffe-i eşyâ-i metrûkesini ahz ve kabza ve makbûz bana
irsâl ve îsâle ve teslîmden imtinâ‘ idenler ile mahkeme-i şer‘iyye ve nizâmiyede ve
nizâmiyenin hukuk ve ticaret mahkemesinde bidâyeten ve istinâfen ve temyizen
i‘âdeten müdde-i ve müdde-i aleyh mu‘teriz ve mu‘teriz aleyh sıfatlarıyla
muhâkeme-i muhâsamaya ve şühûd ikâme ve istimâne tahlîf ve tahallûf ve tebliğ ve
tebellûğ ve (imza)sıyla lâyiha ve istid‘â ve hacz ve purodesto vesâ‘ir sened ve ilm ü
haber vaz‘ ve takdîmine ve rü‘yet muhasebeye ve sulh ve ibrâya ve î‘tiraz-ı âle’l-

hükm ve'l-gayre? ve sehmizde sâdır olan i'lâmatın tenfîz ahkâmı zımnında icrâ da'iresine mürâcâta ve ahrâ dahi tevkile ve vekâlet amme-i mutallâka-i sahiha-i şer'îyye ile tarafımdan Dersâadet'de Galata'da rıhtım yolunda Bavlinde? kahvehanesinde mukîm teba'a-i devlet-i âliyyenin Rum milletinden oğlum Colhaoğlu? Yorika veled-i Kostantin'ye kabûlüne müteveffâ-i vekil naib menab nasb ve ta'yîn eyledim deyu ifâde ve takrîr eylediği Fi 28 Zi'l-hicce sene 324

Çal karyesinden Çolhaoğlu Kostantin veled-i Oram (imza)

Bâlade muharrer vekâleti şahsına ârifan olduğumuz merkûm Kostantin bi'z-zat kendüsü takrîr idüb mevzû (imza) kendusunun olduğunu tasdîk ideriz Fi 28 “

...zâde Ahmed Efendi ibn Mustafa

....zâde Şükrü Efendi bin ...Ağa

Bâlada muharrer verâset mâ vekâlet takrîrleri huzurumuz ahz olunduğunu tasdîk ideriz Fi 28”

Ân? A'zâ mahkeme-i bidâyet (mühür)

Sahife 25

Giresun kazâsına mülhak Piraziz nahiyesinin Bozat karyesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden Bozatlıoğlu Osman bin Ömer bin Abdullah'ın bervechi âti vârisi olduğunu iddi'a iden sulbi kebîr oğulları Ömer ve Abdullah kazâ-i mezkûr mahkeme-i şer'îyyesinde ma'kûd meclis-i şer'imizde müteveffây-ı mezbûrun medyûnu olan Kapu Mahallesi sâkinlerinden Kara İbrahimzâde Abdullah Efendi ibn Hacı Ahmed Ağa mahzarında ikrâr üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idub mûrisimiz müteveffây-ı mezbûr Osman Ağa hayatında mûmâ-ileyh Abdullah Efendi zimmetine cihet-i karzdan kırk gurusu alacak hakkı olmağla meblâğ-ı mezkûr kable'l-ahz ve'l-istifâ vefat itmekle meblâğ-ı mezkûr bizimle gâ'ib âni'l-meclis zevce-i menkûha-i metrukesi Gülfem bint-i İbrahim ve sulbiye kebîre kızları Zünnü'ye ve Fatma'ya münhasıre olub bizimle verese-i mezbûratdan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığından meblâğ-ı mezkûrdan hisse-i veresiyemizi bize edâ ve teslîme mûmâ-ileyh Abdullah Efendiye kabl-i şer'idan tenbiye olunmak bi'l-verâse matlubumuzdur deyu da'vâ itdikde ol-dahi cevâbında meblâğ-ı mezkûr kırk gurusu zimmetinde cihet-i karzdan deyn olunduğunu ikrâr idub ancak müdde'ıyan mezbûranın ber minvâl-i muharrer verâset müdde'âların inkâr eylediği Fi 8 Zi'l-hicce sene 324

Müdde‘i aleyh Kara İbrahimzâde Abdullah Efendi (mühür)

Müdde‘i Bozatlıoğlu Abdullah (mühür)

Müdde‘i Bozatlıoğlu Ömer (mühür)

Müdde‘iyan mezbûran Ömer ve Abdullah’dan ber-minvâl-i muharrer verâset müdde‘alarına mutâbık yine taleb olundukda Kapu Mahallesi sâkinlerinden Emirzâde Hüseyin Ağa ibn Ali ve Alicanoğlu Osman bin Sâdullah nâm kimesne şâhidleri olduğunu ifâde ve beyan eyledikleri Fi 8”

Bozatlıoğlu Abdullah (mühür)

Bozatlıoğlu Ömer (mühür)

Bozat karyesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden Bozatlıoğlu Osman bin Ömer bin Abdullah’ın verâseti sulbi kebîr oğulları Ömer ve Abdullah ve zevce-i menkûha-i metrukesi Gülfem bint-i İbrahim ve sulbiye kebîre kızları Zünnü’ye ve Fatma’ya münhasıra olub bunlardan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığını bilir şâhidiz hasbeten li’l-lah şahâdet dahi iderim deyu her biri edâ-i şer‘iye eyledikleri Fi 8 “

Mahalleden Alicanoğlu Osman bin Sadullah (mühür)

Şahid Kapu Mahallesinden Emirzâde Hüseyin Ağa ibn Ali (mühür)

15. Varak

Sahife 26

=> Sırran tezkiyeye havâleşer Fi 8 Zi’l-ka‘de sene 324

Alenen tezkiyeye havâleşer? Fi 8

Şâhidan mezbûran Hüseyin Ağa Osman adl ve makbûlü’ş-şahâde olduklarını sırran tezkiye ve ihbâr eylediğimiz gibi alenen dahi âdil ve makbûlü’ş-şahâde olduklarını bi’l-muvâcehe ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 9”

A’zâ Şükrüoğlu ibn Hacı Vehdi? Efendi

Muhtarı Raşid Efendi ibn Osman (mühür)

Kapu Mahallesi İmamı Hafız Feyzullah Efendi ibn Hacı İbrahim Efendi (mühür)

Giresun kazâsının Kapu Mahallesi sâkinlerinden Tataroğlu? ve mahalle-i mezkûrede vâki‘ Seyyid Mehmed Paşa Câmi-i şerifinin fecir ve ışâ müezzini Mustafa Efendi ibn

Emin'in zikr-i âti husûsa vekil-i müseccel şer'iyesi mahalle-i mezkûr sâkinlerinden Mehmed Şükrü Efendi ibn Feyzi Yazıcı mezkûr Giresun kazâsı mahkeme-i şer'iyesinde ma'kûd meclis-i şer'imizde Sultan Selim Mahallesi sâkinlerinden câmî-i şerif mezkûrun diğer müezzini Hacı Mahmudoğlu hafız Mahmud Efendi ibn Veli mevâcehesinde câmî-i şerif mezkûr vakfından olmak üzere vazife-i mu'in? ile müezzinlik cihetinin evvelen mutasarrıf? Esseyd Mustafa bin Salih'in mahlulünden olarak evlâdları müvekkilim Mustafa Efendinin amucası Mehmed Ali ve pederi Emin'e teveccüh itmiş anlarında sagîr bulunmalarından dolayı edây-ı? hizmete kesb iktidâr idinceye değin taraflarından ol-vakt ehliyyet nümâyan olan Mehmed ibn Hacı Mahmud Efendi bi'l-niyâbe? îfâ-yı hizmet itmek için bin iki yüz yetmiş yedi senesi recebü'l-ferdinin altıncı günü tarihinle müverrah evkâf-ı hümayûn nezâret celilesinden şerefsâdır olan berât âlişan ile esas hak meydanda olup ber mûceb-i berât şerif cihet-i mezkûrun mâlikleri bulunan Mehmed Ali ve Emin hüsn-ü reşide vâsıl olduktan sonra vekilleri Mehmed Efendinin vefâtı vukû' bulub sâhib-i cihet olacak Mehmed Ali okuyub parmakdan bî-behre ve min taraf'ül-lahda? sadâsız bulunmasından cihet-i mezkûru müvekkilim Mustafa Efendinin pederi Emin Efendi birçok seneler edâ itmiş ve henüz namlarına mu'âmele ve berât gelmeksizin na ehl Mehmed Ali'nin dahi

Sahife 27

Vefâtı vukû' bulub dört nefer İsmail ve Temel ve Süleyman ve Ahmed namlarında ol-vakt sagîr ve şimdi kebîr evladlarını terk itmiş ise de onlarda pederleri gibi ehliyyetsiz olup isbât iktidar idemediklerinden nâşi tevcih cihât nizamnâmesinin beşinci maddesi mûcibince gerek Mehmed Ali'nin ve gerek evladlarının isbat-ı ehliyyet idememeleriyle biraderi Mehmed Ali mahlûlundan cihetde şer'iki bulunan müvekkilim Mustafa Efendinin pederi Emin Efendiye hasbe'l-cihât ve hasbe'l-erş? tevcihine dair gecen üç yüz yigirmi senesi temmuzunun ikinci günü tarihiyle vefâtı vukû' bulan müvekkilimin pederi Emin Efendi uhdesine müstekillen tevcihini müş'ar Giresun kazâsı meclis idâresince tenazzum idilen üç yüz yigirmi senesi rabî'ül-âhırinin yigirmi dokuzuncu ve üç yüz on sekiz senesi temmuzunun yigirmi birinci günü tarihlu ve iki yüz on bir numrolu mazbata ile Trabzon vilâyet celilesine ve vilâyet-i müşârûn-ileyhâdan dahi üç yüz yigirmi senesi cemâziyel-âhırinin yigirmi sekizinci ve üç yüz on sekiz senesi eylülünde on yedinci günü tarihlu ve yüz dokuz numrolu mazbata ile evkâf-ı hümayûn nezaretine arz? ve enhâ olunmuş olduğu halde

mu'ahharen bu hakikat hallere karşı üç yüz yigirmi bir senesi Cemâziye'l-evvelinin yigirmi sekizinci günü tarih ve na'ib Sabık Vehib Efendinin mührüyle mahtûm olan îlam-ı şer'inin mâlîde nısf-ı hisse mü'ezzinlik cihetini müvekkilim Mustafa Efendinin pederi Emin Efendinin adem-i kabûl ile istinkâf itmesine ve Mehmed Ali'nin evladı Temel'in yalnız kasr-ı yed itmesine binaen müdde'î aleyh mü'ezzin Mahmud Efendi uhdesine tevcihi husûsundan îbâret olub bu da ne şer'an ve ne de nizâmen ca'iz olamaz zirâ evvelce pederleri Mehmed Ali isbât-ı ehliyyet itmeksizin ve istihkâmen? na'il berât olmaksızın vefatitse? ve dört evladına kalacak bir ciheti bir evladın kasr-ı yed eylemiş şer'î şerifin hilâfı ve gayrın? hakkına tecâvüz itmiş bulunmasun şer'î şerif kabûl edemeyeceğinden ve müvekkilimin pederi Emin Efendiye isnâd olunan istinkâf husûsu şer'an bi asl ve esâs bulunacağından müdde'î aleyh Mahmud Efendinin mugâyir şer'î şerif almış olduğu gayr-ı lâıyk îlam hükmünün ibtâliyle cihet-i mezkûrların hasbe'l-erş? ve hasbe'l-verâse tevcih cihât nizâmnâmesinin beşinci maddesi mûcibince amucası Mehmed Ali pederi Emin Efendi mahlûlundan îfay-ı hıdmet itmekde olan müvekkilim mü'ezzin mezbûr Mustafa Efendi nâmına balâda tafsîlen arz olunan ... mûcibince cihet-i mü'ezzinliklerin uhdesine tevcihine da'ir bir kıt'a arzi i'lâm-ı şer'îyesinin bi'l-vekâle taleb ve da'vâ iderim dedikde ol-dahi cevâbında câmî-i şerif mezkûrun iki vakt mü'ezzinliği iş bu ibrâz itdiğim berât ile uhdemde diğer iki vakt mü'ezzinlik cihetine müsted'î Mustafa Efendinin dedesi Mustafa mutasarrıf imiş vefâtında Mehmed Ali ve Emin isimlerinde iki oğlu ... olduğundan bi'l-niyâbe? amucam Saâtcî Mehmed Efendiye tevcih kılınmışdır Mehmed Ali ve Emin büyüyerek altı? yaşlarına vardıkları halde mü'ezzinlik hizmetini görecektir iktidâr peydâ idemedikleri eelden asâlet-i uhdelerine müteveccih kılınmaksızın Mehmed Ali vefat itmiş

16. Varak

Sahife 28

ve yalnız bir vaktin mü'ezzinliğini kabûl iden Emin Efendinin tevcih mazbatası? gitmiş ise de ... meksizin o da vefat itmişdir mütevaffa Mehmed Ali'nin büyük oğlu Temel ile mütevaffa Emin Efendi na'ib Sâbık zamanında mahkemeye celb olunarak uhdelerine tevcihi teklif olunduğunda Emin Efendi yalnız bir vakit mü'ezzinliğe razı olarak diğer hisseyi kabûl itmeyeceğine da'ir mahkeme-i şer'îyyeye zabt habt? virmiştir. Temel de tevcihine rağbet itmeyerek dâ'îyyelerine? terk eylediğini ifâde ile bu cihât-ı îlam şer'îye rabıt? idilmiştir ol-vechle Mehmed Ali'nin hissesi uhdeme ba

îlam tevcih olarak vilâyete mazbata ile ... kılınmıştır tevcih-i harc da tarafımdan evkâf sandığına teslîm olunmuştur vakf-ı bağcede na'ib Sabık tarafından bize teslîm edilmiştir ol-vaktden beru mü'ezzinlik hizmeti tarafımdan edâ olunuyor yalnız bir vaktin hizmeti müdde'î Mustafa Efendinin tarafından edâ olunuyor bir vakt mü'ezzilik ciheti zaten amucası Mehmed Ali'ye ve pederine tevcih olunmadığı gibi Mustafa Efendinin iktidârı da bulunmamış iken şimdi bu yolda da'vâya hakkı olmayacağından na'ib Sabık Efendi zamanında virilen hükm-ü şer'îyi ... yazılan tevcih îlamı mûcibince cihet-i mezkûr hakkım olub müdde'î Mustafa Efendi hakda ve ehliyetde olmadığından ve ... burada ve vilâyetde kendusuyla imtihana da hâzır olduğumdan müdahalesinin men'îyle cihet-i mezkûrenin uhdemde îkâsını ve mezkûr bağcenin tarafıma teslîmini talep iderim deyu ifâde iylediği

Müdde'î aleyh Hafız Mahmud Efendi (mühür)

Müdde'î Vekil Şükrü Efendi (mühür)

Vekil Şükrü Efendi cevâbında

Seyyid Mehmed Paşa Cami-i şerifinde yatsu ve sabah vakitlerinde mü'ezzinlik cihetinde ba-berât âlîşan mutasarrıfı müvekkilim Mustafa Efendinin dedesi Esseyd Mustafa bin Salih olub ba'de'l-vefat evladları Mehmed Ali ve Emin sagîr bulunmalarından dolayı edâ-yı hizmet-i kesb iktidâr idinceye değin taraflarından ehliyet nümâyan olan Mehmed bin Hacı Mahmud Efendiye mü'ezzinlik ciheti bi'l-niyâben? ba-berât tevcih olunub îfâ-yı hizmetinde iken Mehmed Ali ve Emin ... ve asl olduktan sonra vekil olan Mehmed Efendi vefat itmiş ve tevcihi lâzım gelecek büyük oğlu Mehmed Ali min-taraf-illâh esasen ses ve sadâ ve tekellüm ve ehliyetden âciz olduğu ve küçük biraderi pederi Emin'e şer'an ve nizâmen tevcih idecek cihetin kable'l-berât Emin Efendi tarafından birçok seneler edâ-yı hizmed itmekde iken evvelen Mehmed Ali ve muahiren? müvekkilimin pederi Emin Efendi vefat itmeleriyle bunlardan Mehmed Ali'nin dört nefer evlad-ı zükûrî var ise de bunlarda îfâ-yı hizmete muktedir olur =>

Sahife 29

=>... olmadığı halde güya pederleri Mehmed Ali iki vakt mü'ezzinlikden bir vakte mâlik ve sâhib-i berât ve andan da büyük oğlu Temel'e bir vakt mü'ezzinlik tevcih olunarak mâlik mutasarrıf olmuş gibi müdde'î aleyh Mahmud Efendiye kasr-ı yed eylemiş halbuki esasen ne Mehmed Ali ve nede Emin namlarına şer'an ve nizâmen

bir mu'amele icrâsıyla na'il berât olmamış oldukları gibi iki vaktin bir vakti bir biraderine diğerride birine tevcih idilerek tasdîk ve taksîm idilmemiş ve şu adem-i taksîm ve adem-i tevcih cihetleri müdde'î aleyh Mahmud Efendi ifadesinde ikrâr? ve îtiraf itmekde bulunmuş Mehmed Ali'nin oğlu Temel'in mâlik ve mutasarrıf olduğu bir ciheti gayra? kasr-ı yed eylemiş ... gayride tasarruf olub şer'an ca'iz olamayacağı ve hilâf-ı şer'i-şerif vâki' olan kasr-ı yed üzerine la-hak? olan îlam şer'i hükmünün bâtil olması tezâhür eylemesiyle ol-babda tanzim? olunan îlam-ı şer'iyenin mesmu' olmayacağından hükmünün feshiyle müdde'î aleyh Mahmud Efendi mu'arazasında men'ine? ve ceddi? mahlulundan müvekkilimin pederi Emin'e ve Emin ... dahi hayr-ı seneden? beru emsaline fâ'ik suretde iki vakit mü'ezzinlik edâ ve hüsn-i? hizmet eylemekde olan vâris hakiki oğlu müvekkilim Mustafa Efendi nâmına mu'amele-i şer'î şerifin icrâsı husûsunu bi'l-vekâle taleb eyledim Fi 7 Safer sene 325

Vekil Şükrü Efendi (mühür)

Hulâsaten ifadeleri Seyyid Mehmed Paşa Camî-i şerifin iki vakt mü'ezzinlik ciheti ba-berât-ı âlişân Esseyd Mustafa bin Salih uhdesinde olub ba'del-vefat sagîr bulunan Mehmed ve Şükrü? Mehmed Ali ve Emin'in cihet-i mezkûreye kesb iktidar idinceye değin edâ-yı hıdmet itmek üzere bi'l-niyâne? Mehmed Efendi ibn Hacı Mahmud ba berât âlişân mü'ezzinlik hizmetini edâ itmiş ve mezbûran rüşd? ve sedâdlarına vâsıl olduktan sonra mezkûr cihet-i iştirak yahud ... üzerlerine tevcih olunmaksızın Emin tarafından edâ-yı hizmed olunmakda iken evvelen Mehmed Ali ve mu'ahharen Emin vefat itmiş ve Mehmed Ali'nin evladlarından kebîr oğlu Temel üzerine bir vakit mü'ezzinlik tevcih olunmaksızın müdd'î aleyh Mahmud Efendiye kasr-ı yed ve Mahmud Efendinin de andan temellük itmesinden îbâret olmağla cihet-i mezkûre Seyyid Mustafa'nın vefatından sonra mahdumları Mehmed Ali ve Emin'e ve Mehmed Ali'den de oğlu Temel'e tevcih olunarak ba-berat âlişân mutasarrıf olmaksızın mezbûr Temel'in müdde'ialehy Mahmud Efendiye kasr-ı yed ve Mahmud Efendinin da andan temellük itmesi şer'an mesmû'a ve iltifâta şâyan olmamağla müdde'î aleyhin mezkûr cihete mu'arefe men'iyle? öteden beru edâ-yı hizmet idub ... nümayan olan mezbûr Seyyid Mustafa'nın akraba-yı mevcudasından sagîri? müdde'î mezbûr Mustafa Efendi uhdesine tevcihine tenbih iderim Fi 14 Safer sene 325

Na'ib (mühür)

17. Varak

Sahife 30

Keşab nahiyesinin Saraycık karyesinden olub Dersaadet jandarma alayının ikinci taburunun piyade bölüğünün dördüncü takımının? neferâtından iken (karyesinde) vefat iden Osmanoglu Ali bin Salih bin Abdullah'ın bervech-i âtî vârisi olduğunu iddi'a iden karye-i mezkûre sâkinelerinden zevce-i menkûha-i metrukesi Hadice? bint-i Mehmed meclis-i şer'î de müteveffây-ı mezbûrun medyunu olan Hacı Siyam Mahallesi sâkinlerinden İsmail Ağa ibn Süleyman mahzarında üzerine davâ ve takrîr-i kelâm idub müteveffây-ı mezbûr hayatında mezbûr İsmail Ağa zimmetinde cihet-i karzdan kırk gurus alacak hakkı olub meblâğ-ı mezkûru kable'l- ahz ve'l- istifâ vefat itmekle meblâğ-ı mezkûr benimle sulbî kebîr oğlu Şükrü ve sulbî sagîr oğlu Eyüb ve sulbiye sagîre kızı Gülhanım ve babası Salih bin Abdullah ve vâlidesi Gülazar bint-i İbrahim'e münhasire olub bunlardan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığından meblâğ-ı mezkûrdan hissemi bana teslîme mezbûr İsmail Ağaya kabl-i şer'iden tenbiye olunmak bi'l-verâse matlubumdur deyu da'vâ itdikde ol-dahi cevâbında müteveffây-ı mezbûr Ali'ye zimmetinde cihet-i karzdan kırk gurus deyn olduğunu ikrâr lakin müdde'iyeye-i mezbûrenin ber-minvâl-i muhararrer verâset müdde'asını inkâr eylediği Fi 16 Zi'l-hicce sene 324

Müdde'i aleyh İsmail Ağa

Müdde'iyeye müdde'i Ali zevcesi Hadice Mehmed

Müdde'iyeye-i mezbûreden ber minval-i muharrer verâset müdde'asına mutabık yine talep olundukda Yusufoglu Mehmed ve Fadikoglu? Aziz şahidleri olduğunu ifade eylediği Fi 16"

Müdde'i Ali zevcesi Hadice bint-i Mehmet

Keşab nahiyesinin Saraycık karyesinden olub Dersaadet jandarma alayının ikinci taburunun piyade bölüğünün dördüncü taburunun neferâtından iken (karyesinde) vefat iden Osmanoglu Ali bin Salih bin Abdullah'ın verâseti zâtî ârifan olduğumuz zevce-i menkûha-i metrukesi Hadice bint-i Mehmed ile gâ'ib âni'l-meclis sulbî kebîr oğlu Şükrü ve sulbî sagîr oğlu Eyüb ve sulbiye sagîre kızı Gülhanım ve babası Salih bin Abdullah ve vâlidesi Gülazar bint-i İbrahim'e münhasire olub bunlardan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığını bilir şahidiz şahâdet dahi ideriz deyu her biri edâ-i şahâdet-i şer'îye eyledikleri Fi 16"

Saraycık karyesinden Fadikoğlu? Aziz bin Ali (mühür)

Saraycık karyesinden Yusufoğlu Mehmed bin Yusuf (mühür)

Sırren tezkiyeye havâleşer

Şâhidân mezbûran

Sahife 31

Kale Mahallesi sâkinelerinden Hamzaoğlu kerimesi ma‘rifetü’z-zat? Fethiye Hanım ebint-i Hafız Osman Efendinin zikr-i âfî husûsa vekil-i müseccel şer‘iyesi Hacı Hüseyin Mahallesi sâkinlerinden da‘vâ vekillerinden Hafız Ahmed Efendi ibn Mustafa Giresun kazâsı mahkeme-i şer‘iyyesinde ma‘kûd meclis-i şer‘imizde Çınarlar mahalesi sâkinlerinden Kalbaccızâde? Hacı Hüseyin Efendi ibn Halil Efendi mevâcesinde müvekkilem mezbûre Fethiye Hanım mezbûr Hacı Hüseyin Efendinin zevce-i medhûl behâm iken beynlerinde adem-i hüsn-i mu‘âşeretden dolayı müvekkilim mezbûre birkaç mahdan beru pederi hanesinde olmağla müvekkilem mezbûrenin zevci mezbûr yerinde eşyaları olub bir mikdarını müvekkilem alub mütebâkî el-yevm? yerinde bulunan yün mindar on beş kıyyelik yüz elli guruş kıymetli ve yüz sekiz guruş kıymetli bir aded atlas yorgan ve altmış guruş kıymetli bir aded çeyiz yorgan ve otuz guruş kıymetli bir aded yatak çarşafı ve otuz guruş kıymetli iki aded sadepli hamam taşı ve yigirmi guruş kıymetli bir aded çeyiz bohça ve yigirmi guruş kıymetli bir aded yatak çarşafı ve otuz guruş kıymetli on iki aded şerbet takımı ve otuz guruş kıymetinde üç aded terlik ve on guruş kıymetinde bir aded havlu? ve altı yüz otuz dört guruş kıymetinde bir aded takım gelinlik elbisesi ve elli dört guruş kıymetinde bir aded şemsiye? ve seksen guruş kıymetinde iki aded yün memlû sekiz kıyyelik yasdık ki cem‘ân bin iki yüz elli altı guruş olub mevcud ise aynen müstehlik ise bedelini teslîme mezbûr Hacı Hüseyin Efendiye kabl-i şer‘iden tenbiye olunmak bi’l-vekâle matlubumdur deyu da‘vâ itdikde ol-dahi cevâbında ber minvâl-i muharrer iki aded yorgan ve bir aded mindar ve bir aded yatak çarşafı ve iki aded yasdık yerinde mevcud olduğunu tav’an ikrâr ve diğer eşyaları ki? ya’nî bervech-i muharrer nev’i ve adedi ma‘lûm olan eşyaları mezbûrenin babası Hafız Osman Efendi sandık derununda olduğu halde hamala virub kendu hanelerine götürdüğünü ifâde ve beyan eylediği Fi 16 Zi’l-hicce sene 324

müdde‘i aleyh Hacı Hüseyin Efendi (mühür)

Müdde‘iyye vekili Hafız Ahmed Efendi (mühür)

Lede’l-su’al müdde‘iye mezbûre vekili Ahmed Efendi müvekkilinin pederine teslîm olunduğunu inkâr eylediği Fi 16”

Vekil

Mezbûre Fethiye’nin pederi eşyaları sandık derununda aldığı iddi‘a-yı ve def‘asına mutâbık mezbûr Hacı Hüseyin Efendiden yine talep olundukda isbatların izhâr-ı acz ile tahlifini talep eylediği Fi 16”

Müdde‘i aleyh Hacı Hüseyin Efendi (mühür)

Müdde‘aya olan eşyalardan müdde‘i aleyh Hacı Hüseyin Efendinin mukır ve mu‘terif olduğu ber-minvâl-i muharrer eşya üzerine beynmizde muslihîn tavsîtiyle akid sulh idub bedel-i sulh olan eşya-i mezkûru bana def ve teslîm idub ben dahi teslîm ve kabz ve kabûl itmemele husûs-ı mezkûre müte‘allik âimme-i? da‘vâ ve muhâkemât ve muhâsamat ve mutâlebâtıdan mûmâ-ileyh Hacı Hüseyin Efendinin zimmetine ibrâ-i âmm? sahiha-i şer‘i ile bi’l-vekâle ibrâ? ve ıskât eyledim dediği Fi 22 Zi’l-hicce sene 324

Hamzaoglu Kerimesi bin Fethiye bint-i Ahmed Efendi? (mühür)

Ahz ve kabz ve sulh ve ibrâya vekil şer‘isi

18. Varak

Sahife 32

Boş

Sahife 33

Giresun kazâsına mülhak Akköy nahiyesinin Şemseddin karyesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden Âşıkoğlu Mehmed bin Mehmed bin Abdullah’ın verâseti zevce-i menkuhâ-i metrukeleri Dudu bint-i Hacı ve Saliha bint-i Mehmed ile sulbi sagîr oğlu Abdullah ve sulbiye sagîre kızı Fatma’ya münhasire olduğu bi’l-ihbâr ind’eş-şer‘i-ül’enver? zâhir ve nümâyan oduktan sonra sagîran mezbûranın ba hüccet-i şer‘iye vasî mensûbları karye-i mezkûre sâkinlerinden Karabaşoğlu Ahmed bin Mehmed meclis-i şer‘ide ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idub müteveffâ-yı mezbûrun üç kıt‘a îlam-ı şer‘î ile düyûn müsebbetesi? olan mâ masârıf beş bin guruşdan dolayı karye’i mezkûrda vâki‘ tarafları şarken yol ve şimalen Kel Hasan?

tarla ve bağcesi ile obuz garben şehri cârî cenûben Dervişoğlu Hacı Halil Ağa bağcesiyle mahdûd Avavaki? nâmîyla ma'rûf bir kıt'a findık bağcesinin yüz sekiz sehminden kırk sehm hissesi ve yine karye-i mezkûrda vâki' tarafları şarken ve şimalen ve garben dere ve cenuben Kalafat Mehmed vereseleri ve Milesaroğlu? Nikola bağcesiyle mahdûd Hayrat nâmîyla ma'rûf bir kıt'a findık bağcesinin güzlek? yüz sekiz sehmden kırk hissesi icrâ da'iresince kırk buçuk aded yüzlük mecdiye altununa satılmakda olması gayet don fi'âtla satılacağı anlaşıldığına binâ-en bağce-i mezkûrun mezkûr kırk sehmden on yedi sehminin iştirasına düyûnun mikdârı olan beş bin guruşa müşteri zuhûr eylediğinden verese-i kibâr mezbûratan bey' murâd itmeleriyle sagîran mezbûran hisselerinin dahi ma'an bey'le? semeninden düyûn-ı mezkûr ifâ ve edâ olunur ise mezkûr kırk sehminin mütebâkisi olan yigirmi üç hissesi verese-i mezbûruna kalması sagîran mezbûranın saflarında? min külli'l-vücûh enfa ve evlâ olacağından mezkûr kırk sehmin on yedi sehmini bey'le semeninden? düyûn-ı müsebbetesini? edâya bana kabl-i şer'iden izn virilmesini bi'l-vesâye taleb iderim deyu ifâde eylediği Fi 17 Zi'l-hicce sene 324

Âşıkoğlu müteveffâ Mehmed'in sagîr oğlu Abdullah ve sagîre kızı Fatma'nın ba hüccet-i şer'îye ve vâsileri Ahmed bin Mehmed (mühür)

Vâsi hâzır mezbûr Ahmed'in bâlâda muhararrer takrîri vechle bağce-i mezkûrun kırk sehmi icrâ da'iresince satılmakda olub kırk buçuk liraya sayılacağı ve bu da gayet don fi'âtta kalub sagîran mezbûranın gadrına? müceb olacağından mezkûr kırk hissenin on yedi hissesi bi'r-rızâ? fûrûht olunubda beş bin guruş düyûn-ı müsebbetesini? edâ olunur ise sagîran mezbûran haklarında her vecihle enfa ve evlâ olduğunu tasdîk ve ihbâr ideriz Fi 17 Zi'l-hicce sene 324

Âzâ Musaoğlu Hüseyin Efendi ibn Salih (mühür)

Âzâ Musaoğlu Abdi? Efendi bin Musa (mühür)

Şemseddin karyesi imamı Osman Efendi ibn Musa (mühür)

19. Varak

Sahife 34

Boş

Sahife 35

=> ve taksîmiyle müdde'îye-i mezbûre Selime'ye bi'l-ihâle? ve bi'l-velâye teslîmine karar virildiği Fi 19 Zi'l-hicce sene 324

Naib (mühür)

Müdde'îye-i mezbûreden ber minvâl-i muharrer müdde'aya mahalin? müdde'î aleyhin ziye'l-yed? olduğuna yine taleb olundukda Valid karyesinden Yunusoğlu Abdullah ve Hacı Ömeroğlu Abdullah şâhidleri olduğunu anlardan başka asla şâhid olmadığını ifâde ile ikâmesine havâle olunduğu Fi 26 Muharrem? sene 325

Naib

Müdde'îye Selime

Valid karyesinden Yunusoğlu Abdullah ve Hacı Ömeroğlu Abdullah meclis-i şer'îye gelerek müdde'îyenin iddi'ası vechle müdde'aya mahalin? müdde'î aleyh mezbûrun zabt tasarrufunda olduğunu ve hâsılâtında müdde'î aleyh mezbûr toblayarak mezkûr bağceye zi-l-yed bulunduğunu ifâde iderek şahâdet-i şer'îye eylediğikleri Fi 26 Muharrem sene 325

Karyeden Hacı Ömeroğlu Abdullah bin Mehmed (mühür)

Valid karyesinden Yunusoğlu Abdullah bin İzzet (mühür)

Şâhidan mezbûran tezkiyelerine havâle olunduğu Fi 26 Muharrem sene 325

Naib (mühür)

Şâhidan mezbûran âlenen tezkiyelerine havâle olunduğu Fi 26 “

Naib (mühür)

Şâhidan mezbûran mezbûran Abdullah bin İzzet ve Abdullah bin Mehmed'in adl ve makbûlü'ş-şahâde olduklarını âlenen bi'l-muvâcehe? tasdîk ideriz Fi 26 “

Karyeden Hacı Ömeroğlu Mehmed Efendi ibn Mustafa (mühür)

Ve karyeden Hacı Ömeroğlu Cafer Efendî ibn Mehmed (mühür)

Valid karyesinden Maya İmamoğlu Mehmed Efendi ibn Ahmed (mühür)

20. Varak

Sahife 36

Giresun kazâsına mülhak Piraziz nahiyesinin Bozat karyesi sâkinlerinden Bekcioğlu? Durmuş Efendi ibn Hasan'ın zikr-i âtî husûsa vekil-i müseccel şer'iyesi Hristiyan hânında? yazıhanesinde mukîm Abik? Efendi veled-i Artin kazâ-i mezkûr mahkeme-i şer'iyyesinde ma'kûd meclis-i şer'imizde zikr-i âtî yaylağa? gazaben ve va'z-i yed? iden nahiye-i mezkûrun Balçıklı karyesinden Fettahoğlu? Ahmed ve Hacı Habiboğlu? Hüseyin bin Mehmed Ali ve Bozat karyesinden Yol Bekoğlu? Süleyman ale'l-usûl mahkeme-i şer'iyeye mahsûs üç def'a dâvetiye varakaları ayrı ayrı günlerde tebliğ olunmuş ise de mahemeye gelmeyub ve vekil dahi göndermediği cihetle yine gelmez ve vekil dahi göndermezler iseler muhâkemenin gıyâben rü'yet olunacağı bir kıt'a muhtıra ile tefhîm olmuş iken yine gelmeyub ve vekil dahi göndermediklerinden hukuklarını muhâfazalarıçün Hacı Mikdad Mahallesi sâkinlerinden Mahmud Efendi ibn Hafız Ahmed vekil-i müsahhar nasb ve ta'yîn evvelinde? ol-dahi vekâlet-i mezkûrayı bi'r-rızâ kabûl itdikde vekil mûmâ-ileyh Mahmud Efendi muvâcehesinde müvekkilim Durmuş Efendinin bundan ... sene? mukaddem vefat iden pederi Hasan Efendiden mevrûs olarak Giresun kazâsı mahkeme-i şer'iyyesinden virilmiş olan bir kıt'a hüccet-i şer'ie mûcibince mezkûr Giresun kazâsı dahilinde Karagöl mevki'nde kâ'in tarafları Hacı Mehmedoğlu değirmeni anacı? ve çingan? yurdundan sıcak? taşdan? üç göze ve İnboynu? hudûdu ve Karapınar'ın? o yanındaki tepeden Yaslıyurd? arkasındaki ... ve mezârlıktan öküz kayasından Ergözüne? nefsi Karagölden ... hudûduyla mahdûd İnboynu ve Taşbaşı nâmîyla ma'rûf yaylaklarına ve yörük nâmîyla meşhur ve kemâl-i şöhretine mebni? tasdîk? ve tahdiddin müstagnî diğer yaylağın nısfına müdde'î aleyhim mezbûrun gasben müdahale itmekde olduklarından müdahale-i vâkı'alarının men'i husûsunun mezbûrun izâfetle vekil-i müsahhar mûmâ-ileyh Mahmud Efendiye tenbiye buyurulmasını taleb ile beraber mezkûr yaylakların tasarrufu hüccet-i şer'ie ye müstenid olub hüccet-i mezkûre dahi mahkeme-i bidâyet kaleminde olduğuna ve bu misillü hüccet-i şer'iyenin tedkîk mazâmîn? mahkeme-i şer'iyeye a'id? olduğu ta'limat-ı seniyye ahkâmından mikdârat adîde-i temyiziye iktizâsından? olduğuna binaen ol-babdaki hüccetin mahkeme-i bidâyet kaleminden celb ve tetkikiyle mündericâtı vechle hükm-u şer'î i'tâ buyurulmasını ilaveten bi'l-vekâle istirhâm iderim deyu da'vâ itdikde ol-dahi cevâbında vekil mûmâ-ileyh Abik? Efendinin ber minvâl-i muharrer müdde'asını külliyyen inkâr eylediği Fi 27 Zi'l-hicce sene 324

Vekil-i Musahhar (mühür)

Müdde-i vekil (imza)

Müdde'inin iddi'asında beyan itdiği hüccet-i şer'iyenin mahkeme-i bidâyet kaleminden ba müzekkire celbine karar virildi Fi 27 “

Naib (mühür)

Mezkûr hüccet-i şer'ie celb ile mütâla'a olundukda mündericâtı medine-i Trabzon mülhakâtından Giresun kazâsı nevâhîsinden Akköy nahiyesine tâbi Bozot? karyesi ahâlilerinden Celiloğlu? Hüseyin bin Habib ve Hacı Mustafaoğlu Mehmed bin Hüseyin ve Laz Dervişoğlu Mustafa ve Ömer İnan Mehmed ve ... oğlu Osman bin Ahmed ve Balçıklı karyesinden Aşcıoğlu Mehmed Efendi ve Aşıkoğlu Mehmet Kahya ve Hacı Habiboğlu Hüseyin ve Mehmed Ali nâm kimesneler yerlerinde olan hüccet-i şer'ie mûcibi Bozat karyesi ahâlilerinden olub ulemâ-i kiramdan Bekcizâde

Sahife 37

Hasan Efendi mahzarında ve ol kazâ-i mezkûr mahkeme-i şer'i şerif enverde? ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idub eben an ced babamızdan bize ve bizim mutasarrıf olduğumuz Giresun kazâsı hudûdu dahilinde kâ'in tarafları Hacı Mehmedoğlu Degirmen Anacı? ve Cinkan? yurdundan Sacak? taşdan üç göze ve İnboynu hudûdu ve Karapugarın? o yanında ki tebeden Yashıyurd arkasındaki kadak? ve mezarlıktan Öküz Kayasından ... ve nefsi Karagölden Üç Pugara muntehî ve bu hudûd ile mahdûd olan ve yörük yaylasının dahi nısf hissesiyle İnboynu ve Taşbaşı yaylağımız müşteri mezbûr efendi mûmâ-ileyh Hasan Efendiye altmış aded lira-i Osmaniye altununa mutasarrıf olduğumuz İnboynu ve Taşbaşı yaylağımız bey' ve ferâğ ve kasr-ı yed? eylediğimiz ... Efendi mûmâ-ileyh dahi ahz ve kabz idub meblâğ-ı liray-ı Osmaniye dahi ve umûrumuza sarf ve istihlâk eyledik ve Efendi mûmâ-ileyh müte'allik-i âmme-i? da'vâdan zimmetimizi ibrâ-i âmme-i sahiha ile ibrâ ve iskât idub yaylak mezkûrede asla alaka ve müdahalemiz kalmadı yaylak mezkûreler dahi efendi mûmâ-ileyhin yayla sahiha? ve hakk-ı sarîha? olunmuşdur zikr olunan yayla Efendi mûmâ-ileyh yaylağı sahiha ve hakk-ı sarîha? olduğu bi't-taleb? ketb ve gıbbe't-tâsdiki's-şer'î mâ vaka'a bi't-taleb kesb olundu deyu muharrer ve bin iki yüz seksen dört senesi safer'ül-hayrın on ikinci günü tarihiyle müverrah ve Giresun Naib Mehmed Tevfik Efendi mührüyle memhûr olduğu anlaşılmağla müdde'aya yaylak mezkûrların müdde'i mezbûr Durmuş Efendinin mûrisi mûmâ-ileyh Hasan Efendiden muntekıl müdde'i mezbûrun mülkü olduğu mütehakkık olmağın

mûcibince mezkûr yaylaklara olan müdahalelerinin men'iyle müdde'î mezbûr Durmuş Efendiye mahalının teslîme müdde'î aleyhim mezbûn Ahmed ve Hüseyin ve Süleyman izâfetle vekil mûmâ-ileyh Mahmud Efendiye tenbiye olunduğu Fi 1 Muharrem sene 325

Na'ib (mühür) ...

21. Varak

Sahife 38

Akköy nahiyesinin Bulancak kasabasında İhsaniye Mahallesinde mütemekkin iken bundan akdem fevt olan teba'a-i devlet-i âliyyenin Rum milletinden ... oğlu Yor veled-i Yasem? veled-i Atam'ın? sulbiye sagîre kızı Sofya'nın tesviye-i umûriyete? kabl-i şer'iden bir vasî nasb ehem ve elzem olmanın sagîre-i mezbûrenin vâlidesi mahalle-i merkûm mütemekkinelerden teba'a-i devlet müşarun-ileyhanın millet-i merkûmesi nisvânından ma'rifet'ül-şahıs? ... bint-i Nikola Hristiyan ... emânet ile ma'rûfe ve istikâmet üzere mevsûfe ve her vechle vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdire olduğunu ihbâr ve tasdîk dahi ideriz Fi 29 Zi'l-hicce sene 324

Mahalleden Banayotoğlu? Banayot veled-i Oram (imza)

İhsaniye Mahallesinden Hâcî Girekosoğlu? Yorika? veled-i Usta ... (imza)

Ben dahi vesâyet mezkûreyi kabûl eyledim Fi 29 “

Vasî ... bint-i Nikola

Fenar? Mahallesinde mütemekkin iken bundan akdem fevt olan teba'a-i devlet-i âliyyenin Rum milletinden Yaylakoğlu İstefan veled-i Banayot'un? sulbi sagîr oğlu Estelyanos? nâm sığârın tesviye-i umûruna? kabl-i şer'iden bir vâsi nasb ehem ve elzem olumagın sagîr mezbûrn vâlidesi şahsî zîrde? muharreru'l-esâmi? kesân ta'rîfleriyle? ma'rife Kali? bint-i Mihail Hristiyan beynlerinde? emânet ile ma'rûfe ve istikâ üzere mevsûfe her vechle vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdire olduğunu tasdîk ideriz 30 Zi'l-hicce sene 324

....oğlu Metro? veled-i

Yorgili?... veled-i Banayot (imza)

Ben dahi vesâyet mezkûreyi kabûl eyledim Fi 30 Zi'l-hicce sene 324

Vasî

Sahife 39

Giresun kazâsının Fenar? Mahallesinde mütemekkin iken bundan akdem fevt olan teba'a-i devlet-i âliyyenin Rum milletinden Yaylakoğlu? İstefan veled-i Banke veled-i İstefan'ın verâseti zevce-i metrukesi Kali? bint-i Mihail ve sulbi sagîr oğlu Estelyanos'a münhasıre olub verese-i merkûmanın mesele mirâsları bi-hükm'ül-ferâ'iz? sekiz sehmnden olub sehm-i mezkûreden bir sehmî zevce-i mezbûre Kali'ye? ve yedi sehmî ibn sagîr mezbûr Estelyanos'a isâbet-i tahkikatdan sonra vereseden zevce-i mezbûre ve sagîr merkûmun vasî mensûbesi şahsi ma'rife? Kali? zikr-i âtî bir bab mülk menzile vaz'-ı yed sâbit ve mütehakkık olan mezkûr Fenar? Mahallesi mütemekkinelerinden teba'a-i devlet-i müşarünileyhanın millet-i merkûmesi nisvânından Yaylakoğlu kızı Harisane? bint-i Banke'ye ale'l-usûl mahkeme-i şer'ıyyeye mahsûs üç def'a da'vetiyye varakaları ayrı ayrı günlerde tebliğ olunub mahkemeye gelmemekle ve vekil dahi göndermediği cihetle yine gelmez ve vekil dahi göndermez ise muhâkemenin gıyâben rû'yet olunacağı bir kıt'a muhtıra ile ayruca tefhîm olunmuş iken yine gelmeyub ve vekil dahi göndermediğinden hukukunu muhâfaza için husumet râ'î olunan Hacı Mikdad Mahallesi sâkinlerinden Mahmud Efendi ibn Hafız Ahmed vekil-i müsahhar nasb ve ta'yîn olundukda ol-dahi vekâlet-i mezkûreyi ber minvâl-i muharrer bi'r-rızâ kabûl eyledikten sonra vekil mûmâ-ileyh mevâcehesinde mûrisim müteveffây-ı merkûm İstefan'dan benimle vasîyesi olduğum sagîr oğlu Estelyanos'a intikâl iden mezkûr Fenar? Mahallesinde vâki' tarafları cânib yemin? Çilingiroğlu Hâcî Kostantin arka tarafı Çilingiroğlu Lazari ve Yesari Hâcî Bıraşkoh cebhe? ciheti yol ile mahdûd bir bab hâneyi müştereken nısfıyyet üzere mûrisim mütevaffây-ı merkûm hayâtında mezbûre Harisane? ile => mutasarrıf olub ba'de'l-vefât mezbûre Harisane? diğer nısf hissesine =>ba tapu ma'an makîs Harisan? dahi ... mutasarrıf ve vaz'-ı yed olmagla mülk-i menzil? mezkûrde olan nısf-ı hisse-i şâyi'amızın tefrîk ve taksîmiyle bana mahalinde teslîme mezbûre ... ye îzâfetle vekil mûmâ-ileyh Mahmud Efendiye tenbiye olunmak bi'l-asale? ve bi'l-vesâye matlubumdur deyu mâlî? müdde'asına mutâbık bir kıt'a tapu senedi ibrâz ve irâ'esiyle davâ itdikde ol-dahi cevâbında müdde'ıyye-i mezbûre Harisane'nin? ber minvâl-i muharrer müdde'ası külliyyen inkâr eylediği Fi 20 Zi'l-hicce sene 324

Vekil-i musahhir (mühür)

Fenar Mahallesi mütemekkinelerinden Yaylakoğlu müteveffâ Estefan zevce-i metrukesi ... vasîyesi Kali? bint-i Mihail (imza)

Balada mevzuğ barmak işâreti şahsına ârifân olduğumuz Kali'nin olduğunu tasdîk ideriz Fi 30 “

Eryemezoğlu İrum? veled-i Bandili (imza)

Fenar Mahallesinden Yürekli Yanko veled-i Banayot (imza)

22. Varak

Sahife 40

Müdde'iyeye-i mezbûreden ber minvâl müdde'asına mutâbık Zi'l-yed ... taleb olunduk da mezkûr Fenar Mahallesi ahâlisinden Eksanidi? Hirelmiyo? ve yine Fenar Mahallesinden Kavdoğlu Yanko ve yine mahalleden Yürekli Yanko ve yine mahalleden Çorbacı Yanko şâhidleri olup başka şâhidi olmadığını ifâde itmekle ikâmesine havâle olunduğu Fi 10 Muharrem sene 325

Müdde'iyeye Kali?

Na'ib (mühür)

Fenar Mahallesi mütemekkinlerinden teba'a-i devlet-i âliyyenin rum milletinden Kavtoğlu Yanko veled-i Kostantin meclis-i şer'îye gelerek lede's-su'âl Allah için şahâdete geldiğini ifâde ile Fenar Mahallesinde kâ'in cânib-i yemin? Hâcî Kostantin ve arka tarafı Çilingiroğlu Lazari ve Yesari Hâcî Biraşkoh vechle ciheti yol ile mahdûd bir bab haneyi nısfıyyet üzere Yaylakoğlu? İstefan ve kızı Harisan veled-ian Banke müştereken ma'an ba tapu mâlik ve mütasarrıf olagelmekdeler iken merkûm İstefanın vukû vefatıyla zevce-i metrukesi Kali? ve sulbi sagîr oğlu Estilyanos intikâl eylemiş ise de mezbûre Harisan hane-i mezkûrda olan hisse-i mezkûrelerin ... zabt idub bu vechle hane-i mahdûd mezkûre mezbûre Harisane el-yevm vaz'-ı yed ider olduğunu bilir şâhadet dahi iderim deyu edâ-yı şâhadet-ı şer'îye eylediği Fi 10 Muharrem sene 325

Fenar Mahallesinden Kavtoğlu Yanko veled-i Kostantin (imza)

Fenar Mahallesinden teba'a-i devlet-i âliyyenin rum milletinden Kahyaoğlu Hirelmiyo veled-i Elya? meclis-i şer'îye gelerek su'al olundukda Allah için şahâdete geldiğini ifâde ile şâhid merkûm Yanko'nun ber minvâl-i muharrer şâhadeti gibi

Şahâdet iderim deyu ol-dahi edâ-yı şahâdet-i şer'îyye eylediği Fi 10 Muharrem sene 325

Fenar Mahallesinden Kahyaoğlu Hirelmiyo veled-i Emilya? (imza)

Şâhidan mezbûran müdde'îye-i mezbûrenin ber minvâl-i muharrer iddi'asına mutâbık şahâdet eylediklerinden sırren tezkiyelerine havâle olundu Fi 17 Muharrem sene 325

Na'ib

Şâhidan mezbûrân sırren tezkiye olmağla alenen dahi tezkiyelerine havâle olunduğu Fi 22 Muharrem sene 325

Naib

Şâhidân mezbûrân Hirelmiyo ve Yanko'nun makbûlü'ş-şahâde oldukları alenen bi'l-muvâcehe tasdîk ideriz Fi 22 Muharrem sene 325

Âzâ Nikola veled-i ... (imza)

Muhtar Makdiri? İlya veled-i... (mühür)

Fenar Mahallesi Milos? veled-i (mühür)

Sahife 41

Müdde'îyye-i mezbûrenin müdde'asına mutâbık şahidler şahâdetlerinde adl ve makbûlü'ş-şahâde oldukları sırren ve ba'dehu alenen ihbâr olunmağla hane-i mahdûd mezkûrun mahalinde? me'mûru huzuruyla tefrîk ve taksîm olunmak üzere şer'îyye Kâtib İzzet Efendinin irsâline karar virildiği Fi 24 Muharrem sene 325

Na'ib

23. Varak

Sahife 42

Giresun kasabasının Hacı Hüseyin Mahallesinde sâkine iken bundan akdem bilâ-veled-i vefat iden Beyazıdzâde kerimesi Emine Hanım ebint-i Şükrü bin Hacı Ömer'in verâseti zevc-i metruki ve mahalle-i mezkûre sâkinlerinden Hüseyin Efendi ibn Ali Beg? ve li-ebeveyn ammisi Kapu Mahallesi sâkinlerinden Mahmud Efendi ibne'l-mezbûr? Hacı Ömer'e münhasire olup verese-i mezbûranın bi-hükmü'l-ferâ'iz? mesele-i mirâsları iki sehmden olup sehmi mezkûreden bir sehmi zevc-i

mezbûr Hüseyin Efendiye ve bir sehmi amm mezbûr Mahmud Efendiye isâbet-i tahkikatdan sonra verese-i mezbûrandan mezbûr Mahmud Efendinin zikr-i âtî husûsa vekil-i müseccel şer'îye mezkûr Hacı Hüseyin Mahallesi sâkinlerinden davâ vekillerinden Ahmed Limmi? Efendi ibn Mustafa kazâ-i mezkûr mahkeme-i şer'îyyesinde ma'kûd meclis-i şer'imizde müteveffâ-yı mezbûrenin zikr-i âtî menzilhâne ma'a arsa ve fındık bağce ve değirmeniyle eşya-i metrukesine vaz'-ı yedi sâbit ve mütehakkık olan vereseden zevc-i mezbûr Hüseyin Efendi muvâcehesinde müvekkilimin mûrisesi? müteveffiye-i mezbûre Emine Hanımın ale'l-vefât? yedinde ba tapu mutasarrıf ve mütemellik? olub ba'de'l-vefat? verese-i mezbûran intikâl iden mezkûr Giresun kazâsına tâbi Darı karyesinde vâki' Kara Üzüm Bağce nâmîyla ma'rûf şarken yol ve şimâlen Mısırlıoğlu? bağcesi ve garben dere ile İfaloğlu? Memiş cenûben Uzunoğlu bağcesiyle mahdûd bir kıt'a fındık bağcesi ve Ülper karyesinde vâki' ve müteveffiye-i mezbûrenin arâzisi dahilinde olub etrâf-ı erba'ası sâhib-i senedle mahdûd mâ müştemelât ve fevkânî iki oda ve tahtalı? bir uhrâ hâvî bir bab menzilhane ve yine Ülper karyesinde vâki' bir tarafı müteveffiye-i mezbûrenin arâzisi ve bir tarafı dere ve bir tarafı Hacı Hüseyin Camî-i Şerifi vakfî ve bir tarafı değirmen bendi? ile mahdûd Çilesiz Değirmen nâmîyla ma'rûf bir bab değirmen ve mezkûr Hacı Hüseyin Mahallesinde vâki' tarafları tar'ik-i âm ve Mehmed Efendi ve sâhib-i senedle mahdûd mâ müştemelât ve fevkânî iki oda ve bir ve orta katında güzlek? iki oda ve bir ve tahtalı uhrâ? hâvî bir bab menzilhane mâ havelinde? kırk sehmi itibâriyle on beş sehmiyle müteveffiye-i mezbûreden güzlek? intikâl iden iki yüz altı gurus kıymetli ve yün ile memlû otuz kıyyelik iki aded döşek ve yigirmi beş gurus kıymetli pamuk ile memlû bir aded yorgan ve on beş gurus kıymetli güzlük pamuk ile memlû iki aded yasdık ve sekiz gurus kıymetli bir aded yün yasdık ve beş gurus kıymetli bir aded köhne çarşaf ve on gurus kıymetli bir çift müsta'mel ... yemeni ve iki gurus kıymetli bir çift pabuc ve bir gurus kıymetli bir aded köhne baş örtüsü ve iki gurus kıymetli bir aded köhne ceket ve bir gurus kıymetli müsta'mel üç çift corab ve kırk gurus kıymetli dört parça nuhâs tabak ma'a kapak ve on beş gurus kıymetli nuhâs iki aded kapaksız tabak ve on beş gurus kıymetli bir aded nuhâs tebsi ve altmış gurus kıymetinde on aded nuhâs sahan ma'a ser-pûş ve altı gurus kıymetli nuhâs bir aded tas ma'a ser-pûş ve doksan altı gurus kıymetli beş aded nuhâs sagîr ve kebîr kazgan ma'a kapak ve iki gurus kıymetli bir aded nuhâs kapak ve üç gurus kıymetli üç aded çan çanak? ve on sekiz gurus kıymetli bir aded nuhâs sini ve otuz gurus kıymetli üç aded sagîr ve kebîr

Sahife 43

Nuhâs tava ve on beş gurus kıymetli iki aded nuhâs leğen ma'a ibrik ve otuz altı gurus kıymetli bir aded nuhâs kebîr leğen ve altmış gurus kıymetli bir aded iki kalaylı kebîr nuhâs kazgan va otuz gurus kıymetli bir aded nuhâs mankal ve sekiz gurus kıymetli bir aded nuhâs siyah güğüm ve üç gurus kıymetli iki aded nuhâs kefce ma'a süzgec ve beş gurus kıymetli bir aded nuhâs sini ve beş kıymetli bir aded nuhâs mahalli? sahan ve dokuz gurus kıymetli bir aded köhne sandık ve yigirmi iki gurus kıymetli bir aded nuhâs kurnalı güğüm ve üç gurus kıymetli iki aded müsta'mel sofa ve tekne ve on beş gurus kıymetli bir aded müsta'mel kumanya anbarı ve yüz altmış gurus kıymetli yigirmi kıyye yün ile memlû iki aded döşek ve yetmiş sekiz gurus kıymetli iki aded yün yorgan ve otuz gurus kıymetli iki aded pamuk yorgan ve kırk sekiz gurus kıymetli bir aded yün mindar ve yigirmi gurus kıymetli bir aded yün yorgan ve on altı gurus kıymetli iki aded yün yasdık ve beş gurus kıymetli bir aded pamuk yasdık ve yigirmi gurus kıymetli altı aded ot mak'ad ma'a yasdık ve yüz otuz gurus kıymetli bir aded halı seccâde ve yüz gurus kıymetli iki aded kilim ve üç gurus kıymetli dört aded sele sepet ve on gurus kıymetli bir aded kapu perdesi ve dört gurus kıymetli bir aded yün mindar ve kırk gurus kıymetli bir aded sadepli kürsü ve otuz gurus kıymetli bir aded yün mak'ad ve on gurus kıymetli beş aded kadife yasdık ve kırk beş gurus kıymetli iki aded ayna ve sekiz gurus kıymetli iki aded sagîr pamuk yasdık ve üç gurus kıymetli bir çift sade ni'âli ve on iki gurus kıymetli iki aded çiçekli tebsi ve beş gurus kıymetli sekiz aded şerbet kâsesi ve kırk gurus kıymetli iki aded karpuzlu lamba ve on beş gurus kıymetli iki aded pirinç şamdan ve iki gurus kıymetli bir aded sürâhi ve üç gurus kıymetli iki aded çiçeklik ve iki yüz gurus hediye? bir aded yazma kelâm-ı kadîm ve altmış gurus kıymetli üç parçalığı bir takım gümüş telli hamam takımı ve iki gurus kıymetli iki aded bogca ve dört gurus kıymetli dört aded ceyiz? ve beş gurus kıymetli bir aded şemsiye ve elli gurus kıymetli iki aded mercan ve hakiki tesbih ve yüz gurus kıymetli bir aded baş çarşafı ve beş gurus kıymetli iki aded köhne eteklik ma'a entâri ve on gurus kıymetli üç aded iç fanilesi ve on beş gurus kıymetli on iki aded peşkir ve yigirmi gurus kıymetli dört aded gezi ceket ma'a eteklik ve on beş gurus kıymetli ... ve on beş gurus kıymetli köhne ipek döşek çarşafı ve kırk gurus kıymetli iki aded mücerred döşek çarşafı ve beş gurus kıymetli bütün sofa peşkiri ve on gurus kıymetli bir aded sûzân eteklik ve yigirmi gurus kıymetli hama kumaş ceket ma'a eteklik ve üç gurus

kıymetli gezi entâri ve elli guruş kıymetli bir aded mücerred melaz? döşek çarşafı ve otuz guruş kıymetli bir aded but? ipek peştemal ve on guruş kıymetli iki aded müsta'mel derâyı? ma'a hırka ve on guruş kıymetli bir aded fanila hırka ve beş guruş kıymetli sagîr mindar ve seksen guruş kıymetli iki aded ceviz sandık ve seksen guruş kıymetli bir aded kâmût? ve beş guruş kıymetli işleme ayna örtüsü ve üç guruş kıymetli bir aded sagîr ceviz ... ve on beş guruş kıymetli bir aded yün mak'ad ve sekiz guruş kıymetli dört aded

24. Varak

Sahife 44

Ot yasdık ve iki guruş kıymetli iki aded perde ve on sekiz guruş kıymetli altı aded sandalye ve beş guruş kıymetli bir aded nuhâs sagîr tava ve beş guruş kıymetli bir aded nuhâs tabak ve beş guruş kıymetli bir aded nuhâs sahan ma'a ser-pûş ve beş guruş kıymetli bir aded nuhâs siyah ibrik ve üç guruş kıymetli üç aded cin? tas ma'a tabak ve üç guruş kıymetli iki aded sofrâ ve kırk guruş kıymetli bir aded yün yorgan ve sekiz guruş kıymetli bir aded yün yasdık ve yigirmi guruş kıymetli bir aded ceviz çekmece ve on beş guruş kıymetli bir aded masalı? leğen ve üç guruş kıymetli bir aded samsun sepeti ve kırk guruş kıymetli altı aded pencere perde takımı ve kırk guruş kıymetli iki aded dökme ve teneke soba ve kırk guruş kıymetli bir aded ceviz sofrâ ve on iki guruş kıymetli on iki aded peçete takımı ve beş guruş kıymetli bir aded pamuk yasdık ve beş guruş kıymetli bir aded sagîr ustol?(stole) ve yine iki yüz doksan altı guruş kıymetli altun saat ma'a kordon ile zimmetinde mütekarir ve ma'kûd aleyh olan müteveffiyeye-i mezbûrenin yigirmi beş aded yüzlük mecidiye altunu ya'ni iki bin yedi yüz guruş mehr-i mü'eccel müsemması? (mehr-i mü'eccel olan vekil) ile yedi aded bütün beşer liralık kıymeti olan üç bin yedi yüz seksen ve beş yüz kırk guruş kıymetli elmas küpe ve beş yüz kırk guruş kıymetli elmas yüzük ve beş yüz kırk guruş kıymetli altun bilezik ve müvekkilim Mahmud Efendi tarafından müteveffiyenin techiz tekfinine sarf olunan bin alltı yüz kırk altı guruş on para ki? cem'ân on üç bin yedi yüz elli üç guruş on paraya bâliğ olub bunlardan mevcud ise aynen müstehlek ise bedelen ve emlak? mezkûrlardan birkaç? mezkûr müvekkilim mezbûr Mahmud Efendinin hissesi mahalinde memûri huzuruyle tasdîk ve taksîmiyle müvekkilim mezbûre teslîme tereke-i müteveffiyeye hak? vaz'-ı yediden mezbûr Hüseyin Efendiye kabl-i şer'iden tenbiye olunmak matlubumdur deyu da'vâ itdikde ol-dahi cevâbında ve tarafından tescîl eylediği Çınarlar Rum Mahallesi

mütemekkinlerinden teba‘a-i devlet-i âliyyenin rum milletinden İstefan Efendi veled-i Yoros cevâbında müvekkilimin zevcesi Beyazıdzâde Şükrü Efendinin kerimesi Emine Hanımın bilâ- veled-i vukû‘ vefatıyla vereseden Mahmud Efendinin müracaatı üzerine tereke nâmîyla takrîr olunan eşyalardan on beş guruş kıymetli bir aded yün mak’ad ve sekiz guruş kıymetli dört aded ot yasdık ve iki guruşluk iki perde ve on sekiz guruş kıymetinde altı aded sandalye ve beş guruş kıymetinde nuhâs sagîr tava ve beş guruş kıymetinde nuhâs tabak ve beş guruş kıymetinde sahan ma’a ser-pûş ve beş guruş kıymetinde siyah ibrik ve üç guruş kıymetinde üç aded cin? tas ma’a tabak ve üç guruş kıymetinde iki aded sofrâ ve kırk guruş kıymetinde bir aded yün yorgan ve sekiz guruş kıymetinde bir aded yün yasdık ve yigirmi guruş kıymetinde ceviz çekmece ve on beş guruş kıymetinde masalı? leğen ve üç guruş kıymetinde Samsun sepeti ve kırk guruş kıymetinde altı aded pencere takımı ve kırk guruş kıymetinde teneke ve bir aded dökme soba ve kırk guruş kıymetinde bir aded ceviz

Sahife 45

Sofra ve on iki guruş kıymetinde on iki aded peçete ve beş guruş kıymetli bir aded pamuk yasdık ve beş guruş kıymetli sagîr bir aded ustol? müstakillen ve ol-babdaki tereke defterinde diğer eşya-i beynleriyle ile on iki lira kıymetli altun kordon ma’a saat müvekkilim merkûm Hüseyin Efendiye hibe ve teslîm ve müvekkilim tarafından dahi kabz edilmiş olduğundan nâşî bunlar hakkında müdde‘iyyenin iddi‘aya selâhiyeti olmadığını ve mehr-i mü’eccel bulunan iki bin yedi yüz guruş dahi ber minvâl ma’ruz müvekkilime hibe olunmuş ve mehr-i mü’eccel olan yedi aded bütün beş liralık üç bin yedi yüz seksen guruşa karşı üç adet bütün beş liralık kıymetinde olan bin altı yüz yigirmi guruş mezbûreyi almazdan mukaddem mezbûreye göndermiş ve diğer iki adedini dahi aldıktan sonra mezbûreye teslîm eylemiş ve mütebaki iki aded bütün beş liralığı mezbûre müvekkilim merkûme hibe eylemiş ve beş yüz kırk guruş kıymetli elmas küpe ve tekrar beş yüz kırk guruş kıymetli altun bilezik ve tekrar beş yüz kırk guruş kıymetli elmas yüzüğü dahi düğün esnasında göndermiş ya’nî mezbûreye teslîm olunmuş ve Darı karyesindeki bağçe kendinde çiftlikde arâzi olmak suretiyle veresenin ya’nî müdde‘i Mahmud Efendinin hakkı ... ve iddi‘a olunan hane dahi bi’z-zat müvekkilim tarafından yabdırılmış olduğundan her vecihle müdde‘inin müvekkilime karşı almış açmış olduğu da‘vâsı mugayir-i hakkaniyet olduğu gibi değirmenin dahi ... olmadığı halde değirmen nâmı ile hisse talebi

yolsuz? ve Ülper karyesinde vâki‘ bağce dahi el-yevm arâzi olduğundan bunlardan dolayı dahi hakları olamayacağı şâyed şu cihetler inkâr idiliyor ise mezkûr mahallenin keşfiyle sıdk? iddi‘am sâbit olacağından ve hane ve oda bunları dahi müvekkilim yabdırdığından icâb-ı şer‘iyesini bi‘l-vekâle taleb iderim deyu ifâde eylediği Fi 16 Rebî‘ü’l-evvel sene 325

Müdde‘i Aleyh Vekili İstefan Efendi (mühür)

Müdde‘i Mahmud Efendinin tescil itirdiği sonraki vekili Şükrü Efendi ibn Feyzi (mühür)

Vekil mûmâ-ileyh Şükrü Efendi tekrar cevâba ibtidâr ki vekil mûmâ-ileyh İstefan Efendi müvekkili Hüseyin Efendinin ikrâr ve tasdîkine mugayir ve münafî olarak iş bu ifâdeleri şer‘an iltifat şâyân olacağıyla merdudiyet? müteveffiyenin Hüseyin vefâtında cânib-i şer‘i âliden müvekkilim Mahmud Efendinin talebi üzerine terekesinin tahririne me‘zunen ve me‘mûren i‘zâm kılınan ümenâ mahsûs ma‘rifetiyle mahalinde akid meclis idilub veresenin huzuruyla takrîr terekeye şüru’ olundukda eşya-i metrukeden seksen dört kıymeti? bi‘z-zat müteveffiyenin olduğunu hâzır bi‘l-meclis olan müvekkilim Hüseyin Efendi vekil-i huzûr na‘ib ve meclisde ikrâr ve tasdîk itmiş ve diğer yigirmi beş kalem-i nessabe? ... olan hane eşyasının da kendusunun olduğundan mün‘aza‘alı dinlemekle? şerh? virdirmiş bulunduğu mahalinde? zabt olunub ta‘limat-ı seniyyenin yigirmi üçüncü maddesi mûcibince 90 ıncı sahifeye nakl olunmuşdur

25. Varak

Sahife 46

Giresun kazâsına mülhak Keşab nahiyesinin Düz karyesi ahâlisinden sâhib-i arzuhâl Kirazoğlu Ali bin Salih’in zikr-i âtî husûsa vekil meclis-i şer‘iyye Hacı Hüseyin Mahallesinden ve da‘vâ vekillerinden Ahmed Efendi ibn Mustafa güzlek karye-i mezkûre ahâlisinden sâhib-i arzuhâl Kara Ahmedoğlu Hafız Mehmed bin Osman’ın güzlek vekil-i müseccel şer‘iye da‘vâ vekillerinden Kapu Mahallesi ahâlisinden Şükrü Efendi ibn Feyzi Yazıcı hâzır olduğu halde meclis-i şer‘ide derun istir’alarda muharrer güzlek karye-i mezkûre adâlisinden Kara Hasanoğlu kerimesi ma‘rifetü’z-zat? Ziyet Hatunun vekil-i müseccel şer‘iye mezkûr Kapu Mahallesinden Ali Efendi ibn Hacı Ahmed müvacehesinde müdde‘i aleyha-i mezbûre Ziyet Hatunun pederinin vefatından sonra tahminen bir buçuk yaşında ve hal-i? nde iken mezbûre

Ziynet'in amucası Kara Hasanoğlu Ahmed Usta tarafından velâyet hasabiyle kendi sagîr oğluna akd nikâh olunub kable'd-duhûl? üç yüz on yedi sene-i rûmiyesinde mahdûmî vefat itmekle mu'ahheren iddet-i münfikiye? olduktan sonra yine velâyet hasebiyle biraderinin ve müvekkilimin mahdûmî sagîr Mehmed Sadık'a kendi hanesinde mahzar-ı şühûdda akd nikâh ve müvekkilimde velayet hasabiyle sagîr mahdûmî Mehmed Sadık için kabûl itmiş ve beynehümâde? de sekiz yüz bir gurus mehr-i mü'eccel tesmiye itmiş olmalarıyla şu vechle müvekkilimin mahdûmunun zevce-i menkûha-i gayr-ı medhûl behâsı? olduğu halde tarihden bir hayli müddet vâlidesi tarafından onu oğluna akd nihâh idileceği istihbâr olunmağla müvekkilimin mahdûmunda zevce-i gayr-ı medhûl behâsı olduğundan uhre? nikâhının men'iyile müvekkilim mezbûrun mahdûmine itâ'at ve nefsinin teslîmine ve müdde'î aleyha-i mezbûre de sagîre olub diğeri tevkile ... salâhiyyet olamayacağından veli akraba bulunan amucasının celbiyle muhâkememizin icrâsını bi'l-vekâle taleb iderim deyu da'vâ itdikde hâzır mezbûr Hafız Mehmed Efendinin vekili Şükrü Efendi de kelâma ibtidârla müdde'î aleyha-i mezbûre hal ... fi'lhakike bervech-i bâlâ bir şahısa akd nihâh olunub üç yüz on sekiz tarihinde zevç-i gayr-ı medhûl behâsı vefat itdikden sonra üç yüz yigirmi sene-i rûmîyesi haziranının evâ'ilinde mâni şer'î olmaksızın fâil muhtara? olduğu halde bin bir gurus mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle müdde'î aleyha-i mezbûre bi'z-zat kendusunu müvekkilimin pederi Osman'ın ile mahdumu için bi'l-vekâle akdleri icrâ olunduğu ve bu cihetle müvekkilimin zevce-i menkûha-i gayr-ı medhûl behâsı olduğu cihetle müvekkilime ... ve inkıyâd ve itâ'ate tenbiye olmasını taleb iderim deyu ol-dahi da'vâ itdik de müdde'î aleyha-i mezbûrenin vekili mûmâ-ileyh Ali Efendi dahi cevâblarında müvekkilem mezbûrenin hiçbir tarafa nikâhı olduğunu inkâr idub

Zâde Vekil (mühür)

Sahife 47

Lakin sene-i mâliyye yâni üç yüz yigirmi iki sene-i rûmîyesi haziranı icerusunda mûmâ-ileyh Ahmed Efendinin müvekkili bulunan Ali ve mezbûrenin amucası Ahmed Usta ve dayısı İmam Tefvîk Efendi müdde'î mezbûrun müvekkilinin mahdûmu Mehmed Sadık içub bi'z-zat müvekkileme söyleyerek nikâha tâlib olduklarından müdde'inin iddi'asının reddini bi'l-vekâle taleb eylediği Fi 28 Zi'l-hicce sene 324

Müdde‘i aleyha vekili Ali Efendi (mühür)

Mâzır? mezbûr vekili Şükrü Efendi (mühür)

Müdde‘i vekili Ahmed Efendi (mühür)

Müdde‘i vekili mûmâ-ileyh Ahmed Efendi tekrar cevâbında

Müdde‘i aleyha vekilinin mukâm def‘de? der-miyân eylediği istinkâh iddi‘ası müvekkilim tarafından kat‘iyyen vâki‘ olmadığı gibi da‘vâ-yı mezkûre sagîr hakkında zarar-ı mahz olduğu cihetle memû dahi değildir zîrâ evliyâ-i ve ... sagîr hakkında zararı? müstelzem olan ikrâr ve tasarrufât sa‘ireleri gayr-ı mu‘teber olduğuna dair kütüb-i? fikhiyyede sarâhat ... mevcûd olduğundan ve istinkâh ise fi‘l-asl? nikâhın adem-i in‘ikâdını? ikrâr ve ma‘a-mâ-fih sagîr aleyhinde telâfisi gayr-ı kâbil bir zarar? olub sâir ikrârları gibi velî ve vasî taraflarından sagîr aleyhinde vukû‘ bulubda bi‘l-ahire? sagîrin bölüğünden? sonra telâfi-i mâ-fât için ve velisi veyâhûd vasîsi aleyhinde da‘vâ ikâmesiyle istifâ-yı matlub olunamayacağından müdâfa‘ât-ı mesrûdeye? binâ‘en iş bu gayr-ı meşru def‘in? reddiyle sagîri dûcâr? zarar olmakdan vekâyeten iddiâ-yı aslîmize? yine istenilmesi talebiyle beraber farz? mahâl olarak iş bu def‘-i da‘vânın hılâf-ı şer‘i mesmû cihetine gidilse bile müdde‘i aleyha vekilinin şu def‘-i da‘vâsını def‘-i ... iddi‘amız vechle fi‘l-asl akd nikâhın mevcudiyetini isbât idecek def‘-i ale‘d-def‘? suretiyle müdâfa‘amız mevcûd der ki bervech-i zîr arz ve ifâde eylerim şöyle ki tarihten on beş gün olmasından işbu tarihe değin bi‘z-zat müdde‘i aleyha ve vâlidesi Fatma ve öğey pederi Osman kırk lira-i Osmâni bedel mukabilinde hal’? taleb olduklarından ve hal’ taleb olmak ise akd nikâhın vücudun ikrâr? demek olacağından bu husûsa ben? dahi müdde‘i aleyha vekilinin def‘-i da‘vâsının reddiyle olan def-i ale‘d-def‘ suretiyle der-miyân eylediğim taleb-i hal’in? vesâyeten îcâb ider ise fi‘l-asl? akd nikâhın sahte? bürhân ve yine istenilmesi bi‘l-vekâle matlubumdur deyu müdâfa‘a eylediği Fi 4 Muharrem sene 325

Müdde‘i Ali vekili Ahmed Efendi (mühür)

26. Varak

Sahife 48

Vekil mezbûr Ali Efendiden müvekkilesi bulunan Ziyet Hatunun sagîr olub olmadığı ve bâliğ olduysa ne tarihte bâliğ olduğu suval idildikde müvekkilesi bâliğ olmuş ise de tarihinin ... bilemediğinden îzâhât alınmasını talep itmekle müvekkile-i

mezbûre Ziyet Hatun meclis-i şer'î celb olunarak bâliğ olub olmadığı ve bâliğ olduysa tarihini beyân itmesi su'al olunduk da bu sene-i mübâreke ya'ni sene-i mâliyye-i rûminin bin üç yüz yigirmi iki senesi mâyıs evvellerinde kendusundan hayız kanı gelub âkıla ve bâliğe olduğunu bu suretle bildiğini beyân iderek bâliğ olduğunu ifâde eylediği Fi 4 Muharrem sene 325

ve vekili Ali Efendi (mühür)

Kara Hasanoğlu kerimesi Ziyet bint-i Abbas?

Balade muharrer ve mevzû' barmak işâreti zâten ârifân olduğumuz Ziyet Hatunun olduğunu tasdîk ideriz Fi 4 “

Karyeden Kara Ahmedoğlu Ömer (mühür)

Düz karyesinden ... oğlu Ahmed Efendi (mühür)

Müdde'î aleyha-i asile-i? mezbûreye hayız kanı kendusundan gelub bâliğa olduğuna yine taleb olundukda vâlidesi olub andan başka şâhidi olmadığını ifâde eylediği Fi 4 Muharrem sene 325

Kara Hasanoğlu kerimesi Ziyet bint-i Abbas?

Bâlâde mevzu barmak işâreti zâten ârifân olduğumuz Ziyet Hatunun olduğunu tasdîk ideriz Fi 4 “

Karyeden Kara Ahmedoğlu Ömer (mühür)

Düz karyesinden ... oğlu Hacı Salih (mühür)

Ba'dehu altı şubat üç yüz yigirmi iki seneye tarihlu müdde'î aleyha-i mezbûre bir istid'â takdîm ile evvel istid'âsında işte bu anda hâl-i hayzım mevcûd bulunmakda olduğundan îcâb-ı şer'îyesinin icrâsını ve... tarafından mu'âyesesini talebde bulunmağla müdde'î aleyha-i mezbûreye medâreyn tavzih için ibridâ-i hayız şimdimi zuhûr itdi yohsa evvellide vukû' buldumu deyu suval idildikde müdde'î aleyha-ı mezbûre Ziyet Hatun evvelki ifâdesi gibi mezkûr mayıs ayının ibtidâsında zuhûr itdiği gibi şimdi de zuhûr itdiğinden ânî beyân iderim deyu ifâde eylediği Fi 7 Muharrem sene 325

Müdde'î aleyha Ziyet

İmzâ-i zirinde? mevzu barmak işâreti zâten ârifân olduğumuz Ziyet Hatunun olduğunu tasdîk ideriz Fi 7 “

Kara Ahmedoğlu Ömer (mühür)

... oğlu Hacı Salih (mühür)

Sahife 49

Müdde‘i vekili Ahmed Efendide kelâma ibtidârla müdde‘i aleyhâ-i mezbûre tarih istid‘â ve mukaddemleri hâl-i hayızda bulunduğunu beyân ideyor ise de iddi‘amız vecihle müdde‘i aleyha-i mezbûre şehr-i hâl? rûmî olan bin üç yüz yigirmi iki senesi mayıs ibtidâlarında müdde‘i aleyha-i mezbûre bâliğ olduğunu ifâdesine karşı biz iddi‘amızda mayıs ve haziran ve temmuz ve ağustos aylarında müdde‘i aleyha-i mezbûrenin sagîre olduğunu ifâde itdiklerinden bu vechle sagîr olduğuna taraflarından şâhid istenilmesi şâyed isbât idemezler ise tahlifleri lazım geleceğini ifâdeden îbâret olub yohsa hâl-i hâzırda cüssesinin bulûğa tahammülü olub olmadığı şer‘i şerife âid olduğunu ifâde eylediğin 7 Muharrem sene 325

Müdde‘i Ali vekili Ahmed Efendi (mühür)

Husûs-ı mezkûrda râcih tarafı olan bulûğa yine bervech bâlâ? taleb olundukda vâlidesinden başka şâhidi olmadığını beyân idub âbâ-i ecdâdın evladlarına ve evladların da âbâ-i ecdadına şahâdeti makbûl görülemediği cihetle mercû tarafı olan müdde‘i vekili Ahmed Efendiden ber minvâl-i muharrer mezkûr aylarda mezbûrenin sagîre olduğuna yine taleb olundukda isbâtıdan izhâr-ı aciz ile bervech bâlâ zikr olunan aylarda müvekkiline lâzım gelen tahlifin? icrâsına hâzır ve müheyyâ olduğunu ifâde eylediği Fi 8 Muharrem sene 325

Vekil Ahmed Efendi (mühür)

Müdde‘i asıl? mezbûr Kara Hasanoğlu Ali Ağa meclis-i şer‘iye getirülerek müdde‘i aleyha-i mezbûre Ziyet Hanım sene-i hâzıra? mayıs ve haziran ve temmuz ve ağustos aylarında mezbûre sagîre olub bâliğe olduğunu bilmediğini tahlif? olundukda bervech-i muharrer yemin eylediği Fi 8 “

Naib (mühür)

Müdde‘i aleyha-i mezbûre Ziyet Hatunun vekil-i müseccel şer‘isi Ali Efendi kelâma ibtidârla hâl-i hâzırda esna-yı da‘vâda müvekkilesinin cüssesinin bulûğa tahammül? olmağla bâliğe olduğuna dair takdîm itmiş olduğu istid‘âsı vechle ikrârının tasdîkini talep eylediği Fi 8 “

Vekil Ali Efendi (mühür)

Müdde‘i aleyha-ı mezbûre Ziyet Hatun meclis-i şer‘iye celb olunarak bervech-i zir zâten ârifân huzurlarında nazar olundukda çarşaf icerusunda boy ve cüssesinin bulûğa tahammül? olduğu görülmekle ikrârı kabûl olunarak kendusunun diğeri? tevkili câ‘iz görülmekle muhâkemeye devam olunduğu Fi 8 “

Kara Hasanoğlu Ali (mühür)

Karyeden Kara Ahmed Efendi? (mühür)

Düz karyesinden ... oğlu Ömer Efendi (mühür)

Naib (mühür)

27. Varak

Sahife 50

Müdde‘i vekili Ahmed Efendi dahi kelâma biran? ile mademki hâl-i hâzırda ve esnây-ı da‘vâda müdde-i aleyha-i mezbûre Ziyet Hatunun cüssesinin bulûğa tahammül olduğu ind’eş-şer‘iu’l-enver? sâbit olduğu cihetle uhrâ tevkili câiz olmağla müdde‘i aleyha-i mezbûre Ziyet Hatunun velinin her bir ifâdesı mukayyed olacağı ve ifâdesinde işbu üç yüz yigirmi iki sene-i rûmîyesi haziranı icerusunda müdde‘i asıl Ali ve mezbûrenin amucası Ahmed Usta ve dayısı İmam Tevfik Efendinin birlikde olarak müvekkilinin mahdûmi Sâdık için bi’z-zat mûmâ-ileyha mezbûre Ziyet Hatun akd nikâh fikriyle mürâcaat eylediği deyu vekil Ali Efendinin def‘-i da‘vâsı mezbûre Ziyet Hatunun sagîre olduğuna dair müvekkilime lâzım gelân yeminin icrâsıyla mezbûre Ziyet Hatunun güzerân iden işbu sene-i rûmîyenin üç yüz yigirmi iki senesi mayıs ve haziran ve temmuz ve ağustos aylarında sagîre olduğu tahakkuk itmekle mezkûr aylarda müdde‘i aleyha Ziyet Hatun sagîre olduğundan berây istinkâh mürâcaatları bi asl ve esâsı olduğu tezâhür itmekle olbabdaki istinkâh def‘-i da‘vâlarının haliyle mündefi’ olacağından iddi‘a-yı vâkı’alarının reddiyle asl akd nikâhın sahte iddi‘ay-ı sâbıkımızda? vechle yine istenilmesini bi’l-vekâle taleb iderim deyu ifâde eylediği Fi 8 Muharrem sene 325

Vekil Ahmed Efendi (mühür)

Müdde‘i mezbûr vekili Ahmed Efendinin mezkûr aylarda mezbûre hakkında sagîre olduğunu iddi‘a ve müdde‘i aleyha vekili de âkla ve bâliğе olduğunu isbâtdan izhâr müdde‘iye lâzım gelân tahlif? icrâ olunub mezbûre sagîre olduğu tahakkuk itdikden sonra vekil Ali Efendinin istinkâh da‘vâsı def‘? mesmû’a ve iltifâta şâyân

olmayacağı ve asl nikâh hakkında müdde‘i vekili Ahmed Efendinin tarihi diğer müdde‘i vekili Şükrü Efendinin tarihinden mukaddem olduğu bervech-i meşrûh ifâdelerinden anlaşılmışla müdde‘i vekili Ahmed Efendiden ber- minvâl-i muharrer asl nikâh müdde‘asına mütâbık yine taleb olundukda Düz karyesinden İbiçoğlu? Ömer bin Ali ve yine karyeden Kaniceoğlu? Hüseyin bin Ahmed ve yine karyeden Umuroğlu Said Efendi ibn Abdulkadir ve yine karyeden Veziroğlu Ali Ağa ve yine karyeden Veziroğlu Mehmed ve yine karyeden Molla Haliloğlu Mehmed Ağa ve yine karyeden Çerkesoğlu Mehmed bin Abbas ve yine karyeden İshakoğlu? Ahmed bin Osman Çavuş ve yine karyeden Haliloğlu Ahmed bin Halil ve yine karyeden İshakoğlu? Salih bin Osman ve yine karyeden Veziroğlu Temel bin İsmail ve yine karyeden Genç Osmanoglu ahmed Reis bin Hacı Ali şâhidleri olup başka şâhidleri olmadığını ifâde itmekle ikâmesine havâle olunduğu Fi 10 Muharrem sene 325

Vekil Ahmed efendi (mühür)

Naib (mühür)

Diğer müdde‘i vekili Şükrü Efendinin müvekkiliyle müdde‘i aleyha-i mezbûre Ziyet Hatun mübânelerinde? akd nikâh cârî olmayacağı gibi...

Naib (mühür)

Sahife 51

Bervech-i bâlâ? muharrer şâhidlerin istimâ‘i gübü diğer müdde‘i vekili Şükrü Efendi gelmediği gibi müdde‘i aleyha-i mezbûre Ziyet Hatun vekili Ali Efendi dahi gelmekden imtinâ‘ eylediği ve nikâh da‘vâsının rüiyeti ise müstesneyât olduğu cihetle mezbûre Ziyet Hatun mahkeme-i şer‘iyye ye gelmesi ihbâr olunduk da nâ-mizâclığını? bahâne iderek mahkemeye gelmekden imtinâ‘ itmekle Hacı mikdad Mahallesinde sâkine olduğu mahkeme-i şer‘iyye muhdarı Mahmud Efendi hanesinde ve mezbûre muvâcehesinde şâhidlerin istimâ‘larıyla ifâdelerinin ahz ve tahrir için me‘zûnen mahkeme-i şer‘iyye Kâtib İzzet Efendinin irsâline karar virildi Fi 11 Muharrem sene 325

Naib (mühür)

Cânib-i şeriat garradan? ketb ve istimâ ve tahrir için Düz karyesi sâkinelerinden Kara Hasanoğlu kerimesi zâtî zirde muharrer’ül-esâmi kesân ta‘rîfleriyle ma‘rife Ziyet Hatunun bâ ma‘rifet-i şer‘i sâkine olduğu Hacı Mikdad Mahallesinde vâki‘

Ziynet Hatun müvacehesinde istimâ' olunan şâhidlerin ifâde-i şahâdetleri bervech-i âtî beyan olunur Fi 11 Muharrem sene 325

Keşab nahiyesinin Düz karyesinden İbicoğlu? Ömer bin Ali li-ecli'ş-şahâde meclis-i şer'î gelub Allah için şahâdete geldiğini ifâde ile şahâdetine idduğu su'al olundukda Düz karyesi sâkinelerinden Kara Hasanoğlu kerimesi Ziynet'i hâl-i sagîrinde tahminen bir buçuk yaşlarında iken yine karye-i mezkûreden amucası ve velisi Kara Hasanoğlu Ahmed Usta sagîr oğlu Temel bi'l-vilâye akd nikâh idub ba'dehu mezbûr temel üç yüz on yedi sene-i rûmîyesi ağustosunda vefât idub yine üç yüz on yedi sene-i rûmîyesi şubatının yigirmisinde yâni iddet-i... olduktan sonra velisi mezbûr Ahmed ustanın hanesinde mezbûr Ahmed Usta birader zâdesi Ali Usta dahi hâzır olduğu halde mezbûr Ali Ustaya hitâben müteveffâ birâderim Abbas Efendinin sagîre kızı Ziynet'yi vilâyetim hasebiyle sekiz yüz bir gurus mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle? oğlum sagîr Mehmed Sadık'a Allah'ın emriyle virdim didikde ol-dahi bende oğlum Mehmed Sadık için zevceliğe bi'l-vilâye aldım ve kabûl itdim deyu benim ve daha başka şâhidler mahzarında akd nikâh olundu ve nikâh du'asını? dahi karye-i mezkûreden müteveffâ ... oğlu Molla Hüseyin icrâ eylediğini bilir şâhidim hasbeten li'l-lah? şahâdet dahi iderim deyu şahâdet-i şer'îye eylediği Fi 11 Muharrem sene 325

Düz karyesinden İbikoğlu Ömer bin Ali (mühür)

Düz karyesinden Kaniceoğlu? Hüseyin bin Ahmed dahi güzlek? li-ecli'ş-şahâde meclis-i şer'îye gelub Allah için şahâdete geldiğini ifâde ile şahâdetine iddiği su'al olundukda ifâdesi ... istimâ olunub ol-dahi şâhid mezbûr Ömer'in ber-minvâl-i muharrer şahâdeti gibi şahâdet iderim deyu şahâdet-i şer'îye eylediği Fi 11 Muharrem sene 325

Düz karyesinden Kanicaoglu? Hüseyin bin Ahmed (mühür)

28. Varak

Sahife 52

Düz karyesinden Umuroğlu Said Efendi ibn Abdulkadir güzlek? meclis-i şer'îye gelub lede's-su'âl hasbeten li'l-lah şahâdete geldiğini ifâde ile ol-dahi ber-minvâl-i muharrer şâhidan mezbûranın şahâdetleri gibi şahâdet iderim deyu şahâdet şer'îyye eylediği Fi 11 Muharrem sene 325

Düz karyesinden Umuroğlu Said Efendi bin Abdulkadir (mühür)

Bâlâde muharreru'l-esâmi? şâhidun mezbûrun zâten ârifân olduğumuz Kara Hasanoğlu kerimesi Ziynet Hatunun muvâcehesinde istimâ olunduğunu tasdîk ideriz Fi 11 Muharrem sene 325

Karyeden İmamzâde Mehmed Efendi ibn Ali Efendi (mühür)

Düz karyesinden İmamzâde ... Hayri? Efendi ibn İsmail Efendi (mühür)

Şâhidun mezbûrun müdde'i mezbûrun ber-minvâl-i muharrer müdde'asına edây-ı şahâdet eyleleriyle tezkiyelerine havâle olunduğu Fi 11 Muharrem sene 325

Naib (mühür)

Şâhidun mezbûrun âlenen dahi tezkiyeyye havâle olunduğu Fi 13 Muharrem sene 325 (mühür)

Şâhidun mezbûrun Ömer ve Hüseyin ve Said nâm kimesneler adl ve makbûlü'ş-şahâde olduklarını bi'l-muvâcehe âlenen tasdîk ideriz Fi 14 Muharrem sene 325

Ali? Seyid? bin Haliloğlu Feyzi bin Ömer (mühür)

A'zâ... Ahmedoğlu Temel Yazıcı ibn Hacı Ahmed (mühür)

Karye-i mezbûre muhtarı İmamoğlu Mustafa oğlu Ali (mühür)

Düz karyesi İmamı Tevfik Efendi abni Hasan Efendi (mühür)

Şâhidun mezbûrun usûl-i mevzû'asına? tatbîkan evvelen bâ varaka mesture mezkûr Düz karyesi İmam Tevfik Efendi ibn Hasan Efendi ve muhtarı Mustafa Efendi ibn Ali ve ihtiyâr-i âzâlarından Temel Yazıcı ibn Hacı Ahmed ve ahâli mu'temedanından Haliloğlu Feyzi Ağa ibn Ömer nâm müzekkilerden sırren ba'dehu yine müzekkiyun? mezbûrundan bi'l-mevâcehe âlenen lede't-tezkiye adl ve makbûlü'ş-şahâde ile vekilleri iş'âr ve ihbâr olumağın mucibince müvekkil mezbûr Ali'nin mahdûmi Mahmed Sadık'ın müdde'i aleyha-i mezbûre Ziynet Hatun menkûha-i gayr-i medhûl? behâsı olduğunu sübûtuna ba'de'l-hükm müdde'i mezbûr Mehmed Sadık'a itâ'at ve inkıyâd itmek üzere nefsinin teslîme mezbûre Ziynet Hatun kabl-i şer'iden tenbiye olunduğu Fi 14 Muharrem sene 325

Naib (mühür)

Sahife 53

Giresun kasabasının Çınarlar Mahallesinde sâkin sâhib-i arzuhâl kunduracı esnafından Kaba? Hasanoğlu Abdullah Usta bin Ali kazâ-i mezkûr mahkeme-i şer'îyyesinde dūrûrun? istid'âda ismi? muharrer güzlek Çınarlar Mahallesinde sâkine Yaşaroğlu? Ahmed'in kerimesi zâtî zirde? muharrerü'l-esâmî kesân ta'rîfleriyle ma'rûfe ve hâl-i hâzırda Giresun tevkif-hânesinde mevkufa zevce-i mutallakâ-metrûkesi Emine Hatun muvâheccesinde müdde'î aleyha-i mezbûre taht-ı nikâhımda iken ferraşımdan? ... ve mezbûreden mütevellide? sulbiye sagîre bir buçuk yaşında bulunan kerimem Gülhanım bundan akdem nafaka takrîr olunarak zevce-i mutallakâm nezdinde bırakılmış? ise de nafaka takrîr-i? esnâsında ifâdemde beyân eylediğim vechle zevce-i mutallakam nâ-mahrem mahallelerde bulunduğundan kerimem sagîrenin tarafıma teslîmini ifâde itdiğim hâlde tarafıma i'tâ idilmeyub nafaka takrîr olunmuş idi bu def'a iddi'amı mü'eyyed? zevce-i mutallakam gedâ? ile bulunmuş olduğu Çınarlar Mahallesinden İkizoğlu Abdullah'ın hanesinde başka bir kadın ile sâkine olmakda iken ecnebi? bulunan bir kimesneyi sekenâlarına? iddihâliyle ... itmekde oldukları esnâda giceleyin taşradan atılân kurşunuyla yanlarında bulunan ecnebi? nâ-mahrem kimesne ... bulunduğu ve bu yüzden mezbûre zevce-i mutallakam ile der-dest olunarak haklarında mahkeme-i nizâmiyede istintak dairesinde tevkif müzekkeresi i'tâ kılınmış olmağla şu suretle zevce-i mutallakam mezbûrenin fâcire olduğu tahakkuk itmekle sulbiye? sagîre Gülhanım yedinde ahz ile bana teslîmini talep ve da'vâ iderim deyu da'vâ itdik de cevâbında zevç mutallakam Kaba Hasanoğlu Abdullah Ustanın ferasetinden hâsıla ve benden? mütevellide olan hâl-i rızâ'da bulunan kerimem Gülhanıma jandarma idâresi nezâreti anında bulunduğum esnâda zevç mutallakam taşrada diğerleri tarafından gezdirilmekte iken çalub? hanesine götürmüş olduğundan andan alınarak yerdime teslîmini veyahûd Kırık nahiyesinin Tamdere karyesinde sâkine Yaşaroğlu Ahmed zevce-i metrûkesi Zeyneb nâm vâlideme teslîmini talep iderim ve yine terk itmiş olsam bile kendusuna düşmeyun bana vâlidesine düşeceğini beyân eylediğini ifâde eylediği Fi 12 Muharrem sene 325

Müdde'î aleyha Emine

Kaba? Hasanoğlu Abdullah Usta (mühür)

Bâlâde ifâdesi zirinde? mevzu (mühür) zâten ârifân olduğumuz Emine Hatunun olduğunu tasdîk ideriz Fi 12 Muharrem sene 325

Karyeden? Mehmed Çavuş (mühür)

Müdde‘i aleyha-i mezbûre Emine Hatundan vâlidesinin sâkine olduğu Tamderesi? buraya kadar mesâfe olduğu su‘al olundukda yigirmi sa‘at mesâfede olduğunu ifâde eylediği Fi 15 Muharrem sene 325

Müdde‘i aleyha Emine Hatun (mühür)

İşbu parmak işâreti zâten ârifân olduğumuz Emine’nin olduğunu tasdîk ideriz Fi 15 “

... Mehmed Çavuş (mühür)

29. Varak

Sahife 54

Müdde‘i merkûm Abdullah Ustadan müdde‘i aleyha zevce-i mutallakası Emine’nin facire olduğuna yine taleb olundukda Çınarlar Mahallesi sâkinlerinden Ali muhtaroglu Dursun ve Hacı Mikdad Mahallesinden Çakılcıoğlu? Hasan şâhidleri olduğunu ve anlardan başka aslâ şâhidi olmadığını ifâde idub ikâmesine su‘al olundukda Fi 15 Muharrem sene 325

Müdde‘i Abdullah Usta (mühür)

Naib (mühür)

Çınarlar Mahallesi sâkinlerinden Ali Muhtaroglu Dursun bin Osman li-ecli’ş-şahâde meclis-i şer‘iye gelerek suâl olundukda Allah için şahâdete geldiğini ifâde ile Çınarlar Mahallesinden Kaba? Hasanoğlu Abdullah ustanın mutallakası Emine Çınarlar Mahallesinde iken oğlu Abdullah’ın hanesinde sâkine olduğu esnade mezbûrenin yanına köylü delikanlıları girub çıkar idi bir gice kahveden haneme gider iken bir silâh sesi işitdim bir de Fengioğlu? Şükür? fenâr elinde ve yanında bir adam var idi başından kan akarak geliyor idi merkûm Şükür’e? suâl eyledim bu adama ne oldu didiğimde ol-dahi bu adam Abdullah Ustanın tatlık eylediği Emine’nin yanında görüldü? yâni cerh?oldu deyu cevâb virdi bu husûsa ve bu vech üzere şâhidim şahâdet dahi iderim deyu edây-ı şahâdet-i şer‘iyye eylediği Fi 15 Muharrem sene 325

Çınarlar Mahallesinden Ali Muhtaroglu Dursun bin Osman (mühür)

Hacı Mikdad Mahallesi sâkinlerinden Çakılcıoğlu? nam-ı diğeri Ejdaroglu? Hasan bin Hüseyin li-ecli’ş-şahâde meclis-i şer‘iye su‘al olundukda Allah için şahâdete geldiğini ifâde ile Kaba? Hasanoğlu Abdullah ustanın zevce-i mutallakası Emine

Çınarlar Mahallesinde İkizoğlu hanesinde sâkine olduğu esnâda Kapusunda üç kimse bulunduğunu gördüğünü bir gice de kahveden iki yola doğru gider iken Fengioğlu? Şükür'e? tesâdüf iderek mezbûr Şükür'ün? yanında bir uşak olub başı sarılı olduğu halde görüb geçtiğini ve sonra da gördüğü uşak mezbûre Emine'nin yanındacerh? olduğunu şundan bundan işitdiğini ifâde idub şâhidim şahâdet dahi iderim deyu edây-ı şahâdet-i şer'îyye eylediği Fi 15 Muharrem sene 325

Hacı Mikdad Mahallesinden Ejdaroglu? Hasan bin Hüseyin (mühür)

Şâhidan mezbûran müdde'î mezbûrun ber minvâl-i muharrer müdde'asına mutâbık edây-ı şahâdet itmeleriyle sırren tezkiyeye havâle olunduğu Fi 17 Muharrem sene 325

Naib (mühür) =>

Sahife 55

Vekil müdde'î aleyh Şükrü Efendi tekrar cevâbında

Mu'teriz Ahmed ve Ali ve Mustafa müdde'aya olan vakfa => suretiyle iddi'ay-ı mülkiyetde bulunduklarını ifâde ve işbu î'tirâzlarında der-meyân itmiş vekilleri Hâcî Toros? Efendiye işbu zabt olunan ifâdesinde pederlerinden mu'terizlere mevrûs olduğunu iddi'a itmekdeki ifâdesi asıl ile vekil yanında telâfisi kâbil olmayan tenâkuz ifâdelerinden dolâyı iddi'a ve î'tirâzlarının reddini bi'l-vekâle taleb eylerim deyu ifâde eylediği Fi 13 Muharrem sene 325

Vekil Şükrü Efendi (mühür)

=>iştirâ vekil (mühür)

=>Müdde'î mezbûr Abdullah Usta işbu sene-i mâliyyenin? şubatı yigirmi dördüncü günü î'tâ eylediği istid'âsıyla kelâme ibtidârla ikâme eylemiş olduğu şâhidan mezbûrandan Ali Muhtaroglu Dursun'u müzekkîler? sırren tezkiye ve tasdîk itmediklerinden şâhid ve ısrda kalmış ise de mezbûrenin fâcire olduğu istintâk dairesince şühûd ... ile sâbit ve tahakkuk idub fâcirelikden dolayı taht-ı tevkîfe? alınmış olmağla el-yevm taht-ı tevkîfda bulunduğunu işbu ber minvâl-i muharrer ifâdesinin hakikat olub olmadığı remen istintâk dairesinden müzekkere suâl olunur ise hakikat tezâhür ideceğini ve bu sûretle sâbit olacağından sagîre-i mezbûrenin teslîmini taleb iderim deyu da'vâ eylediği Fi 25 Muharrem sene 325

Müdde'î Abdullah Usta (mühür)

Müdde‘i aleyha-i mezbûre Emine mecûsiyân ba‘de‘l-hurûc gâ‘ib olarak yeri ma‘lûm olmadığı müdde‘i mezbûr muhâkemeyi gıyâben taleb itmesi üzerine Mahmud Efendi vekil-i musahhar nasb olunarak muvâcehesinde muhâkemeye devam olunduğu Fi 10 Safer sene 325

Naib (mühür)

Akyoma karyesinden müfrez Hamidiye karyesinden Kurtoğlu İbrahim bin Mehmed meclis-i şer‘iye gelerek bin üç yüz yigirmi dört senesi güzerân iden kurban bayramının ikinci gicesi Soğuksu Câmî‘inde yanından geçerken bir silah sesi işidub suâl itdikde Kaba Hasanoğlu Abdullah ustanın boşadığı Emine’nin yanında bir adama atıldığı söyledikde ol vakt mezbûrenin fâhişe olduğunu (akladığını (mühür)) ve zâten Karınca karyesinde durur iken hânesine başka adamlar girub çıkar iken gördüğünü ve mezbûrenin fâcire olduğunu bilir bu husûsa şâhidim şahâdet iderim deyu edây-ı şahâdet eylediği Fi 16 Safer sene 325

Akyoma karyesinden Kurtoğlu İbrahim bin Mehmed (mühür)

Sırren ve âlenen tezkiyeye havâle olunduğu Fi 16 “

Naib (mühür)

30. Varak

Sahife 56

Şâhid mezbûr İbrahim adl ve makbûli’ş-şahâde? olduğunu âlenan tasdîk ve ihbâr ideriz Fi 18 Safer sene 325

Hamidiye Karyesi ahâli-i mu‘temedânından Musaoğlu Ömer bin Hasan (mühür)

Hamidiye karyesi ahâli-i mu‘temedânından Abdioğlu Ali bin Hasan (mühür)

Hamidiye karyesi muhtarı Salih bin Hüseyin (mühür)

Şâhid mezbûr Ejdaroglu? Hasan’ın adl ve makbûlü’ş-şehâda olduğu âlenan tasdîk ve ihbâr ideriz Fi 18 “

Âzâsından İsmail Efendi ibn Halil Ağa (mühür)

Hacı Mikdad Mahallesi muhtarı İbrahim Efendi ibn Salih (mühür)

Şâhidân mezbûran sırren ve âlenan lede’t-tezkiye adl ve makbûli’ş-şahâde iddukları ihbâr ve iş‘âr olunmağın mucebince müdde‘i aleyha-i mezbûrenin fâcire olduğuna

ba‘de’l-hükm sagîre-i mezbûre Gülhanım’a pederi Abdullah Ustaya teslîme mezbûre Emine’ye izâfetle vekil mûmâ-ileyh Mahmud Efendiye tenbiye iderim Fi 23 Safer sene 325

Naib (mühür)

Sahife 57

Giresun kasabasının Çınarlar Mahallesinde sâkine iken bundan akdem vefat iden Bazarcıoğlu kerimesi Penpe bint-i Mehmed bin Abdullah’ın verâseti zevce-i metrûki Ali bin ve babası Mehmed bin Abdullah ve vâlidesi Hamide bint-i Abdullah ile sadr-ı sagîr oğlu Abdulkadir ve sadriye sagîre kızı Emine’ye münhasire ve ba‘dehu kable’l- kısme zevce-i mezbûr Ali dahi vefat idub verâseti zevceği menkûha-i metrukesi Ayşe bint-i Abdullah ve vâlidesi Hadice bint-i Süleyman ve müteveffiye-i mezbûre Penpe’den mütevellidler sulbi sagîr oğlu Abdulkâdir ve sulbiye sagîre kızı Emine ile zevce-i menkûha-i metrukesi mezbûre Ayşe’den mütevellide hâcire münhasire olub verese-i mezbûrunun alâ tarîk’? ... sahtü’ş-şer‘iyye? mesele-i mirâsları bin yüz elli iki sehmden olup sehm-i mezkûreden yüz doksan iki sehmi babası mezbûr Mehmed’e ve yüz doksan iki sehmi vâlidesi mezbûre Hamide’ye ve otuz altı sehmi zevce-i mezbûre Ayşe’ye ve kırk sekiz sehmi amm mezbûre Hadice’ye ve dört yüz yigirmi iki sehmi ibn Mebûr Abdulkâdir’e ve iki yüz on bir sehmi bint-i mezbûre Emine’ye ve elli bir sehmi bint-i mezbûre hâcire ve müteveffâ-yı mezbûr Ali’nin verâseti ber minvâl-i muharrer mezbûrundan îbâret olub mesele mirâsları doksan altı sehmden olup sehm mezkûreden on iki sehmi zevce-i menkûha-i metrukesi mezbûre Ayşe’ye ve on altı sehmi amm mezbûre Hadice’ye ve otuz dört sehmi sagîr mezbûr Abdulkâdir’e ve on yedişer sehmden otuz dört sehmi ... mezbûran Emine ve hâcireye isâbetleri tahakkukundan sonra verese-i mezbûrundan sagîran mezbûran Abdulkâdir ve Emine’nin tesviye-i umurlarına kabl-i şer‘iden vasîye-i mansûbeleri mezkûr Çınarlar Mahallesinde sâkine sâhib-i arzuhâl ma‘rifetü’z-zât-ı amm? mezbûre Hadice kazâ-i mezkûr mahkeme-i şer‘iyyesinde ma‘kûd meclis-i şer‘imizde müteveffiye-i evvel mezbûrenin zikr-i âtî eşya-i muharreresiyle? müteveffâ-yı sâni Ali’nin zikr-i âtî hane ma’a arsasına vaz‘-ı yedi sâbit ve mütehakkık olan müteveffâ-yı mezbûr Ali’nin zevce-i menkûha-i metrukesi ma‘rifetü’z-zât? Ayşe Hatun muvâcehesinde müteveffiye-i mezbûre Penpe’den müntakile? yüz altmış gurus kıymetli başları işli on altı aded çevre ve on sekiz gurus kıymetli altı aded peşgir ve yüz elli gurus kıymetli yarım kıyye ipek ve yigirmi beş

guruş kıymetli bir aded çifte has entâri ve on beş guruş kıymetli bir aded gümüş elli işlemeli gömlek ve otuz beş guruş kıymetli iki tob ketan ve on guruş kıymetli bir aded peçe ve yüz seksen guruş kıymetli bir aded gümüş kemer ve kırk guruş kıymetli bir aded kilim ve elli guruş kıymetli bir aded ayna ve yüz elli guruş kıymetli yigirmi beş aded beşlik altun ve iki yüz kırk guruş kıymetli dokuz aded gâzi altunu ve elli beş guruş kıymetli üç aded nuhâs tabak ve seksen guruş kıymetli iki aded güğüm ve on beş guruş kıymetli bir aded nuhâs leğen ve on guruş kıymetli bir aded nuhâs kazgan ve yigirmi beş guruş kıymetli bir aded nuhâs çamaşur kazganı ve on beş guruş kıymetli bir aded nuhâs sitir ve on beş guruş kıymetli

31. Varak

Sahife 58

Bir aded nuhâs tebsi ve on beş guruş kıymetli bir aded nuhâs tabak ve beş guruş kıymetli bir aded sahan ki cem'ân bin üç yüz otuz üç guruş kıymetli eşyâlar ile mütevaffa-yı sâni mezbûr Ali'nin ale'l-vefât? yedinde bâ tapu mutasarrıf ve müstakillen mülkü olup ba'de'l-vefât verese-i mezbûrun intikâl iden mezkûr Çınarlar Mahallesi vâkı Kala? Caddesi yokuş mevkı'inde? bir tarafı müteveffâ Sabit Reis? ile taşhane ve bir tarafı torunun? hanesi ve bir tarafı Eryemezoglu? çarşuhanesiyle mahdûd ma'lûmü'l-müştemilât? taktanı? bir oda ve bir ahır ve kokanı bir matbah ve bir oda ile bir sofadan? mürekkeb bir bab menzilhane ma'a arsaya? zevce-i mezbûre Ayşe'ye ... vaz-ı yed idub hisselerimizi teslîmden intinâ ider olmağla suâl olunub bir tashih? mezkûr yine sagîrân mezbûranın hisselerini ma'an tefrîk ve taksîm ile bana teslîme mezbûre Ayşe Hatun kabl-i şer'iden tenbiye olunmak matlubumdur deyu bi'l-esâye? ve bi'l-vesâye? da'vâ itdikde oldahi cevâbında müdde'iyeye-i mezbûre Hadice Hatunun ber-minvâl-i muharrer iddi'a eylediği eşyaları ve hane ma'a arsaya vaz-ı yedin tamamen ikrâr ve îtirâf idub ancak zevci mezbûr Ali hal-i hayatında hasta olduğu halde gümüş kemerden mâ'adâsı? olan eşya-i muharrere-i? mezkûrları bey ve sümünün? umuruna? hiref? ile istihlâk eylediğini ve gümüş kemer de hîn akidde müsemma olan mehr-i mü'eccelinden olup sandığına konularak kendusunun olduğunu müdâfa'aten beyan eylediği Fi 20 Muharrem sene 325

Müdde'i aleyha Ayşe

Müdde'i aleyha Hadice

Zâten ârifân olduğumuz Hadice ve Ayşe'nin (mühür)leri olmayub da barmak işâretleri kendularının olduğunu tasdîk ideriz Fi 20 Muharrem sene 325

Kaba? Hasanoğlu Abdullah Usra

Bolcazâde? İsmail Ağa

Sahife 59

Boş

32. Varak

Sahife 60

Giresun kazâsının nefs-i kasabasının Kapu Mahallesi sâkinlerinden olub Peyk-i Meserret Korveti Hümâyûnunda mağrûkan? vefât iden Hacı Keleşoğlu? Mahmud bin Hacı Mehmed'in vâlidesi Fatma Hatun şehriyye on altı buçuk guruş maâş tahsis olunub ve mezbûrenin dahi vukû' vefatıyla bervech-i âtî vârisi olduğunu iddi'a iden Sadrioğlu Mehmed bin Hacı Mehmed kazâ-i mezkûr mahkeme-i şer'yyesinde ma'kûd meclis-i şer'imizde kazâ-i mezkûr mal sandığına bi'l-emâne? vâzî'ül-yed? mal müdîri Hasan Hasan Efendinin vekil mürsili mal refiki Mahmud Efendi ibn Mustafa müvecehesinde mûrisem müteveffiye-i mezbûre Fatma Hatun ebint-i Mehmed'in mal sandığında müterâkim maâş olan cem'ân beş yüz sekiz guruş kable'l-ahz ve'l-istifâ vefat itmekle müteveffiye-i mezbûrenin verâseti benimle gâ'ib âni'l-meclis Sadri oğulları Nuğman ve Behzad'a mühasıre olub bizden gayrı vârisi ve terekesine müstahak uhrâ meblâğ-ı mezkûrdan hissemi bana edâ ve teslîme müdîr mûmâ-ileyh izâfetle vekil mûmâ-ileyh Mahmud Efendiye kabl-i şer'idten tenbiye olunmak matlubumdur deyu da'vâ itdikde ol dahî cevâbında müteveffiye mezbûrenin mal sandığında meblâğ-ı mezkûr beş yüz sekiz guruş istihkak olduğunu ikrâr ancak müdde'î mezbûrun ber minvâl-i muharrer verâseti müdde'asını inkâr eylediği Fi 21 Muharrem sene 325

Müdde'ii aleyh Mahmud Efendi bin Mustafa (mühür)

Müdde'î Mehmed bin Hacı Mehmed

Müdde'î mezbûr Mehmed'den ber minvâl-i muharrer verâset müdde'asına mutâbık yine talep olundukda Darı karyesinden Dizdaroğlu Ali bin Hasan ve Dizdaroğlu Hacı Mehmed bin Ali şâhidleri olduğunu ve andan başka şâhidi olmadığını ifâde itmekle ikâmesine suâl olunduğu Fi 21 Muharrem sene 325

Müdde‘i Mehmed (mühür)

Kapu Mahallesinde sâkine iken bundan akdem vefât iden Dizdaroğlu kızı Fatma Hatun ebint-i Mehmed’in verâseti sadr-ı? kebîr oğulları Mehmed ve Nuğman ve Behzad Tuyun? Hacı Mehmed’e münhasire olub anlardan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığını bilur hasbeten li’l-lah şâhidim şahâdet dahi iderim deyu edây-ı şahâdet-i şer‘iyye eylediği Fi 21 “

Darı karyesinden Dizdaroğlu Hacı Mehmed bin Ali (mühür)

Ben dahi bâlâda muharrer Hacı Mehmed’in edây-ı şahâdet eylediği gibi şâhidim şahâdet dahi iderim deyu edây-ı şahâdet-i şer‘iyye eylediği Fi 21 “

Darı karyesinden Dizdaroğlu Ali bin Hasan (mühür)

Şâhidan mezbûran Hacı Mehmed ve Ali’nin adl ve makbûlü’ş-şahâde olduklarını âlenan bi’l-muvâcehe? tasdîk ideriz

Darı karyesinden Cavidoğlu Mahmud bin Mehmed (mühür)

Darı karyesinden Arıkoğlu? Halil bin Mehmed (mühür)

Sahife 61

Giresun kasabasının Çınarlar Mahallesi sâkinelerinden sâhibe-i arzuhâl Faikzâde kerimesi ma‘rifet’üz-zat? Emine Hanım ebint-i İbrahim’in musaddak bâ hüccet-i şer‘iyye vekil umûmîsi Hacı Hüseyin Mahallesi sâkinlerinden da‘vâ vekillerinden Ahmed Limmi? Efendi ibn Mustafa meclis-i şer‘imizde takrîr-i kelâm ve ta’bir an’ül-merâm? idub müvekkilem mezbûre Emine Hanımın hâlâ zevci olan bu Sakallızâde? İsmail Efendi ibn Hayri? müvekkilem mezbûreyi bilâ-nafaka velâ? münfik şer‘i terk idub (... mukaddem (mühür)) evvelâ Trabzon sâniyen Amasya sancağına merbût nefsi Ladik kazâsına gidub el-yevm mezkûr Ladik kazâsı kâ’im-makamı nezdinde sâkin olub habs nafakadan bir nesne dahi irsâl itmeyub müvekkilem mezbûrenin nafaka ve kisve ve sekene? ve sâ’ir levâzım-ı zarûriyye ye eşedd ihtiyaç ile muhtaç olmağla zevç-i gâ’ib mezbûr İsmail Efendi üzerine kabl-i şer‘iden mikdâr kifâye meblâğ-i farz ve takrîr buyurulmasını bi’l-vekâle taleb iderim deyu da‘vâ eylediği Fi 25 Muharrem sene 325

Vekil Ahmed Limmi? Efendi (mühür)

Zevci İsmail Efendi nafaka bırakmadığına ve irsâl itmediğine şer'an yemin? lâzım gelmekle usulen? mezbûre deyu? sâkine olduğu Çınarlar Mahallesi vâki' Faikzâde? menziline varılıb zirde? muharrer kesân? ârifan huzurunda lede't-teklif tahlif olduğu Fi 26 Muharrem sene 325

Zâten ârifan olduğumuz mezbûre Emine Hanım hâzır olduğumuz halde tahlif? olduğunu tasdîk ideriz Fi 26 “

Elmalioğlu Ali Efendi Ali (mühür)

Gözsüzoğlu? Ömer bin Yusuf (mühür)

Müdde'iyeye mezbûrenin nafaka ve kisve ve sekene? ve levâzım-ı zarûriyesine şehriyye iki yüz guruş kadar kifâye olduğunu ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 26”

Yezikzâde? Salih Ağa ibn Musa (mühür)

Mahalle-i mezkûre muhtarı İsmail Ağa ibn Hüseyin (mühür)

Çınarlar Mahallesi İmamı Hafız Mehmed Hasan Efendi ibn Haşım Efendi (mühür)

33. Varak

Sahife 62

Giresun kasabasının Kapu Mahallesi sâkine Elmalioğlu kerimesi sâhibe-i arzuhâl ma'rifet'ül-zat Emine Hanım ebint-i Temel zıkr-i âtî husûsa vekil meclis-i şer'iiyesi Hacı Hüseyin Mahallesi sâkinlerinden da'vâ vekillerinden Ahmed Efendi ibn Mustafa meclis-i şer'imizde Keşab nahiyesinin nefs-ı kasabasında müste'ciren sâkin nahiye-i mezkûr mal kâtibi derun? istir'âda mezkûr'ül-ism? kâtibzâde Mahmud Efendi ibn Ali Avni müvacehesinde müvekkilem mezbûre Emine Hanım mûmâ-ileyh Mahmud Efendinin zevce-i menkûha-i medhûl bahsi iken mûmâ-ileyh müvekkilem mezbûreyi tarih-i zabtdan otuz yedi gün mukaddem talâk-ı selâse ile tatlik idub mutallaka olmağla zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan işbu meclis-i şer'iiye ibrâz eylediğim bin üç yüz on dört senesinin Zi'l-hiccesi on sekizinci günü tarihlu bir kıt'a izn-nâme mûcibince yigirmi bir aded yüzlük mecidiye altunu guruşa temvîl olundukda iki bin iki yüz altmış sekiz guruş mehr-i mü'eccel her biri beş yüz kırk guruşdan iki aded bütün? beş liralık bin seksen guruş ve iki yüz on altı guruş kıymetli bir çift elmas küpe ve yedi yüz elli altı guruş kıymetli bir aded altun saat ma'a kordon ve yüz sekiz guruş kıymetli bir aded elmas yüzük ve iki yüz guruş kıymetli bir aded gümüş kemer ve her biri yigirmi beşer guruşdan seksen aded gâzi

altunu iki bin guruş ve her biri beşer guruşdan kırk aded gâzi rub'ıyyesi iki yüz guruş ve her biri altmış beşer guruşdan üç aded mahmudiye altunu yüz doksan beş guruş mehr-i mu'acceline cihetin mezkûriyetinden cem'ân yedi bin yigirmi üç guruş hakkı ile üç yüz guruş kıymetli otuz kıyye yün ile memlû iki aded döşek ve yetmiş guruş kıymetli yedi kıyye yün ile memlû iki aded yorgan ve otuz guruş kıymetli üç kıyye yün ile memlû iki aded yasdık ve elli guruş kıymetli iki aded mak'ad yasdığı ve altmış guruş kıymetli bir aded nuhâs mankal ve elli guruş kıymetli bir aded nuhâs sini ve elli guruş kıymetli bir aded büyük siyah nuhâs güğüm ve on beş guruş kıymetli bir aded nuhâs tebsi ve on guruş kıymetli bir aded nuhâs tabak ve on beş guruş kıymetli bir aded nuhâs dönderme tavası ve altmış guruş kıymetli üç aded nuhâs tencere ve yigirmi guruş kıymetli iki aded nuhâs tas ve elli guruş kıymetli beş aded nuhâs sahan ma'a ser-puş ve on guruş kıymetli bir aded mihlama sahanı ve otuz guruş kıymetli bir aded nuhâs leğen ve elli guruş kıymetli bir aded sandık ve yüz altmış guruş kıymetli iki aded kilim ve elli guruş kıymetli bir aded kadife hırka ve yigirmi beş guruş kıymetli bir aded fanila hırka ve altmış guruş kıymetli iki aded fanila entâri ve altmış guruş kıymetinde iki aded kadifa yasdık yüzü ve on guruş kıymetli bir aded çifte fes ve on guruş kıymetli bir aded ... on guruştan cem'ân bin iki yüz kırk beş guruşluk eşya-i beyniyesine vaz-ı'ul yed itmekle mevcûd ise aynen

Sahife 63

Müstehlek ise bedelen ki? min ... sekiz bin iki yüz altmış sekiz guruş müvekkilem mezbûre Emine Hanım teslîmini bi'l-vekâle taleb eylediğim gibi nafaka-i iddet ma'nası ile mûmâ-ileyh Mahmud Efendi ferrâşından? hâsıl ve müvekkilem mezbûreden mütevellid sagîr ve sagîre Mehmed ve Nesime ve Şaziye nâm sagîrun mezbûrundan Mehmed ve Nesime mûmâ-ileyh Mamud Efendi ve Şaziye müvekkilem vekil nezdinde bulunmağla anların hakk-ı hadanesi şer'an müvekkileme â'id olduğundan sagîran mezbûranın müvekkileme teslîmiyle babaları müvekkilemin zevç-i mutallaka Mahmud Efendi üzerine nafaka ve kisve ve ... behâsı farz ve takrîr buyurulmasını bi'l-vekâle taleb iderim deyu da'vâ itdikde ol dahî cevâbında mehr-i mü'ecceli olan yigirmi bir liradan on lirasını ikrâr ve ... yerini inkâr ve iki aded bütün? beş liralık dahi? ibtidâ akdları? esnasında ... cereyan iden mehir de dahil olub ol-vakit zevcesine teslîm itdiğini ve elmas küpe ibtida'-yı? akd de zikr olunmadığından borcu olmadığını ve sekiz? altun sa'atde zikr olunarak kendusunun mehriyete? iddihâl? idilmediğini ... elmas yüzükde zikr olunmadığını ve gümüş

kemerde kendusunda olduğunu ve seksen gâzi altunundan yetmiş aded esnây-ı? akd de dahik olub zaman akdden bir sene mürûrunda? zevcesine teslîm eylediğini ve izn-nâmede muharrer kırk aded beşlik altun hatırında yok isede bunlara karşı dört lira ... zevcesine teslîm itdiğini ve izn-nâmede muharrer üç aded mahmudiyeden yalnız biri olub anıda akdden bir iki sene sonra zevcesine teslîm eylediğini yün döşekden iki aded döşek nezdinde ise de birisinin pamuk olduğunu ve iki aded yün yorganlar ise pamuk olub yanında olduğunu ve iki aded yün yasdık ise birisi yün birisi pamuk olub anlarda kendu nezdinde olduğunu ve iki aded mak'ad yasdık ise nezdinde olduğunu ve ... nezdinde olduğunu ve ... olduğunu ve güğüm ve tebsi ve tabak ve tava ve üç tencere nezdinde olduğunu ve tas ile sahanlar kendi yerinde ise de adedini bilemediğini ve ... zevcesi gâ'ib itdiğini ve sandık ve iki aded kilim ve kadife hırka nezdinde olduğunu vefatıyla hırka'ınları? yerinde olmadığını fanila entârî ve kadife yasdık yüzleri ve çifte fes ve semen nezdinde olduğunu ikrâr eylediği Fi 26 Muharrem sene 325

Müdde'i aleyh Mahmud Efendi (mühür)

Müdde'iyeye vekil Ahmed Efendi (mühür)

34. Varak

Sahife 64

Mezbûre Emine Hanımın bu kere tescil eylediği vekil Şükrü Efendi tekrar cevâbında bu husûsda vekil Sabık Ahmed Efendinin ifâde-i mazbûtasında mestur olan yigirmi bir aded yüzlük meci diye altunu mehr-i mü'eccel ve yedi yüz elli guruş altun kordon saat ve iki yüz pn altı guruş kıymetli elmas küpe ve yüz sekiz guruş kıymetli elmas yüzük ve iki yüz elli guruş kıymetli on aded gâzi altunu ve iki yüz guruş kıymetli kırk aded dişlik? altunu ve iki yüz guruş kıymetli gümüş kemer ve yüz guruşdan iki yüz guruş kıymetli iki aded mahmûduye altunu ki cem'ân dört bin yüz doksan iki guruşluk altun ve küpe ve kemer ve yüzük el-yevm müdde'i aleyh Mahmud Efendi zimmetinde olub bundan mukaddem iddiâ olunan eşyalardan bekâye ve teslîm eylemediği eşya ve mehr-i mü'eccel olmağla eşya-i mezkûrlar mevcûd ise aynen ve müstehlek ise bedelan meblâğ-ı mecmu mezkûru müvekkilem mezbûreye edâ ve teslîme müdde'i ileyh Mahmud Efendiye tenbiye olunmasını bi'l-vekâle taleb iderim deyu da'vâ eylediği Fi 14 Rabi'ül-evvel sene 325

Müdde'i vekil Şükrü Efendi (mühür)

Müdde‘i aleyh Mahmud Efendi cevâbında

mehr-i mü‘eccel yigirmi bir lira değildir on lira olduğunu ve zimmetinde deyn olduğunu ikrâr ve altun kordon olmadığını ve iki temcid? olunan mahmûduye bir aded idi teslîm eylediğini ve gümüş kemer dahi teslîm eylediğini küpe elmas olmayub altun küpe teslîm eylediğini ve elmas yüzük olmadığını beyan ile bir mahmudiye ve bir gümüş kemer? teslîm eylediğini ve mehr-i mü‘eccelden on lirasını ikrâr mâadâ elmas küpe ve yüzük ve altun kordonunu ve kırk guruşluk ve on gâzi altunu ve iki aded mahmudiye’yi inkâr eylediği ve izn-nâme varakasını celb ile nazari? tedkikden geçirülür ise tahrif olunduğu tezâhür ideceğinden bu suretle hakikat meydana çıkacağını ifâde eylediği Fi 14 Rebî‘ü’l-evvel sene 325

Müdde‘i aleyh Mahmud Efendi ibn Alioğlu (mühür)

Celb olunan izn-nâme evrâkını isti’mâl idub ismiye? talebi? ve gümüş kemer ve altun küpe ve bir aded mahmudiye altununun müvekkilesi mezbûreye teslîm olunub olunmadığını vekil mûmâ-ileyh Şükrü Efendiden su’al olundukda mezkûr iznnâmenin isti’mâl ve adem-i isti’mâli cânib-i şer‘i şerifde mu‘teber olmayub ancak bu gibi iznnâmelerin hükm-i nâşiri naib tarafından akd olunacak mezbûrenin manî-i şer‘iyyesi ve ilişki? olup olmadığına mütedair olup akdin in’ikâdında ... lerinde ma‘kûd olan mehr-i mü‘eccel ve mu‘accel husûsları şühudla mertebe-i sübûta îsâl edilmesini şer’an tecviz olunmuş olmağın isti’mâl idemeyeceğın ve müdde‘i aleyhin müvekkilesine teslîm itdim didiği mezkûr kemeri müvekkilesi mezbûre teslîm eylediğini ve diğerlerini teslîm itmediğini ifâde ve beyan eylediği Fi 16 Rebî‘ü’l-evvel sene 325

Vekil Şükrü Efendi (mühür)

Müdde‘iyye vekil Şükrü Efendiden ber minvâl-i muharrer müdde‘asına mutâbık yine taleb olundukda Kapu Mahallesinden Çavuşzâde İbrahim Efendi ve Hacı Mikdad Mahallesinden Hacı Ahmedzâde Emin Efendi ve Hisargeriş karyesinden Namal? Temürcüoğlu? Şükrü ve Keşab virgü 88’inci sahifeye nakl

Sahife 65

Giresun kazâsına mülhak Akköy nahiyesinin Taliblü karyesi sâkinelerinden Hacı Ahmedoğlu kerimesi sâhib-i arzuhâl zâtî zirde muharreru’l-esâmi? kesân ta‘rîfleriyle ma‘rife Nuriye Hatun ebint-i Hacı Mustafa kazâ-i mezkûr mahkeme-i şer‘iyyesinde ma‘kûd meclis-i şer‘imizde kerye-i mezkûre sâkinelerinden iken bundan akdem vefat

iden Masarlıoğlu? kerimesi Nisa bint-i İbrahim bin Hüseyin'in verâseti sadr-ı kebîr oğlu Yusuf ve sadriye kebîre kızları Emine ve Nuriye ve Hava ve Miyese? ve Halime ve Gülfem ve vâlidesi Fatma'ya münhasire ve ba'dehu kable'l-kısme Fatma dahi vefat idüb verâseti sadriye kebîre kızı Zeyneb bint-i İbrahim ile oğlu mütevaiffâ Hüseyin'in sulbi kebîr oğulları Zafer ve Sadik ile diğer oğlu müteveffâ Ahmed'in sulbi kebîr oğulları Ali ve Veysel ve Mustafa'ya münhasire olduğu bi'l-ihbâr? inde's-şer'ü'l-enver zâhir ve nümâyan olduktan sonra müteveffiye-i mezbûrenin terekeseine vaz-ı yedi sâbit ve mütehakkık olan verese-i mezbûrat Emine ve Havva ve Miyese? ve Halime ve Gülfem âle'l-ûsûl? mahkeme-i şer'iiyeye mahsûs üçer def'a ayru ayru günlerde her birine davetiye varakaları tebliğ olunmuş ise de mahkemeye gelmediklerinden vekil dahi göndermediklerinden yine gelmez ve vekil dahi göndermezler ise muhâkemenin gıyâben rü'yet olunmayacağını kendularına ayruca muhtura ile takrîr? olunmuş iken yine gelmeyub vekil dahi göndermedikleri cihetle hukuklarını muhâfaza için Hacı Mikdad Mahallesi sâkinlerinden Mahmud Efendi vekil musahhar nasb ve ta'yîn olundukda ol dahî bi'l-rızâ kabûl itmekle vekil mûmâ-ileyh Mahmud Efendi muvâcehesinde müteveffiye-i mezbûre Nisa Hatun ebint-i İbrahim bin Hüseyin hayat ve sıhhatinde bin üç yüz on dokuz senesi testrin-i evvelinin yigirmi yedinci günü karye-i mezkûrda sâkine olduğu hanesinde mahzar-ı şühûdda mezkûr Taliblü? karyesi hudûdu dâhilinde vâki' tarafları bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı kaş ve bir tarafı Hacı Ahmedoğlu Yusuf ve bir tarafı Kara İbrahim oğlu İbrahim ile mahdûd Hacı Köyü nâmıyla ma'rûf yeru? yine karye-i mezkûr hudûdu dâhilinde tarafları bir tarafı Kırac bağcesi ve bir tarafı Hacı Ahmedoğlu vereseleri bağce ve tarlaları ve bir tarafı Zehr Alioğlu? Mustafa tarlası ve bir tarafı dere ile mahdûd ev yanı nâmıyla ma'rûf iki kıt'a fındık bağcelerinde olan nisf-ı hisse-i şâyi'aların altı bin altı yüz gurus bedel ile bana bey ve ferâğ idub meblâğ-ı mezkûru tamamen ve kâmilan ahz ve kabz itdikden sonra tapu senedini ileruda vireceğini şâyed tapuya takrîrden? imtinâ' ider ise meblâğ-ı mezkûru geruya i'âde ideceğini ta'ahhüd eylediğini mübeyyen? iş bu meclis-i şer'ide ibrâz eylediğim tarih-i mezkûr ile müverrah ve imzâsıyla mumzâ? bir kıt'a bağce hâvî yedime î'tâ itmekle ol-vecihle nisf bağce-i mezkûrlar mülk müşterâm olmuş ise de tapu komisyonunda takrîr virmediği gibi meblâğ-ı mezkûr altı bin altı yüz gurus dahi kable'l-edâ ve'l-îfâ vâlidem mezbûre Nisa Hatun vefat itmekle

35. Varak

34. Varağın aynısı

36. Varak

Sahife 66

Bey‘ ve mezkûr mu‘teber ise nısf bağçe-i mezkûrlara müdahaleden men‘ne mü‘esser değil ise meblâğ-ı bedel mezkûru vaz-ı yed bulundukları tereke-i vâkiyesinden olmak üzere bana edâ ve teslîme mezbûrat Emine ve Hava ve Miyese ve Halime ve Gülfem‘e izâfetle vekil mûmâ-ileyh Mahmud Efendi kabl-i şer‘iden tenbiye olunmak matlubumdur deyu da‘vâ itdikde ol dahî cevâbında müvekkilli mezbûratın vâlideleri mezbûrenin terekesine vaz-ı yedini ikrâr ve î‘tiraf idub ancak müdde‘iyye mezbûrenin ber minvâl-i muharrer mâadâ müdde‘asını külliye inkâr eylediği Fi 29 Muharrem sene 325

Vekil-i müseccel Mahmud Efendi (mühür)

Müdde‘i Hacı Ahmedoğlu kerimesi Nuriye bint-i Mustafa (mühür)

Mevzu mühür-i zâten ârifan olduğumuz Nuriye Hatunun olduğunu tasdik ideriz Fi 29

Zabtiye Cavuşlarından Salih Cavuş (mühür)

Zabtiye Ahmed Cavuş (mühür)

Me‘mûri huzurunda takrîri icrâ olunmaksızın hâricde vukû‘ bulan bey‘ şerrende mu‘teber olamayacağı ol-babdaki emirnâme icâbâtından olmağla senedde? muharrer matlûbâtında isbâtına yine taleb olunduk da Taliblü karyesi sâkinlerinden Çolakoğlu Vahid? ve yine karyeden Yamakoğlu Şükrü yine karyeden Konyalı Ali Efendi yine karyeden Abdi İmamoğlu Aziz Efendi ve Çolakoğlu Selim şâhidleri olduğunu ve anlardan başka asla şâhidi olmadını ifâde itmekle ikâmesine suâl olduğu Fi 2 Safer sene 325

Naib (mühür)

Müdde‘iyye Nuriye Hatun (mühür)

Şâhidun mezbûrundan Selim bin Halim meclis-i şer‘iye gelerek üç yüz on dokuz sene-i rûmîyesinde müdde‘iyye mezbûre Nuriye’nin vâlidesi Nisa Hatun hâl-i hayata? ve himmetinde kendü hanesinde bâlâda muharrerü’l-hudûd bağcelerde olan hisse-i ... altı bin altı yüz gurus bedel makbûz mukâbilinde kerimesi müdde‘iyye-i

mezbûre Nuriye'ye bey' ve teslîm ve semeninide? aldığını ikrâr ve î'tirâf itdiğini
bilur şahâdet iderim deyu edâ-yı şahâdet eylediği Fi 11 Safer sene 325

Çolakoğlu Selim bin Halim (mühür)

Sahife 67

Taliblü karyesinden Emir Ahmedoğlu Ali bin Emrullah meclis-i şer'îye gelerek şahid
mezbûrun ber minvâl-i muharrer eylediği şahâdet mutâbık edâ-yı şahâdet eylediği Fi
16 Safer sene 325

Taliblü karyesinden Emir Ahmedoğlu Ali bin Emrullah (mühür)

şâhidan mezbûran sırren ve âlenen tezkiyeye havâle olunduğu Fi 18 Safer sene 325

Naib (mühür)

Şâhidan mezbûran Selim ve Ali adl ve makbûlü'ş-şahâde olduklarını âlenen ihbâr ve
tasdîk ideriz Fi 22 Safer sene 325

Taliblü karyesi ahâli-i mu'temedanından Abanozoğlu Mehmed Ağa ibn Hasan
(mühür)

Mu'temedanından Konyalıoğlu Osman Ağa ibn Ali (mühür)

Şâhidan mezbûran sırren ve âlenen lede't-tezkiye? adl ve makbûlü'ş-şahâde iddukları
iş'âr ve ihbâr olunmağın ba'de'l-hallaf? ve'l-hükm mucebince bedel-i makbûz olan
meblâğ-ı mezkûr altı bin altı yüz gurus müteveffîye-i mezbûre Nisa'nın tereke-i
vâki'yesinden olmak üzere müdde'îyye-i mezbûre Nuriye Hatun edâ ve teslîme
verese-i mezbûrat Emine ve Hava ve Miyese ve Halime ve Gülfem izâfetle vekil
mûmâ-ileyh Mahmud Efendi'ye tenbiye iderim Fi 22 Safer sene 325

Naib (mühür)

37. Varak

Sahife 68

Giresun kazâsına mülhak Kırık nahiyesinin Kızıltaş karyesinden olub yetmiş altıncı
alayın dördüncü taburunun ikinci bölümünde beşinci ... efradından iken vefat iden
Çavuşoğlu Hakyedi? Abdullah bin Ahmed'in bervech-i âtî vârisi olduğunu iddi'a
iden babası Ahmed bin Osman meclis-i şer'ide Hacı Siyam Mahallesi sâkinlerinden
İsmail Efendi ibn Süleyman mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idub oğlum
mûrisim müteveffâ-yı mezbûrun hayatında mezbûr İsmail Efendi zimmetinde cihet-i

karzdan kırk gurus alacak hakkı olup meblâğ-ı mezkûru kable'l-ahz ve istifâ vefat itmekle meblâğ-ı mezkûr benimle gâ'ib-i âni'l-meclis zevce-i menkûha-i metrukesi Hafize bint-i Ömer ve sulbi sagîr oğulları Salih ve Veysel ve sulbiye sagîre kızı Fatma ve vâlidesi Selime bint-i Hasan'a münhasire olup anlardan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmamağla meblâğ-ı mezkûrdan hissemi bana edâ ve teslîme mezbûr İsmail Efendi'ye tenbiye olunmak matlubumdur didikde oldahi cevâbında müteveffâ-yı mezbûr Abdullah kırk gurus cihet-i karzdan zimmetine deyn olduğu ikrâr idub ancak müdde'î mezbûrun ber minvâl-i muharrer verâset müdde'asını inkâr eylediği Fi 4 Safer sene 325

İsmail Efendi ibn Süleyman (mühür)

Müdde'î Çavuşoğlu Ahmed bin Osman (mühür)

Kırık nahiyesinin Kızıлтаş karyesinden olup yetmiş altıncı alayın dördüncü taburunun ikinci bölümünde sâkin iken vefat iden Çavuşoğlu Abdullah bin Osman'ın verâseti sulbi sagîr oğulları Salih ve Veysel ve sagîre kızı Fatma ve vâlidesi Selime ve babası Ahmed'e münhasire olup bunlardan gayri vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığını bilir şahâdet dahi ideriz Fi 4 “

Karyeden Yakuboğlu Mustafa bin Osman (mühür)

Darı karyesinden Yakuboğlu molla Osman bin Mehmed (mühür)

Sahife 69

Giresun kazâsına mülhak Akköy nahiyesinin Kuşluhan karyesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden Çakıroğlu Ahmed bin İbrahim'in sulbi sagîr oğlu Halil'in? tesviye-i umûrına bir vasi nasb ehem ve elzem olmağın sagîr mezbûrun li-ebeveyn erkarındaşı Mustafa bin müteveffâ-yı mezbûr İbrahim emânet ile ma'rûf ve istikâmet üzere mevsuf her vecihle ve hayat uhdesinden gelmekle kaddir idduğunu tasdîk ve ihbâr ideriz Fi 5 Safer sene 325

Hacı Korkudoğlu? molla Ahmed (mühür)

A'zâ Resuloğlu? Halil (mühür)

Muhtar (mühür)

İmam

Ben dahi vesâyet mezkûreyi ber minvâl-i muharrer kabûl eylediği Fi 5”

Kuşluhan karyesinden Mahiroğlu? Mustafa bin İbrahim (mühür)

38. Varak

Sahife 70

Trabzon vilâyetine merbût nefsi-i Giresun kasabasının Çınarlar Rum Mahallesi mütemekkinlerinden teba‘a-i devlet-i âliyyenin Rum milletinden olup bundan yigirmi sene mukaddem li-ecli‘t-tüccare? Rusya memâlikinden Sivas Tabulu? kasabasında mukim iken vefat iden Çilesiroğlu? Yorgi veled-i Totoris veled-i Atam‘ın? ber vech-i âtî vârisi olduğunu iddi‘a iden oğlu Yordam mezkûr Giresun kazâsı mahkeme-i şer‘iyyesinde ma‘kûd meclis-i şer‘i hatîrda mezkûr Çınarlar Mahallesi mütemekkenlerinden teba‘a-i devlet-i müşarunileyhanın millet-i merkûmesinden Şitanoğlu Yavli veled-i Tonhokres? mahzarında ve kazâ-i mezkûr bidâyet mahkemesi a‘zâlarından Kaşif ve Banayot Efendiler hâzır oldukları halde üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idub pederim müteveffâ-yı merkûm hayatında merkûm Yavli zimmetinde cihet-i karzdan kırk gurus alacak hakkı olup mezkûru kable‘l-ahz ve‘l-istifâ vefat itmekle meblâğ-ı mezkûr benimle gâ‘ib âni‘l-meclis zevce-i metrukesi vâlidem Âni? bint-i Andora‘nın ve vâlidesi Belase? bint-i Totori‘ye? münhasıre olup bizden başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmamağla meblâğ-ı mezkûrdan hissemi bana edâ ve teslîme merkûm Yavli‘ye? tenbiye olunmak bi‘l-verâse matlubumdur da‘vâ itdikde ol dahî cevâbında müteveffâ-yı merkûm Yorgi‘ye zimmetinde cihet-i karzdan deyn olduğunu ikrâr ve i‘tiraf idub ancak müdde‘i merkûmun bervech-i muharrer verâset müdde‘asını inkâr eylediği Fi 9 Safer sene 325

Müdde‘i aleyh Çınarlar Mahallesinden Şitanoğlu Yavli veled-i Totoris? (imza)

Müdde‘i Çınarlar Mahallesi mütemekkinlerinden teba‘a-i devlet-i âliyyenin rum milletinden Çilesiroğlu Yordam veled-i Yorgi (imza)

Müdde‘i merkûm Yordam‘dan ber minvâl-i muharrer verâset müdde‘asına mutabık yine talep olundukda Büyükbağçe karyesinden Eryemzoğlu? Banayot Efendi veled-i Hirelmiyo? veled-i ve Eryemzoğlu Andon veled-i Bandili şâhidleri olduğunu ve anlardan başka asl şâhidi olmadığını ifade itmekle ikâmesine suâl olduğu Fi 9 Safer sene 325

Müdde‘i Yordam? (imza)

Naib

Şâhidan merkûmandan Banayot Efendi meclis-i şer‘iye gelerek Çınarlar Mahallesinden olub Rusya memalikinden Sivas Tabulu kasabasında mukim iken fevt olan teba‘a-i devlet-i âliyyenin rum milletinden Çilesiroğlu Yorgi veled-i Totoris’in? verâseti sulbi kebîr oğlu Yordam ve zevcesi Ani? bint-i Andoran’ın? ve vâlidesi Belase? bint-i Totoris? olub

Sahife 71

Anlardan başka vârisi olmadığını ifade ile edâ-yı şahâdet-i şer‘iyye eylediği Fi 9 Safer sene 325

Büyükbağce Mahallesinden Eryemezoglu Banayot Efendi veled-i Hirelmiyo? (imza)

Merkûm Andon dahi meclis-i şer‘iye gelerek şâhid merkûm Banayot Efendi’nin ber minvâl-i muharrer şahâdeti gibi müdde‘inin iddi‘asına mutâbık edâ-yı şahâdet-i şer‘iyye eylediği Fi 9 Safer sene 325

Büyükbağce Mahallesinden Eryemezoglu Andon veled-i Bandili (imza)

Sırren tezkiyeye havâle şer Fi 9 Safer sene 325

Âlenen tezkiyeye havala Fi 10 “

Şâhidan merkûman makbûlü’ş-şahâde olduklarını âlenen tasdîk ve ihbâr ideriz Fi 10 Safer “

Büyükbağce a’zasından Temurcuoglu? Kostantin veled-i Nikola (imza)

Büyükbağce muhtarı Metro veled-i Hirelmiyo? (mühür)

39. Varak

Sahife 72

Akyoma karyesinin Hamidiye karyesinden vefat iden ..tan oğlu bin Emin’in sulbiye sagîre kızı Fatma’nın tesviye-i umurlarına bir vasi nasbı ehem ve elzem olmağın sagîre-i mezbûrenin ammisi Ali bin Bilal istikâmet üzere mevsuf ve emânet ile ma’rûf vecihle vesâyet uhdesinden gelmekle kâdir idduğunu? tasdîk ve ihbâr ideriz Fi 9 Safer sene 325

A’zâ Karacaoğlu Durmuş bin Abdi (mühür)

Hamidiye karyesi İmamı İsmail Efendi bin Hasan (mühür)

Ben dahi vesâyet-i mezkûreyi kabûl eylediği 9 Safer”

Vasî.... oğlu Ali bin Bilal (mühür)

Çınarlar Mahallesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden tüfenkci yüzbaşısı Hüseyin Ağa ibn Ömer’in sulbi sagîr oğulları Murad ve Şükrü’nün tesviye-i umurlarına bir vasi nasb ehem ve elzem olmağın sagîran mezbûranın vâlideleri zâtî ârifan olduğumuz Emine bint-i Hüseyin emânet ile ma’rûfa ve istikâmet üzere mevsufa ve her vecihle vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdire idiğünü tasdîk ve ihbâr ıderiz Fi 12 Safer sene 325

Mü’ezzin hafız Abdulkadir Efendi (mühür)

Çınarlar Mahallesi İmamı Hafız Hasan Efendi (mühür)

Ben dahi vesâyet mezkûreyi kabûl itdim Fi 12 “

Vasi Emine Hanım ibn Hüseyin (mühür)

Ahâli-i mu’temadanından Abdullah Usta (mühür)

Sahife 73

Büyükbağce Mahallesinde mütemekkin iken bundan akdem fevt olan teba’a-i devlet-i âliyyenin Rum milletinden Yoroğlu Yavli veled-i Herelmiyo’nun sulbi sagîr oğlu Banayot ve sulbiye sagîre kızları Bıraşkoy? ve Bartana’nın? tesviye-i umurlarına ba hüccet-i şer’iyye vasi mensûbeleri mezkûr Büyükbağce Mahallesi mütemekkinelerinden sagîrun mezbûrunun ceddeleri şahsî zirde muharrerü’l-esâmî kesan ta’rîfleriyle ma’rûfe Bartana? bint-i Yavli meclis-i şer’ide ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idub vasiyeleri olduğum sagîrun mezbûrunun nafaka ve kisve

Giresun kasabasının Gogora Mahallesinde mütemekkin iken bundan akdem fevt olan teba’a-i devlet-i âliyyenin Rum milletinden Delikavuroğlu? Yorika veled-i İlya’nın? sulbiye sagîre kızı Resebi? tesviye-i umuruna ba hüccet-i şer’iyye vasi mensûbesi olan vâlidesi Sofya’nın vukû’ vefatına mebni? sagîre mezbûrenin tesviye-i umuruna bir vasi nasbı? ehem ve elzem olmağın sagîre-i mezbûrenin min cihetü’l-amm? ceddi Kostantin veled-i Nikola Hıristiyan beynlerinde emânet ile ma’rûf ve istikâmet üzere mevsuf ve her vecihle vesâyet uhdesinden gelmeğe iktidârı olduğunu tasdîk ve ihbâr ıderiz Fi 19 Safer sene 325

Mahalleden Kosta Reisoğlu? Kosta veled-i İlya? (imza)

Gogora Mahallesinden Deliyoroğlu Nikola veled-i Toturi? (imza)

Ben dahi vesâyet mezkûre kabûl eyledim Fi 19 “

Vasi Kostantin veled-i Nikola (imza)

Giresun kasabasının Hacı Hüseyin Mahallesinden müfrez Gemiler Cekeği Mahallesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden Gügümcüoğlu Mustafa bin Hasan’ın sulbi sagîr oğlu Haşmed’in tesviye-i umuruna bir vasi nasb ehem ve elzem olmağın sagîr mezbûrun li-ebeveyn ammisî Osman bin mezbûr Hasan emânet ile ma’rûf ve istikâmet üzere mevsuf her vecihle vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir olduğunu tasdîk ve ihbâr dahi ideriz Fi 19 Safer sene 325

Gemiler Cekeği Muhtarı Sefer Ağa ibn Mustafa (mühür)

Gemiler Cekeği İmamı Hafız Ömer Efendi ibn Mehmed (mühür)

Ben dahi vesâyet mezkûreyi kabûl eyledim Fi 19 “

Vasi Osman bin Hasan (mühür)

40. Varak

Sahife 74

Keşab nahiyesinin Sürmenli karyesinden Köseoğlu müteveffâ Hasan bin Ali’nin sulbi sagîr oğulları Mustafa ve Dursun ve Şaban ve sulbiye sagîre kızları Zeyneb’in tesviye-i umurlarına kabl-i şer’iden bir vasi nasb ehem ve elzem olmağın sagîrun mezbûrunun vâlideleri zâten ârifan olduğumuz Hanım bint-i Dursun emânet ile ma’rûfe ve istikâmet üzere mevsufa ve her vecihle vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdire idduğunu tasdîk ve ihbâr ideriz Fi 10 Safer sene 325

Karyeden Kazaferoğlu? Nuri bin İbrahim (mühür)

Sürmenli karyesinden Kazaferoğlu? Temel bin Osman (mühür)

Ben dahi vesâyet mezkûreyi kabûl eyledim Fi 2 “

Vasi Hanım bint-i Dursun

Giresun kazâsına mülhak Keşab nahiyesinin Yolağzı İskeleyi mütemekkinlerinden teba’a-i devlet-i âliyyenin Rum milletinden Söylemezoğlu? Keraki? veled-i Hirelmiyo? kazâ-i mezkûr mahkeme-i şer’iyyesinde ma’kûd meclis-i şer’i hatîrda mezkûr Keşab nahiyesinin Sürmenli karyesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden

Köseoğlu Hasan bin Ali bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûha-i metrukesi Hanım bint-i Dursun ile sulbi kebîr oğlu Ali ve sulbi sagîr oğulları Mustafa ve Şaban ve Dursun ve sulbiye sagîre kızları Zeyneb ve vâlidesi Zeyneb bint-i Ali'ye münhasire olduğu bi'l-ihbâr inde'ş-şer'îü'l- enver zâhir ve nümâyan olduktan sonra müteveffâ-yı mezbûrun terekesine vaz-ı yedi sâbit ve mütehakkık olan zevce-i mezbûre ve sagîrun mezbûrunun tezviye-i umurlarına ba hüccet-i şer'îyye vasi mensûbe vâlideleri Hanım müvacehesinde müteveffâ-yı mezbûr Hasan bin Ali hayat ve sıhhatinde üç yüz on sekiz sene-i rumiyesi nisanın yedinci günü kendi mağazamda mahzar-ı şühûdda malımdan ve yedimden iktirâz ve kabz ve umuruna? sarfla istihlak eylediğini yigirmi yedi aded yüzlük mecdiye altunu zimmetinde bana deyn olub hatta meblâğ-ı mezkûr mukâbilinde mezkûr Sürmenli karyesinde vâkı tapusuna ma'lûmü'l-hudûd Bekiroğlu ... nâmîyla ma'rûf bir kıt'a tarlasını meclis-i ma'kûd komisyonunda me'mûru huzurunda bey' bi'l-vefâ tarîkiyle? bey' ve terhîn idub yedime tarih-i mezkûr ile müverrah işbu meclis-i şer'ide ibrâz ve ibrâ? eylediğim bir kıt'a rehin senedini? i'tâ itmekle ol vecihle meblâğ-ı mezkûr müteveffâ-yı mezbûrun zimmetinde alacak hakkım ile müteveffâ-yı mezbûr Hasan yine hayat ve sıhhatinde üç yüz yigirmi bir sene-i rûmiyesi nisanın beşinci günü yine mağazamda mahzar-ı şühûdda malımdan ve yedimden güzlek? iktirâz ve kabz ve umuruna sarfla? istihlâk eylediği sekiz aded yüzlük mecdiye altunu ile on üç guruş deyn olub işbu meclis-i şer'ide ibrâz eylediğim

Sahife 75

Tarih-i mezkûr ile müverrah vede mührile memhûr bir kıt'a deyn senedini yedime i'tâ idub cem'ân otuz beş aded yüzlük mecdiye altunu ile on üç guruş zimmetinde alacak hakkım olub meblâğ-ı mezkûra ... altı aded lira-i Osmani ile doksan üç guruş teslîhatı? olub ben dahi teslîm ve kabz eylediğimden sonra ... mütebâkî ber mûceb rehin? yine yigirmi yedi aded yüzlük mecdiye altunu ile ber mûceb-i sened bir aded yüzlük mecdiye altunu yigirmi guruş? alacak hakkım olub meblâğ-ı mezkûru bana kable'l-edâ ve'l-îfâ mezbûr Hasan vefat itmekle meblâğ-ı mezkûru tereke-i vakiyyesinden? olmak üzere bana edâ ve teslîme vasi zevce-i mezbûr Hanım'a kabl-i şer'idin tenbiye olmak matlubumdur deyu ba'de'l-rızâ ve'l-suâl olduğu cevâbında müteveffâ-yı mezbûr Hasan'ın tereke-i vakiyyesine? bi'l-asâliye? ve bi'l-vesâye vaz-ı yedini ikrâr ve i'tiraf idub ancak müdde'i merkûm Kerakî'nin? ber minvâl-i muharrer alacak müdde'asını inkâr eylediği Fi 10 Safer sene 325

Müdde‘i aleyha Hanım bint-i Dursun

Yolağzı İskelesinden Söylemezoğlu Keraki? veled-i Hirelmiyo? (imza)

Zâten ârifan olduğumuz Hanım bint-i Dursun’un mührü olmayubda barmak basdığını tasdîk ideriz Fi 10 Safer sene 325

Tepeköy karyesinden Feyzioğlu? Abdullah bin Hasan (mühür)

Sürmenli karyesinden Ferikoğlu? Ahmed bin Mehmed (mühür)

Müdde‘i merkûm Keraki’den? ber minvâl-i muharrer alacak müdde‘asına yine taleb olundukda Tepeköy karyesinden Çetr Alioğlu? Hasan ve Sürmenli karyesinden Köseoğlu Nuri ve Kurtoğlu Osman Cavuş ve Giresun’un Hacı Hüseyin Mahallesinden Tağaoğlu? Şükrü şahidleri olduğunu ve anlardan başka asla şahidi olmadığını ifade itmekle ikâmesine havâle olunduğu Fi 20”

Söylemezoğlu Keraki veled-i Hirelmiyo? (imza)

Keşab nahiyesinde Sürmenli karyesinden iken bundan akdem vefat iden Köseoğlu Hasan bin Ali bin Abdullah hayat ve sıhhatinde bin üç yüz on sekiz sene-i rûmiyesi nisanının yedinci günü Yolağzı i‘tâsında? mütemekkin Söylemezoğlu? Keraki’nin mağazasında iktirâz ve kabz eylediği yigirmi yedi aded yüzlük mecdiye altunu zimmetinde deyn olub tarih-i mezkûra meblâğ-ı mezkûra mukâbil mezkûr Sürmenli karyesinde vâki‘ Bekiroğlu ... dimekle ma‘rûf ba tapu mutasarrıf olduğu bir kıt‘a tarlasını me‘mûri huzurunda bey‘ bi’l-vefâ? tarîkiyle bey‘ ve terh’in idub ol vecihle meblâğ-ı mezkûr yigirmi yedi aded yüzlük mecdiye altunu ile mezbûr Hasan güzlek hayat ve sıhhatinde bin üç yüz yigirmi bir sene-i rûmiyesi nisanın beşinci günü yine mağazasında merkûm Keraki’den? sekiz aded yüzlük mecdiye altunu ile on üç guruş iktirâz ve kabz idub cem‘ân otuz beş aded yüzlük mecdiye altunu ile on üç guruş dimâ? olub meblâğ-ı mecmû mezkûru tarih-i mezkûr ile müverrah bir kıt‘a sened ... işbu meclis-i şer‘ide mu‘ayene? eylediğimiz 84 üncü sahifeye nakl

41. Varak

Sahife 76

Giresun kazâsına mülhak Keşab nahiyesinin Kiroz? karyesinden iken bundan akdem vefat iden mütekâidden Abdioğlu Kahraman? bin Hüseyin bin Abdullah’ın bervech-i âtî vâris olduğunu iddi‘a iden sulbi kebîr oğlu Mustafa bin müteveffî Kahraman? kazâ-i mezkûr mahkeme-i şer‘iyyesinde ma‘kûd meclis-i şer‘imizde mezkûr Giresun

kazâsı mal müdiri Hasan Efendinin vekil mürsili mal refiki Mahmud Efendi ibn Mustafa mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idub pederim müteveffâ-yı mezbûrun vekil mûmâ-ileyh Mahmud Efendinin bi'l-emâne vaz-ı yed olduğu mal sandığında tekâüd maâşından müterakim istihkakı olan üç yüz sekiz buçuk guruş pederim mezbûr Kahraman kable'l-ahz ve'l-istifâ vefat itmekle meblâğ-ı mezkûr benimle sulbi sagîr oğlu Ahmed ve sulbiye kebîre kızı Emine ve sulbiye sagîre kızı Hava'ya münhasıre olub bizden başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığından meblâğ-ı mezkûrdan hissemi bana edâ ve teslîme mûmâ-ileyh Mahmud Efendiye kabl-i şer'iden tenbiye olunmak bi'l-verâse matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl? olduğu cevâbında müteveffâ-yı mezbûr Kahraman'ınber minvâl-i muharrer üç yüz sekiz buçuk guruş vaz-ı yed olduğu mâliye sandığında müterakim istihkakı olduğunu tav'an ikrâr ve i'tiraf idub ancak müdde'î mezbûrun bervech-i muharrer verâset müdde'asını inkâr eylediği Fi 3 Safer sene 325

Giresun mal müdiri vekil mürsili mal refiki Mahmud Efendi ibn Mustafa (mühür)

Kiroz? karyesinden Abdioğlu Mustafa bin Kahraman (mühür)

Müdde'î mezbûr Mustafa'dan ber minvâl-i muharrer verâset müdde'asına mutâbık yine talep olundukda Kiroz? karyesinden Gülcüoğlu? Aziz ve Gülcüoğlu? Osman ve Timurcu? karyesinden Calakoğlu? Emin ve Calakoğlu? Bilal Şahidleri olub anlardan başka şâhidi olmadığını ifâde itmekle ikâmesine suâle olunduğu Fi 3 “

Abdioğlu Mustafa (mühür)

Keşab nahiyesinin Kiroz? karyesinde sâkin iken bundan akdem vefât iden tekâüd Abdioğlu Kahraman bin Hüseyin bin Abdullah'ın verâseti sulbi kebîr oğlu Mustafa ve sulbi sagîr oğlu Ahmed ve sulbiye kebîre kızı Emine ve sulbiye sagîre kızı Hava'ya münhasıre olub bunlardan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâsı olmadığını bilur şâhidiz hasbeten li'l-lah şahâdet dahi ideriz deyu edâ-yı şahâdet-i şer'îyye eyledikleri Fi 28 Rebî'ü'l-evvel sene 325

Karye-i mezkûrdan Gülcüoğlu? Aziz bin Ömer (mühür)

Kiroz? karyesi sâkinlerinden Calakoğlu? Emin bin Ali (mühür)

Sırren ve âlenen tezkiyelerine havâle şer Fi 28 Rebî'ü'l-evvel sene 325

Şâhidan mezbûranın adl ve makbûlü'ş-şahâde olduklarını âlenen bi'l-muvâcehe ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 13 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Karyeden Calakoğlu? Halil bin Mustafa (mühür)

Kiroz? karyesinden Yurtoğlu Halil? bin Musa

Sahife 77

Giresun kazâsına mülhak Abdal ma'a Karapınar nahiyesinin Abdal ma'a Karapınar karyesinden olup seyyâr? topcu altıncı alâyn beşinci onbaşı iken vefât iden Bostanoğlu? Abdullah bin Ali bin İbrahim'in bervech-i â'tî vârisi olduğunu iddi'a iden vâlidesi Emine bint-i Hasan mezkûr Karapınar karyesinden Fevzi? Köseoğlu Mehmed Usta mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idub oğlum mûrisim müteveffâ-yı mezbûr Abdullah hayatında mezbûr Mehmed zimmetinde cihet-i karzdan kırk gurus alacak hakkı olup meblâğ-ı mezkûr kable'l-ahz ve'l-istifâ vefat itmekle meblâğ-ı mezkûr bana münhasıre olup benden başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmamağla meblâğ-ı mezkûru bana edâ ve teslîme mezbûr Mehmed'e kabl-i şer'iden tenbiye olunmak matlubumdur deyu da'vâ itdikde ol dahî cevâbında müteveffâ-yı mezbûr Abdullah cihet-i karzdan zimmetinde kırk gurus deyn olduğunu ikrâr idub ancak müdde'iyeye-i mezbûre Emine'nin ber minvâl-i muharrer verâset müdde'asını inkâr eylediği Fi 3 Safer sene 325

Müdde'i aleyh Mehmed bin Ali (mühür)

Müdde'iyeye Emine bint-i Hasan

Müdde'iyeye mezbûre Emine'den verâset müdde'asına mutâbık yine taleb olundukda Balçıklı karyesinden Selimoğlu Durmuş Efendi ibn Hüseyin ve Çapanoğlu Halil İbrahim bin Yusuf şâhidleri olduğunu ifâde itmekle ikâmesine suâl olunduğu Fi 3 “

Müdde'iyeye Emine

Giresun kazâsına mülhak Abdal ma'a Karapınar karyesinden olup seyyâr topcu altıncı alâyn beşinci onbaşı iken vefat iden Bostanoğlu? Abdullah bin Ali bin İbrahim'in verâseti işbu hâzıra-i bi'l-meclis? zâten ârifan olduğumuz vâlidesi Emine bint-i Hasan'a münhasıre olup mezbûreden başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığını bilir şâhidiz şahâdet dahi ideriz Fi 3 “

Karyeden Çapanoğlu Halil İbrahim bin Yusuf (mühür)

Balçıklı karyesinden Selimoğlu Durmuş Efendi bin Hüseyin (mühür)

42. Varak

Sahife 78

Giresun kazâsının nefsi-i kasabası muhâlatından Büyükbağçe Mahallesi mütemekkin iken bundan akdem fevt olan teba'a-i devlet-i âliyyenin Rum milletinden Ağac Bıçakoğlu? Bandili veled-i Yorika veled-i Atam'ın? verâseti zevce-i metrukesi Mazili veled-i Teberro? ve sulbi kebîr oğulları Yoriki ve Gorgor ve sulbiye kebîre kızı Anastasya'ya münhasire olub verese-i mezbûrun mesele-i mirâsları be-hükmü'l-ferâiz kırk sehmden olub sehm-i mezkûreden beş sehmî zevce-i mezbûre Mazille'ye? ve on dörder sehmden yigirmi sekiz sehmî ... merkûman Yorika ve Gorgor'a ve yedi sehmî bint-i mezbûre Anastasya'ya isabet-i tahakkukundan sonra verese-i mezbûratan Mazili? ve Anastasya'nın zikr-i âtî husûsa vekil-i müseccel şer'îyyeleri mezkûr Büyükbağçe Mahallesi mütemekkinlerinden teba'a-i devlet-i müşarünileyhanın millet-i merkûmesinden Gümüsoğlu Nikola veled-i Hâcî Yor kazâ-i mezkûr mahkeme-i şer'îyyesinde ma'kûd meclis-i şer'î hatîrda? zikr-i âtî arsaya vaz-ı yedi sâbit ve mütehakkık olan verese-i merkûman Yorika ve Gorgor'a âle'l-usûl? mahkeme-i şer'îyye ye mahsûs üç def'a ayru ayru günlerde dâvetiye varakası tebliğ olunub mahkemeye gelmediklerinden ve vekil dahi göndermedikleri eelden yine gelmez ve vekil dahi göndermez ise muhâkemenin gıyâben rü'yet olunacağını bir kıt'a muhtıra ile tefhîm olunmuş iken yine gelmeyub ve vekil dahi göndermediklerinden hukuklarını muhâfazaya Hacı Mikdad Mahallesi sâkinlerinden Mahmud Efendi ibn Hafız Ahmed Efendi vekil-i müsahhar nasb ve tâyin olundukda ol dahî vekâlet-i mezkûreyi bi'l-rızâ kabûl itdikden sonra vekil mûmâ-ileyh Mahmud Efendi müvaheccesinde müvekkilelerim mezbûratan Manzili? ve Anastasya'nın pederleri müteveffâ-yı merkûm Bandili'den müvekkilelerim ile merkûman Yoriki ve Gorgor'a intikâl iden mezkûr Büyükbağçe Mahallesi vâki' tarafları üç tarafı yol ve bir tarafı Kocabaşoğlu Lazari hane ma'a arsasıyla mahdûd bir kıt'a arsasında olan hisse-i mezkûresine vaz-ı yed idub tefrîk ve taksîmden imtinâ' ider olmalarıyla arsa-i mezkûrda olan müvekkilelerim mezbûratanın hisselerini mahallinin me'muru huzurunda tefrîk ve teslîm ile müvekkilelerime teslîme merkûman Yoriki ve Gorgor'a izâfetle vekil mûmâ-ileyh Mahmud Efendi'ye kabl-i şer'iden tenbiye olunmak matlubumdur deyu da'vâ itdikde ol dahî cevâbında vekil merkûm Nikola'nın ber minvâl-i muharrer müdde'asını külliyyen inkâr eylediği Fi 3 Rebî'ü'l-evvel? sene 325

Vekil-i müsahhar Mahmud Efendi (mühür)

Müdde‘iyye Mazili? ve Anastasya vekili Nikola veled-i Hâcî Yor (imza)

Vekil mezbûr Nikola’dan ber minvâl-i muharrer Zi’l-yed müdde‘asına mutâbık yine taleb olundukda Büyükbağce Mahallesinden Hâcî Nakaroğlu? Metro ve Bıçakcıoğlu Andon ve Bafralı Lazari ve Eryemezoglu Andon şâhidleri olduğunu ve anlardan başka şâhidi olmadığını beyan itmekle ikâmesine suâl olunduğu Fi 4 Rebî‘ü’l-evvel sene 325

Naib (mühür)

Vekil Nikola (imza)

Sahife 79

Büyükbağce Mahallesinde vâki‘ tarafları üç tarafı yol ve bir tarafı Kocabaşoğlu hane ve arsasıyla mahdûd bir kıt‘a arsaya Agaç Bıçak oğulları Yoriki ve Gorgor veled-ian müteveffi Bandili’nin el-yevm vaz-ı yed olduklarını bilir şâhidim hasbeten li’l-lah şahâdet dahi iderim deyu edâ-i şahâdet-i şer‘iyye eylediği Fi 7 Rebî‘ü’l-evvel sene 325

Büyükbağce Mahallesinden teba‘a-i devlet-i âliyyenin Rum milletinden Hâcî Nakaroğlu? Metro veled-i Hirelmiyo (imza)

Büyükbağce Mahallesinde vâki‘ tarafları üç taraftan yol ve bir taraftan Kocabaşoğlu hane ve arsasıyla mahdûd bir kıt‘a arsaya mahalle-i merkûm mütemekkinlerinden Agaç Bıçak oğulları Yorki ve Gorgor veled-ian müteveffi Bandili’nin vaz-ı yed olduklarını bilir şâhidim hasbeten li’l-lah şahâdet dahi iderim Fi 7”

Büyükbağce Mahallesinden teba‘a-i devlet-i âliyyenin Rum milletinden Eryemezoglu Andon veled-i Bandili (imza)

Şâhidan mezbûran sırren tezkiye havâle şer Fi 7 “

Şâhidan mezbûran makbûlü’ş-şahâde idduklarını âlenen bi’l-müvacehe ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 14 Rebî‘ü’l-evvel sene 325

Diğer Azâ ... veled-i Banayot (imza)

Büyükbağce Mahallesi Azâsında Metro veled-i Hirelmiyo? (mühür)

Vekil merkûm Nikoladan ber minvâl-i muharrer arsanın müvekkileleri mezbûratan mûrisleri müteveffi Bandili’den intikâl eylediği müdde‘asına mutâbık yine taleb olundukda büyükbağce Mahallesinden Eryemezoglu Andon ve Hâcî Nakaroğlu

Metro şâhidleri olduğu anlardan başka asl şâhidi olmadığını ifade etmekle ikâmesine suâl olduğu Fi 17 Rebî'ü'l-evvel sene 325

Naib (imza)

Vekil Nikola (imza)

Büyükbağce Mahallesi vâki' tarafları üç taraftan yol ve bir taraftan Kocabaşoğlu hane ma'a arsasıyla mahdûd bir kıt'a arsa mahalle-i merkûm mütemekkinlerinden teba'a-i devlet-i âliyyenin Rum milletinden Agac Bıçakoğlu Bandili veled-i Yorika veled-i Atam? alel-vefat? ba tapu taht-ı? tasarrufunda olup ba'de'l-vefat zevcesi Mazili? ve Anastasya ve oğulları Yorika ve Gorgor'a intikâl eylediğini bilir şâhidim hasbeten li'l-lah şahâdet ideriz Fi 17 Rebî'ü'l-evvel sene 325

Mahalleden Hâcî Nakaroğlu? Metro? veled-i ... (imza)

Büyükbağce Mahallesinden Eryememoğlu? Andon veled-i Bandili (imza)

43. Varak

Sahife 80

Şâhidan mezbûran sırren ve ba'de alenen lede't-tezkiye makbûlü's-şahâde iddukları ihbâr ve iş'âr olunmağın mucebince ber minvâl-i muharrer vaz-ı yed ve mülkiyeti sâbit ve mütehakkık olmağla arsa-i mahdûd mezkûrun mahalinde me'muri huzurunda ber minvâl-i muharrer mesele-i berâtları vechle tefrîk ve taksîme karar virildiği Fi 28 Rebî'ü'l-evvel sene 325

Naib (mühür)

Me'zûnen bi'l-hükm? mahall menazi-i kıyye? arsa üzerine varılıb zikr-i ehl-i vukuf marifetleriyle bir tashih? mezkûr sehmleri vechle beyne'l-verese? tefrîk ve taksîm olunan hisse-i müfrezeleri bervech-i â'tû beyan olunur arsa-i mahdûd mezkûr ... zevce-i ... bint-i Mazili ve Anastasya'ya ayru yerlerden? ... merkûman Yorika ve Gorgor'a iki ki cem'ân üç parça olup taksîm ve tefrîk olunan mezkûr parçalar mesâhe olunarak her biri hisseleri sehm mûcibince âdalet ve hakkaniyet üzere kararlaştırıldıktan sonra ... merkûmanın taksîm mezkûrlara icâbet itmeyub imtinâ'larından nâşî? ... şer'iyeye keşidesiyle âle'l-usûl taksîm kazâ icrâ olunan tarafları şarken târik-i âm şimâlen yol cenûben merkûm Yorika'nın arsası garben Kocabaşoğlu Lazari yetimleri? arsası ile mahdûd yüz on iki arşun? merba'nında müfrez arsa zevce-i mezbûre Mazili ve bint-i mezbûre Anastasya hisselerine ki? yâni

sekiz sehmdede bir sehmi zevce-i mezbûre Mazili ve yedi sehmi bint-i mezbûre Anastasya hisselerine müştereken tefrîk ve taksîm ve isâbet eylediği ve yine tarafları şarken târik-i âm ve şimâlen mezbûratan Mazili ve Anastasya arsası cenûben Gorgor arsası garben Kocabaşoğlu Lazari yetimleri arsasıyla mahdûd yüz kırk arşun? merbâ'nın müfrez arsa merkûm Yorika hissesine isâbet eylediği ve yine tarafları şarken târik-i âm şimâlen Yorika arsası cenûben yol garben Lazari yetimlerinin hanesi Sacak tamlası? ile mahdûd müfrez güzlek yüz kırk merbâ'nın arsa merkûm Gorgor hissesine? isâbet eylediği Fi 20 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Bâlâda muharrer tefrîk şer'iyeye ve tapu kâtibleri Mehmed İzzet ve Hüseyin Efendiler mârifetleri ve bizim mârifetimiz ile mahal-i menazi kıyye? üzerine ve ayrılarak bi'l-muayene ve'l-müşâhede mesâha olunub tamamıyla sehmleri vechle âdalet ve hakkaniyet üzere tefrîk ve taksîm olunub ... şer'iyesi icrâ ve keşide olunduktan sonra hisse-i ... bâlâ-yı? cerîde muharrer olduğu üzere isâbet eylediğini ve iş bu hisse-i ... olduğunu ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 20 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Mahalleden Bafralıoğlu Lazari veled-i Yorika (imza)

Mahalleden Eryemezoglu? Andon veled-i Bandili (imza)

Büyükbağce muhtarı Hâcî Nakaroğlu Metro veled-i Hirelmiyo? (imza)

... Ali Efendi ibn Musa (mühür)

Bâlâ-yı? tefrîk ve taksîm mahalinde mârifetimiz ve ehl-i vukuf marifetleriyle icrâ olunduğunu tasdîk ideriz Fi 21 “

Kâtib tabu (mühür)

Kâtib şer'iyeye? (mühür)

Sahife 81

Büyükbağce Mahallesinde mütemekkin iken bundan akdem fevt olan teba'a-i devlet-i âliyyenin Rum milletinden Yoroğlu Yavli? veled-i Saralyo? sulbi sagîr oğlu Banayot ve sulbiye sagîre kızları Bıraşkoy? ve Batına?'nın ba hüccet-i şer'iyeye vasî mensûbeleri şahsi zîrde muharrerü'l-esâmî kesân ta'rîfleriyle mu'arref min cihetü'l-eb sagîrun mezbûrunun ceddesi Bartana bint-i Yavli meclis-i şer'ide ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idub vastıyeleri olduğum sagîrûn mezbûrun nafaka ve kisveye eşedd ihtiyaç ile muhtaç bulunmalarıyla babaları müteveffâ-yı mezkûmdan mevrûs mallarından olmak üzere kadr-ı kifâye meblâğ-ı farz ve takdir buyurulub nafaka ve

kisve behâlarına sarfa bana kabl-i şer'iden izn virilmesini bi'l-vesâye taleb iderim Fi 5 Rebî'ü'l-evvel sene 325

Büyükbağce Mahallesinden teba'a-i devlet-i âliyyenin Rum milleti ... ve sagîrun mezbûrun Banayot ve Bıraşkoy ve Bartana'nın ba hüccet-i şer'iyye vasî mensûbeleri Bartana bint-i Yavli imzâsı zîrinde? mevzu istavroz işâreti şahsi ârifan olduğumuz Bartana'nın olduğunu tasdîk ideriz Fi 5 Rebî'ü'l-evvel sene 325

Gogora Mahallesinden Gümüšoğlu ... veled-i Banayot (imza)

Ciron Mahallesinden Kamakaroğlu? Mihail veled-i Nikola (imza)

Vasî mezbûre Bartana'nın taleb eylediği sagîrun mezbûrun Bıraşkoy ve Bartana ve Banayot'dan her birine şehriyye altmış guruşdan yüz seksen guruş nafaka ve kisve ve levâzım-ı zaruriyesine kadr-i kifâye ve kadr-ı ma'rûf olduğunu ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 7 Rebî'ü'l-evvel sene 325

Büyükbağce Mahallesi A'zâsı Kostantin veled-i Nikola (imza)

Büyükbağce Mahallesinden muhtar Metro? veled-i ... (imza)

44. Varak

Sahife 82

Giresun kazâsına mülhak Keşab nahiyesinin Tekye karyesi sâkinlerinden Hatiboğlu kerimesi zâtî zîrde muharrerü'l-esâmî müsellemin? ta'rîfleriyle mu'arref Dudu Hatun ebint-i Mehmed kazâ-i mezkûr mahkeme-i şer'iyyesinde ma'kûd meclis-i şer'imizde Hacı Mikdad Mahallesi sâkinlerinden Colak Kadızâde Mahmud Efendi ibn Hafız Ahmed Efendi muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idub benim zevç-i dâhilim olub bundan iki sene mukaddem askere sevk olunub Yemen vilâyetinin Katbe? kazâsının nefis-i kasabasında istihdam olunmakda iken mezkûr Katbe? düyûnunda? bin üç yüz yigirmi bir sene-i rûmiyesi şubatın yigirmi birinci günü bami'rallah? te'ali? vefat iden Yetimoğlu Ömer bin Emin bin Mahmud hayat ve sıhhatinde cihet-i karzdan mûmâ-ileyh Mahmud Efendi zimmetinde kırk guruş alacak hakkı olub meblâğ-ı mezkûru kable'l-ahz ve'l-istifâ mezbûr Ömer vefat itmekle meblâğ-ı mezkûr benimle babası Emin'e mevrûs olmağla ancak ben meblâğ-ı mezkûrdan rub'? hisse-i arsiyeme isâbet iden on guruş bana edâ ve teslîme mûmâ-ileyh Mahmud Efendi'ye kabl-i şer'iden tenbiye olunmak matlubumdur deyu da'vâ itdikde oldahi cevâbında müteveffâ-yı mezbûr Ömer Ağa'ya zimmetinde cihet-i

karzdan meblâğ-ı mezkûr kırk gurus deyn ve müdde‘iyezevcesi olduğunu ikrâr ve i‘tiraf idub ancak mezbûr Ömer’in vefat eylediğini inkâr eylediği Fi 5 Rebî‘ü’l-evvel sene 325

Müdde‘i aleyh Mahmud Efendi (mühür)

Müdde‘iyye Dudu Hatun ebint-i Mehmed

Zâten ârifan olduğumuz müdde‘iyye-i mezbûre Dudu’nun mührü olmayubda barmak basdığını tasdîk ideriz Fi 5 “

Yetimoğlu Emin bin Mahmud (mühür)

Hatiboğlu Mehmed bin Hacı Hüseyin (mühür)

Müdde‘iyye mezbûreden ber minvâl-i muharrer vefat müdde‘asına mutâbık yine taleb olundukda Keşab nahiyesinin Vanazıt karyesinden Emiroğlu Hüseyin ve Uğurca karyesinden Gürcü Alioğlu Hasan bin Halil şâhidleri olduğunu ifade itmekle ikâmesine suâl olunduğu Fi 5 “

Müdde‘iyye Dudu

Keşab nahiyesinin Halkalı karyesi sâkinlerinden olub beraber olduğumuz halde bundan iki sene mukaddem askere sevk olunduk ve askerliği Yemen vilâyetinde Katbe? kasabasında yabmakda iken kasaba-i mezkûre ... Yetimoğlu Ömer bin Emin bin üç yüz yigirmi bir sene-i rûmiyesi şubatının yigirmi birinci günü vefat idub cenâza namâzını mezkûr ... civârında edâ eyledim ol-vechle mezbûr Ömer’in vefat eylediğini bilur bu husûsa şâhidim şahâdet dahi iderim deyu edâ-yı şahâdet-i şer‘iyye eylediği Fi 5 “

Uğurca karyesinden Gürcü Alioğlu Hasan bin Halil (mühür)

Sahife 83

Keşab nahiyesinin Halkalı karyesinden Yetimoğlu Ömer bin Emin ile bundan iki sene mukaddem askere sevk olundum ve askerliği Yemen vilâyetinde Katbe? kazâsının nefsi kasabasında edâ eylemekte iken merkûm Ömer mezkûr Katbe? ... bin üç yüz yigirmi bir senesi şubatının yigirmi yedinci günü vefat eyledi cenaze namazını debboy? civârında edâ eyledim ve yine kabire defn olduğunu aynen müşâhede eyledim ol-vechle mezbûr Ömer’in vefat eylediğini bilur şâhidim Allah

içun şahâdet dahi iderim deyu edâ-yı şahâdet şer'îye eylediği Fi 5 Rebî'ü'l-evvel sene 325

Vanazıt karyesinden Emiroğlu Hüseyin bin Mahmud (mühür)

Sırren ve âlenen tezkiyeye havâle şer Fi 28 Rebî'ü'l-evvel sene 325

Şâhidan mezbûran bi'l-müvacehe âlenen? dahi adl ve makbûlü'ş-şahâde olduklarını ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 5 Rebî'ü'l-âhir sene 325

Uğurca'dan Kasaboğlu? İbrahim bin Ali (mühür)

İmamoğlu Mahmud ibn? Abdullah (mühür)

Şâhidan mezbûrun adl ve makbûlü'ş-şahâde olduklarını bi'l-müvacehe âlenen ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 5 “

Vanazıt karyesi ahâlisinden Kara Mehmedoğlu Süleyman bin Mehmed Ali (mühür)

Vanazıt karyesinden Alabaşoğlu? Osman bin Ali (mühür)

45. Varak

Sahife 84

Bir kıt'a deyn senedini? birine i'tâ idub meblâğ-ı mezkûr müteveffâ-yı merkûm Hasan'ın deyn olduğunu bilir şâhidim hasbeten li'l-lah şahâdet dahi iderim deyu edâ-i şahâdet-i şer'îye eylediği Fi 5 Rebî'ü'l-evvel sene 325

Sürmenli karyesinden Köseoğlu Nuri bin Halil (imza)

bendahi şâhid mezbûr Nuri'nin mütâla'a olunan şahâdeti gibi şahidim hasbeten li'l-lah şahâdet dahi iderim deyu edâ-i şahâdet şer'îye eylediği Fi 5 “

Sürmenli karyesinden Kurtoğlu Osman bin Süleyman (mühür)

Sırren tezkiyeye havâle şer Fi 5 “

Şâhidan mezbûran alenen tezkiyeye havâle şer Fi 5 “

Şâhidan mezbûran adl ve makbûlü'ş-şahâde idduklarını alenen bi'l-muvâcehe ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 16 “ diğér oğlu Hüseyin Ağa ibn Osman (mühür) karye-i mezkûr ihtiyar a'zâsından Gazanferoğlu? Temel Ağa ibn Osman (mühür)

Sürmenli karyesi İmamı Abdulkadir Efendi ibn Hüseyin (mühür)

Müdde'i merkûm Giregi? tahlif olunduğu Fi 18 Rebî'ü'l-evvel sene 325

Şâhîdan mezbûran sırren ve ba‘de alenen lede’t-tezkiye makbûlû’s-şahâde iddukları
ihbâr ve iş‘âr olunmağın ba‘de’t-tahlîf? ve’l-hükm mucebince yigirmi sekiz aded
yüzlük mecidiye altunu ile doksan üç gurus müteveffâ-yı mezbûr Hasan’ın tereke-i
vâkfîyesinden? olmak üzere müdde‘i merkûm Keraki’ye? edâ ve teslîme vasîye-i
zevce-i mezbûre Hanıma tenbiye olunduğu Fi 18 Rebî‘ü’l-evvel sene 325

Naib (mühür)

Sahife 85

Akyoma karyesinde sâkin iken bundan akdem vefat Kandiroğlu? Hasan bin Emin bin
Hasan’ın sulbiye sagîre kızı Ayşe’nin tesviye-i umuruna kabl-i şer‘iden bir vasî nasb
ehem ve elzem olmağın sagîre mezbûrenin min cihet... cedit mezbûr Emin emânet
ile ma‘rûf ve istikâmet üzere mevsuf ve her vechle vesâyet uhdesinden gelmeğe
kâdir olduğunu ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 8 Rebî‘ü’l-evvel sene 325

Ahâli-i mu‘temedandan Keşablıoğlu Ahmed bin Halil (mühür)

Ahâli-i mu‘temedanından Deli Osmanoglu Osman bin Hasan (mühür)

Akyoma karyesi İmamı Bekir? Efendi ibn Hacı İbrahim Efendi (mühür)

Bendahî vesâyet mezkûreyi kabûl eylerim Fi 8 “

Vasî Kandiroğlu? Emin bin Hasan (mühür)

Giresun kasabasının Kapu Mahallesinde sâkine Püsküllüzâde? kerimesi zâtî zîrde
muharrerü’l-esâmî kesân ta‘rîfleriyle ma‘rife Emine Hanım ebint-i Hacı Hayri?
Efendi meclis-i şer‘î şerîf ... ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idub ân? asl Sivas vilâyeti
dahilinde Köbrü? kazâsından olub mezkûr Kapu Mahallesinde müsâfereten mukim
Kandıra telgraf müdiri Sabıka Ali Efendi mahdumu Mehmed Akif Efendi benim
zevç dâhilim iken ferraşından? hasıl ve benden mütevellid sulbi sagîr oğulları Haydar
ve Namık ve ben bilâ-nafaka la münfikü’s-şer‘i terk idub bundan beş mah
mukaddem Amasya sancağı dâhilinde nefsi Ladik kasabasında mezkûr Ladik kazâsı
kaim-makamı nezdinde müsâfereten sâkin olub habs nafakaya dair bir nesne? irsâl
itmediğinden benimle sagîran mezbûranın nafaka ve kisve behâsına kadr-i
ma‘rûfmeblâğ-ı farz ve takrîr buyurulmasını taleb iderim deyu ifade eylediği Fi 8
Rebî‘ü’l-evvel sene 325

Kapu Mahallesi sâkinelerinden Püsküllüzâde? kerimesi Emine Hanım bint-i Hayri
Efendi (mühür)

Zâten ârifan olduğumuz Emine Hanımın talebi üzerine mezbûre Emine Hanıma şehriyye yüz otuz ve sagîran mezbûrandan her birine şehriyye atmışar guruşdan yüz yigirmi guruş nafaka ve kisve behâsı kadr-i ma'rûf olduğunu ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 8 Rebî'ü'l-evvel sene 325

ve ahâli-i mu'temedanından Cilesizzâde? Midhat Efendi ibn Hacı Mehmed

ve a'zâsından Emirzâde Ahmed Efendi ibn Hüseyin Ağa (mühür)

Kapu Mahallesi muhtarı Raşid Efendi ibn Osman (mühür)

Mezbûrenin tehlîf olunduğu Fi 8 “

46. Varak

Sahife 86

Giresun kasabasının Kale Mahallesinden olub taht-ı keyfinde iken bundan akdem maktûlen bilâ-veled-i vefat iden Hotmanoğlu? Hüseyin bin Halil'in bervech-i âtî verâsetini iddi'a iden babası Halil Cavuş bin? Hüseyin Ali kazâ-i mezkûr mahkeme-i şer'îyyesinde ma'kûd meclis-i şer'îmizde müteveffâ-yı mezbûrun zikrî âtî müterâkim istihkakına bi'l-emâne? vaz-ı yedi sâbit ve mütehakkık olan kazâ-i mezkûr mal müdiri rif'atlü Hasan Tahsin Efendinin vekil mürsili mal refiki Mahmud Efendi muvâcehesinde mûrisim müteveffâ-yı mezbûr Hüseyin'in mal sandığında iki aylık işlemiş olan iki yüz altmış altı guruş istihkâkını kable'l-ahz ve'l-istifâ vefat itmekle meblâğ-ı mezkûr benimle vâlidese gâ'ib âni'l-meclis vâlidese Maviş? bint-i Hüseyin ve zevce-i gayr-i medhûl? behâsı Şahinde bint-i Abdulhamid'e münhasıre olub bizden başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığından meblâğ-ı mezkûrdan hissemi bana edâ ve teslîme vekil mûmâ-ileyh Mahmud Efendiye kabl-i şer'iden tenbiye olunmak matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl? oldahi cevâbında meblâğ-ı mezkûr iki yüz altmışaltı guruş istihkâkına bi'l-emâne? vaz-ı yed olduğunu ikrâr ve i'tiraf idub ancak müdde'î mezbûrun ber minvâl-i muharrer verâseti müdde'asını inkâr eylediği Fi 10 Rebî'ü'l-evvel sene 325

Vekil mal refiki Mahmud Efendi (mühür)

Müdde'î Halil Cavuş bin Ali (mühür)

Müdde'î mezbûr Halil Cavuş'dan ber minvâl-i muharrer verâset müdde'asına yine taleb olundukda Kale Mahallesinden Koca İbrahimoglu Salih bin İbrahim ve

Emirzâde Ahmed Efendi ibn Hüseyin şâhidleri olduğunu ifade itmekle ikâmesine havâle olunduğu Fi 10 “

Müdde‘i aleyh mal refiki Mahmud Efendi ibn (mühür)

Müdde‘i Halil Cavuş (mühür)

Kale Mahallesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden Hotmanoğlu? Hüseyin bin Halil bin Ali’nin verâseti zevce-i menkûha-i gayr-i medhul behâsı Şahinde bint-i Abdulhamid ve babası Halil bin Ali ve vâlidesi Maviş? bint-i Hüseyin’e münhasıre olub anlardan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığını bilur şâhidiz hasbeten li’l-lah şahâdet dahi ideriz deyu her biri edâ-i şahâdet-i şer‘iyye eyledikleri Fi 10 Rebî‘ü’l-evvel sene 325

Mahalleden Koca İbrahimoglu Salih bin İbrahim (mühür)

Kapu Mahallesinden Emirzâde Ahmed Efendi ibn Hüseyin Ağa (mühür)

Şâhidan mezbûran sırren tezkiyeye havâle şer Fi 10 “

Şâhidan mezbûran âlenen tezkiyeye havâle şer Fi 12 Rebî‘ü’l-evvel sene 325

Şâhidan mezbûran adl ve makbûlû’s-şahâde idduklarını alenen bi’l-muvâcehe ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 12 “

A’zâ Şükrü Efendi ibn Hacı Hamdi? Efendi (mühür)

Muhtari Emirzâde Hüseyin Ağa ibn Ali (mühür)

Kapu Mahallesi İmamı Hafız Feyzullah Efendi ibm Hacı İbrahim Efendi (mühür)

Sahife 87

Giresun Kumyalı Ermeni Mahallesi mütemekkinelerinden teba‘a-i devlet-i âliyyenin Ermeni milletinden Camkovicoğlu? Hırant? ve kızı Haykanos? Nayan Serkez? meclis-i şer‘i hâtırda zikr-i âtî vakfa li-eclî’t-tescil mütevellî nasb eylediği mahalle-i mezkûre mütemekkinlerinden teba‘a-i devlet-i müşarünileyhânın millet-i merkûmesinden Hâcî Toros Efendi veled-i Agya? mahzarında her biri ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idub mezkûr Kumyalı Mahallesinde vâki‘ ba tapu mutasarrıfıyyet? olduğumuz tarafları şarken Abdullah Efendi arsası şimâlen Abdullah Efendi hane ma’ avlusu ve ba’zen tarîk-i cedîd garben Hâcî ... arsası cenûben kilise duvarıyla mahdûd arsada olan hisse-i şâyi‘amızı mahalle-i mezkûrda vâki‘ ... Grigor Lusavoric Kilisesine vakf-ı sahih-i şer‘i ile vakf ve habs eyledik şöyle şart ve ta’yîn eyledikki

arsa-i mezkûr senevî mütevellî yediyle îcâra virilub? kilisâ-i mezkûrun ta'mir ve termimine ve iş'âl olunacak mumlara? sarf oluna? ve vakf-ı mezkûre kilisâ-i mezkûrde mütevellî olan kimesne mütevellî olmak üzere vakf ve mütevellî merkûma vakfiyyet üzere teslîm eyledik didiklerinde oldahi teslîm ve kabûl eylediği Fi 14 Rebî'ü'l-evvel sene 325

Mütevellî Hâcî Torus? Efendi (imza)

Mahalle-i mezkûreden Camkoviçoğlu? kızı Haykanos Nayan Serkez (imza)

Kumyalı Mahallesinden Camkoviçoğlu? Hırant Serkez (imza)

Bâlâda muharrer vakf-ı takrîrini şahsına ârifân olduğumuz Hırant ve Haykanos bi'z-zat kenduları ifade ve takrîr idub mevzû' imzâlar kendularının olduğunu tasdîk ideriz Fi 14 “

Ceblakyan? Ohan veled-i Ermiya? (imza)

Camikyan? Hâcî Medros? veled-i Ermiya? (imza)

Hacı Hüseyin Mahallesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden Sarı Hocaoglu İsmail bin Mustafa bin Mehmed'in sulbi sagîr oğlu Süleyman'ın tesviye-i umûruna kabl-i şer'iden bir vasî nasb ehem ve elzem olmağın sagîr mezbûrun dayısı Sarı Hocaoglu Mehmed Ali Ağa ibn Süleyman emânet ile ma'rûf ve istikâmet üzere mevsûf ve her vechle vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idduğunu ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 15 Rebî'ü'l-evvel sene 325

ve ihtiyar? A'zâsından ... zâde Hacı Hüseyin Efendi ibn Mustafa Efendi (mühür)

Hacı Hüseyin Mahallesi muhtarı Bekir Efendi ibn Hasan Efendi (mühür)

47. Varak

Sahife 88

64 üncü sahifeden menkûldur (mühür)

Kâtib Osmanoglu Ahmed Efendi şahidleri olduğunu ve bunlardan başka asla ve kat'a şahidi olmadığını ifade ile ikâmesine havâle olunduğu Fi 16 Rebî'ü'l-evvel sene 325

Naib

Müdde'iyeye vekil Şükrü Efendi (mühür)

Zevc-i muhâla'am Katibzâde Mahmud Efendi'den işbu derûn ceridede? ...ve nev' ve kıymeti beyan olunub iddi'a eylediğim eşya-i bit? ve mehr-i mü'eccel ve mu'accel ve nafaka da'vâmdan eşya-i bit'imi? tamamen ve kâmilten ahz ve kabz eylediğim gibi mehr-i mü'eccel ve mu'accel da'vâmı dahi muslihîn tavassut ile iki bin guruş üzerine mûmâ- ileyh Mahmud Efendiyle sulh sahih-i şer'i ile sulh ve ibrâ? ve istikât hak eyledim=> benim mûmâ-ileyh Mahmud Efendiyle beynimizde hukuk zevciyyet müte'allik âmme-i? de'âvî ve muhâkât ve muhâsamât ve mutâlebâtdan mûmâ-ileyh Mahmud Efendinin zimmetini ve âhirin? ibrâsını dahi kabûl itdim didikde ol dahî ber minvâl-i muharrer ibrâyı kabûl ve ehdü hüma âhirin? ibrâsını dahi kabûl eyledim didiği Fi 3 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Keşab nahiyesi mal kâtibi Katibzâde Mahmud Efendi ibn Ali Avni (mühür)

Kapu Mahallesinde sâkin Elmahioğlu kerimesi Emine Hanım ebint-i Temel Efendi (mühür)

=> ve bedel? sulh olan meblâğ-ı mezkûr iki bin guruş tamamen ve kâmilten ahz ve kabz eyledim Fi 3 “

Elmahioğlu kerimesi Emine Hanım ibn Temel Efendi (mühür)

Bâlâda muharrer sulh ibrâ takrîrini? ve bedel-i sulh olan iki bin guruş zâten ârifan olduğumuz Emine Hanım tamamen ve kâmilten ahz ve kabz idub zevc-i muhâla'a Mahmud Efendinin zimmetinde bir gûnâ? habbe-i vâhide matlubu olmadığından ... zimmetini ibrâ-i âmm sahih-i şer'i ile ibrâ ve iskât hak idub her biri ibrâsını hâvî imzâları zirinde? muharrer mevzû' mehirlerini vaz' eylediklerini tasdîk ve lede'l-hâce şahâdet-i şer'iyye dahi itmek üzere işbu mahalle temhir? eyledik didikleri Fi 3 Elmalızâde Temel Efendi ibn Tahir (mühür)

Etmekci Velizâde Şükrü Efendi (mühür)

Mahalleden Ali Yazıcızâde Hüseyin Ağa ibn Abdulrahman (mühür)

Çınarlar Mahallesinden ...zâde Mehmed Ali Ağa ibn Hasan (mühür)

Sahife 89

Tahakkuk özür şer'îye binâ'en husûs-ı âti'l-beyânın mahalinde ketb ve istimâ' ve takrîriçün cânib-i şer'îyyet garrâdan? me'zûnen bi'l-hükm Kapu Mahallesinde vâki' Hacı Ahmedzâde menziline varub mahalle-i mezkûre sâkinelerinden Hacı Ahmedzâde kerimesi zâtî zirde muharrerü'l-esâmî müsellemin ta'rîfleriyle ma'rife

Fatma Hanım ebint-i Hacı Mustafa Efendi akd olunan meclis-i şer‘ide ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idub hâlâ zevç-i dâhilim olan mahalle-i mezkûre sâkinlerinden Dervişoğlu Talib Efendi ibn Hacı Halil Efendi benim ile ferrâşından? hâsıl ve benden mütevellid ve mütevellide hacir terbiyemde olan sulbi sagîr ve sagîre üç ve dört yaşlarında oğlu Remzi ve kızı Refika’yı terk idub bilâ-nafaka ve lâ münfik şer‘i diyar-ı âhara gittiğinden habs nafakadan bir nesne dahi irsâl itmeyub nafaka ve kisve ve mahal-i sekene? ye eşedd ihtiyaç ile muhtaç olmamızla zevcime gâ‘ib mezbûr üzerine mikdâr-ı kifâye? meblâğ-ı farz ve takrîr buyurulmak matlubumdur deyu da‘vâ eylediği Fi 17 Reb‘ü’l-evvel sene 325

Kapu Mahallesi sâkinelerinden Hacı Ahmedzâde kerimesi Fatma Hanım ebint-i Hacı Mustafa

Zâten ârifan olduğumuz Fatma Hanımın zevc-i gâ‘ib mezbûr Talib Efendi üzerine kendusuna sagîran mezbûran evladlarına nafaka ve kisve ve mahal-i sekene? ve levâzım-ı zarûriyesine taleb eylediği meblâğ-ı ancak mezbûre Fatma Hanım için yevmiyye on ve sagîran mezbûran beşerden on gurusuna cem‘ân yigirmi gurusu kadar ma‘rûf ve mikdâr kifâye? olduğunu ihbâr ideriz Fi 17 “

Diğeri? Mumzâde Salih Efendi ibn Ali Ağa (mühür)

ve Ahâli-i mu‘temedanından Mehmed Reiszâde Mehmed Naib? Ağa ibn Mehmed (mühür)

Kapu Mahallesi İmamı Hafız Feyzullah Efendi ibn Hacı İbrahim Efendi (mühür)

Mezbûre Fatma Hanımın bilâ-nafaka zevcini terk idub gitdiğine ve habs nafakadan nesne irsâl itmediğine tehlîf olunduğu Fi 17 “

Bâlâda muharrer olduğu üzere meblâğ-ı mezkûrun kadr-i ma‘rûf olduğu muhbirun mezbûrunun ihbârlarıyla zâhir ve mütehakkık olub ve mezbûre Fatma Hanımın tehlîf? olunduğunu mahalinde ketb ve istimâ‘ ve takrîr için me‘zunen bi’l-hükm irsâl olunan mahkeme-i şer‘iyye baş kâtibi Mehmed İzzet Efendi ibn Hasan mahalinin? ve ketb ve istimâ‘ ve ümenâ-i? şer‘ ile meclis-i şer‘iye gelub alâ-vukû? ... takrîr itmeğin mûcibince zevci gâ‘ib mezbûr Talib Efendi üzerine işbu tarih-i zabtdan i‘tibâren mezbûre Fatma Hanıma on ve sagîran mezbûran Remzi ve Refika’ya beşerden on gurusu ki cem‘ân kabl-i yevm? yigirmi gurusu nafaka ve kisve ve sekene? ve sâir mesârif-ı zarûriyelerine harç ve sarf ve lede’l-hâce istidâneye ve inde’l-zafer mezbûr

Talib Efendi üzerine rücû‘ mezbûre Fatma Hanıma kabl-i şer‘iden izn virildiği Fi 17
“

Naib (mühür)

48. Varak

Sahife 90

40 ıncı sahifeden (mühür)

Tanzim ve ma‘mûl ... tekere? ... defterinde müvekkilinin mazbût olan ikrâr ve tasdîkinde ki eşya-i metrukeyi mu‘ahheren vekil İstefan Efendinin sümme’t-tedarik hibe itdi demesi mecelle-i celilenin bin altı yüz kırk sekizinci maddesine mübâyin ve münâkızdır zirâ bir kimesne bir malı diğer kimesnenin olduğunu ikrâr itdikden sonra benimdir deyu da‘vâ itse mezmû‘ olamaz eşya-i metruke hakkındaki bâtlı olan işbu hibe iddi‘asının madde-i mecelle ahkâmınca merdûd olmasıyla beraber Hacı hüseyin Mahallesindeki haneyi müvvekkilim inşâ itdirdi dimesi dahi büsbütün bi esastır? çünkü müvekkili Hüseyin Efendi mezkûr hane ma‘mur? ve muntazam iken iç güveği? görmüş bulunduğu halde inşâ itdim dimesi mecelle-i mezbûrun bin altı yüz yigirmi dokuzuncu maddesiyle merdûddur ve Ülper karyesindeki yüz? seneden beru mevcûd ve ma‘mur bulunmaktaki değirmen ve hane ve odayı yokdur deyu inkârı ve Darı karyesinde üzümlük nâmîyla ma‘rûf ve meşhur kuyûd hakâni? ile mukayyid ve tapu evrak resmiyesiyle de müsebbet olmakda olan bir kıt‘a fındık bağcesinin ... karşı her? ... diğer vereseyle hak virilemeyeceği fikriyle arâzi dimesi tevehhüm kabiliyetden? olup işbu iddi‘alarının şer‘an ca‘iz olamayacağından reddin ve mehr-i mü‘eccel ve mu‘acceleri hakkındaki mürsilin aleyhin beyan itmeksizin göndermiş dimesi ve hibede meşrut olan akd meclis in‘ikâd idilmeksizin zamansız mekânsız meclissiz iddi‘ayı hibede bulunmaları şer‘i şerifin halefi? olacağından bu iddi‘a-yı ve vâhiyelerinde tevehhüm kabilinden olmasıyla şer‘an mucibde? olacağı ve müvekkilinden sebak? iden ikrâr ve tasdîke mübâyin ve yüklü? bir da‘vâ dermiyân? itse mecelle-i celilenin bin altı yüz elli ikinci maddesi mûcibince mütenakız olacağından cümle-i iddi‘alarının reddiyle evvel emirde müvekkili Hüseyin Efendinin ikrâr ve imzâsı ... vaz-ı yed olduğu eşya-i mevcudeye mahalinde? bi‘r-rızâ fi‘âtları? noksan olarak takdir olunmuş olup bunlar ise kat ... kat fi‘ât? idecek eşyadan bulunmağla bi‘l-celb? carşu derûnunda? bey‘ ve fûrûht itdiriub hem hukuk-u hazine? hemde menfaat veresenin muhâfazasıyla emvâl-i gayr-ı menkûlenin

Alâ? ... taksîm ve tefrîkinin icrâsını ve vaz-ı yed iden Hüseyin Efendinin müvekkilim hissesini mahalinde? teslîmini bi'l-vekâle taleb iderim deyu da'vâ eylediği Fi 21 Rebî'ü'l-evvel sene 325

Müdde'î vekil Şükrü Efendi (mühür)

Vekil İstefan Efendi tekrar cevâbında

Terekenin? i'tibâr idilen eşyalardan seksen dört kalem? her ne kadar müvekkilim tarafından müteveffîye zevcesinin olduğunu hîn? tahrîrde? ikrâr eylemiş bulunduğundan bahsle keyfiyeti tenakuza uğratmak isteniliyor isede bunda tenâkuz olmadığı gibi tasavvur dahi idilemez zirâ mezkûr eşya müteveffîyenin olduğunu hîn-i? tahrirde ikrâr ve huzûr halimde def itmek müdde'î aleyh virilmiş bir hilâfîyet-i? şer'îye olduğundan ve müvekkilimin def' ise menazi' ... eşyaları müvekkilme hibe 98? inci sahifeye nakl olunmuştur

Sahife 91

Altıncı orduy-ı hümayûn levâzımm dairesi üçüncü şubesi idâre zabiti yüzbaşı Bekir Efendinin vukû' vefatıyla zevcesi Hadice Hanım ebint-i Osman'a tahsis olunan mahiyye doksan gurus maâş olub kable'l-ahz vel'istifâ mezbûre Hadice Hanım dahi bin üç yüz yigirmi iki senesi kânûn-i sâninin? altıncı günü vefat itmekle mezbûre bervech-i âtî vârisi olduğunu iddi'a iden vâlidresi zâtî zîrde muharrerü'l-esâmî kesân ta'rîfleriyle ma'rife Kerime? bint-i Osman meclis-i şer'ide zikr-i âtî meblâğ-ı? bi'l-emâne? vaz-ı yedi sâbit ve mütehakkık olan Giresun kazâsı mal müdiri Hasan Hasan Efendinin vekil mürsili mal mu'avn? refiki Mahmud Efendi ibn Mustafa mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idub kerimem mûrisem mezbûre Hadice'nin mâliye sandığında mâhiyye doksan? gurusdan on iki ile? on beş günlük maâş olan cem'ân bin yüz yigirmi gurus istihkâkı kable'l-ahz ve'l-istifâ vefat itmekle meblâğ-ı mezkûr benimle gâ'ib âni'l-meclis babası Osman bin Abdullah münhasıre olub bizden başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığından meblâğ-ı mezkûrdan hisse-i arsiyyemi bana edâ ve teslîme vekil mûmâ-ileyh Mahmud Efendiye kabl-i şer'iden tenbiye olunmak matlubumdur deyu da'vâ itdikde ol dahî cevâbında meblâğ-ı mezkûr bin yüz yigirmi beş gurus vaz-ı yed eylediği mâliye sandığında istihkâkı olduğunu tâyi'en ikrâr ve i'tiraf idub ancak müteveffîye-i mezbûrenin ber minvâl-i muharrer verâset müdde'asını inkâr eylediği Fi 22 Rebî'ü'l-evvel sene 325

Vekil Mahmud Efendi (mühür)

Vüdde'yye Kerime bint-i Osman (mühür)

Müdde'yye mezbûreden ber minvâl-i muharrer verâset müdde'asına mutâbık yine taleb olundukda Tonyalı Velizâde Efendi ibn Kerim Ağa Kundakcızâde Ömer Efendi ibn İsmail şâhidleri olduğunu ifade itmekle ikâmesine havâle olduğu Fi 22 Rebî'ü'l-evvel sene 325

Müdde'yye Kerime (mühür)

Müteveffiyeye-i mezbûre Hadice Hanım ebint-i Osman'ın verâseti işbu hâzıra-i müdde'yye-i mezbûre zâtî ârifan olduğumuz vâlidesi Kerime? bint-i Osman ve babası Osman münhasıre olub bundan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığını bilir şâhidiz hasbeten li'l-lah şahâdet dahi ideriz Fi 26 Rebî'ü'l-evvel sene 325

Mahalleden Tonyalı Velizâde Ömer Efendi ibn Abdulkarim (mühür)

Sultan Selim Mahallesi sâkinlerinden Kundakcızâde Ömer Efendi ibn İsmail (mühür)

Şâhidan mezbûran adl ve makbûlü's-şahâde idduklarını âlenen dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve ihbâr ideriz Fi 7 Cemâziye'l-evvel sene 325

A'zâ Hüseyin Efendi ibn Mahmudzâde (mühür)

İmam Mehmed Efendi ibn Ömer (mühür)

49. Varak

Sahife 92

Keşab nahiyesinin Barca karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefat iden Seyisoğlu Osman bin Süleyman bin Mustafa'nın sulbi sagîr oğulları Hasan ve Reşid ve sulbiye sagîre kızları Ayşe ve Hava'nın tesviye-i umûrlarına ba hüccet-i şer'îye vasî mensûbları olan karye-i mezkûr sâkinlerinden Kayışoğlu? ve sagîrun mezbûrunun dayıları Hüseyin bin Mehmed'in sagîrun mezbûrunun babası müteveffâ-yı mezbûrdan mevrûs bağce ve tarlaları hâsılâtını hıfz ve harâsetde tekâsülü? ve umûr ve hayatda gadr ve kâffe-i mahsulatını zimmetine geçürdüğü ve umûruna sarf ve istihlâk eylediğini ... ve vasî mezbûr Hasan'ın azliyle? yerine yine karye-i mezkûr sâkinlerinden sagîrun mezbûrunun li-ebeveyn ammisi emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile mevsuf ve her vechle vesâyet uhdesine gelmeğe kâdir? olan Ahmed bin

Süleyman'ın vasî nasb muvafık iduğu tasdîk ve ihbâr ideriz Fi 23 Rebî'ü'l-evvel sene 325

Karyeden Şüküroğlu Mehmed bin Süleyman (mühür)

Barca karyesi sâkinlerinden Hadimoğlu? Emin bin Mehmed (mühür)

Barca karyesi Muhtarı İmam Torunoğlu? Mehmed bin Ali (mühür)

Barca karyesi İmamı Edhem Efendi ibn (mühür)

Ben dahi vesâyet mezkûreyi kabûl eyledim Fi 23 “

Seyisoğlu Ahmed bin Süleyman (mühür)

Barca karyesinden iken bundan akdem vefat iden Seyisoğlu? Osman bin Süleyman bin Mustafa sulbi sagîr oğulları Hasan ve Reşid ve sulbiye sagîre kızları Ayşe ve Hava'nın tesviye-i umûrlarına ba hüccet-i şer'îye vasî mensubu dayıları Kayışoğlu? Hüseyin bin Mehmed'in hesâbî rû'yet olunmak üzere hâzır bi'l-meclis? olduğı halde sagîrûn mezbûrunun pederleri müteveffâ-yı mezbûrdan mevrûs tarla ve bağce mahsullerini nereye sarf itdiğı su'âl olundukda bin üç yüz yigirmi iki senesi mahsulü olarak yetimler tarafından on yedi kantar findık alındı bende mu'avenet eyledim ve tarla hâsılâtı otuz kile masr? oldu yetimlerin kendi serandirinde? olub kenduları akl? ideyorlar ve yetimler benim yanımda durmuyorlar kendileri kendine duruyorlar findığı vasîsi olduğum Hasan satdı ve borcuna virdi anın? içün bende değıldir deyu ifade ve takrîr eylediğı Fi 28 Rebî'ü'l-evvel sene 325

Kayışoğlu? Hüseyin

Bâlâda muharrer ifade merkûm Hüseyin'in olub ifadesi kırâ'ât? olundukda eğer alacağımı yazar iseniz bu ifade benimdir (mühür)lerim eğer alacağımı yazmaz isen bende (mühür)lemem deyu temhirden imtinâ' eylediğini tasdîk ideriz Fi 28 “

Mübâşir bahsimiz? Ağa? (mühür)

Etmekci Velizâde Şükrü Efendi (mühür)

Vasî merkûmun ihâneti sâbit olduğundan azliyle? sagîrun mezbûrunun li-ebeveyn ammisi Ahmed bin Süleyman vasî nasb ve ta'yîn idilerek tefhîm kılınmışdır Fi 23 Cemâziye'l-evvel sene 325/Fi 21 Haziran sene 1323 ...

Sahife 93

90 ıncı sahifeden menkûldür (mühür)

ve teslîm ve kabz idilmiş bulunduğundan nâşî bu ciheti? müvekkilim her vechle isbâta müheyyâ bulunduğu ve birde müvekkilim tarafından arâzi ve diğer taraftan dahi bağce denilen mahale gelindikde müdde'iyetini? bağce diye vukû' bulan da'vâsı mahsûsun hılâfına olduğu mahal-i mezkûrun keşfiyle tahakkuk ideceği ve arâzi dahilinde vâki' hane dahi ber minvâl-i ma'ruz? müvekkilim tarafından yabılmış ve diğer mehr-i mü'eccel ve mu'accel hakkındaki ifade-i sabıklarım dahi inkâr olunur ise anlar dahi ta'rîfât kanuniye? dairesinde müvekkilim icrâ-yı keşfiyyât lazım gelub gelmeyeceği hakkında bir karar i'tâsı Hacı Hüseyin Mahallesindeki haneye gelince müvekkilimden alınacak izâhat üzerine cevâb vireceğim Fi 25 Rebî'ü'l-evvel sene 325

Vekil İstefan Efendi

Vekil mûmâ-ileyh Şükrü Efendi cevâbında

Mûmâ-ileyh İstefan? Efendi ifade-i evveliyyesinde? Darı karyesinde vâki' bağce kenarında arâzi olduğunu ifade idubda mu'ahheren bağceyi inkâr ve keşfini talep itmesi şer'an makbûl olamaz çünkü bağce olduğunu ikrâr itmiş olduğu halde gerek kenarında ve gerek derûnunda âdet-i belde? mûcibince bulundurulan bir mikdar sebzeliğe arâzi unvânı virilemeyeceği gibi bu muhâsebede? kaydın? mukayyed arâzi olmayub sırf bağce kaydıyla mukayyed bulunduğundan bunun bağce ve arâzi olub olmadığını ba tezkire-i şer'ie tapu kaleminden su'âl buyurulmasını ve Hacı Hüseyin Mahallesinki izâhât alacağım didiği hane ise müvekkili Hüseyin Efendiyle zevcesi Şevkiye'nin? ba tapu mal müşterekleri olduğunu ve talebinde bulunduğumuz bin altı yüz kırk altı gurus techiz ve tekfin mesârifatına henüz bir cevâb virilmemiş olduğundan anâda cevâb virilmesini bi'l-vekâle talep iderim Fi 1 Rebî'ü'l-âhır senne 325

Vekil Şükrü Efendi (mühür)

İstefan Efendi tekrar cevâbında

Hacı Hüseyin Mahallesindeki hane ba tapu nısfı müvekkilimin ve diğer nısfıda zevcesi müteveffiyenin olduğu ve Darılar? karyesinde arâzi dahilindeki haneyi müvekkilim yabdırmış techiz ve tekfine gelince ancak bin gurus müvekkilim kabûl ve mütebakinden? ma'lûmatı olmadığı her ne kadar tapu idaresinden olunan isti'lâma vârid? olan cevâbda sırf bağce denilen Darı karyesinde vâki' bağce kenarında yigirmi beş kilelik? tarla arazi olduğundan ve bununda arâzi olduğu keşfen sâbit olacağından

her halde keşfini bi'l-vekâle taleb iderim deyu da'vâ eylediği Fi 6 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Vekil İstefan Efendi (imza)

Müdde'iyenin bâlâda muharrer iddi'a eylediği seksen dört kalem eşya-i metrukeyi cânib-i şer'î şerifden me'zunen? irsal olunan şer'îye baş kâtib Mehmed İzzet İzzet Efendi esna-yı? takrîrinde müdde'i aleyh Hüseyin Efendinin eşya-i mezkûrlar bi'z-zat zevcesi müteveffîye Emine Hanımın olduğunu ikrâr ve ol-babda tereke defterine (imza) idubda ba'dehu kendusunun hibe-i? malı olduğunu iddi'a itmesi vâki' olan ikrârına münâfî ve münâkız =>

50. Varak

Sahife 94

=>olub eşya-i mezkûr ... alursa aynen veya bi'l-müzâyede bedelen taksîmi lazım geldiğine ve vekil mûmâ-ileyh İstefan Efendi müvekkili mezbûr Hüseyin Efendi'nin müstakilen vekil mûmâ-ileyh Şükrü Efendi'ninde zevceye sâlih didiği yigirmi beş kalem eşyalarda ihtilâf eylediklerinden zevcenin olduğuna ve techiz tekfîn mesârıfı olarak iddi'a eylediği bin altı yüz kırk guruşa vekil mûmâ-ileyh Şükrü Efendi'den yine lazım geldiğine ve vekil İstefan Efendi'nin müvekkili mezbûre hibe iddi'asında bulunduğu mehr-i mü'eccel iki bin yedi yüz guruş ile mu'accelden bir aded? ve iki aded bütün beş liralığı ve teslîmat iddi'asında bulunduğu üç aded bütün beş liralık kıymeti olan bin altı yüz yigirmi guruş ve diğer iki aded bütün beş liralık ve elmas küpe ve altun bilezik ve elmas yüzük mehr-i mu'aceli aynen hangi tarih ve zaman ve mekânda hibe ve teslîm eylediğini beyan itmesi ve müteveffîyenin arâzisi dahilinde haneyi müvekkili mezbûrun akçe-i zâniyesiyle? yabdırdığına yine lazım geldiğine ve müdde'aya değirmenin? hâlâ mevcûd olup olmadığıyla bağcenin kenarında arâzi olup olmadığının mahalinin ma'rifet-i şer'î ve ehl-i vukuf ma'rifetleriyle keşfen anlaşılması lazım geldiğine karar virildi Fi 15 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Naib (mühür)

Zaman ve mekan ve şahidlerimizin isimlerini beyan itmekle on gün mehl taleb itmekle müdde'i aleyh vekil İstefan Efendi'ye tarih-i zabtdan on gün mehl virildiği Fi 25 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Vekil İstefan Efendi (imza)

Müdde'i aleyh Hüseyin Efendi ibn Ali Beg? (imza)

Müdde'i aleyh Hüseyin Efendi'nin (imza)sı olduğunu tasdîk iderim Fi 25 “

Akköy Naibi İsmail Efendi (mühür)

Kösezâde Şükrü Efendi (mühür)

Vekil mûmâ-ileyh İstefan Efendinin hibe iddi'asında bulunduğu mehr-i mu'accel ve mü'ecceli hakkında tarih-i hibe bin üç yüz yigirmi senesi Haziranının üçüncü gününde ve müvekkilinin biraderi Hasan aga'nın Darı karyesinde hanesinde vukû' bulduğunu Darı karyesi sâkinlerinden Yakuboğlu İzzet bin Hasan ve İshakoğlu Halid bin Salih ve Dizdarzâde Hasan Aga bin Ali bunlar şahidleri olduğunu bunlardan başka asla ve kat'a şahidi olmadığını ve teslîmat hakkında şahid kadın? olub ikâmeden izhâr acz? ile mûmâ-ileyh Mahmud Efendi'nin adem-i ilme yemin virilmesi bi'l-vekâle taleb eylediği gibi Ülper karyesindeki haneyi müvekkili yabdırdığına Fenar Mahallesinden Evirenosoglu? ... Satılar Mahallesinden Dolnioğlu? Anti? ve Kayadibi karyesinden Gügümcüoğlu Dursun ve Molla Alioğlu Ali ve Alınyoma karyesinden Bozalioğlu? Mehmed Ali ve Seldeğirmeni karyesinden Bozalioğlu? Mustafa ve Candır karyesinden 130

Sahife 95

Giresun kasabasının Çınarlar Mahallesinde sâkin iken bundan vefat iden mezkûr Giresun'un tüfenkci yüzbaşısı Hüseyin Ağa ibn Ömer'in verâseti zevce-i menkûha-i metrûkası Emine bint-i Hüseyin ile sulbiye kebîre kızları Zehra ve Behiye ve sulbi sagîr oğlu Murad ve Şükrü'ye münhasıre olduğu bi'l-ihbâr inde's-şer'ü'l-enver zâhir ve nümayan olduktan sonra verese-i mezkûrunun mesele-i mirasları bi-hükmü'l-ferâ'iz kırk sekiz sehmden olub sehm-i mezkûreden altı sehmi zevce-i mezbûre Emine'ye ve on dörder sehmden yigirmi sekiz sehmi ... mezbûran Murad ve Şükrü'ye ve yedişer sehmden on dört sehmi ... mezbûran Zehra ve Behiye'ye isâbet ba'de't-tahakkuk sagîran mezbûranın tesviye-i umurlarına ba-hüccet-i şer'îye vasî mensûbeleri ve sagîran mezbûranın vâlideleri zevce-i mezbûre zâtî zîrde muharrerü'l-esâmî kesân ta'rîfleriyle ma'rife Emine Hanım meclis-i şer'ide ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idub mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûr Hüseyin Aganın eytam sandığına bin iki yüz altmış dört gurusu deyn olduğu havâle? buyurulub eytam müdirlüğünden mevrûd istid'â zâhirlerine? müdir mûmâ-ileyh tarafından virilen

meşrûhât mütâla'asında anlaşılacağı üzere deyn? mezkûruna mukâbil mahalle-i mezkûrede vâki' ma'lûmü'l-hudûd? mülk menzil ve dükkânları müzâyede olunarak don fi'âtla bey' olunacağından gerek verese-i kibar ve gerek sagîran mezbûranın gadrlarını? müceb olacağından hanenin civârında vâki' ma'lûmü'l-hudûd? bir kıt'a arsadan müfrez tûlen on dokuz metro altmış beş santim ve? arazan? bir metro otuz beş santim olarak vere-i kebîri hissemizi bey'e murâd eylediğimizden sagîran mezbûranın hisseleri dahi mâa bey'? olunubda semeninden deyn mezkûr te'diye olunur ve hane dükkân rehniyetden fek olunur ise sagîran mezbûran haklarında her vechle enfâ' ve evlâ olacağından arsa-i mezkûrda olan hisselerini bey'ne bana kabl-i şer'iden izn virilmesini bi'l-vesâye taleb iderim deyu da'vâ eylediği Fi 6 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Vasî sagîran mezbûranın vâlideleri Emine bint-i Hüseyin (mühür)

Zâten ârifan olduğumuz vasîye-i mezbûre Emine Hanımın ber minvâl-i muharrer taleb ve iddi'ası vechle arsa-i mezkûr bey' olunubda semeninden deynleri ifâ olunur ve diğer hane ve dükkânları rehniyetden fek olunur ise sagîran mezbûran Murad ve Şükrü haklarında min külli'l- vüçûh evlâ ve enfâ' olduğunu ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 16"

A'zâ Elvenos? Efendi ibn Ali Efendi

Muhtarı Hüseyin Efendi ibn Hasan (mühür)

Çınarlar Mahallesi imamı Hafız Hasan Efendi ibn Haşim (mühür)

51. Varak

Sahife 96

Giresun kazâsına mülhak Akköy nahiyesinin Şemseddin karyesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden Aşıkoğlu Mehmed bin Mehmed'in sulbi sagîr oğlu Abdullah ve Fatma'nın tesviye-i umurlarına kabl-i şer'iden bir vasî nasb ehem ve elzem olmağın emânet ile ma'rûfe ve istikâmet üzere mevsûfe sagîrân mezbûranın vâlideleri zâten ârifan olduğumuz hâzıra-i bi'l-meclis Dudu bint-i Hasan her vechle vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdire idüğünü ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 2 Rebî'ü'l-âhır sene 325

ve ahâlden Karabaşoğlu Mustafa bin Ali (mühür)

A'zâ Çorbacıoğlu Mustafa bin Halil (mühür)

Şemseddin karyesi İmamı Osman Efendi ibn Musa (mühür)

Ben dahi vesâyet mezkûreyi ber minvâl-i muharrer kabûl eyledim Fi 2 “

Vasî Dudu bint-i Hasan (mühür)

Akköy nahiyesinin Darı karyesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden Alibaşoğlu Arif bin Mehmed bin İbrahim’in sulbi sagîr oğlu Mehmed ve sulbiye sagîre kızları Refiye ve Naziye ve Sıdika ve Alime’nin tesviye-i umurlarına kabl-i şer’iden bir vasî nasb ehem ve elzem olmağın sagîrun mezbûrunun vâlideleri işbu hâzıra-i bi’l-meclis zâten ârifan olduğumuz Zekiye Hatun ebint-i Mustafa emânet ile ma’rûf ve istikâmet üzere mevsuf ve her vechle vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir idduğunu ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 3 Rebî’ü’l-âhır sene 325

A’zâ Mustafa bin Mürteza? (mühür)

A’zâdan Mehmed Ali ibn Salih (mühür)

Darı karyesi İmamı Mehmed Efendi ibn Mustafa (mühür)

Ben dahi vesâyet mezkûreyi kabûl eyledim Fi 3 Rebî’ü’l-âhır sene 325

Vasî Zekiye bint-i Mustafa

Sahife 97

Akköy nahiyesinin İcerli karyesinden olub ihtiyat askerliğiyle Yemen’e sevk olunan Kurtoğlu Hüseyin bin Musa mezkûr Yemen vilayetinde Ümeran? kasabasında hastahanede bin üç yüzyigirmi bir senesi kânûn-i sâninin üçüncü bazar irtesi günü vefat itmekle müteveffâ-yı mezbûrun zevce-i medhûl behâsı Zeyneloğlu kızı zâtî zîrde muharrerü’l-esâmî kesân ta’rîfleriyle ma’rife Akgül bint-i Hüseyin meclis-i şer’ide müteveffâ-yı mezbûrun medyun olan Hacı Mikdad Mahallesi sâkinlerinden Mahmud Efendi ibn Hafız Ahmed Efendi mahzarında üzerine da’vâ ve takrîr-i kelâm idub zevc-i d’ahilim mezbûr Hüseyin Yemen vilayetinde mûmâ-ileyh Mahmud Efendi zimmetinde kırk gurus alacak hakkı olub meblâğ-ı mezkûru kable’l-ahz ve’l-istifâ vefat itmekle meblâğ-ı mezkûr benimle karındaşları Osman ve Mehmed’e münhasıre olub bizden başka vârisi olmadığından meblâğ-ı mezkûrun dört hissede bir hissesini bana i’tâ ve teslîme mûmâ-ileyh Mahmud Efendiye tenbiye olunmak matlubumdur deyu da’vâ itdikde ol dahî cevâbında müdde’iyye-i mezbûrenin zevci mezbûr Hüseyin’e zimmetinde cihet-i karzdan kırk gurus deyn? olduğunu ikrâr ve

i'tiraf idub ancak müdde'iyeye mezbûrenin zevcinin vefat eylediği müdde'sını inkâr eylediği Fi 3 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Müdde'i aleyh Mahmud Efendi (mühür)

Müdde'iyeye Kiroz? karyesinden Zeyneloğlu kızı Akgül bint-i Hüseyin

Zâten ârifan olduğumuz Akgül'ün bâlâdâ muharrer ifade kendusunun olmağla (mühür)leri olmadığından barmak işareti kendusunun olduğunu tasdîk ideriz Fi 3 “

Pederi Zeyneloğlu Hüseyin bin Mehmed (mühür)

Hacızâde İbrahim Ağa ibn Süleyman (mühür)

Müdde'iyenin ber minvâl-i muharrer müdde'asına mutâbık yine taleb olundukda Ata karyesinden Güğümcüoğlu Arif ve Eyüboğlu Mehmed şahidleri olduğunu ifade itmekle ikâmesine havâle olunduğu Fi 3 “

Müdde'iyeye Akgül

52. Varak

Sahife 98

Akköy nahiyesinin İcerli karyesinden Kurtoğlu Hüseyin bin Musa ihtiyat askerliğiyle Yemen vilayetine sevk olunub ben dahi birlikde askerlik itmekde iken vilayet mezkûrun Ümerân kasabasında hastahannede bin üç yüz yigirmi bir senesi kânûn-i sâni'nin üçüncü pazar irtesi günü vefat eylediğini ve cenâze namazını hastahane civarında edâ eylediğimizi aynen müşâhede? eyledim ol-vechle mezbûr Hüseyin'in tarih-i mezkûrda vefat eylediğini bilir şahidim hasbeten li'l-lah şahâdet dahi iderim didiği Fi 3 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Akköy nahiyesinin Ata karyesinden Eyüboğlu Mehmed bin Halil (mühür)

Akköy nahiyesinin İcerli karyesi sâkinlerinden Kurt Hüseyin bin Musa ihtiyat askerliğiyle Yemen vilayetine ben dahi beraber olduğum halde sevk olunduk mezbûr Hüseyin hasta olarak vilayet mezkûrun Ümerân kasabası hastahanesinde bin üç yüz yigirmi bir senesi kânûn-i sâni'nin üçüncü pazar irtesi günü vefat eyledi ve cenâze namazını hastahane-i mezkûr civârında edâ eyledik ve defn olundu ol-vechle vefatını müşâhede? idub bu husûsa ve bu vech üzere şahidim şahâdet dahi iderim deyu edâ-yı şahâdet şer'iyeye eylediği Fi 3 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Ata karyesinden Güğümcüoğlu Arif bin Ali (mühür)

Çınarlar Mahallesinden iken bundan akdem vefat iden Mikailoğlu? Naniv? veled-i İyan'ın? sulbi sagîr oğlu Manuel? ve sulbiye sagîre kızları ... ve Salye? ve Bartana'nın? tesviye-i umurlarına bir vasî nasb ehem ve elzem olmağın sagîrun mezbûrunun vâlideleri şahsen ârifan olduğumuz Marvela? bint-i Yani? emânet ile ma'rûfe ve istikâmet üzere mevsûfe ve her vechle vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdire idduğunu ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 7 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Mahalleden Şitanoğlu Yorika veled-i Toturi? (imza)

Çınarlar Mahallesi ahâlilerinden Kara Bacakoğlu? Nikola veled-i Banayot (imza)

Çınarlar Mahallesi A'zâlarından Destebaşoğlu? ... veled-i Yani? (imza)

Ben dahi vesâyet kabûl eyledim Fi 7 “

Vasî Marvela? bint-i Yani?

Sahife 99

Giresun kazasının nefsi-i kasabası mahallâtından Çınarlar Mahallesinde sâkine Yaşaroğlu kerimesi ma'rifetü'l-zat Emine Hatun ebint-i Ahmed kaza-i mezkûr mahkeme-i şer'yyesinde ma'kûd meclis-i şer'imizde mezkûr Çınarlar Mahallesi sâkinlerinden kunduracı esnafından Kaba? Hasanoğlu Abdullah Usta bin Ali muvâcehesinde mezbûr Abdullah Usta zevci-i mutallakam olub ferraşından? hasıl benden? mütevellide sagîre bir buçuk yaşında kızım Gül Hanım'ın kendusuna teslîmi hakkında ikâme eylediği da'vâdan dolayı mahkeme-i âliyyelerinde gıyâbımda cereyan iden muhâkeme neticesinde sagîre-i mezbûrenin mezbûr Abdullah Ustaya teslîmi tenbihine? hâvî maheme-i âliyyelerinden sâdır olan binüç yüz yigirmi beş senesi saferü'l-hayrının yigirmi üçüncü günü tarihli ve yigirmi beş sahife ve beş yüz doksan üç madde numrolu işbu meclis-i şer'i ibrâz ve irabe? eylediğim bir kıt'a i'lâm gıyâbı şehr-i sene-i mâliyyenin nisan yâni bin üç yüz yigirmi üçsene-i rumiyesi nisanın dördüncü günü bana tebliğ idilmiş ise de esbâb-ı âtiyeye? mebni i'lâm mezkûr hükmüne? adem-i kanâ'atle i'tirâz ale'l-hükm? mübâderet eyledim şöyle ki i'lâm-ı mezkûr mündericatından ve ol-babda ta'yîn kılınan vekil-i musahhara bi'l-muvâcehe? mûmâ-ileyhden istihsâl eylediğim ma'lûmatdan anlaşıldığına göre merkûm Abdullah Usta cariyelerine? fâcirelik? isnâdıyla? isbât müdde'ası için iki şahid göstermiş ve bunlardan mâadâ aslen şahidi olmadığını ifade iderek suret-i ifadesini (imza) ve temhir itmiş ve bir kimse daha başka şahid yokdur didikden sonra başka şahid getirse istimâ' olarak bir üçüncü şahid ikâme eylemesi üzerine şahid

merkûm hilâf şer'î şerif istimâ' idilmesi ve ikâme olunan şahidlerin şahâdeti gerek da'vâya ve gerek yendiklerine? muhalif olarak her biri şahid ve ahd hükmünde? ve şahid ve ahdle? i'tâ-yı hükm gayr-ı câiz bulunmuş olduğu halde şehadet vâkı'aya iltifat idilmiş olması ve merkûmun da'vây-ı vâkı'ası bühtân ve iftiradan ibaret olub hâlâ bu merkezde olduğu kendisinin ve ikâme itdikleri şahidlerin ... ahvâllerinden dahi istinbât olunması i'lâm gıyâbı mezkûrun külliyyen feshi ve ibtalini müstelzim ahvalden olmağla kendusunun celbiyle muhâkememizin bi'l-muvâcehe icrâsı ve i'lâm-ı mezkûrun feshiyle da'vây-ı vâkı'asının reddi ve müdahalesinin men'i husûsunu talep iderim deyu da'vâ itdikde ol-dahi cevâbında mezbûre Emine'yi yaylakda? nezdinde nâ mahrem adam gördüğümünden ve sonrada fâcire olduğunu anladığıma binaen? tatlîk eyledim ve tatlîk eylediğimden sonra durmuş olduğu hanesinde bir de adam cerh olundu ve bu cihetlerine şahid istimâ' ve ikâme olundu ve iş bu şahidlerden başka burada şahidim yokdur didim idi her nasıl ise hic şahidim yokdur denilmişçesine tahrir olmuş bu cihetini yine isbâta müheyyâyım? ol vechle mezbûre fâcire olduğundan ve bu ciheti istintak dairesinde olan evrakıda mutâlâa olunsun ve sâkine olduğu hanede cerh olunanda Yaslı Bağce karyesinden nâ mahrem bir adamdır bu suretle sagîre kızımın mezbûreden tefrîkiyle bana teslîmini talep iderim deyu da'vâ eylediği Fi 10 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Mu'teriz aleyh (mühür)

Mu'teriz Emine bint-i Ahmed (mühür)

Bâlâda muharrer ifâdeyi zâten ârifan olduğumuz Emine Hatun virub mevzû' mührün kendusunun olduğunu tasdîk ideriz Fi 10 “

Kösezâde Şükrü Efendi (mühür)

...zâde Mehmed Efendi (mühür) ...

53. Varak

Sahife 100

Mu'teriz aleyh Abdullah Ustadan mukaddeman mu'terize-i mezbûre Emine Hatun'un fâcire olduğu müdde'asına mutâbık yine talep olunub göstermiş olduğu Ali Muhtaroglu Dursun ve Çakılcıoglu Hasan şahidleri olduğunu ve bunlardan başka asla şahidi olmadığını beyan ve ikâme ile ba'de'l-istimâ' şahid mezbûr Dursun'un müzekkî taraflarından adl ve makbûliyet tasdîk olunmadığından diğer bir şahid daha

ikâme ve istimâ' itdirmiş olduğu şahidin şahâdetiyle taht-ı? hükm alındığı lede'l-mutâlaa ceride-i? şer'iyede mukayyed ve mezbûr ifadesinden müsteban olmuş olduğu gibi iş bu ber minvâl-i muharrer ifadesi dahi ifade-i evveliyesini tekrardan ibâret bulunmuş olmağla bu suretde asla şahidim yokdur didikden sonra ikâme eylediği şahidin istimâ'a şer'an tecvîz görülemeyeceğinden iddi'a-yı vâkı'asının reddi ve i'lâm gıyâbı mezkûrun feshiyle sagîre-i mezbûre Gül Hanım'ın ... hacir ve terbiyesi vâlidesi mu'terize-i mezbûre Emine Hatun'un olmağla ma'arifeden ... mu'teriz aleyh Abdullah Ustaya tenbiye olunduğu Fi 21 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Naib

Sahife 101

Giresun kazasına mülhak Akköy nahiyesinin Yaslıbağce karyesi sâkinlerinden Uzun Ahmedzâde Emin Efendi ibn El-hâc Ömer? Efendi meclis-i şer'imizde zıkr-i âtî vakfına müteveli nasb ve ta'yîn eylediği Hacı Mikdad Mahallesi sâkinlerinden Mahmud Efendi ibn Hafız Ahmed Efendi mahzarında ikrâr-ı sahih şer'i ve i'tiraf-ı sarîh? müddde'i? idub mezkûr Akköy nahiyesinin merkezi olan Bulancak kasabasında vâkı Feyziye Medresesi nâmîyla niyâm? olan medresenin fevkânîsine akçe-i zâtiyemle yabdırılmış olduğu üç bin gurus kıymetli dört oda ve bir salon hasbeten li'l-lah te'âlâ habs-i? sahih mü'ebbed ile vakf ve habs? medrese-i mezkûre ... ve ilâve eyledim ve şöyle şart ve ta'yîn eyledimki vakf-ı mezkûre mahdûmum olub mezkûr Bulancak kasabası camî-i şerifi İmamı İbrahim Hicabi Efendi müteveli olmak bâsirullah? te'âlâ vefatından sonra evlad evlad evladının zükûru müteveli olmak ve ne'ûzu billah te'âlâ evlad evlad evladının zükûru külliye munkârız olurlar ise hâkimü's-şer'i re'y? ve ahâlisinin intihâblarıyla? müştekim bir kimesne müteveli olmak üzere vakf-ı mezkûr mütevelliyediyle îcâr olunub senevî îcârını reb'? medrese-i mezkûrda tederrüs iden müderris efendiye ve reb'? medrese-i mezkûrun ta'mîr ve termîmine ve reb'? diğeri medrese-i mezkûr dairesi ve ... kademhânelerinde? îkâd olunan fenâr ve kanadil ... virilmek ve reb' diğeri dahi mütevelliyeye â'id olmak üzere vakf-ı sahih mü'eyyid ve habs-i? sarîh ... ile vakf ve habs idub mezkûr oda ma'a salon vakf? üzere müteveli mûmâ-ileyh teslîm eyledim didikde ol dahî teslîm ve kabûl eylediği Fi 11 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Müteveli Mahmud Efendi (mühür)

Vakıf Uzun Ahmedzâde Emin Efendi ibn Hacı Ömer Efendi (mühür)

Bâlâda muharrer vakf takrîrini huzûr-ı? şer‘ide ve biz? dahi hâzır olduğumuz halde mûmâ-ileyh Emin Efendi ifade ve takrîr idub mevzû’ mühr kendusunun olduğunu tasdîk ideriz Fi 11”

Uzun Ahmedzâde Hacı? Ali Efendi (mühür)

Musazâde Şemseddin İmami Osman Efendi (mühür)

Vâkıf mûmâ-ileyh Emin Efendi vakfiyet deyu teslîm ale’l-mütevellî? itdikden sonra rücû’ adîmü’l-ihimâl? olub mezkûr dört oda ma’a salonun sıhhat vakfiyet ve lüzumu vâkıf mûmâ-ileyh Emin Efendiye tefhîm kılındığı Fi 11 “

Naib (mühür)

54. Varak

Sahife 102

Kapu Mahallesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden Kara Hüseyinoğlu kerimesi Binnaz Hanım ebint-i İbrahim’in bervech-i âtî vârisi olduğunu iddi‘a iden babası mezbûr İbrahim bin Hüseyin Giresun kazası mahkeme-i şer‘iyyesinde ma‘kûd meclis-i şer‘imizde kaza-i mezkûr mal müdiri ref‘atlü? Hasan Hasan Efendinin vekil mürsili mal refiki Mahmud Efendi ibn Mustafa mahzarında üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idub müteveffiye-i mezbûrenin hayatında mal sandığında işlemiş olan ma‘âş tekâ’üdiyesinde müterâkim istihkâk olan sekiz yüz on iki guruş kable’l-ahz ve’l-istifâ vefat itmekle meblâğ-ı mezkûr benimle gâ’ib âni’l-meclis vâlidesi Fatma bint-i Osman ve zevc-i metruki Mustafa bin Mehmed Ali’ye münhasire olub bunlardan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığından meblâğ-ı mezkûrda olan hissemi bana edâ ve teslîme vekil mûmâ-ileyh Mahmud Efendiye izâfetle müdir mûmâ-ileyhden bi’l-verâse taleb iderim deyu da‘vâ itdikde ol dahî cevâbında müteveffiye-i mezbûrenin sekiz yüz on iki guruş müterâkim ma‘âş istihkâkına bi’l-emâne vaz-ı yedini ikrâr idub ancak müdde‘i mezbûrun ber minvâl-i muharrer verâset müdde‘asını inkâr eylediği Fi 16 Rebî‘ü’l-âhır sene 325

Müdde‘i aleyh vekil Mahmud Efendi ibn Mustafa (mühür)

Müdde‘i Kara Hüseyinoğlu İbrahim bin Hüseyin (mühür)

Müdde‘i mezbûr İbrahim Ağa’dan ber minvâl-i muharrer verâset müdde‘asına mutâbık yine taleb olundukda Yusuf Ağazâde Hacı Yusuf Efendi ibn Hüseyin Ağa

ve Yusuf Ağazâde Ali Efendi Şükrü Efendi şahidleri olduğunu ifade itmekle ikâmesine havâle? olunduğu Fi 16 “

Müdde‘i? İbrahim (mühür)

Kapu Mahallesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden Kara Hüseyinoğlu kerimesi Binnaz Hanım ebint-i İbrahim’in verâseti babası İbrahim bin Hüseyin ve vâlidesi Fatma bint-i Osman ve zevc-i metrûku Mustafa bin Mehmed Ali’ye münhasire olub bunlardan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığını bilur şahidiz hasbeten li’l-lah şahâdet ideriz deyu her biri edâ-i şahâdet şer‘iye eyledikleri Fi 16 “

Mahalleden Yusuf Ağazâde Ali Efendi ibn Şükrü Efendi (mühür)

Kapu Mahallesinden Yusuf Ağazâde Hacı Yusuf Efendi ibn Hüseyin (mühür)

Şahidan mezbûran sırren ve ba‘dehu alenen tezkiyeye havâle şer Fi 20 “

Sahife 103

Şahidan mezbûranın adl ve makbûlü’ş-şahâde idduklarını tarafeyn huzuruyla alenen bi’l-muvâcehe ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 20 Rebî‘ü’l-âhır sene 325

Muhtarı Emirzâde Hüseyin Ağa ibn Ali (mühür)

Kapu Mahallesi İmamı Hafız Feyzullah Efendi ibn Hacı İbrahim Efendi (mühür)

Giresun kazasına mülhak Keşab nahiyesinin Çal karyesi mütemekkinlerinden iken İzmid sancağına merbût Adabazarı kazasına tâbî Karasi ma‘deninde fevt olan teba‘a-i devlet-i âliyyenin rum milletinden Colhaoğlu? Bandili? veled-i Kostantin veled-i Oram’ın? bervech-i âtî vârisi olduğunu iddi‘a iden vâlidesi şahzî zîrde muharrerü’l-esâmî kesan ta‘rîfleriyle ma‘rife Milane? veled-i Nikola ve zevce-i metrukesi Sofya veled-i Yani ile li-ebeveyn karındaşları Banayot ve Dimitri veled-iü’l-merkûm Kostantin kaza-i mezkûr mahkeme-i şer‘iyyesinde müteveffâ-yı merkûmun medyunu olan Büyük Bağce Mahallesi mütemekkinlerinden teba‘a-i devlet-i âliyyenin rum milletinden Kel Yanioğlu? Sove? veled-i İsber? mahzarında ve kaza-i mezkûr bidâyet mahkemesi a’zâlarından Kâşif ve Banayot Efendiler hâzır oldukları halde üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm mûrisimiz müteveffâ-yı merkûm Bandili sağlığında merkûm Sove? zimmetinde cihet-i karzdan kırk guruş alacak hakkı olub meblâğ-ı mezkûru kable’l-ahz ve’l-istifâ vefat itmekle meblâğ-ı mezkûr bizimle gâ’ib âni’l-meclis babası Kostantin veled-i Oram’a münhasire olub bizden gayrı vârisi ve tereksine müstehak uhrâ olmadığından meblâğ-ı mezkûr kırk guruşdan hisse-i

resmiyemizi? bize edâ ve teslîme merkûm Sove'ye? kabl-i şer'iden tenbiye olunmak matlubumdur deyu da'vâ itdikde ol dahî cevâbında meblâğ-ı mezkûr kırk gurus zimmetine cihet-i karzdan deyn olduğunu ikrâr ve i'tiraf idub ve iddi'a ber minvâl-i muharrer verâset müdde'asını inkâr eylediği Fi 16 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Müdde'i aleyh Kel Yanioğlu? Sove? veled-i İsber? (imza)

Müdde'i Dimitri (imza)

Müdde'i Banayot (imza)

Müdde'ie zevcesi Sofya bint-i Yani

Müdde'ie Milane bint-i Nikola

Müdde'iyun? mezbûrunun ber minvâl-i muharrer verâset müdde'asına mutâbık yine taleb olundukda Gogora Mahallesi mütemekkinlerinden İsaldi? Banayot ve mahalle-i merkûmdan Tekim? şahidleri olub bunlardan başka asla ve kat'a şahidleri olmadığını ifade itmeleriyle ikâmesine havâle? olunduğu Fi 16 “

Giresun kazasına mülhak Keşab nahiyesinin Çal karyesi mütemekkinlerinden iken İzmid sancağına merbût Adabazarı kazasına tâbî Karasi ma'deninde fevt olan teba'a-i devlet-i âliyyenin rum milletinden Colhaoğlu? Bandili Kostantin veled-i Oram'ın verâseti işbu hâzırın bi'l-meclis şahsi ârifan olduğumuz vâlidesi Milane bint-i Nikola zevce-i metrukesi Sofya bint-i Yani

55. Varak

Sahife 104

ve li-ebeveyn er karındaşları Banayot ve Dimitri? veled-ian merkûman Kostantin ile gâ'ib âni'l-meclis babası merkûm Kostantin'ye münhasıre olub bunlardan başka vârisi ve terekesine müstehak uhra olmadığını bilir şahidiz Allah için her birimiz şahâdet ideriz deyu eda-i şahâdet-i şer'ie eyledikleri Fi 16 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Mahalle-i merkûmdan güzlek? teba'a-i devlet-i âliyyeden Keşminoğlu? Yakma? veled-i Bavli? (imza)

Gogora Mahallesi mütemekkinlerinden teba'a-i devlet-i âliyyenin rum milletinden İsaldi? Banayot veled-i Yani? (imza)

Şahidan mezbûran sırren ve âlenen tezkiyeye havâle şer /16 “

Şahidan mezbûran sırren tezkiye eylediğimiz gibi alenen dahi adl ve makbûlü’ş-şahâde olduklarını ihbâr ve tasdîk ideriz 16 Rebî’ü’l-âhır sene 325 / Fi 17 maliyye sene 323

A’zâ Banayotoğlu? Bavli veled-i ... (imza)

Mahalleden muhtar Gogora Colhaoğlu? ... veled-i Yorika (mühür)

Şahidin mu’addelin şahâdetleriyle verese-i mezbûrunun verâsetleri sâbit ve sübût verâsetlerine hükm olunduğu Fi 18 Rebî’ü’l-âhır sene 325

Naib (mühür)

Mezbûrun Milane ve Sofya ve Banayot ve Dimitri yine meclis-i ma’kûd mezkûrda ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idub mûrisimiz müteveffâ-yı merkûm Bandili’nin zuhûr iden nukûd-ı mevcûda ile zimem-i nâsda olan alacaklarını ve kâffe-i eşya-i metrukesini ahz ve kabza ve makbûzun bize irsâl ve îsâle ve teslîmden imtinâ’ idenler ile mahkeme-i şer’iyye ve nizâmiyede ve nizâmiyenin hukuk ve ticaret ve cezâ mahkemelerinde bidâyeten ve istinafen ve temyizen ve i’âdeten müdde’i ve müdde’i aleyh mu’teriz aleyh sıfatlarıyla muhâkeme-i muhâsamaya ve şühûd ikâme ve istimâne tahlîf ve tahallûf ve tebliğ ve tebellüğe ve imzâsıyla lâyiha ve istid’â ve hacz ve purodesto vesâ’ir sened ve ilm ü haber vaz’ ve takdîmine ve rü’yet muhasebeye ve sulh ibrâya ve î’tirâz ale’l-hükm ve’l-gayre? ve sehmizde sâdır olan i’lâmâtın tenfîz ahkâmı zımnında icrâ da’iresine mürâcâta ve ahra? dahi tevkile vekâlet-i amme-i mutallâka-i sahiha-i şer’iyye ile tarafımızdan Dersaadet’de Galata’da rıhtım yolunda Bavlinde? kahvehanesinde mukîm teba’a-i devlet-i âliyyenin rum milletinden Colhaoğlu? Yorika veled-i Kostantin’ye kabûlüne mevkufen vekil ve naib menab nasb ve ta’yîn eyledim didikleri Fi 20 Rebî’ü’l-âhır sene 325

ve diğeri Dimitri (imza)

Karındaş Banayot (imza)

Zevcesi Sofya

Vâlidesi Milane

Sahife 105

Bâlâda muharrer vekâlet takrîrini şahsen ârifan olduğumuz Milane ve Sofya ve Banayot ve Dimitri'nin bi'z-zat kenduları takrîr ve ifade idu mevzû' (imza) ve barmak işaretleri kendularının olduğunu tasdîk ideriz Fi 20 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Kapu Mahallesinden Ruşanzâde? Şükrü Efendi ibn Raşid (mühür)

Gogora Mahallesinden İsaldi? Banayot veled-i Yani (imza)

Bâlâda muharrer verâset ve vekâlet takrîrleri huzûrumuzla? ahz olunduğunu tasdîk ideriz Fi 20 “

A'zâ mahkeme-i Bidâyet (mühür)

A'zâ mahkeme-i Bidâyet (mühür)

Giresun kazasına mülhak Kırık nahiyesinin Şeyhler karyesi sâkinlerinden Alaeddinoğlu Ali Beğ ibn Ağa ... vekil-i müseccel şer'iyesi Sultan Selim Mahallesi sâkinlerinden Ali Ağa ibn Hüseyin Ağa Giresun kazası mahkeme-i şer'iyesinde ma'kûd meclis-i şer'imizde Çınarlar Mahallesi sâkinlerinden Oflluoğlu? kerimesi zâtî zîrde muharrerü'l-esâmî kesan ta'rîfleriyle ma'rife Gülhanım ebint-i Hüseyin muvâcehesinde müdde'ie aleyha Gülhanımın zevc-i dâhilim merkûm Ali Beğin aleyhinde gıyâben mahkeme-i şer'iyeden istihsâl eylemiş olduğu nafaka ... icrâ dairesine vaz' ile müvekkilim mezbûrdan geçen üç yüz yigirmi bir senesinde on beş aded yüzlük mecidiye altunu mikdârı icrâ dairesi ma'rifetiyle tahsil itdirilmiş isede müvekkilim tarafından mezbûre müvekkileme itâ'at itmediğinden dolayı ba istid'â mahkeme-i şer'iyeye müracâat eylemiş olduğundan bu gibi zevcine itâ'at itmeyen zevcenin zevcinden nafaka da'vâsına salâhiyet olamayacağından ol vechle i'lâm gıyâbının feshiyle müvekkileme itâ'at husûsu tenbiye olunmak bi'l-vekâle matlubumdur deyu da'vâ itde? ol dahî cevâbında benim icrâda i'lâmım vardır on dört aylık işlemiş nafakamı almadan cevâb virmem ve sonra ifademi viririm Fi 17 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Müdde'i aleyha

Müdde'i vekil Ali Efendi (mühür)

Zâten ârifan olduğumuz mezbûre Gülhanımın (mühür)leri üzerinde olmayubda barmak basdığını tasdîk ideriz Fi 17 “

Etmekci? Velizâde? (mühür)

Müdde‘izâde? Ali Efendi (mühür)

Vekil Ali Efendi cevâbında

Mezbûrebin ifadesinde on dört aylık işlemiş nafakasını talep itmekde isede mezbûre iki senede el-yevm bu tarihe gelinceye kadar müvekkilime itâ‘at itmediği der-kâr olduğu cihetle işlemiş ve işleyecek nafaka talebine hak olamayacağından iş bu iddi‘asının reddiyle zabt-ı sâbıkda beyan olunduğu üzere müvekkilime itâ‘atine kabl-i şer‘iden tenbiye olunmasını bi’l-vekâle talep iderim deyu ifade eylediği Fi 17 “

Vekil Ali Ağa (mühür) =>

56. Varak

Sahife 106

Giresun kazasına mülhak Akköy nahiyesinin Küçükklü karyesinde sâkine Kör? Hasanoğlu kerimesi ma‘rifetü’z-zat Emine bint-i Hüseyin Reis’in zikr-i âtî husûsa vekil-i müseccel şer‘isi Kapu Mahallesi sâkinlerinden Şükrü Efendi ibn Feyzi Yazıcı kaza-i mezkûr mahkeme-i şer‘iyyesinde ma‘kûd meclis-i şer‘imizde karye-i mezkûre sâkinlerinden iken bundan akdem vefat iden Kuloğlu? İbrahim bin emin Kabudan? bin Abdullah’ın verâseti zevce-i menkûha-i metrukesi Emine bint-i Hüseyin ve vâlidesi Zeyneb bint-i Abdullah ve li-ebeveyn kız karındaşı Fatma bint-i Emin’e münhasıre olduğu bi’l-ihbâr inde’ş-şer‘iü’l-enver zâhir ve nümâyan olduktan sonra müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vâki‘yesine? vâz-ı yedi sâbit ve mütehakkık olan vâlidesi mezbûre Zeyneb’e mahkeme-i şer‘iyyeye mahsûs üç def‘a da’vetiye varakası ayru ayru günlerde tebliğ olunub mahkemeye gelmediğinden ve vekil dahi göndermediğinden yine gelmez ve vekil göndermez ise muhâkemenin gıyâben rü‘iyet olunacağını bir kıt‘a muhtıra ile tefhîm olunmuş iken yine gelmeyub ve vekil dahi göndermediği ecluden muhâfaza için Hacı Mikdad Mahallesi sâkinlerinden Mahmud Efendi ibn Hafız Ahmed Efendi vekil-i müsahhar nasb ve ta‘yîn olundukda oldahi vekâlet mezkûreyi bi’r-rıza kabûl itmekle vekil mûmâ-ileyh Mahmud Efendi muvâcehesinde müteveffâ-yı mezbûr İbrahim bin Emin bin Abdullah hayatında bin üç yüz on beş senesi teşrin-i evvellinin on beşinci günü mezkûr Küçükklü karyesinde vâki‘ camî-i şerifden şühûd mahzarında müvekkilem mezbûre Emine’ye bin bir gurus mehr-i mü‘eccel tesmiyesiyle? tenkih ve tezevvüc ve kabûl ve duhul idub zevciyet-i yenilerinde? ka’im? ve meblâğ-ı mezkûr zimmetinde deyn olub meblâğ-ı mezkûr ile mezkûr İbrahim güzlek? hayat ve sıhhatinde bin üç yüz on dokuz senesi

teşrin-i sâninin on birinci günü kendi hanesinde şühûd mahzarında müvekkilem mezbûrenin tezyinatına mahsûs muhtelifü'l-cins? altı kalemden ibâret olan takı altunları bedeli olan bin yedi yüz altmış sekiz guruş zimmetine deyn olub hak iş bu meclis-i şer'ide ibrâz ve îzâ? eylediğim tarih-i mezkûr ile müverrah ve (imza)sıyla ... bir kıt'a deyn senedini müvekkilem mezbûre yerine i'tâ idub ol vechle cihetin? mezkûriyetinden? cem'ân iki bin yedi yüz altmış dokuz guruş alacak hakkını müvekkilem mezbûre kabl-i edâ ve'l-îfâ mezbûr İbrahim vefat itmekle meblâğ-ı mezkûru tereke-i vâki'yesinden olmak üzere müvekkilem mezbûre Emine'ye edâ ve teslîme mezbûre Zeyneb kabl-i şer'iden tenbiye olumak bi'l-vekâle matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-su'al? ol-dahi cevâbında müvekkilesi mezbûre Zeyneb'in oğlu müteveffâ-yı mezbûr İbrahim'in terekesine bi'l-verâse vaz-ı yedini ikrâr ve i'tiraf idub ancak vekil mûmâ-ileyh Şükrü Efendinin ber minvâl-i muharrer alacak müdde'asını inkâr eylediği Fi 20 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Vekil-i müsehhir (imza)

Vüdde'i vekil Şükrü Efendi (imza)

Sahife 107

Vekil mûmâ-ileyh Şükrü Efendiden müdde'asına mutâbık yine taleb olundukda Bende hor karyesinden Kuru? Köseoğlu Ali ve yine karyeden Haliloğlu Ali ve yine karyeden Kuru? köseoğlu Halil ve yine karyeden Şeyh Ahmedoğlu Mehmed ve Küçüklü karyesinden Hafız Kazızâde? Hasan karye-i mezkûrdan Akoğlu Sameddin? ve yine karyeden kara İbrahimzâde Mahiddin? ve karye-i mezkûrdan Hasan Efendizâde Hafız Mahmud Efendi mehr-i mü'eccel hakkında şahidleri olduğunu ve bunlardan başka asla şahidi olmadığını ifade ve beyan itmekle ikâmesine havâle? olunduğu Fi 20 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Vekil Şükrü Efendi (mühür)

=> mezbûre Gülhanım dahi cevâbında

Ben zevcem merkûma itâ'at idiyor idim hatta karyesine gitdim bana hacetlik itmedi beni bakmadı ve beni yine götürse giderim benim işlemiş olan nafakamı virsun zevciyesi isem beni baksun deyu ifade eylediği Fi 30 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Mezbûr Gülhanım

Bâlâda muharrer ifade zâten ârifan olduğumuz Gülhanım'ın olub (mühür)ü olmayubda barmak basdığını tasdîk ideriz Fi 30 “

Osmanoğlu? Osman (mühür)

Müezzinoğlu Temel Efendi (mühür)

Vekil mûmâ-ileyh ali Ağa dahi cevâbında

Mezbûre Gülhanım işlemiş nafakası olarak geçen üç yüz yigirmi bir tarihinde on üç aded lira-i Osmani müvekkilimden almış ve ol tarihten beru yâni iki seneye karîb müvekkilime itâ'at itmemekte bulunması ve şimdi itâ'at ideceğini i'tirâf itmekde olduğundan taleb eylemiş olduğu nafaka ise itâ'at itmediği müddet zarfına tesâdüf itdiği cihetle bir taraftan adem-i? itâ'at ve bir taraftan nafaka da'vâsına hak ve selâhiyet olamayacağından ber mûceb-i ikrâr müvekkilime itâ'ati tenbiye olunmak husûsunu bi'l-vekâle taleb iderim deyu ifadesi Fi 30 “

Vekil Ali Efendi (mühür)

Müdde'i vekil Ali Efendinin iddiâ-yı vâkı'ası şer'an mesmû ve iltifata şayân olmamakla ber mûceb-i hüccet terâküm iden nafaka mikdarının mezbûreye teslîmi mezbûr Ali Efendiye tefhîmiyle işbu tarihe i'lâmdan i'tibâren zevci mezbûr Ali Beğe itâ'at ve inkıyad ve nefsinin teslîme mezbûre Gülhanım'a tenbiye olunduğu Fi 8 Cemâziye'l-evvel sene 325

Hakim (mühür)

57. Varak

Sahife 108

Boş

Sahife 109

Giresun kasabası mahallâtından Kapu Mahallesi sâkinlerinden Cavişzâde? İbrahim Efendi ibn İzzet Ağa mezkûr Giresun kazası mahkeme-i şer'iiyyesinde ma'kûd meclis-i şer'imizde vakf-ı âtîü'l-beyan? li-eclî't-tescil? mütevellî nasb ve ta'yîn eylediği Hacı Mikdad Mahallesi sâkinlerinden Mahmud Efendi ibn Hafız Ahmed Efendi mahzarında ikrâr-ı sahih-i şer'i ve i'tiraf- ı sarîh müdde'i? idub kaza-i mezkûre tâbî' Kulakkaya nâm merkezde vâkı' câmî-i şerif ... linde kâ'in? tarafları bir taraftan tarîk-i âmm ve bir taraftan câmî-i mezkûrun vakf menzilhanesi ve bir

tarafdan câmî-i şerif ve bir taraftan mahalle yoluyla mahdûd câmî-i şerif mezkûrun vakf arsiyesi üzerine kendi akçe-i zâtiyem ile bina ve inşa eylediğim bir bab firun ve bir bab kahvehanemi vakf-ı sahih-i şer'î ile vakf ve habs idub şöyle şart ve ta'yîn eyledimki firun ve kahvehane-i mezkûr mütevellî yediyle îcâr olunub kahvenin îcâr senevî hâsılasından virgü-yi mîrîyesi bi'l-ihrac mütebâkîyesinden reb? câmî-i şerif mezkûrun ta'mir ve termîmine ve reb? dahi tarafımdan câmî-i şerif mezkûrda temlik idilmiş dört aded lâmiyyenin? ve reb? diğeri lâmiyye-i? mezkûrları ihrâk? iden kimesneye ve diğeri reb? dahi vakf kahvenin ta'mir ve termîmine ve firun dahi güzlek? îcâr olunub senevî îcâr hâsılasından yine virgü-yi mîrîyesi ba'de'l-icrâ? mütebâkîyesinden nısfî câmî-i şerif mezkûrun mihrabına ve nısfından reb? câmî-i şerif mezkûr minaresinin ta'mir ve termîmine ve reb? diğeri de firunun ta'mir ve termîmine ve mütebâkî iki reb? dahi vakf-ı mezkûr mütevellîşine virilmek üzere kahve ve firun mezkûrları vakf-ı sahih-i şer'î ve i'tiraf sarîh? müdde'i ile vakf ve habs eyledim ve vakf-ı mezkûre hayatda oldukça kendim ba mirallah? te'âla vefatımdan sonra evlad evlad evladımın zükûr ve ekberi mütevellî olmak ne'üzü billah? evlad evlad evladımın zühûr bil-külliye munkarız olurlar ise biraderlerimin evlad evlad evladlarının zühûru batnen ba'de bütün evled zühûrlarından ekberi mütevellî olmak ve bunlardan mevcûd bulunmazlar ise mezkûrun? kasabası ulemâsının? ...habları ve hakimü's-şer'inin? ra'iyle? müstakim bir kimesne mütevellî olmak üzere mezkûr kahve ve firunu vakf-ı sahih müeyyid ve habs-ı sarîh? mühled? ile vakf ve habs eyledim ve vakfiyyet üzere mütevellî mûmâ-ileyh Mahmud Efendi'ye teslîm eyledim didikde ol dahî tesellüm ve kabz? eylediği Fi 21 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Mütevellî Mahmud Efendi (mühür)

Vâkıf Cavişzâde? İbrahim Efendi ibn İzzet Ağa (mühür)

Bâlâda muharrer vakf takrîrin? mûmâ-ileyh İbrahim Efendi'nin takrîr ifade eylediğini ve mevzu (mühür) kensusunun olduğunu tasdîk ideriz Fi 21 “

Kaba? Kösezâde ... Efendi (mühür)

Çınarlar Mahallesinden Mü'ezzinzâde? Ali? Efendi (mühür)

58. Varak

Sahife 110

Gadr-ı? şer‘iye binâen husûs-ı âti‘l-beyânın mahallinde? ketb ve istimâ‘ ve takrîriçün cânib-i şer‘iyyet garrâdan mâ-dûnan? bi‘l-hükm? Kale Mahallesinde vâki‘ Gerdalcı? zâde Mehmed Efendinin menziline varılıb zîrde muharrerü‘l-esâmî müslimîn? huzurlarında akd meclis-i şer‘i âli oldukda Giresun kasabası mahallatından Hacı Hüseyin Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefat iden Penazoğlu? İsmail bin Mustafa bin İsmail verâseti zevce-i menkûha-i metrukesi Gülsüm bint-i Şükrü ve sulbiye kebîre kızı Hatun ve sulbiye sagîre kızları Hadice ve İkbal’e münhasire olub mesele-i mirâsları be-hükmü‘l-ferâ‘iz yigirmi dört sehmden olub sehm-i mezkûreden üç sehmi zevce-i mezbûre Gülsüm ve yedişer sehmden yigirmi bir sehmi betât? mezbûrat ve Hadice ve İkbal’e isâbet ba‘de‘t-tahakkuk sagîre-i mezbûre Hadice’nin tesviye-i umûrına ba hüccet-i şer‘iye vasî mensubu Hacı Hüseyin Mahallesinden li-ebeveyn kızkarındaşı mezbûre Hatun’un zevci Osman Efendi ibn Hacı Mehmed ve sagîre-i mezbûre İkbal’in güzlek? vasî mensûbesinin? vâlidesi zevce-i mezbûre zâtî müslimîn? mezbûrunun ta‘rîfleriyle ma‘rife Gülsüm Hatun meclis-i ma‘kûd mezkûrda ikrâr-ı tâm ve ta‘bir-i ân‘ü‘l-merâm? idub müteveffâ-yı mezbûr İsmail Ağadan vasîleri olduğumuz sagîratan? mezbûratan Hadice ve İkbal ile verese-i kibâr mezbûratâna? mevrûsan? intikâl iden Hacı Hüseyin Mahallesinde vâki‘ tarafları Hasan Yazıcızâde Hüseyin Efendi ve Duyduk? zâde Ömer Efendi ve Kadioğlu? Hafız Ahmed ve yol ile mahdûd bir kıt‘a arsa îrâd getürmediği mülâbesesiyle gerek verese-i kibâr ve gerek sagîratân? mezbûratân intifâ itmediklerinden başka senevî virgü-yi mîrîyesi diğer mülkleri hâsılâtı esmânından virilmekle arsa-i mahdûd mezkûre kıymet-i hakikisinden fazla olarak altmış aded yüzlük mecidiye altununa almak üzere müşteri zuhûr itdiğinden verese-i kibâr mezbûratân bir? sahih mezkûr hisselerini bey‘e murâd eylediklerinden sagîratan mezbûratanın hisseleri dahi ma‘an bey‘ olunubda semen-i eytâm sandığına vaz‘ ile idâne olunur ise sagîratan mezbûratan haklarında min külli‘l-vücûh enfâ ve evlâ olacağından hissemizin talebine bey‘ ve takrîre ve mu‘amele-i ferâgiyesinin komisyon mahsûs huzurunda icrâsına bize izn virilmesini bi‘l-vesâyetaleb ideriz deyu her biri takrîr eyledikleri Fi 22 Rebî‘ü‘l-âhır sene 325

Vasîye Gülsüm Hanım bint-i Şükrü Efendi

Vasî Osman Efendi ibn Hacı Mehmed Efendi

Zât ve şahsına ârifan olduğumuz mezbûratanın vasîleri Osman ve Gülsüm Hanım bâlâdâ muharrer ifade ve takrîri bi'z-zat kenduları ifade ve takrîr eylediklerini ve mevzû' (mühür) kendularının olduğunu tasdîk ideriz Fi 22 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Sahife 111

Giresun kazasına tâbî Seyyid karyesinden Bahr-ı Siyah Redif ikinci alayın birinci taburun birinci bölüğünde dördüncü onbaşının? onuncu neferi tekâ'üdlerinden İmamoğlu Halil bin Ali bin Osman'ın bervech-i âtî vârisi olduğunu iddi'a iden oğlu Osman kaza-i mezkûr mahkeme-i şer'yyesinde ma'kûd meclis-i şer'imizde müteveffâ-yı mezbûrun medyûnu olan kaza-i mezkûr mal müdiri rif'atlı Hasan Hasan Efendi'nin vekil-i mürsili mal refiki Mahmud Efendi ibn Mustafa mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idub babam müteveffâ-yı mezbûr Halil'in tekâ'üd ma'âşından kaza-i mezkûr mal sandığında iki bin dört yüz on üç guruş istihkâkı olup olup meblâğ-ı mezkûru kable'l-ahz ve'l-istifâ vefat itmekle mablağ-ı mezkûr benimle zevce-i menkûha-i metrukeleri gâ'ib-i âni'l-meclis Emine bint-i Mustafa ve Pamuk? bin Mehmed ile sulbi sagîr oğlu Ömer'e münhasire olup anlardan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığından meblâğ-ı mezkûrdan hissemi bana edâ ve teslîme vekil mûmâ-ileyh Mahmud Efendiye kabl-i şer'iden tenbiye olunmak bi'l-verâse matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve su'al oldahi cevâbında müteveffâ-yı mezbûr Halil'in tekâ'üdlük ma'âş müterâkimesinden cem'ân iki bin ödrü yüz on üç guruş mal sandığında alacak hakkı olduğunu ikrâr ve i'tirâf idub ancak müdde'i mezbûrun ber minvâl-i muharrer verâset müdde'asını inkâr eylediği Fi 22 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Müdde'i Aleyh Mahmud Efendi ibn Mustafa

Müdde'i İmamoğlu Osman (mühür)

Giresun kazasına tâbî Seyyid karyesinden olup Bahr-i Siyah Redif ikinci alayın birinci taburunun birinci bölüğünün dördüncü onbaşının üçüncü neferi tekâ'üdlerinden İmamoğlu Halil bin Ali bin Osman'ın verâseti zevce-i menkûha-i metrukeleri Emine bint-i Mustafa ve Pamuk? bint-i Mehmed ve sulbi kebîr oğlu Osman ve sulbi sagîr oğlu Ömer'e münhasire olup bunlardan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığını bilir şahidiz hasbeten li'l-lah şahâdet dahi ideriz deyu her biri edâ-i şahâdet şer'îye eyledikleri Fi 22"

Seyyid Karyesinden Şabanoğlu? Osman bin Hurşid? (mühür)

Seyyid Karyesinden İmamoğlu Hasan bin Mustafa (mühür)

Sırren ve âlenen tezkiyeye havâle olunduğu / Fi 22”

59. Varak

Sahife 112

Şahidân mezbûran Osman ve Hüseyin’in şahâdetleri adl ve makbûlû’s-şahâde olduklarını alenen tarafının huzuru ve muvâcehesiyle tasdîk ve ihbâr ideriz Fi 29 Rebî’ü’l-âhır sene 325

Ahmed Ağa ibn Mehmed Hüseyin (mühür)

A’zâ Şükrü Efendi ibn Hasan (mühür)

Seyyid Karyesi Muhtarı Ahmed Ağa ibn Hüseyin (mühür)

Giresun kazasına mülhak Piraziz nahiyesinin Balçıklı karyesinden Fettahoğlu? Ahmed bin Fettah? ve Hacı Habiboğlu? Hüseyin bin Mehmed ve Bozat karyesi sâkinlerinden Yolbekoğlu? Süleyman bin Hüseyin’in zikrî âtî husûsa vekil-i müseccel şer’iyeleri Kumyalı Mahallesi mütemekkinlerinden teba’a-i devlet-i âliyyenin Ermeni milletinden Hâcî Toros? Efendi veled-i Agya? kaza-i mezkûr mahkeme-i şer’iyyesinde ma’kûd meclis-i şer’i hafûrda? mezkûr Bozat Karyesi sâkinlerinden Bekcioğlu? Durmuş Efendi ibn Hasan Efendi’nin güzlek vekil-i müseccel-i şer’iyesi mezkûr Giresun kasabasında ... hanının yazıhanesinde mukim teba’a-i devlet-i müşarûn-ileyhanın millet-i merkûmesinden Abik? Efendi veled-i Artin? muvâcehesinde vekil mûmâ-ileyh Abik? Efendi’nin mahkeme-i şer’iyyeden müvekkillerim mezbûrun aleyhlerinde istihsâl itmiş olduğu bin üç yüz yigirmi beş senesi Muharremü’l-haramın birinci günü tarihlü ve beş yüz kırk altı sıra numrolu arâzi yaylak da’vâsından dolayı yaylak mezkûru mûmâ-ileyh Durmuş Efendi’ye teslîme ve müvekkillerim merkûmunun müdahaleden men’i hakkında gıyâben bir kıt’a i’lâm-ı şer’iyyenin ve? bir suret-i musaddakası? bin üç yüz yigirmi iki sene-i rûmiyesi şubatının yigirmi sekizinci günü ayru ayru müvekkillerim tarafına tebliğ olunmuş ise de i’lâm-ı mezkûrun hükmüne? adem-i ... lerinden dolayı i’tirafına mecbur oldum şöyle ki da’vâ-yı mezkûr esasen Giresun Bidayet-i Hukuk kısmında müdde’i Durmuş Efendi tarafından ikâme da’vâ olunub kendusunun haksızlığa nümâyan olmağla da’vâsının merci rû’yet her ne kadar mahkeme-i şer’iyyeye â’idiyetin iddi’a itmiş ise de mahkeme-i nizâmiye olduğuna karar virilmiş iken ve tûl

müddet muhâkemededen sonra da'vâsının reddi yoluna gidilmiş olduğu halde evvel emirde arâzi yaylak da'vâlarının merci rü'iyet bin iki yüz doksan altı senesi ramazan-ı şerifin yigirminci ve bin iki yüz doksan beş senesi ağustosunun yigirmi beşinci günü tarihlü tahrîrât-ı umumiye ile irâde-i seniyye hazret-i? padişâhî şeref-sûdur buyurulmuş olduğu gibi tefrîk ve zâ'if? hakkına dahi bin üç yüz dört

Sahife 113

Senesi martının on yedinci günü tarihlü emirnâme-i aliyye? mûcibince mahkeme-i nizâmîye olduğundan bu cihet-i nazar-ı dikkate alınmayarak cereyân da'vâya isnâd eyledikleri ma'mûlün bih olmayan ve tezvîr ve ...den gayr-ı sâlim bulunan bir varakaya hüccet-i şer'îye imtiyâzı virdikleri varaka ile mahkeme-i şer'îyyeye bi'l-mürâca'a varaka-i mezkûr ahkâmıyla sübûtî kâfi diye hükm virilmiş hüccet denilen mezkûr varaka ise Giresun naib (imza)lı ve Mehmed Tevfik (mühür)lû olup ve sicil-i şer'îyyede kaydı olmadığı gibi Mehmed Tevfik isminde Giresun'a naib geldiğine dair kat'îyyen? bir gûnâ? kaydına zafer-yâb olunmamış olmağla ahkâmına kat'îyyen ve kâtıben? i'tibâr olunmayacağı demek oluyor ki sahte bir varaka hükmünün olduğunu her bir makam-ı ulyâya mürâca'at idildiği ve su'al esnasında dahi ber-vech-i tevkif mu'amele olunmayarak hemân hükm virilmesi ahkâm-ı şer'îfe muhâlif ve mugâyirâtı? der-kâr idduğundan mu'teber olamayacağından gerek merci rü'iyet ve gerek hüccet denilen varakanın tezvîr ve tasannu'dan? sâlim olmamasıyla i'lâm gıyâbı mezkûrun feshi ve müvekkillerim mezbûruna müdahaleden men' husûsu mu'teriz aleyh Durmuş Efendi'ye izâfetle vekil mûmâ-ileyh Abik? Efendi'ye kabl-i şer'iden tenbiye olunmak bi'l-vekâle matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-su'al? oldahi cevâbında muhâkeme-i şer'îyyeden sâdır olan i'lâmat gıyâbıye aleyhindeki i'tirâz-ı müddet kalîle zarfıda vâki' olması lüzumu ol-babdaki emir-nâme-i âlî-i ... tasrîhatından? olup mu'terizin işbu i'lâm gıyâbı hakkındaki i'tirâzı ise i'lâm gıyâbının tebliğinden yigirmi sekiz gün sonra vukû' bulmuş ve şu müddet ise uzun bir müddet olup binâ-i? aleyh emr-i âllî-i mezkûrun ta'yîn buyurduğu müddet-i kalîle yâni birkaç gün mürûratdan? sonra yabılmış olan işbu i'tirâzın kabûl idilemeyeceği emirber? bahsdir? bu sûretde evveliye evvel işbu i'tirâzın müddeti zarfında vâki' olup olmadığının tedkîki ve müddet-i kalîle kaç gün demek olduğu hakkında tereddüd hâsıl olduğu takdirde keyfiyetde ale'l-usûl fetvâhane-i ... leden istiftâ ve istibga'? ile îcâb-ı şer'îyyenin icrâ buyurulmasını bi'l-vekâle taleb ideriz Fi 27 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Mu‘teriz Aleyh Vekil Abik? Efendi (imza)

Mu‘teriz Vekil Toros? Efendi (imza)

Vekil Toros? Efendi cevâbında

Mu‘teriz aleyh vekil Abik? Efendi’nin bâlâda arz itmiş olduğu i‘tirâzât usûl-i meşrû‘ası da’iresinde bir i‘tirâz olmayub asl da‘vâya cevâb olmadığı gibi takdîm itmiş olduğum i‘tirâz istid‘âsını usûl-i meşrû‘a da’iresinde olup şu müddet-i kalîle didiği söz gerek meccelle-i celilede ve gerek fetvâ-penâhi hükmlerde? ... ve sarîh olduğu gibi otuz bir günden doksan bir güne kadar bir müddet olduğu sarâhaten emri ... penâhi vardır şu iddi‘aları gayr-ı vârid olduğundan reddiyle esâsı hakkında bir diyeceği var ise beyân eylesun deyu ifade eylediği Fi 27 “

Vekil Toros? Efendi (imza)

60. Varak

Sahife 114

Vekil mûmâ-ileyh Abik Efendi’nin esâsı da‘vâya cevâb i‘tâsı lazım geldiği Fi 8 Cemâziye’l-evvel sene 325

Naib (mühür)

Esâs muhâkeme hakkında müvekkilimden bâzı istizaha? lüzum olduğundan ve müvekkilim ise el-yevm yaylakda olup mülâkâtımızla? ... on beş güne mütevakkıf olduğundan berây muhâkeme on beş gün mehel i‘tâsını taleb iderim Fi 8 Cemâziye’l-evvel sene 325

Vekil Abik? Efendi (imza)

Vekil Efendinin mehel talebi mahkeme-i âliyyelerini işgâl itmekden ve müvekkillerini perişam itmekden îbâret olup mahzâ da‘vâyı sürüncemeye bırakmak olduğundan esâsı hakkında cevâb virmesi virmez ise da‘vâsının reddini bi’l-vekâle taleb iderim Fi 8

Vekil Toros? Efendi (imza)

Vekil mûmâ-ileyh Abik Efendi cevâbında

Müvekkilimden vâki‘ olan istizâhımda? da‘vâ-yı vâkı‘aya müte‘allik bâzı evrak Dersaadet’de olduğundan isticlâbı için yazdığı mektubun ... lisi bir mâha kadar ancak zuhûrî tabî‘i idduğundan evrak mezkûrenin ahz ve mütâla‘ası ve

mündericatına göre vazifemizin îfâsı için muhâkemenin bir mâh sonraya ta'vîzine mü'sâ'ade-i fazlanelerinin? ... buyurulmasını bi'l-vekâle ricâ iderim Fi 19? Cemâziye'l-âhir sene 325

Vekil Abik Efendi veled-i Armin? (imza)

Mu'teriz aleyh Durmuş Efendiye âle'l-usûl üç def'a ve bir kıt'a muhtıra tebliğ olunmuş iken mahkemeye gelneyub ve vekil dahi göndermediğundan? kabl-i şer'iyeye husumet? re'y? olunan? Çınarlar Mahallesi sâkinlerindeda'vâ vekillerinden İstefan Efendi veled-i Yoros ve vekil-i musahhar ta'yîn olunub olmadığı bi'r-rızâ vekâlet mezkûreyi kabûl eyledikten sonra vekil-i müsahhar mezbûr muvâcehesiyle vekil mûmâ-ileyh Hâcî Toros? Efendi'nin da'vâsı mu'teriz aleyhanın gıyâben aleyhimizde ... eylediği ... mugâyir-i şer' olub da'vâ-yı vâkı'anın merci rü'yeti ol? vâzi? ... olunduğu vechle muhâkeme-i nizâmiye olduğunave bu madde hakkında muhâkeme-i nizâmiyede evvelce? muhâkememiz sebkât? iderek i'lâm dahi sâdır olmuş bir da'vânın tekrar âle't-tekrar? ve yine ca'iz olmayacağından da'vâ-yı mezkûrenin merci rü'yet muhâkeme-i nizâmiye bulunmuş olmağın? i'lâm-ı mezkûrun feshi hâliyle â'idiyet? cihet-i? muhâkeme-i nizâmiyeye havâlesini bi'l-vekâle talep iderim Fi 21 Safer sene 327

Mu'teriz Vekil Hâcî Toros? (mühür)

İşbu madde hakkında muhâkeme-i nizâmiyede muhâkeme cereyanıyla? i'lâma rabt? idildiği mücâdildir? zaten meseleye gelince mademki ... ve muhâkeme-i şer'iyeye bi'r-rızâ muhâkemeye girişmiş oldukları halde artık da'vânın muhâkeme-i nizâmiyeye havâlesi hakkındaki mevâd-ı mezkûriyed? müdde'inin? reddini talep eylerim Fi 21 Safer sene 327

Vekil-i Musahhar İstefan Efendi (imza)

... 115 inci sahifeye nakl

Sahife 115

Keşab nahiyesinin Barca karyesi sâkinlerinden Harimoğlu kerimesi Gülandam bint-i Kamil meclis-i şer'ide zevç-i dahili olub karye-i mezkûre sâkinlerinden Dervişoğlu Hasan bin Salih ile muhakkdemân nikâhımız sâbit olduktan sonra aleyhimizde acılan redâ da'vâsı neticesinde güyâ redâ'an karındaş olduğumuza hükm virilmiş ve zevcim merkûm Hasan tarafından i'tirâz olunarak li-ecli't-temyiz ... penâhiye takdîm

olunmuş i'lâm-ı mezkûr vürûduna değin şer'î şerifden tefrîk olunmuş isemde zevc-i mezbûr Hasan ferraşından? ve benden mütevellide ... terbiyemde olan sagîr Salih eşedd ihtiyaç ile nafaka ve kisveye muhtaç olduğundan sagîr mezbûrun nafaka ve kisve behâsı hâzır mezbûr babası Hasan üzerine kadr-ı kifâye olarak farz ve takrîr olunmak matlubumdur deyu takrîr itdikde ol dahî cevâbında sagîr mezbûr Salih kendi firâsetinden? hâsıl sulbi oğlu olduğunu ikrâr idub ancak iktidarı olmadığını beyân ve ifade eylediği Fi 23 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Dervişoğlu Hasan bin Salih

Müdde'iyeye Gülandam bint-i Kamil

Bâlâda muharrer ifade şahsi ve zâten ârifan olduğumuz Hasan ve Gülandam'ın olduğunu ve (mühür)leri olmayubda barmak basdığını tasdîk ideriz Fi 23"

Tomakoğlu? İsmail bin Hurşid? (mühür)

Kardiyân? Yusuf Ağa (mühür)

Sagîr mezbûr Salih'in nafaka ve kisve ve levâzım-ı zarûriyesine babası Hasan'ın hâli iktidarına göre şehriyye altmış gurus kadar ma'rûf? ve kadr-ı kifâye olduğunu ihbâr ve tasdîk dahi ideriz Fi 23 "

ve karye-i mezkûr Korucusu Tomakoğlu? İsmail bin Hurşid (mühür)

Barca Karyesi İmamı Edhem Efendi ibn Mustafa (mühür)

Tarafın ifadeleri ... da'vâ-yı mezkûrenin merci rû'iyet mehakim nizâmiye olduğundan aidiyyeti cihetine mu'teriz aleyh Durmuş Efendi'nin oraya müracaatda ... iduğu kendusuna izâfetle vekil-i musahhar mezbûr İstefan Efendi'ye tefhîm olundu Fi 22 Safer sene 327

Naib müdde'ileri?

61. Varak

Sahife 116

Gadr-ı? şer'îye binâ-i? husûs-ı âtî'l- beyânın mahalinde ketb ve istimâ ve takrîr için cânib-i şerî'at garrâdan? me'zûnen bi'l-hükm? Giresun kasabası mahallâtından Kale Mahallesinde vâki' Gerdancızâde? Mehmed Efendi menziline vârlub zîrde muharrerü'l-esâmî müslimîn? huzurlarında akd meclis-i şer'î âlî olundukda Hacı Hüseyin Mahallesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden Panazoğlu? İsmail ağa

ibn Mustafa bin Mehmed'in verâseti zevce-i menkûha-i metrukesi Gülsüm bint-i Şükrü ve sulbiye kebîre kızı Hatun ve sulbiye sagîre kızları Hadice ve İkbal ve Zehra'ya münhasıre ve ba'de kable'l-kısme mezbûre Zehra dahi vefat idub verâseti vâlidesi zevce-i mezbûre Gülsüm Hatun ile li-ebeveyn kız karındaşı sagîre-i mezbûre İkbal li-eb kız karındaşı mezbûratan Hatun ve Hadice'ye münhasıre olub verese-i mezbûrâtın mesele-i mîrâsları alâ münâsahayü'ş-şer'îyye? doksan beş sehmden olub sehm-i mezkûreden dokuz sehmini mezbûre Gülsüm'e ve otuz iki sehmi mezbûre İkbal'e ve yigirmi ikişer sehmden kırk dört sehm mezbûratan Hadice ve Hatun'a isâbet ba'de't-tahakkuk sagîre-i mezbûre Hadice'nin ba hüccet-i şer'îyye vasî mensubu li-ebeveyn kız karındaşı mezbûre Hatun'un zevci Osman Efendi ibn Hacı Mehmed ve sagîre mezbûre İkbal'in güzlek? vâlidesi vasî-i mensûbesi vâlidesi zâtî müslimîn? mezbûran ta'rîffleriyle ma'rife mezbûre Gülsüm Hatun meclis-i ma'kûd mezkûrda her biri ikrâr-ı tam ve takrîr-i âne'l-merâm? idub müteveffâ-yı mezbûr İsmail'den verese-i kibâr ve sigâr mezbûrata mevrûsen? intikâl iden Hacı Hüseyin Mahallesinde vâki' tarafları Hasan Yazıcızâde Hüseyin Efendi ve Duyrakkzâde? Ömer Efendi ve Kadioğlu? Hafız Ahmed ve yol ile mahdûd bir kıt'a arsa irâd getürmediği mülâbesesiyle? gerek kibâr ve gerek sigâr mezbûrat bir vechle intifâ idemediklerinden başka senevî virgü-yi mîrîyelerini diğer mülk hâsılâtı semeninden? ifâ idilmekde olduğundan arsa-i mezkûrun kıymet-i hakikisinden fazla olarak altmış liraya müşterisi zuhûr eylediğinden verese-i kebîr mezbûratan hisselerini bey'e murâd eylediklerinden sagîratan mezbûratan hisselerinin de ma'an bey' ve ferâg? olunubda semen-i? eytâm sandığına vaz' ile idâne olunur ise sagîratan mezbûratan haklarında min killi'l- vüçûh enfa ve evlâ olacağından hisse-i mezkûrelerinin bey'ne ve mu'âmele-i? bey' ve ferâgiyesinin? meclis-i mahsûs komisyonu huzurunda icrâsına bize kabl-i şer'iden izn virilmesini bi'l-vesâye taleb ideriz deyuz ifade ve takrîr eyledikleri Fi 23 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Vasîye Gülsüm Hatun ebint-i Şükrü (mühür)

Vasî Osman Efendi ibn Hacı Mehmed (mühür)

sahsi ve zâten ârifan olduğumuz vasî mezbûran Osman ve Gülsüm Hatun ber minvâl-i muharrer izn-i şer'î talebi takrîrini bi'z-zat kenduları takrîr ve ifade itdiklerini ve mevzu (mühür) bi'z-zat kendularının olduğunu tasdîk ideriz Fi 23

Tobcuoğlu? Mehmed Ağa ibn Hasan (mühür)

Gerdancızâde? Selim? Efendi ibn Mehmed (mühür)

Sahife 117

Kabl-i şer'iden me'zûnen irsâl olunan şer'iyye baş kâtibi Mehmed İzzet Efendi'yle arsa-i mezkûr üzerine varub lede'l-mu'aye? arsa-i mezkûrun kıymet-i hakikisi otuz aded lira-i osmâni değerinde olup meblâğ-ı mezkûrdan ne mikdâr fazla virilur ise kıymet-i hakikisinden fazla olduğunu ve arsa-i mezkûr ise bir günâ irâd getürmeyub virgü-yi mîrîyesi mikdârı bile irâdı olmadığını bu suretle arsa-i mezkûrda verese-i mezbûrat bervechle intifâ idemediklerinden sagîratan mezbûratanın hisseleri kibâr mezbûratan hisseleriyle beraber bey' olubda semen-i idâne olunur ise sagîratan mezbûratan Hadice ve İkbal haklarında her vechle enfâ ve evlâ olacağını ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 26 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Diğeri Gamlıoğlu? Salih Reis? bin (mühür)

ahâli-i mu'teberâtıdan ... zâde Mehmed Ali Ağa ibn Süleyman (mühür)

A'za Mustafa Asım? Efendi ibn İbrahim Efendi (mühür)

Muhtarı Bekir Efendi ibn Hasan Efendi (mühür)

Hacı Hüseyin Mahallesi İmamı Hafız Raşid Efendi ibn İzzet Efendi (mühür)

Sagîratan mezbûratanın hisseleri kibâr mezbûratan hisseleriyle bey' olunub semen-i li-ecli'l-idâne? eytâm sandığına ve ... vasî mezbûratan Osman ve Gülsüm'e izn virildiği Fi Cemâziye'l-evvel sene 327

Naib (imza)

Giresun kazasına tâbî Keşab nahiyesinin Kiroz? karyesi sâkinlerinden olup ihtiyât askerliğiyle Yemen vilâyetine sevk olunub vilâyet mezkûrun Eyüb? kazasının hastahanesinde vefat iden Durmuşoğlu Durmuş bin İzzet bin Abdullah'ın bervech-i âtî vârisi ve zevcesi olduğunu iddi'a iden karye-i mezkûre sâkinelerinden Taylakoğlu? kerimesi Hadice ism-i diğeri Befâ? kaza-i mezkûr mahkeme-i şer'iyyesinde ma'kûd meclis-i şer'imizde zevci müteveffâ-yı mezbûrun dâyinlerinden Hacı Mikdad Mahallesi sâkinlerinden Mahmud Efendi ibn Hafız Ahmed Efendi mahzarında üzerine da'vâ ve takr'ir-i kelâm idub müteveffâ-yı mezbûr Durmuş hayat ve sıhhatinde mûmâ-ileyh Mahmud Efendi zimmetinde cihet-i karzdan kırk gurus alacak hakkı olup meblâğ-ı mezkûru kable'l-ahz ve'l-istifâ vefat itmekle meblâğ-ı mezkûr benimle gâ'ib âni'l-meclis vâlidesi Kezban bint-i Osman ve

li-ebeveyn kız karındaşı Menoşan? münhasıre olub bizden başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığından meblâğ-ı mezkûrdan hissemi bana edâ ve teslîme mûmâ-ileyh Mahmud Efendiye tenbiye olunmak murâdımdır didikde oldahi cevâbında müdde'îyye-i mezbûre müteveffâ-yı mezbûrun zevce-i menkûhası ve Kezban vâlidesi ve Menoşan? kız karındaşı olduğunu ve meblâğ-ı mezkûr kırk gurus cihet-i karzdan zimmetine deyn olduğunu ikrâr ve i'tirâf idub ancak mezbûr Durmuş'un vefat eylediği müdde'asını inkâr eylediği Fi 24 Rebî'ü'l-âhir sene 325

Müdde'î Aleyh Mahmud Efendi (mühür)

Müdde'îye Hadice Befâ? bint-i Şükrü?

Bâlâda muharrer takrîr zâten ârifan olduğumuz Hadice Befâ'nın? kendi takrîri olub barmak işareti kendusunun olduğunu tasdîk ideriz Fi 23

Mastaoğlu? Salih bin Ali (mühür)

Tokalakoğlu? Şükrü (mühür)

Keşab nahiyesinin Kiroz? karyesinden olub ihtiyat askerliğiyle Yemen vilâyetinde Eyüb? kazasının nefsi-i kasabasında müstahdem olan Durmuşoğlu Durmuş mezkûr Eyüb? kasabasında vâki' hastahane bin üç yüz =>

62. Varak

Sahife 118

=> yigirmi bir senesi kanûn-i evvelinin üçüncü günü vefat eyledi ve cenâze namazını hastanhane-i mezkûrun ittisâlinde? bulunan kabristanın yanına edâ eyledik ve ba'dehu kabristana defn idildi ve ben dahi aynen müşâhede eyledim ol vechle mezbûrun vefat eylediğini bilir şahidim hasbeten li'l-lah şahâdet dahi iderim deyu edâ-i şahâdet-i şer'îyye eylediği Fi 24 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Kiroz? karyesinden Cebecioğlu? ... bin Mehmed (mühür)

Kiroz? karyesinden Durmuşoğlu Durmuş bin İzzet ihtiyat askerliğiyle Yemen vilâyetinin Eyüb? kazasının nefsi-i kasabasında müstahdem iken kasaba-i mezkûr hastahanesinde bin üç yüz yigirmi bir senesi kanûn-i evvelinin üçüncü günü mezbûr Durmuş'un vefat eylediği ve cenaze namazı dahi bende beraber olduğum hastahane-i mezkûr civârında kabristanın yanında kılındığı ve kabristana defn olunduğunu aynen müşâhade eyledim ol vechle mezbûr Durmuş'un vefat eylediğini bilir şahidim Allah

içün şahâdet dahi iderim deyu edâ-i şahâdet-i şer‘iyye eyledikleri Fi 24 Rebî‘ü’l-âhır sene 325

Kiroz? karyesinden Tokalakoğlu? Kibar bin Abdurrahman (mühür)

Sırren ve alenen tezkiyeye havâle olunduğu / Fi 24 “

Şahidan mezbûran Muta? ve Kibar’ın adl ve k-makbûlü’ş-şehade olduklarının âlenen bi’l-muvâcehe ve tarafeyn huzuruyla ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 29 Rebî‘ü’l-âhır sene 325

A’zâ Şükrü Ağa ibn Musa (mühür)

A’zâ Mehmed Ağa ibn Musa (mühür)

Kiroz? Karyesi İmamı Temel? Efendi ibn Mehmed Efendi (mühür)

Sahife 119

Giresun kasabası mahallâtından Çınarlar Mahallesinde sâkine zâtî zîrde muharrerü’l-esâmî kesan ta’rîffleriyle ma‘rife Yaşaroğlu kerimesi Emine Hatun ebint-i Ahmed meclis-i şer‘ide mezkûr Çınarlar Mahallesi sâkinlerinden Kaba? Hasanoğlu Abdullah Usta ibn Ali mahzarında ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idub mezbûr Abdullah Usta ile beynimizde? zevciyyet kâ’ime iken mezbûrun ferraşından? hâsıla benden mütevellide hacir terbiyemde olan sagîre kızım Gülhanım’a babası zevc-i mutallakam mezbûr Abdullah üzerine şehriye altmış guruş nafaka takrîr olunmuş iken ba‘deha otuz guruşa tenzil kılınmış oldu ve otuz guruş sagîre-i mezbûrenin nafaka ve kisvesine vâfî olmayub babası mezbûr Abdullah Usta’nın kesb kâr ve malının dahi müsâ’adesi olmağla ve sagîre-i mezbûre dahi gitdikce büyümekde olub meblâğ-ı mezkûr otuz guruşa altmış guruş daha zamlı şehriyye doksan guruş takdir olunmak matlubumdur didikde ol dahî cevâbında müdde‘iyye-i mezbûre Emine Hanım zevce-i medhûl behâsı? olduğunu ikrâr ve i’tiraf idub mezbûre Tamdere karyesinden olub bunların köyünde şehriyye otuz guruşa idâre idebileceğini ve emlâkî merhûn olub otuz guruşdan ziyâde virmeğe iktidârı olmadığını ifade ve beyân eylediği Fi 28 Rebî‘ü’l-âhır sene 325

Müdde‘i Aleyh Abdullah Usta bin Ali (mühür)

Müdde‘iyye Emine Hatun ebint-i Ahmed (mühür)

Bâlâda muharrer ifadeyi zâten ârifan olduğumuz Emine Hatun'un takrîr eylediği ve mevzu (mühür) kendusunun olduğunu tasdîk ideriz / Fi 28 “

Kemaloğlu Mustafa (mühür)

Alimanoğlu? Osman (mühür)

ve altı nefer evlâdı olduğunu dahi beyan eylediği /Fi 29 “

Abdullah Usta (mühür)

Sagîre-i mezbûre Gülhanım'ın nafaka ve kisvesine yevmiyye altmış paradan şehriyye kırk beş guruş kadar kifâye olduğunu ihbâr ve tasdîk ideriz /Fi 28 “

Kundakcızâde Ömer Efendi ibn İsmail (mühür)

Hamzazâde? Ali Ağa ibn Emin (mühür)

Karamanlızâde? Ali Efendi ibn Hacı Ahmed Efendi (mühür)

63. Varak

Sahife 120

Keşab nahiyesinin Vanazıt Karyesi sâkinlerinden Emiroğlu Aziz Ağa ibn Muta? meclis-i şer'ide mezkûr orta Vanazıt Karyesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden Molla İbrahimoglu Mehmed'in sulbiye sagîre kızı Ayşe'nin tesviye-i umuruna kabl-i şer'iden vasî nasb ve ta'yîn olunan karye-i mezkûre sâkinlerinden sagîre-i mezbûrenin li-eb er karındaşı Molla İbrahimoglu Mustafa bin Mehmed muvâcehesinde mezbûr Mustafa sagîre-i mezbûre Ayşe'nin fındık bağcesini harâb ve eşcârların kat' idub bütün bütün intifâ idecek mahsûlâtının izâle? ve izâ'asına? sebeb olduğundan her vechle ihânet? tezâhür eylediğinden azliyle? sagîre-i mezbûrenin vâlidesinin vâlidesi ve hâzınası Zeyneb'in vasî nasb ve ta'yîn buyurulmasını ihbâr eyledim didikde ol dahî cevâbında bir ağaç kesdim anı da kar kırmış idi ... başka zararını? yabmadım deyu inkâr eylediği Fi 28 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Molla İbrahimoglu Mustafa bin Mehmed (mühür)

Emiroğlu Aziz Ağa (mühür)

Vasî mezbûr Mustafa sagîre mezbûrenin fındık bağcesini harab ve eşcârlarını kat' idub ve hendek ve divârlarını hedm idub her vechle sagîre-i mezbûre Ayşe hakkında gadrına? mûcib hallerde bulunduğu ve bu suretle ihâneti vukû' bulduğundan merkûm Mustafa vesâyetden azl olunubda yerine sagîre-i mezbûrenin el-yevm nezdinde

bulunduğu istikâmetle ma'rûfe ve emânet ile mevsufa ve her vechle vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdire olan vâlidesinin vâlidesi ve hâzinası Zeyneb Hatun ebint-i Ömer vasî nasb ve ta'yîn olunur ise sagîre mezbûre hakkında min külli'l-vücûh enfâ ve evlâ olacağını ihbâr ve tasdîk ideriz /Fi 28 “

Karyeden? A'zâ Murtezaoglu? Ali Ağa bin Durmuş (mühür)

Karye-i mezkûr A'zâsından Bayrakdaroglu Molla Hasan bin İbrahim (mühür)

Orta Vanazıt Karyesi Muhtarı Uzun Osmanoglu Aziz Ağa bin Mahmud (mühür)

Sahife 121

Akköy nahiyesinin Darı karyesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden Alibaşoglu Arif bin Mehmed'in sulbi sagîr oğlu Mehmed ve sulbiye sagîre kızları Refiye ve Alime ve Sıdika ve Naziye'nin ba hüccet-i şer'iyeye vasî huzûriyeleri? vâlidesi zâtî zîrde muharrerü'l-esâmî kesan ta'rîffleriyle ma'rife Zekiye Hatun ebint-i Mustafa meclis-i şer'ide ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idub vasîleri olduğum sagîrun mezbûrun nafaka ve kisveye eşedd ihtiyaç ile muhtaç bulunduğundan sagîrun mezbûrun babaları müteveffâ-yı mezbûrdan mevrûs mallarından kadr-ı ma'rûf meblâğ-ı farz ve takrîr buyurulmasını taleb İderim deyu ifade ve takrîr eylediği Fi 29 Rebî'ü'l-âhır sene 325

Zekiye bint-i Mustafa (mühür)

Zâten ârifan olduğumuz mezbûre Zekiye Hatun'un iddi'a ve talebi vechle sagîrun mezbûrun nafaka ve kisveye muhtaç olub her birine şehriyye otuz guruşdan cem'ân yüz elli guruş kadr-i kifâye olduğunu tasdîk ve ihbâr ideriz Fi 29 Rebî'ü'l-âhır sene 325

A'zâ Mehmed Ali bin Salih (mühür)

A'zâ Mustafa bin Murteza (mühür)

Darı Karyesi Muhtarı Mehmed Ağa ibn Hüseyin (mühür)

64. Varak

Sahife 122

Giresun kasabasının Sultan Selim Mahallesi sâkinlerinden Sarı? Mahmudzâde tüccardan Eşref Efendi ibn Hacı Mustafa Efendi mezkûr Giresun kazası mahkeme-i şer'iyyesinde ma'kûd meclis-i şer'imizde Gemiler Çekeği Mahallesinde sâkin iken

bundan akdem vefat iden Gügümcüoğlu Mustafa bin Hasan bin Osman'ın? verâseti zevce-i menkûha-i metrukesi Emine bint-i Hacı ile sulbi kebîr oğlu Ali ve Mehmed ve sulbi sagîr oğlu Haşim'e münhasıre olduğu bi'l-ihbâr inde'ş-şer'ü'l-enver zâhir ve nümâyan olduktan sonra müteveffâ-yı mezbûrun terekesine bi'l-vesâye vaz-ı yed iden sagîr mezbûrun li-ebeveyn ammisî Osman ibn mezbûr Hasan muvâcehesinde müteveffâ-yı mezbûr Mustafa bin Hasan bin Osman hayat ve sıhhatinde bin üç yüz yigirmi bir senesi kanûn-i evvelinin otuzuncu günü kendi mağazamda malımdan ve yedimden mahzar-ı şühûdda iktiraz ve kabz ve umûruna sarfla istihlâk eylediği altı yüz yetmiş iki guruş zimmetinde sahîhan alacak hakkım olmağla meblâğ-ı mezkûru kable'l-edâ ve'l-îfâ vefat itmekle meblâğ-ı mezkûr altı yüz yetmiş iki guruş tereke-i vâfiyesinden? olmak üzere bana edâ ve teslîme vasî mezbûr Osman Ağa'ya kabl-i şer'iden tenbiye olunmak matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-su'al? ol dahî cevâbında müteveffâ-yı mezbûrun terekesine bi'l-vesâye vaz-ı yed eylediğini ikrâr ve i'tiraf idub ancak müdde'î mûmâ-ileyh Eşraf Efendinin ber minvâl-i muharrer alacak müdde'asını inkâr eylediği Fi 2 Cemâziye'l-evvel sene 325

Vasî Gügümcüoğlu Osman bin Hasan (mühür)

Müdde'î Eşref Efendi ibn Hacı Mustafa Efendi (mühür)

Müdde'î mûmâ-ileyh Eşref Efendi'den ber minvâl-i muharrer alacak müdde'asına yine taleb olundukda Mumzâde? Ali Kavas? ve Kayazâde Mehmed Ağa şahidleri olduğunu ifade beyan itmekle ikâmesine havâle olunduğu /Fi 2"

Eşref Efendi (mühür)

Giresun kasabasının Gemiler Çekeği Mahallesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden Gügümcüoğlu Mustafa bin Hüseyin bin Osman hayat ve sıhhatinde bin üç yüz yigirmi birsenesi kanûn-i evvelinin otuzuncu günü Sarı? Mahmudzâde Eşref Efendinin mağazasında malından ve yedinden iktirâz ve kabz eylediği altı yüz yetmiş iki zimmetine deyn olduğunu mezbûr Mustafa bana takrîr itmekle ol vechle mezbûr Mustafa'nın mûmâ-ileyh Eşref Efendiye zimmetinde meblâğ-ı mezkûr deyn olunduğunu bilir şahidim hasbeten li'l-lah şahâdet dahi iderim Fi 5 Cemâziye'l-evvel sene 325

Kapu Mahallesi sâkinlerinden Mumzâde? Ali Ağa ibn Ali (mühür)

Sahife 123

Giresun kasabasının Gemiler Çekeği Mahallesinden iken bundan akdem vefat iden Gügümcüoğlu Mustafa bin Hasan bin Osman hayat ve sıhhatinde bin üç yüz yigirmi bir senesi kânûn-i evvelinin otuzuncu günü kendi mağaza malından ve yedinden istikrâz ve kabz eylediği altı yüz yetmiş iki gurus Sarı? Mahmudzâde Eşref Efendi'ye zimmetine deyn olduğunu bana takrîr idub ol vechle merkûm Mustafa'nın mûmâ-ileyh Eşref Efendi'ye deyn olduğunu bilir şahidim hasbeten li'l-lah şahâdet dahi iderim deyu edâ-i şahâdet-i şer'iyeye eylediği Fi 5 Cemâziye'l-evvel sene 325

Hacı Mikdad Mahallesinden Kayazâde Mehmed Ağa bin Alibaba? (mühür)

Şahidan mezbûran sırren ve alenen tezkiyeye havâleşer Fi 12 Haziran? sene 323

Şahidan mezbûran Mehmed Ağa'nın itmiş olduğu şahâdet adl ve makbûl olduğunu alenen bi'l-muvâcehe ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 26 Cemaziye'l-evvel sene 325

A'zâsı İsmail Efendi ibn Halil Efendi (mühür)

Hacı Mikdad Mahallesi Muhtarı İbrahim Efendi ibn Salih (mühür)

Şahid mezbûr Ali Ağa'nın itmiş oldu şahâdeti adl ve makbûlü'ş-şehade olduğunu ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 26 “

Muhtar Hüseyin Ağa Ağa ibn Ali (mühür)

Kapu Mahallesi İmamı Hafız Feyzullah Efendi ibn Hacı İbrahim (mühür)

Şahidan mezbûran evvelen sırren ba'dehu alenen lede't-tezkiyeye adl ve makbûlü'ş-şahâde iddukları ihbâr ve iş'âr olunmağın ba'de'l-hilf? ve'l-hükm mucebince meblâğ-ı mezkûr altı yüz yetmiş iki gurus müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vâfiyesinden? olmak üzere müdde'î mûmâ-ileyh Eşref Efendi'ye edâ ve teslîme vasî mezbûr Osman Ağa'ya kabl-i şer'iden tenbiye olunduğu Fi 11 Cemâziye'l-âhir sene 325

Naib (mühür)

65. Varak

Sahife 124

Keşab nahiyesinin Halkalı karyesi sâkinlerinden Yetimoğlu? Emin bin Mahmud meclis-i şer'ide Karabulduk Karyesi sâkinelerinden Ahmed Başoğlu? kerimesi zâtî zîrde muharrerü'l-esâmî kesân ta'rîffleriyle ma'rife İpek bint-i Hacı Ömer mahzarında ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idub mezbûre İpek benim zevce-i medhûl

behâm iken mezbûreye üç yüz yigirmi iki senesi şubatının onuncu günü mahzar-ı şühûdda nikâhını hul' bedeli olarak bir kıt'a ibrâ? senediyle ibrâ? idub ben dahi mezbûre tatlık eyledim ve mezbûre hakkında tatlık itmedim deyu mu'ahheren ba istid'â da'vâ eyledim ise de da'vâ-yı mezkûremden ferâgat idub mezbûre İpek tarih-i mezkûrdanberu benden mutallaka olmağla kendusu pederi Hacı Ömer nezdinde bulunmakda idi bu suretle mukaddem? ki tatlıkim vechle tatlık eyledim ve mezbûre ile yanımızda hukuk zevciyyet müteallike âmme da'vâ-yı ve muhâkemât-ı vasî muhâsamât ve mutâlebâtıdan her biyerimizin zimmetine ibrâ-i âmm sahiha-i şer'iyeye ile ibrâ ve âhirin? ibrâsını kabûl eyledim didikde mezbûre dahi mezbûr Emin ile hukuk-ı zevciyyete müteallike-i? âmme-i da'vâ ve muhâkemât ve muhâsamât ve mutâlebâtıdan zimmetine ibrâ-i âmm sahiha-i şer'î ile ibrâ ve istikât eyledim didiği Fi 5 Cemâziye'l-evvel sene 325

Karabulduk Karyesinden Ahmed Başoğlu? kerimesi İpek bint-i Hacı Ömer

Yetimoğlu Emin bin Mahmud (mühür)

Bâlâda muharrer talâk ve ... takrîrini şahsi ve zâten ârifan olduğumuz Emin ve İpek'in ifade ve takrîr idub (mühür) ve barmak işaretleri kendularının olduğunu tasdîk ideriz Fi 5 Cemâziye'l-evvel sene 325

Kürtünlüoğlu Mehmed bin Osman (mühür)

Karyeden Tokuçoğlu? mustafa bin Ali (mühür)

Halkalı karyesinden İmamoğlu Mustafa bin Emin

Sahife 125

9 uncu sahifeden menkûledir

Müşterek olduğu cihetle müvekkilim rehin ve ferâğ gibi bir mu'ameleye muvaffak olamadığından müdde'aya ...ların tefrîk ve taksîmini taleb itmiş eğer mu'terizler icrâ olunan becâyış kabûl idubda kayd-ı resmisini müvekkilim nâmına icrâ itdireceğini mu'teriz vekili Abik Efendi ikrâr ider ise tefrîk ve taksîm da'vâsından ferâgat ideceğine bununla beraber meselede tenâkuz olmadığından inkâr ve ifrâd? idub itmediyeceği kendusundan bi's-su'al icâb-ı şer'iyyesini bi'l-vekâle taleb eylediğim gibi i'lâm-ı gıyâbı mezkûrda muharrer olduğu üzere on gurus kıymetli bir aded süzgeç ve on gurus kıymetli bir aded kazgan ve otuz gurus kıymetli bir aded cadır ve dört yüz seksen gurus kıymetli üç re'is inek hayvanı ve elli gurus kıymetli iki re'is

tosun hayvanı ve yüz yigirmi gurus kıymetli bir re'is öküz hayvanı ve iki yüz kırk gurus kıymetli altı kat yatak takımı ve yüz yigirmi gurus kıymetli bir aded kulblu kazgan ve altmış gurus kıymetli iki aded kazgan ve yigirmi gurus kıymetli iki aded tencere ve otuz gurus kıymetli iki aded tava ve otuz gurus kıymetli bir aded leğen ma'a ibrik ve on gurus kıymetli bir aded tabak ve otuz gurus kıymetli bir aded sini ve beheri sekiz gurusdan kırk gurus kıymetli beş aded sahan ve on gurus kıymetli bir aded bakraç ve beheri beşer gurusdan kırk gurus sekiz aded sahan ve on iki gurus kıymetli iki aded tas ve otuz gurus kıymetli bir aded kantar ve yüz gurus kıymetli bir aded sîm saat ve otuz gurus kıymetli bir aded soba cem'ân bin beş yüz on iki gurus kıymetli menkûlâtıdan? on gurus kıymetli süzgeç ve on gurus kıymetli bir aded kazgan ve otuz gurus kıymetli bir aded cadır ve on gurus kıymetli tencere bir aded ve yüz yigirmi gurus kıymetli bir aded kulblu kazgan ve otuz gurus kıymetli iki aded tava ve otuz gurus kıymetli bir aded leğen ma'a ibrik ve on gurus kıymetli bir aded tabak ve otuz gurus kıymetli bir aded sini ve beheri sekizden yigirmi dört gurus kıymetli üç aded sahan ve on gurus kıymetli bir aded bakraç ve on iki gurus kıymetli iki aded tas ve otuz gurus kıymetli bir aded kantar ki? ... üç yüz elli altı gurus kıymetli menkûlâtı? ikrâr idub mütebâkî bin yüz elli altı gurus kıymetli yigirmi beş kalem menkûlâtı inkâr itmiş olduğundan bunlar hakkında isbâtıdan izhâr-ı acz? ile bu husûsa vekil mûmâ-ileyhin müvekkilleri mezbûran Mehmed Ali ve Hasan'ın tahlîfini bi'l-vekâle taleb iderim deyu ifade eylediği Fi 20 Cemâziye'l-evvel sene 325

Vekil Ali Efendi (mühür)

Mu'teriz vekil Abik Efendi'nin müvekkilleri Mehmed ali ve Hasan'ın tahlîfi lâzım geldikde tarihten on güne kadar getüreceğini beyân eylediği Fi 8 Şa'bân? sene 325

Vekil Abik Efendi (imza)

Mûmâ-ileyh Abik Efendi mehâl-i şer'i virilen yevm mu'ayenede? müvekkilini getüremediğinden yedi gün sonraya getüreceğini beyân eylediği Fi 24

Vekil Abik Efendi (imza)

66. Varak

Sahife 126

Mu'teriz mezbûran Mehmed ali ve Hasan'ın mu'teriz aleyh İbrahim muvâcehesinde menkûlat hakkında emr-i tahlîfleri? icrâ kılındığı Fi 27 Rebî'ü'l-âhır sene 328

Üç yüz on altı senesinde mu‘teriz Mehmed Ali ve Hasan on üç liraya taleb olub ... mu‘teriz Ali tarafından bey‘ idililecek bedel bey‘ te‘diye idilmediğinde ... bey‘ vâki‘ ikâle idildiğinde mu‘arıza Ali vekili Ali Efendi tarafından i‘tilaf? lazımdır Fi 14 Cemâziye’l-evvel sene 328 ...

Mağdala karyesinde Lazoğlu Ali Ağa ve Taliblü? karyesinde Kara İbrahimzâde Abdullah? Efendi Hasan Benoğlu? Hasan şahidleri olub bunlardan gayrı şahidi olmadığını ve şühûd merkûmunu? aziranın üçüncü günü getüreceğini ifade itmekle ikâmesine havâleşer Fi 22 Cemâziye’l-evvel? sene 328

Mu‘teriz Ali İbrahim (mühür)

Şahidlerim Fi 6 Cemâziye’l-âhir sene 330? tarihinde ... çağımdan? ol vechle mehel? şer‘i on sene taleb eyledim Fi 28 Cemâziye’l-evvel sene 330?

Mu‘teriz? Ali İbrahim (mühür)

... bir güna muhâkemedede ... bulunacağım Fi 28 “

Mu‘teriz vekili Abik Efendi (mühür)

Sahife 127

Keşab nahiyesinin Barca Karyesi sâkinlerinden Kayışoğlu? Hüseyin bin Mehmed’in zikr-i âtî husûsa vekil-i müseccel şer‘iyyesi Gogora Mahallesi mütemekkinlerinden teba‘a-i devlet-i âliyyenin Rum milletinden İstefan? Efendi veled-i Yoros meclis-i şer‘ide karye-i mezkûre sâkinlerinden Seisoğlu? Ahmed bin Süleyman muvâcehesinde mezkûr Barca Karyesi ahâlisinden iken bundan akdem vefat iden Seisoğlu? Osman bin Süleyman bin Mustafa’nın sulbiye sagîr oğulları Hasan ve Raşid ve sulbiye sagîre kızları Hava ve Ayşe’nin tesviye-i umûrlarına ba hüccet-i şer‘iyye vasî nasb ve ta‘yîn olunan dayıları müvekkilim Kayışoğlu? Hüseyin Ağa ibn Mehmed vazife-i vesâyet Hasan idare eylemekde iken aleyhine acılan yer da‘vâ-yı fuzûliyeden dolayı bir müddet tevkîfî cihetine gidilmiş ve şu arada vasîsi bulunduğum çocukların cümlesi öteden beru vâlidesinin vâlidesi Gülsüm Hatun hanesinde iken mûmâ-ileyh Seisoğlu? Ahmed nâm kimesne mezbûre Ayşe’yi oradan aşırmış ve hatta mezbûrenin nüfûs-ı tezkeresi müvekkilimin yedinde olduğu halde her nasıl ise zâyinden? bir ikinci nüfûs tezkeresi çıkararak güya mahdumuna nikâhlı diyerek hareket-i nâ-becâsını tervîc eylemek uğrunda birtakım sû-i hallere? cür‘et? eylediği anlaşılarak müvekkilim tarafından vukû‘ bulan mürâca‘at üzerine sagîre-i

mezbûre Ayşe bu cânibe celb ve muhızır? Mahmud Efendi hanesinde alıkonulmakda bulunmuş ise de nikâh maddesinin ba'dehu icâbına bakılacağı ya'ni sagîrenin sin-i reşide vusûlunda icâb-ı şer'îyyesi aranılacağı tab'î? olmasına bu gibi sagîrenin muhâfazası dahi vâlidesinin vâlidesi Gülsüm Hatun â'id ve râci idduğu ... bulunmasına binaen müvekkilimin hayatına istinaden sagîre-i mezbûrenin mezbûre Gülsüm Hatun teslîmi matlub olduğu gibi müvekkilimin vâsi olduğu ve sagîre-i mezbûre Ayşe'nin vâlidesinin vâlidesi Gülsüm Hatun'a teslîmi fetvâ-yı şer'if icâbından olduğu cihetle olbaddaki fetvâ virince nüfusu tezkeresi ve mezbûre Ayşe'nin öteden beru diğer biraderleriyle büyük vâlideleri mezbûre Gülsüm Hatun ile birlikde bulunduklarını Yenişehir karyesi tarafından virilen şahâdet? nâme-i mu'tebere nazar-ı şer'î şerifden gecürülmek üzere ibrâz ve taksîm kılınmış olduğundan ber müceb-i taleb sagîre-i mezbûrenin şer'an büyük vâlidesi mezbûre Gülsüm Hatun'a teslîmini bi'l-vekâle istirhâm iderim deyu ba'de'd-da'vâ ve'l-su'al olduğu cevâbında Fi 6 Cemâziye'l-evvel sene 325

Vekil (imza)?

Müdde'i aleyh mezbûr Ahmed Ağa'nın zıkr-i âtî husûsa vekil-i müseccel şer'isi Sultan Selim Mahallesi sâkinlerinden Ali Efendi ibn Hüseyin Ağa dahi cevâbında vekil İstefan Efendi müvekkilim Seisoğlu? Ahmed Ağa'nın sagîr oğlu Ali'ye yine Seisoğlu? kerimesi Ayşe nâm sagîre-i bint-i Osman'ın li-ebeveyn ammisi Ahmed velâyeti hasebiyle

67. Varak

Sahife 128

Yedi yüz elli bir gurus mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle üç yüz yigirmi üç senesi nisanının on birinci günü Keşab nahiyesinde nahiye-i mezkûr naib huzurunda akd-i nikâh olunarak bu sûretde müvekkilim Ahmed Ağa'nın sagîr mahdumu Ali'nin nikâhlısı ve zevce-i gayr-i medhûl behâsı? olduğu halde vekil İstefan Efendi işbu nikâh hakkında mezbûrenin sin-i reşide vâsıla olduğu halde icâb-ı şer'îyesine bakılmak üzere evvel emirde sagîre-i mezbûrenin vâlidesinin vâlidesi Gülsüm Hatun nezdinde teslîm olunmasını talep itmekde isede vekil İstefan Efendi sagîre-i mezbûrenin büyük vâlidesi Gülsüm Hatuna bir güne vekâlet olmadığı halde sagîre-i mezbûre Ayşe'nin mezbûre Gülsüm Hatun'a teslîmi hakkında da'vâya salâhiyet olamayacağından ancak bervech-i ma'rûz beyan itmiş olduğum nikâh hakkında bir

i'tirâz var ise beyanı halinde anâ cevâb virileceğinden kendusundan su'al olunmasını bi'l-vekâle talep iderim deyu ifade eylediği Fi 9 Cemâziye'l-evvel sene 325

Vekil Ali Efendi (mühür)

Vekil İstefan Efendi dahi tekrar cevâbında

Vekil mûmâ-ileyh Ali Efendi'nin def' da'vâsı da'vâ-yı vâkı'amızda muvafık olmadığı ve müvekkilim ise sagîre-i mezbûrenin ba hüccet-i şer'îyye vasîsi bulunduğuna binâen her vechle hukukunu muhâfazaya salâhiyetdar idduğundan vekil efendinin husumet hakkındaki iddi'asının reddiyle iddi'a-yı sâbıkam da'iresinde sagîre-i mezbûrenin büyük vâlidesi Gülsüm Hatuna teslîm olunub olunmayacağına da'ir bir karar-ı şer'î almadıkça şimdilik başkaca müdâfa'a itmekden ma'zûr bulunduğumun arzıyla ol emirde mezbûrenin büyük vâlidesine teslîmini bi'l-vekâle talep iderim Fi 9"

Vekil İstefan Efendi (imza)

İşbu Cemâziye'l-evvelinin on dördüncü yarınki Salı günü ifademi vireceğim Fi 13 "

Vekil İstefan Efendi (imza)

Sahife 129

Boş

68. Varak

Sahife 130

94 den nakl?

Ustaoglu ali Çiçekli karyesinden Abaza İlyas bu husûsa dahi şahidler bunlar olub anlardan başka asla ve kat'a şahidi olmadığını ve iş bu şahidlerin ikâme ideceklerini beyan eylediği Fi 8 Cemâziye'l-evvel sene 325

Vekil İstefan Efendi (imza)

Vekil İstefan Efendi tekrar cevâbında

Hibe hakkında isimlerini beyan itdiğim şahidler müdde'î iğfâl yerle? bu cânibe getürebilmeklik hakkımıza sed çekmiş olmasına binâen ... bundan dolayı dahi isbâtları getüremeyeceğimizden hibe-i ma'rûfeden ma'lûmatı olmadığına müdde'iyenin tahlifini talep eylediğim gibi münâza-un fih hane bahsine gelindikde

zâten cümlece ma'lûm ve ma'rûf olduğu üzere bu gibi ebniyeleri inşa iden üstadlar? hıristiyanlardan olub her ne kadar iki hıristiyan yazdırılmış ve daha başka şahidlerimiz çok olduğu akdemce? cereyan iden muhâkemedede arz idilmiş ise de hal-i hâzırda bulunan hıristiyan şahid nazar-ı şer'î şerifde kabûl olunur ise istimâ'ne hâzır bulunduğumuzu arzla şâyed kabûl olunmaz ise diğer isimlerin ta'yîn ideceğimiz şahidlerin kabûlüyle izhâr mâdelet buyurulması matlubumdur deyu ifade eylediği Fi 20 Cemâziye'l-evvel sene 325

Vekil İstefan Efendi (imza)

Vekil İstefan Efendi tekrar cevâbında

Menâza-un fihhanenin müvekkilim tarafından inşa itdirildiğine da'ir şimdilik isimleri zabt-ı ceridesinde muharrer şahidleri getürecek ise ... âdet iktizasınca şehidun mezbûrun yaylakda olmaları ve bunlar yakın zamanda buraya celb itmek gayr-ı mümkün bulunduğu cihetle bunların celbi ... bir mehel münâsib virilmesi ve müdde'îye isâbet iden beyn? ile yemin maddelerinin dahi nazar-ı i'tibâra alınarak madem ki işe isti'câl gösteriliyor şahidlerimin vüruduna? değin müdde'îyyenin beyn'e ve tahlîfi? ... sine cür'et idilmesi matlubumdur Fi 3 Cemâziye'l-âhir sene 325

Vekil İstefan Efendi veled-i Yoros (imza)

Şükrü Efendi cevâbında

Bu şahidlerin hiçbirisi yaylağa gitmemişdir el-yevm burada mevcûddur ve bulundukları karyede kasabaya beru nihâyet iki saatlikden îbâretdir yaylağa gitdi dimeleri muhâkemeyi ... te'hire düşürmekdir buna ise mehel-i şer'î virilmek münâsib değildir şahid ikâmesi hakkında ifadesi iki ay gecmiştir bu cihetle nazar-ı mutâlâ'aya alınsun Fi 3"

Vekil Şükrü Efendi (mühür)

Sahife 131

Vekil mûmâ-ileyh İstefan Efendi'nin beyan eylediği şahidlerin işbu şehr-i hâlin on dokuzuncu pazar-irtesi günü ikâmesine mehel-i şer'î virildiği Fi 12 Cemâziye'l-âhir sene 325

Naib (imza)

Vekil mûmâ-ileyh İstefan Efendi beyan eylediği şahidlerini mehel-i şer'î virildiği günde getiremediğinden tarihten üç gün sonraya ikinci def'a olarak mehel virildiği Fi 21 Cemâziye'l-âhir sene 325

Naib (imza)

Ülper karyesinde vâkı arâzi üzerine inşa olunan münâza-un fih haneyi altı sene mukaddem Dizdarzâde Hüseyin Efendi yabdırdı parayı kendusu sarf eylediği ol-vakit Hüseyin Efendi'nin yarıcısı idim anın içün mûmâ-ileyhin yabdırdığını bilir şahidim hasbeten li'l-lah şahâdet dahi iderim deyu edâ-i şahâdet eylediği Fi 26 Cemâziye'l-âhir sene 325

Kaayadibi karyesinden Gügümcüoğlu Dursun bin Hasan

Şahidan mezbûr Dursun'un mührü olmayubda barmak basdığını tasdîk ideriz Fi 26"

Kara? Hasanoğlu? Ömer Efendi ibn İsmail (mühür)

Durmuşoğlu Kürşad? bin Mehmed (mühür)

Bundan altı sene mukaddem Çaykara karyesinde arâzi üzerine işbu münâza-un fih hanesinin inşasında ustalar işliyor idi Dizdarzâde Hüseyin Efendi üzerinde bulunuyor idi lakin mesârıfı kim tarafından virildiğini bilemem bildiğim bundan ibâretidir böylece şahâdet iderim deyu ifade eylediği Fi 26 Cemâziye'l-âhir sene 325

Kayadibi karyesinden Molla Alioğlu Ali bin Veli (mühür)

Müdde'î vekil Şükrü Efendi şahidler hakkında ifadesi

Birinci şahid Dursun müdde'î aleyhin yarıcısı olduğunu ikrâr yarıcıda ecâr hâs? olub efendisine şahâdeti câ'iz olamayacağı ve ikinci şahid Ali münâza-un fih hanenin karyede ihtilâf ve masrafı kim tarafından itdiğini bilmediğinden anında şahâdetinin adem-i? kabûl olunacağında şahâdetinin reddini talep iderim deyu ifade eylediği Fi 26"

Müdde'î Vekil Şükrü Efendi (mühür)

Vekil İstefan Efendi cevâbında

Şahidlerden mezbûr Dursun'un bundan altı sene evvel müvekkilimin yarıcısı olduğu şimdiki muhâkeme içün mâni' şahâdet olamaz nasılki mâni' zâ'il? oldukda memnû avdet ideceği kâ'ide-i külliye? ile biraderdir? ikinci şahide gelince müvekkilim ... olmayub bi't-tab'? ustalara inşa itdirmek ve kendusu nezâret itmek lâzım

geleceğinden ol-vechle hane-i mezkûru inşâ itdirmiş ve bedel-i sarfiyâtın ... tarafından te'diye? idildiği şahidlerden suâle müsâğ-ı? şer'î olmadığından vekil Şükrü Efendi'nin iddi'asının reddini talep iderim

Vekil İstefan Efendi İmza

Mâ-ba'di? bundan sonraki defterin tarihli 16? numaralı sahifesine nakl olunmuştur
Fi 28 Cemâziye'l-âhir?

69. Varak

Sahife 132

Giresun kazasına tâbî Alınyoma Karyesi sâkinelerinden Abdioğlu kerimesi ma'rifetü'z-zat? Fatma Hatun ebint-i Mustafa'nın zikr-i âtî husûsa vekil-i müseccel şer'îyyesi Kapu Mahallesi sâkinlerinden Şükrü Efendi ibn Feyzi Yazıcı Darı karyesinden Abdioğlu Musa bin Ali muvâcehesinde mezbûr Musa müvekkilem mezbûrenin zevc-i dâhili iken bin üç yüz yigirmi iki senesi temmuzunun on dokuzuncu bazar günü ... muslihâ? müvekkilem mezbûre Fatma Hatun Alınyoma Karyesinde vâki' pederi Mustafa'nın hanesine gelub oturmakta iken zevci merkûm Musa ... şer'î mezkûr Mustafa Ağa'nın hanesine gelub zevcesi hane-i mezkûrda gördükde gerek mezbûre Fatma'ya ve gerek kayın? pederi Mustafa Ağa'ya hitâben din ve imân ve ağız gözlerine elfâz küfürle seb ve şetim ve daha zikr-i müstehcin şer'an câ'iz olmayan ana ve avrat sövmek gibi irâd? elfâz itmekle merkûm Musa'nın isti'mâl itmiş olduğu şer'an tecviz olunmayan elfâz küfürlerinden zevcesi müvekkilem mezbûre Fatma Hatun merkûmdan şer'an mutallaka olduğunu anlamasıyla kendini merkûmdan tefrîk idub tarih-i mezkûrdan beru miyânları müteferrik? ise de merkûm Musa'dan su'al olunub ikrârı halinde müvekkileme beş yüz bir gurusu zimmetinde mikdar mehr-i mü'eccel ile tevzî'? itmiş bulunduğundan müvekkilemin mehir mezkûresini ve şer'ân lazım gelecek ve cânib-i şer'î şerifden takdîr olunacak müddet iddet-i nafakasıyla beraber ilzâm ve inkârı halinde tarafımızdan yeniye? hâzır bulunduğumuzdan ol-vechle icâb-ı şer'îyyesini bi'l-vekâle talep iderim deyu da'vâ itdikde ol-dahi cevâbında muhâkemeye iktidarım olmadığından tarafımdan vekil dudacağım deyu ifade eylediği Fi 9 Cemâziye'l-evvel sene 325

Müdde'i Aleyh Abdioğlu Musa bin Ali (mühür)

Müdde'îyye Fatma Vekil Şükrü Efendi (mühür)

Müdde‘i aleyh Musa bin Ali’nin zikr-i âtî husûsa vekil-i müseccel şer‘iyyesi Ali Efendi ibn Hüseyin cevâbında

Müdde‘i aleyh vekil Şükrü Efendi’nin müvekkilim mezbûr Musa hakkında iddi‘a eylemekde olduğu küfür ve itâle-i lisân her nasıl ise hatâ‘en? öyle bir söz ağzından çıkarmış isede ol anda tecdîd-i imân eylediği gibi müdde‘iyye-i mezbûrenin pederi Mustafa tarafından müvekkilim hakkında itâle-i lisân itdiğinden bahsle Giresun Kazası Ka‘im-makamlığa vukû‘ bulan mürâca‘at üzerine jandarma neferâtından Kavrukoğlu? Hasan müvekkilimi hükümet celbi zımnında Darı karyesine gelerek karye-i mezkûrenin heyet-i ihtiyâriyesi ve ahâlisi hâzır oldukları halde müdde‘iyye mezbûrenin pederi Mustafa vekil olduğu gibi

Sahifa 133

Müvekkilim Musa’nın tarafından dahi dayısı Küpelioğlu Molla Ahmed vekâletleriyle ve tarafının rızâlarıyla evvelki mehr-i mu‘accel mûcibince bin üç yüz yigirmi iki senesi temmuzunun yigirmi dördüncü cuma günü tecdîd-i nikâh ve tecdîd-i imân itdirerek o ahşam dahi mezbûre Fatma ile birleştirilerek şu suretle müvekkilim mezbûr Musa’nın el-yevm taht-ı? nikâhını zevce-i medhûl behâsı? olduğundan müdde‘iyye vekil Şükrü Efendi’nin bu babdaki iddi‘asının reddiyle müvekkilesi mezbûre Fatma’nın müvekkileme itâ‘atini kabl-i şer‘iden tenbiye olunmak husûsunu? bi’l-vekâle taleb iderim deyu ifade eylediği Fi 12 Cemâziye’l-evvel sene 325

ühür

Vekil Musa ile Şükrü Efendi cevâbında

Vekil Ali Efendi’nin işbu ifadesi sümme’t-tedârik olub şer‘ân iltifâta şâyan olamaz çünkü müvekkilem Fatma ile müvekkilesi Musa’nın miyânesinde sebk? iden fesih nikâhı mûceb esbâb-ı şer‘i mevcûd olduğunu vekil mûmâ-ileyh Ali Efendi ikrâr ve i‘tiraf idub mu‘ahharen tecdîd-i imân ve tecdîd-i nikâh iddiklerini ifade eylemekde isede işbu ifadesi şâyân-ı şer‘i şerif değildir zîrâ mezbûr ile mezbûre beynindeki? elfâz küfür katiyen ictimâ‘îlerin câ‘iz olamamak derecede olsa bile müddet-i iddet munkaziyye olmadıkça kable’l-hal? altı gün zarfında iddi‘ası nikâhları câ‘iz olamacağıyla diğer ifadelerinde bu meyânda? reddini bi’l-vekâle taleb iderim deyu iddi‘ası Fi 12 Cemâziye’l-evvel sene 325

Vekil Şükrü Efendi (mühür)

Ali Efendi tekrar cevâbında

Vekil Şükrü Efendi'nin tecdîd-i imân tecdîd-i nikâh müdâfa'amızı? ikrârla müvekkilemden sudûr iden elfâz küfür ictimâ'îleri câ'iz olamayacağına ve hatta müddet-i munkaziyye olmaksızın ictimâ'îleri câ'iz görülemeyeceğini iddi'a eylemekde ise de bu gibi tecdîd-i nikâh husûsunda iddet aranılmayacağı hakkında fetvâ olduğu gibi küfür idenler tecdîd-i imân tecdîd-i nikâh itdikden sonra şer'ân bir şey lazım gelmeyeceğinden zabt-ı sâbıkda beyan itdiğim vechle iddi'ayı vâkı'alarının reddiyle mücekkileme itâ'atini bi'l-vekâle taleb iderim deyu ifade eylediği Fi 12"

Vekil Ali Efendi (mühür)

Şükrü Efendi dahi cevâbında

Vekil Ali Efendi elfâz küfürü mahiyetine takrîr? itmeksizin ve ifademi anlamaksızın ifade-i evveli cevhlle iddi'amızın reddini taleb itmekde ise de istî'mâl olunan küfür din imâna irtidâdı mevcut ... sûretde vâkı' olunmasını olduğundan tecdîd-i imânı câ'iz ise de tecdîd-i nikâhı müvekkilemin rızasına

70. Varak

Sahife 134

ind'el-... mu'allak bulunduğundan gerci vekil Ali Efendi tecdîd-i nikâh ifade itmekde ise de müvekkilem asla ve kat'a kabûl itmemiş hatta otuzuncu pençsenbe günü tecdîd-i imân itdim tecdîd-i nikâhıma tâlib olsun diye mu'teber zevâtla müvekkilinin istinkâhda? bulunduğunu isbât ideceğimden şer'ân beynemizin? istimâ'ini bi'l-vekâle taleb iderim deyu ifade ve beyan eylediği Fi 12 Cemâziye'l-evvel sene 325

Vekil Şükrü Efendi (mühür)

... otuzuncu vekil (mühür)

Vekil Ali Efendi cevâbında

Vekil Şükrü Efendi zabt-ı evvelde? tecdîd-i nikâh tecdîd-i imân husûsunu ikrâr iderek bu gibi elfâz küfür vukû' bulduğu halde tecdîd-i imân sahih ise de tecdîd-i nikâh meselesi şer'ân câ'iz olamayacağını beyan itmiş olduğu halde şimdiki ifadesind eyine tecdîd-i imân sahih olub tecdîd-i nikâh sahih olmayacağı müdâfa'aten? der-miyân iderek bir tarafdanda tecdîd-i nikâh tarihinden muvâhir?

tarih beyanıyla müvekkilimin tecdîd-i nikâha tâlib olduğunu ve müvekkilesinin adem-i kabûlünü sümme't-tedârik beyan itmiş ifadeleri baktıklarına? mübâyin ve tenâkuz olduğundan ifade vâkı'asının reddiyle hükm-i şer'îyesini bi'l-vekâle talep iderim Fi 12 Cemâziye'l-evvel sene 325

Vekil Şükrü Efendi (mühür)

Vekil Şükrü Efendi cevâbında

Vekil Ali Efendi işbu son ifadesinde bir de tenâkuz der-miyân itmekde olub mine'l-evvel ile'l-âhire ifademde müceb tenâkuz bir hal olmayub bir işden maksad ne ise hükm âna göre virilmek icâbât-ı şer'îyyesindeki maksadve ifademi anlayamadığından îzâha mecbur oldum elfâz küfürden dolayı ictimâ'îleri câ'iz olmayacağı ve müddet-i iddet munkaziyye olmadıkça nikâhları tecvîz görülemeyeceğindeki maksad-ı aslîm? bu gibi ne'uzubillah? elfâz küfür vukû' buldukda nikâh-ı tecdidi müvekkilemin rızası müddetine mütevakkıf gerci rızası olmadıkça nikâhın câ'iz olamayacağından ibâret olub vekil mûmâ-ileyh ise ... müvekkilinin söylemiş olduğu küfürü tabî istimâ' iden devâta karşı inkâr idemeyeceğiyle beraber ikrâr idubda aslı olmayan ve kat'iyen müvekkilemin rızası bulunmadığı nikâh iddi'ası tecvîz görülemeyeceğinden hilâf ve bi? esâs olan ifadeleri=>

Sahife 135

=> vechle farz-ı mehâl nikâhları olsa bile müvekkilemin haberi yok iken vukû' bulan nikâhın câ'iz olamaya çağına mademki böyle mu'teber nikâhları var idide bervech-i ma'rûz beyan eylediğim temmuzun otuzuncu günü rızasıyla müvekkilemin tecdîd-i nikâha tâlib olsun didukda müvekkilem dahi asla ve kat'a kabûl itmeyub red eylediğinden müvekkilinin istinkâhda bulunduğunu isbâta müheyyâyım ifademde bundan ibârettdir îcâb-ı şer'îyyesini bi'l-vekâle talep iderim Fi 13 Cemâziye'l-âhir sene 325

Vekil Şükrü Efendi (mühür)

Müdde'îyye mûmâ-ileyha vekili Şükrü Efendi'nin 3 minvâl-i muharrer istinkâh iddi'asına mutâbık yine talep olundukda Giresun'un Seyyid karyesinden Abdioğlu Ahmed bin Süleyman ve Giresun'un Darı karyesinden Yumukoğlu? Mehmed bin Hasan Alınyoma karyesinden Dalmanoğlu? Hasan bin Ali yine karyeden Dalmanoğlu? İsmail bin Hasan ve Çandır karyesinden Alacaoğlu Hüseyin Ağa yine

karyeden Abdulzakoğlu? İsmail ve Kırık nahiyesinin Haban karyesinden Karaca Ömeroğlu Ahmed Çavuş bin İbrahim ve yine karyeden Karaca Ömeroğlu Ali bin İbrahim ve yine karyeden Cakıroğlu Osman bin Ali ve yine karyeden Ali Köseoğlu İbrahim bin İsmail ve yine karyeden Musaoğlu Mehmed bin İsmail ve yine karyeden Musaoğlu Süleyman bin İsmail ve yine karyeden Deli... oğlu Durmuş bin İbrahim şahidleri olub bundan başka asla ve kat'a şahidi olmadığını ifade ve beyan idub yarınki caharşanba günü müvekkilesinden îzâhât alub şahidleri ikâme ideceğim güzlek? yarınki güne beyan ideceğini ifade eylediği Fi 14 Cemâziye'l-evvel sene 325

Vekil Şükrü Efendi (mühür)

Müvekkilemden aldığım îzâhâta bina'en? şahidlerimi işbu Cemâziye'l-evvelinin yigirmi ikinci caharşanba günü ikâme ideceğim deyu ifade eylediği Fi 15"

Vekil Şükrü Efendi

71. Varak

Sahife 136

Vekil Ali Efendi cevâbında

Vekil Şükrü Efendi ikâme itdirmek istediği şahidlerin bir hafta sonra getureceğini beyan itmekde ise de bu gibi nikâh da'vâlarında tul? müddetle muhâkemeyi vakt-i âhire ... itdirmek için şer'ân mehel virilemeyeceğinden şahidler ise altı yedi bir mesâfede olduğundan iki güne kadar getüreceği melhûz bulunmuş olduğundan ol vechle kendusuna iki güne mehel-i şer'î virilmesini bi'l-vekâle taleb iderim deyu ifadesi Fi 15 Cemâziye'l-evvel sene 325

Vekil Ali Efendi (mühür)

Vekil mûmâ-ileyh Şükrü Efendi şahidlerini işbu şehh halin on yedinci bazar günü getureceğini talebiyle vekil mûmâ-ileyh ikinci def'a mehel-i şer'î virildiği Fi 10 Zi'l-ka'de sene 325

Vekil (mühür)

Naib (imza)

Vekil mûmâ-ileyh Şükrü Efendi şahidlerini işbu sene-i mâliyyenin Zi'l-hiccesi bazarirtesi gününde getirub ikâme ideceği hakkında üçüncü def'a mehel-i şer'î virildiği Fi 29 Zi'l-ka'de sene 325

Vekil (mühür)

Naib (imza)

Vekil mûmâ-ileyh Şükrü Efendiye kendi celbiyle virilen üç def'a mehel-i şer'i kirâren ve mirâren mürur? idib şahidlerini ikâme idemediğinden şu halde isbâtıdan izhâr-ı acz? itmekle vekil mûmâ-ileyh Ali Efendiden nikâh müdde'asına yine talep olundukda Darı karyesinden Abdioğlu İbrahim yine karyeden Abdioğlu Halil yine karyeden ... oğlu Halil ve yine karyeden Kübelioğlu? Cafer ve yine karyeden Küpelioğlu Hasan ve yine karyeden Çatlakoğlu? Ali ve Küpelioğlu Mehmed şahidleri bunlar olub bunlardan başka asla ve kat'a şahid olmadığını ve işbu şahidlerin mehel halin yedinci cumairtesi günü getüreceğini ifade itmekle ikâmesine havâle olunduğu Fi 4 Zi'l-hicce sene 325

Vekil Ali Efendi (mühür)

Naib (imza)

Şahidlerin istimâ' bundan sonraki defterin 149 uncu sahifesine geçmiştir

Sahife 137

Giresun kasabasının Kapu Mahallesi sâkinlerinden Elmalıoğlu kerimesi ma'rifetü'z-zat Emine Hatunun zikr-i âtî husûsa vekil-i müseccel şer'iyyesi Kapu Mahallesi sâkinlerinden Şükrü Efendi ibn Feyzi Yazıcı meclis-i şer'ide Keşab nahiyesinin mal kâtibzâde Mahmud Efendi ibn Ali Avni mahzarında ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idub mûmâ-ileyh Mahmud Efendi müvekkilem mezbûrenin zevci dâhili ve beynlerinde zevciyyet ka'im iken mûmâ-ileyh ferraşından? hâsıl ve müvekkilemden mütevellid sagîr oğlu Mehmed ve sulbiye sagîre kızı Nesime ve Şaziye nafaka ve kisveye eşedd ihtiyac ile muhtaç olub vâlidesi mezbûre mutallakası ... olmağla sagîrun mezbûrunun babası mûmâ-ileyh Mahmud Efendi üzerine kadr-i ma'rûf meblâğ-ı farz ve takrîr buyurulmasını bi'l-vekâle talep iderim didikde mûmâ-ileyh Mahmud Efendi dahi cevâbında sagîrun mezbûrunun vâlidesi mutallakam mezbûre Emine ile zevciyyet? beynimizde kâ'ime iken ferraşından hâsıl ve mezbûreden mütevellide sulbi sagîr oğlu ve kızları olduğunu tayi'en ikrâr ve i'tiraf idub ancak sagîrun mezbûrunun nafaka ve kisve be-halarına kadr-i kifâye ve kendusunun iktidarına göre takrîr? olunmasını ifade ve beyan eylediği Fi 12 Cemâziye'l-evvel sene 325

Vekil Şükrü Efendi (mühür)

Katibzâde Mahmud Efendi (mühür)

Bâlâda muharrerü'l-esâmî sagîrun mezbûrun Mehmed ve Nesime ve Şaziye'nin her birine iki şer guruşdan yevmiyye altı guruş nafaka ve kisve behâsı kadr-ı ma'rûf ve kad-ı kifâye idduğunu ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 13 Cemâziye'l-evvel sene 325

Diğer? Emirzâde Ahmed Efendi ibn Hasan ağa (mühür)

ve ahâli-i mu'teberanından? Hacı Ali Ağazâde Efendi ibn Emin Ağa (mühür)

Kapu Mahallesi Muhtarı Raşid Efendi ibn Osman (mühür)

bâlâda muharrerü'l-esâmî ... müslimînin? ihbârlarıyla zâhir ve mütehakkık olmağın mucibince sagîrun mezbûrunun nafaka ve kisve behalarıçün tarihten her birine yevmiyye altmışar para farz ve takrîr olunub meblâğ-ı mefrûz mezkûru vâlideleri Emine Hanım'a teslîm ve edâya mûmâ-ileyh Mahmud Efendiye tefhîm ile sagîrun mezbûrunun nafaka ve kisve ve levâzım-ı zarûriyelerine harc ve sarfa mezbûre Emine Hatun'a izn virildiği Fi 13 Cemâziye'l-evvel sene 325

Naib (imza)

72. Varak

Sahife 138

Tahakkuk ömr-i? şer'îye bina'en zikr-i âtî husûsanın mahalinin ketb ve istimâ' ve takrîr içün cânib-i şerî'at garradan? mezûnen bi'l-hükm Kapu Mahallesinde vâki' Karamanlîzâde Abdullah Efendi mendiline varılub zîrde muharrerü'l-esâmî müslimîn? huzûrlarında akd meclis-i şer'î âlâ? olundukda an-asıl Bursalı olub mezkûr Kapu Mahallesinde müste'ciren sâkin iken bin üç yüz yigirmi üç senesi haziranının altıncı günü vefat iden Giresun kazası iskelesine me'mur bulunan Binbaşı Halil Beg ibn Mehmed ibn Abdullah'ın berveci-i âtî vâsiri olduğunu iddi'a iden mezkûr Kapu Mahallesi sâkinlerinden zevce-i menkûha-i metrukesi zâtî müslimîn? mûmâ-ileyham ta'rîfleriyle ma'rife Avniye? Hanım ebint-i merkûm serasker Yaver Paşa meclis-i ma'kûd mezkûrda Giresun kazası mal müdiri rif'atlı Hasan Hasan Efendi'nin vekil mürsili mal refiki Mahmud Efendi ibn Mustafa mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idub vekil mûmâ-ileyh Mahmud Efendi'nin bi'l-imâne vâziu'l-yed olduğu mâliyye sandığında zevcim mûmâ-ileyh Halil Beg'in hayatında bekâya kalan ma'âş olan altı günlük yüz seksen guruş

istihkâkın kable'l-ahz ve'l-istifâ mûmâ-ileyh Halil Beg vefat itmekle meblâğ-ı mezkûr bana münhasıre olub benden başka ... zâhirde vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmamağla mezkûru edâ ve teslîme vekil mûmâ-ileyh Mahmud Efendiye kabl-i şer'iden tenbiye olunmak matlubumdur deyu da'vâ itdikde vekil mûmâ-ileyh dahi cevâbında bi'l-imâne vaz'-ı yed olduğu mâliyye sandığında meblâğ-ı mezkûr yüz seksen gurus müteveff'a-yı mûmâ-ileyh Halil Beg'in altı günlük ma'âş bekâya istihkâkı olduğunu ikrâr ve i'tiraf idub ancak müdde'iyeye mûmâ-ileyhanın ber minvâl-i muharrer verâset müdde'asını inkâr eylediği Fi 12 Cemâziye'l-evvel sene 325

Müdde'i Aleyh vekil Mahmud Efendi (mühür)

Müdde'iyeye Avniye? Hanım

Müdde'iyeye mûmâ-ileyha Avniye Hanım'dan ber minvâl-ı muharrer verâset müdde'asına mutâbık yine taleb olundukda ... Alemdarzâde İsmail Efendi ve Sarı Mahmudzâde Eşref Efendi şahidleri olduğunu beyan itmekle ikâmesine havâleşer Fi 12"

Giresun iskelesinde memûr olub Kapu Mahallesinde müste'ciren sâkin iken bin üç yüz yigirmi üç senesi haziranının altıncı günü vefat iden Binbaşı Halil Beg ibn Mehmed bin Abdullah'ın verâseti

Sahife 139

Mezkûr Kapu Mahallesinde müsâfereten sâkine zâten ârifan olduğumuz işbu hâzire-i bi'l-meclis? müdde'iyeye Avniye? Hanım ebint-i merkûm ser asker Yaver Paşa olub bundan başka burada zâhirde vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığını bilir şahidiz hasbeten li'l-lah şahâdet ideriz deyu her biri edâ-i şahâdet-i şer'iyeye eyledikleri Fi 12 Cemâziye'l-evvel sene 325

Tüccardan Sarı Alemdarzâde İsmail Efendi ibn Hacı Mustafa (mühür)

Tüccardan Sarı Mahmudzâde Eşref Efendi ibn Hacı Mustafa Efendi (mühür)

Sırren tezkiyeye havâleşer Fi 12" alenen tezkiyeye havâle olunduğu Fi 12"

Şahidan mezbûran adl ve makbûlü'ş-şahâde olduklarını alenen bi'l-muvâcehe ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 12"

Tüccardan Kalbakçı? zâde Arif Efendi ibn Ali

Tüccardan Hacı Ali Ağazâde Kaşif? Efendi ibn Hacı Emin (mühür)

Şahidan mûmâ-ileyhanın adl ve makbûlü’ş-şahâde oldukları sırren ve ba‘dehu alenen bi’l-muvâcehe ihbâr olunmağın? mûcibince müdde‘iyye-i mûmâ-ileyha Avniye? Hanım’ın verâseti sâbit olduğı Fi 12”

Naib (imza)

73. Varak

Sahife 140

Giresun kazasına tâbî Seyyid Karyesi sâkinlerinden İslamoğlu Mehmed Ağa ibn Ali meclis-i şer‘ide vakf-ı âtû’l-beyan? li-ecli’t-tescil müteveli nasb eylediğı Hacı Mikdad Mahallesi sâkinlerinden Mahmud Efendi ibn Hafız Ahmed Efendi mahzarında ikrâr-ı sahih-i şer‘i ve i’tiraf sarîh müdde‘i idub ba tapu yedimde olub Seyyid karyesinde vâkı mutasarrıf olduğum şarken İslamoğlu yerleri şimâlen tarîk garben obuz ve Ovucoğlu? cenûben nehir cârî ile mahdûd Şabanyeri nâmîyla ma‘rûf bir kıt‘a iki bin üç yüz yetmiş beş gurus kıymetli bir kıt‘a fındık bağcemin nısfını vakf-ı sahih-i şer‘i ile vakf vasîsi eyledim şöyle şart ta‘yîn eyledimki nısf-ı bağce-i mezkûr eşcâları senevî islâh ve ta’mir olunub semerâtdan ne hâsıl olur ise öşürü ba‘de’l-edâ? fazlasını karye-i mezkûrda vâkı‘ misafir odama gelen misafirlerin ta’âmına ve oda-i mezkûrun ta’mir ve termîmine ve ta’mir kabûl itmez ise müceddeden inşasına ve Lapa deresinin Sağırılık? değirmeni civârında vâkı‘ köbrünün ta’mir ve termîmine veyahut tecdiden inşasına ve Giresun’a tâbî Darı karyesi başında şose? tarîki ittisâlinde kâ’in ve tarafımdan inşâ itdirilmiş olan çeşmenin îcâbına göre ta’mir veyahut tecdidine sarf olunmağa ve bunlardan fazla her ne kalur ise müteveliye â’id olmak üzere ve vakf-ı mezkûre müteveli hayatda oldukça kendim ve Yemrallahu? Te‘ala vefat itdikden sonra hafidim Hacı bin Ahmed müteveli olmak ve anın dahi vefatından sonra evlad-ı evlad-ı evladının zükûri müteveli olmak ne’üzü-billâh evlad-ı evlad-ı evladının zükûri külliye munkarız olurlar ise karye-i mezkûre ahâlisinin intihâb ve hâkimü’ş-şer‘inin re‘yiyle bir müstakîm kimesne müteveli olmak üzere vakfa teslîm ... müteveli eyledim deyu takrîr eylediğı Fi 13 Cemâziye’l-evvel sene 325

İslamoğlu Mehmed Ağa ibn Ali (mühür)

Ben dahi vakfiyyet üzere kabûl ve teslîm eyledim didiğı Fi 13”

Mütevelli Mahmud Efendi (mühür)

Bâlâda muharrer vakf takrîrini mezbûr Mehmed Ağa'nın takrîr ve ifade eylediğini tasdîk ideriz Fi 13"

Kübelioğlu? Ahmed Ağa (mühür)

Mollazâde Ali Efendi ibn Hasan Ağa (mühür)

Sahife 141

Keşab nahiyesinin Tekye Karyesi sâkinlerinden Civelekoğlu Abdullah bin Ahmed Giresun kazası mahkeme-i şer'yyesinde ma'kûd meclis-i şer'imizde mezkûr Tekye karyesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden Civelekoğlu Ahmed bin Habib? bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûha-i metrukeleri Ayşe bint-i Mustafa ve Gülezar bint-i Hasan ile sulbi kebîr oğlu Abdullah ve Mehmed ve sulbiye kebîre kızları Gülezar ve Fatma'ya münhasıre olub ba'dehu kable'l-kısme zevce-i mezbûre Gülezar dahi vefat itmekle idub? verâseti sadr-ı kebîr oğlu mezbûr Mehmed'e münhasıre olduğu bi'l-ihbâr inde'ş-şer'îü'l-enver zâhir ve nümâyan olduktan sonra müteveffâ-yı mezbûr Ahmed'in terekesine vaz'-ı yedi sâbit ve müstehak olan ibn mezbûr Mehmed muvâcehesinde müteveffâ-yı mezbûr Ahmed bin Habib bin Abdullah hayat ve sıhhatinde bin üç yüz senesi martının birinci günü Aleksandır oğlu Hâcî Yani?'ye cihet-i karzdan yetmiş beş aded yüzlük mecidiye altunu zimmetine deyn olub mezbûr Hâcî Yani? ve müteveffâ-yı mezbûr Ahmed ve ben dahi tarih-i mezkûrde birlikde mezbûr Ahmed Ağa hanesinde mezbûr Ahmed Ağa deyn olan meblâğ-ı mezkûru îfâ itmek üzere bana havâle idub merkûm Hâcî Yani? dahi kabûl itmekle edâ eyledim mezbûr Ahmed Ağa cihet-i havâleden meblâğ-ı mezkûr yetmiş beş aded yüzlük mecidiye altununu zimmetinde bana deyn olub meblâğ-ı mezkûru l-kable'l-edâ ve'l-istifa Ahmed vefat itmekle meblâğ-ı mezkûr tereke-i vâkıyesinden olmak üzere bana edâ ve teslîme mezbûr Mehmed'e şer'idin tenbiye olunmak matlubumdur deyu da'vâ itdikde ol dahî cevâbında tereke-i müteveffâyâ vaz'-ı yedin ikrâr lakin pederi vefat eylediğinde yigirmi günlük olduğundan babası müteveffâda alacak müdde'ası ma'lûmu olmadığı ve bu alacak için da'vâ görmüş ise de hak idememiş deyu ber minvâl-i muharrer müdde'inin alacak müdde'asını inkâr eylediği Fi 13 Cemâziye'l-evvel sene 325

Müdde'i Aleyh Civelekoğlu Mehmed bin Ahmed (mühür)

Müdde'i Civelekoğlu Abdullah bin Ahmed (mühür)

Müdde'î mezbûr Abdullah Ağa'dan ber minvâl-i muharrer alacak müdde'asına mutâbık yine taleb olundukda Tekye Karyesinden Hacı Mustafaoğlu Nuri ve Çoralıoğlu? Mehmed ve Yankuncuoğlu Bilal ve biraderi Mustafa ve Umuroğlu İzzet ve Mehmed Şeyhoğlu? Abdullah ve Umuroğlu Ömer bunlar şahidlerdir bunlardan başka asla şahidi olmadığını ifade itmekle ikâmesine havâle olunduğu Fi 27 Cemâziye'l-evvel sene 325

Civelekoğlu Abdullah Ağa (mühür)

74. Varak

Sahife 142

Boş

Sahife 143

Boş

75. Varak

Sahife 144

Giresun kazasına mülhak Keşab nahiyesinin Cingiran Karyesi sâkinlerinden Molla İbrahimoğlu Hüseyin bin Hasan'ın zikr-i âtî husûsa vekil-i müseccel şer'isi Sultan Selim Mahallesi sâkinlerinden Ali Efendi ibn Hüseyin Ağa kaza-i mezkûr mahkeme-i şer'iyyesinde ma'kûd meclis-i şer'î şerif alurda? mezkûr Cingiran Karyesi sâkinlerinden Molla İbrahimoğlu müteveffâ Emin kerimesi ma'rifetü'z-zat Hayriye nam-ı diğeri Emine'nin güzlek vekil-i müseccel şer'isi Kapu Mahallesi sâkinlerinden Ali Şükrü Efendi ibn Feyzi Yazıcı muvâcehesinde mezbûre Emine Hayriye bint-i Emin nâm Bekir? bâliğayı? hal-i ... üç yüz dokuz sene- rumiyesi nisanının on beşinci günü yine karyeden müvekkilim Hüseyin bin Hasan'ın dahi ... olduğu halde müvekkilim Hasan'ın pederi Hasan ile mezbûre Emine'nin pederi Emin müvekkilim mezbûr Hüseyin'in pederi hanesinde beş yüz elli bir gurus mehr-i mü'ccel ile pederleri mezbûran tarafından mahzar-ı şühûdda tezevvüclüğe? ... akd ve nikâh olunduklarından her biri bi'l-vilâye işbu akdi tezevvüç ve kabûl itmeleriyle müvekkilim mezbûrun mezbûre Emine Hayriye zevce-i menkûha-i gayr-ı medhûl behâsı olduğundan mezbûrenin itâ'atini kabl-i şer'idten tenbiye buyurulmasını bi'l-vekâle taleb ıderim deyu ba'de'd-da'vâ ve'l-su'al? ol-dahi cevâbında

müvekkilesinden îzâhât almak üzere işbu şehr-i hâlin on altıncı pençşenbe günü cevâb îtâsına mehel taleb eylediği Fi 14 Cemâziye'l-evvel sene 325

Müdde'î Aleyha Vekil Şükrü Efendi (mühür)

Müdde'î Vekil Ali Efendi (mühür)

Vekil mûmâ-ileyh Şükrü Efendi dahi cevâbında

Vekil Ali Efendinin işbu ifadesinde müvekkili Hüseyin ile müvekkilem Hayriye'yi sigâr hallerinde velileri pederleri Hasan ve Emin tarafından akd nikâhlarının icrâsını beyan itmekde olub her bir çocuk dünyaya geldiğinde ... kadar sagîr ıtlak olunur bu sagîrler kaçır aylık ve kaçır yaşlarında olduğunu ve akd ise îcâb ve kabûl ile mün'akid olacağından kim tarafından îcâb ve kim tarafından kabûl idilmiş bulunduğunu izâh itmesi şer'ân lazımdır evvel emirde bu cihetleri îzâh itsunda andan sonra cevâb ve beyanım? deyu ifadesi Fi 18 Cemâziye'l-evvel sene 325

Vekil Şükrü Efendi (mühür)

Sahife 145

Vekil Ali Efendi cevâbında

Vekil Şüktü Efendi'nin su'al eylediği müvekkilim Hüseyin tarih-i akdde bir başlarında ve müdde'î aleyha-i mezbûre bir aylık olduğu halde müdde'î aleyha mezbûrenin pederi Emin bi'l-velâye kızı mezbûre Emine Hayriye'yi zabt-ı sâbıkda beyan eylediğim vechle müvekkilim Hüseyin'a allah'ın emriyle virub ve müvekkilimin pederi dahi oğlu Hüseyin için bi'l-vilâye alub ve kabûl eylediğini ve bu vechle îcâb ve kabûl vukû'yla akdleri icrâ olunmuş olmağla ol-vechle mezbûre müvekkilimin nikâhlısıdır itâ'atini taleb iderim Fi 18 Cemâziye'l-evvel sene 325

Vekil Ali Efendi (mühür)

Vekil mûmâ-ileyh Şükrü Efendi tekrar cevâbında

İşbu nikâh husûsanın birinci maddede min küll'il-vücûh bi asl ve bi esâsi olduğundan birincisi sūd meselesi giderek müvekkilem Emine Hayriye'nin vâlidesi diğer müvekkilem Zeyneb Hatun üç yüz sekiz senesi haziranının on beşinci günü şimdi iddi'a-yı nikâh eylemekde olan Hüseyin vâlidesi Emine Hatun'un kucağında altı aylık olarak müvekkilem Zeyneb Hatun'un hanesine gelerek orada uyumakda iken vâlidesi Emine Hatun bir ... cemiyetine gitmiş bulunarak merkûm Hüseyin uyanub

feryad figânı teskin olmasından ve çatlamak deresine gelmiş bulunmasından ve vâlidresi Emine'nin gelmemesinden dolayı çocuk Hüseyin'in zay ve telefenden muhâfazaten? zümre-i? şukkadan bulunan müvekkilem Zeyneb Hatun iki yaşındaki oğlu Temel'i emzirmekde bulunmasından südlü bulunması hasebiyle mezûr Hüseyin'i dahi emzirub sesini teskin itmiş bulunduğu muvâhheren gelen çocuğun vâlidresi Emine'ye haber virub sa'irleride bu süde âlim? olmuş olmalarıyla şer'ân müvekkilem Hayriye mezbûr Hüseyin'in süd karındaşı bulunduğundan icâb-i şer'iiyenin icrâsıyla mu'arızadan men' idilmesi husûsunu bi'l-vekâle taleb iderim deyu ifadesi Fi 18"

Vekil Şükrü Efendi (mühür)

Vekil Ali Efendi cevâbında

Şükrü Efendi müvekkilim Hüseyin hal-i sağırında? kendi müvekkilesi Emine'nin vâlidresi Zeyneb emdirmiş olduğundan bahsle müvekkilimin rızâ'an? karındaşı olduğunu müdâfa'aten der-miyan itmekde ise de işbu rızâ iddi'ası hilâf hakikatdır zîra Şükrü Efendinin müvekkilesi Hayriye ve Zeyneb altı aydan beru müvekkilime müte'addid zamanlarda kızdım? Hayriye'ye ve Hayriye tarafından dahi kendimi tatlık eylemesini ricâ ve birçok kimesneler ile haber götürmüş ve hatta işbu üç yüz yigirmi üç sene-i rumiyesinin mayıs otuzuncu günü mezbûratan tarafından mahzar-ı şühûdda kendi emirleri üzerine Hacı Hüseyin Mahallesinden ... zâde Talib Efendi müvekkilimin biraderi Numan? mezbûreyi tatlık itdirmek için on aded lira-i Osmani virdirmiş ve Numan tarafından dahi müvekkilim Hüseyin'e tatlık itdirmek için mürâca'at itmiş ise de müvekkilimin adem-i? kabûlünden nâşî el-yevm virdirmiş oldukları para Numan yedinde mevcud olduğu

76. Varak

Sahife 146

Halde bu kere? sümme't-tedârik böyle bir rızâ iddi'ası şer'ân tecvîz görülemez mademki rızâ'en? mezbûrenin müvekkilim Hüseyin rızâ'en? karındaşı idide altı aydan beru gerek müvekkilesi Emine Hayriye ve gerek vâlidresi Zeyneb halâ niçun tâlib oluyorlar idi işte bu suretle Şükrü Efendi'nin işbu iddi'ası vâhî veya esâs olduğundan bu husûs kendusundan bi's-su'al? ikrâr ider ise ikrârıyla ilzâmın ve inkârı halinde tevâtüren isbâta müheyyâ bulunduğumuzdan ol-vechle icab-ı şer'isini bi'l-vekâle taleb iderim deyu ifade eylediği Fi 18 Cemâziye'l-evvel sene 325

Vekil Ali Efendi (mühür)

Vekil Şükrü dahi cevâbında

Vekil Ali Efendi'nin işbu ifadesi der-miyan olunan süde karşı şer'an şâyân iltifât olamayacağıyla cevâbından müstağni ise de e'r-rızâ? ...nikâh sarâhat-ı şer'iyesine muhâliften? asla câ'iz olmayacak nikâha sümme't-tedârik bâtilen taleb hal'de? bulunmaları külliye şer'îşerifin hilâfıdır hal' ise şer'an sâbit olacak bir nikâhde cârî olabileceğinden sūd ile münfesihi? bulunan işbu bâtil nikâh iddi'alarının ikinci derecedeki fesâdında? arz îzâ' ideyim akd nikâhı pederi Hasan icrâ itmiş didiği Hasan ise tarih-i nikâhdan mukaddem bir sahtekârlık cezasına çârılıb tarih-i nikâhda Trabzon istinâf mahkemesi habishanesinde mevkuf bulunub ba'de'l-mal? cezâ buraya gelmeksizin Rusya memâlikinden? kadîm-i şehrine fîrar ve ... Hasan'ın adem-i vücudu ve mezbûre müvekkilem Hayriye'nin pederi Emin dahi üç yüz sekiz sene-i rumî ağustosunun yigirminci günü Çakrak kasabasının baş yaylasında vefatı vukû' bularak anında tarih-i nikâhda diyar-ı ahretde bulunmasıyla adem? vüdûdu ve müvekkilem mezbûre Hayriye ise pederinin vefatının henüz rahim maderine düşüb üç yüz dokuz senesinin mayıs ibtidâsında dünyaya gelmeyle adem vücûdundan on beş gün mukaddem müvekkileme mecelle-i celilenin bin altı yüz yigirmi dokuzuncu maddesi mûcibince muhtemel ... olmayan şer'in hilâfı vücûdları müstehil bulunanlara nikâh iddi'aları mûceb fesâd olduğundan fesâd ... ictimâ' itdikde fesâd-ı beyyinesi? evlâ olacağı gibi merkûm Hüseyin dahi pederi Hasan tarafından nikâh idilmemiş bulunduğunu ikrâren müvekkilim Hayriye'nin işbu mâliyyenin üçüncü günü mahkeme-i şer'î âlâya? takdîm itmiş olduğu arzuhalinin beyan eylediği üzere müvekkilemin nikâhına tâlib olmuş olmasıyla bu gün dahi mu'teber adamlar ile müvekkileme haber göndererek istinkâhda bulunmuş olduğundan asl olan iddi'alarının reddiyle gerek sūd ve gerek fesâd ve gerek istinkâh hakkında ... istimâ'ini bi'l-vekâle taleb iderim deyu ifade eylediği Fi 20 Cemâziye'l-evvel sene 325

Vekil Şükrü Efendi

154 üncü sahifeye nakl olunmuştur

Sahife 147

Keşab nahiyesinin Saraycık karyesinden olub bahr-i siyah redif ikinci alayın ikinci taburunun beşinci bölüğünün birinci onbaşı efradından bundan akdem vefat iden

Osmanoğlu Deli? Dursun bin Bilal bin Abdullah'ın bervech-i âtî vârisi olduğunu iddi'a iden karye-i mezkûre sâkinlerinden zevcesi zâtî zîrde muharrerü'l-esâmî kesan ta'rîfleriyle ma'rife Hanife? bint-i Ali meclis-i şer'ide Giresun kazası mal sandığına bi'l-emâne vaz'-ı yedi sâbit ve mütehakkık olan mal müdiri rif'atlı Hasan Hasan Efendinin zikrî âtî huşuda vekil mürsili mal refiki Mahmud Efendi ibn Mustafa mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idub müteveffâ-yı mezbûr Dursun'un hayatında mâliyye sandığında müterâkim mâhiyye guruşdan beş günlük tekâ'üdiyye ma'âş istihkâkı olan cem'ân bin dört yüz elli guruş kable'l-ahz ve'l-istifâ mezbûr Dursun vefat itmekle meblâğ-ı mezkûr benimle gâ'ib ân sulbi kebîr oğulları Hasan ve İskender ve Bilal ile ve sulbiye kebîre kızları Nazife ve Emine ve Has? Hatun ve Hava'ya münhasıre olub anlardan başka vârisine terekesine müstehak uhrâ olmadığından meblâğ-ı mezkûrda olan hissemi vekil mûmâ-ileyh Mahmud Efendi bana edâ ve teslîme kabl-i şer'iden tenbiye olmak bi'l-verâse matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve'l-su'al? ol-dahi cevâbında müteveffâ-yı mezbûr Dursun'un mâliyye sandığında meblâğ-ı mezkûr bin dört yüz elli guruş tekâ'üdiyye ma'âşından istihkâkı olduğunu tâyi'en ikrâr ve i'tiraf idub ancak müdde'iyeye-i mezbûrenin ber minâl-i muharrer verâset müdde'asını inkâr eylediği Fi 16 Cemâziye'l-evvel sene 325

Vekil Mahmud Efendi ibn Mustafa mühr

Müdde'iyeye Hanife? bint-i Ali

Müdde'iyeye mezbûre Hanife Hatun'dan bervech-i muharrer verâset müdde'asına mutâbık yine taleb olundukda Saraycık karyesinden Göbeklioğlu? Hüseyin bin Mehmed ve Bazarcıoğlu Kamil bin Temel şahidleri pşduğunu beyan itmekle ikâmesine havâle olunduğu Fi 16"

Müdde'iyeye Hanife bint-i Ali

Saraycık karyesinde sâkin iken bundan akdem vefat iden Osmanoğlu Dursun bin Bilal bin Abdullah'ın verâsetini işbu zâten ârifan olduğumuz hâzıra-i mezbûre zevcesi Hanife bint-i Ali ile sulbi kebîr oğulları Hasan ve İskender ve Bilal ve sulbiye kebîre kızları Nazife ve Emine ve Has? Hatun ve Hava'ya münhasıre olub anlardan başka vârisi ve terekesine müstehak uhrâ olmadığını bilir şahidiz hasbeten li'l-lah şahâdet dahi ideriz deyu her biri edâ-i şahâdet-i şer'iyeye eyledikleri Fi 16"

Karyeden Yazıcıoğlu Kamil bin Temel (mühür)

Saraycık karyesinden Göbeklioğlu? Hüseyin bin Mehmed (mühür)

Şahidan mezbûran adl ve makbûlü'ş-şahâde olduklarını alenen bi'l-muvâcehe ihbâr ve tasdîk ideriz Fi 22 Cemâziye'l-evvel sene 325

A'zâ Hasan bin Ali (mühür)

Muhtarı Hasan bin Mustafa (mühür)

Saraycık Karyesi İmamı Hasan Efendi ibn Mehmed (mühür)

77. Varak

76. Varağın Aynısı

78. Varak

Sahife 148

Giresun kazasına mülhak Keşab nahiyesinin Paye Karyesi sâkinlerinden Durakzâde? Lütfi ve Salih Efendiler an-be-an? Osman Ağa meclis-i şer'imizde vakf-ı âtîu'l-beyan li-ecli't-tescil Hacı Mikdad Mahallesi sâkinlerinden Mahmud Efendi ibn Hafız Ahmed Efendi mahzarında ikrâr-ı sahih-i şer'i ve i'tirâf sarîh müdde'i ile ikrâr idub mezkûr Paye karyesinde vâki' ba tapu yerimizde? olub şarken dere şimalen Molla Hüseyin ve garben tarîk-i âmm cenûben Abdaloğlu Hüseyin ile makdûd üç bin guruş kıymetli bir kıt'a fındık bağcesinde olan altı hissede beş hissemizi vakf-ı sahih-i şer'i muhalled? ve habs-ı sarîh mü'ebbed ile vakf ve habs eyledik şöyle şart ve ta'yîn eyledikki bağce-i mezkûrun işcârları meh-mâ-emken ta'mir ve ıslah olunub semerâtından her ne hâsıl olur ise öşürü? ba'de'l-edâ mütebâki semerâtın nısfı mezkûr Paye karyesinde vâki' müceddeden binâ ve inşâ olunan on bir odaya hâvî Tahsiliye nâmîyla benâm olan medresenin ta'mir ve termîmine ve nıfs-ı diğeri mezkûrda tedris iden müderris efendiye virilmek ve vakf-ı mezkûre hayatda oldukça mütevekkiz? ve bi- emru'l-lah-ı? te'ala vefatımızda evlad-ı evlad-ı evladımızın zükûru mütevellî ola ne'uzu billah evlad-ı evlad-ı evladımızın zükûru bilkülliye munkarız olurlar ise karye-i mezkûr halileri intihâbıyla ve hakimü'ş-şer'in re'yiyle bir müstakîm kimesne mütevellî olmak üzere bağce-i mezkûru vakf ve habs ve teslîm ... mütevellî eyledik didiklerinde mütevellî mûmâ-ileyh Mahmud Efendi dahi vakfiyyet üzere teslîm ve kabûl eyledim deyu her biri ifade eyledikleri Fi 16 Cemâziye'l-evvel sene 325

Mütevellî Mahmud Efendi (mühür)

Karye-i mezkûrdan Durakzâde? Salih Efendi ibn Osman Ağa (mühür)

Paye Karyesinden Durakzâde Lûtfî Efendi ibn Osman? Ağa (mühür)

Bâlâda muharrer vakfiyyet takrîrin mûmâ-ileyha Lûtfî ve Salih Efendilerin takrîr? eylediklerini ve mevzu (mühür) kendülerinin olduğunu tasdîk ideriz Fi 16”

Musa? oğlu Mehmed Ağa (mühür)

Topalzâde? Hafız Mehmed Efendi (mühür)

Sahife 149

Giresun kasabasının Kapu Mahallesinde sâkine iken bundan akdem vefat iden Karabacakoğlu? kerimesi Zeyneb bint-i Mahmud bin Hüseyin’in verâseti zevc-i metrukü Ahmed bin Hacı Ali ve vâlidesi Ayşe bin Hasan ile sadr-ı kebîr oğlu Mehmed ve sadr-ı sagîr oğlu Mahmud ve sadr-ıye kebîre kızları Saniye ve İsmet? ve Zehra? Hanımlara münhasire ve badehu kable’l-kısme âmm mezbûre Ayşe dahi vefat idub verâseti Hacı Mikdad Mahallesi sâkinlerinden sadr-ıye kebîre kızı Güneş? ve hafîd ve hafîdesi İbrahim ve Faika’ya? münhasire ve müteveffîye-i ... mezbûre Ayşe Hatun’un mesele-i mirâsları Alâ tarîkû’l-münâsahau’ş-şer’iye? altı sehmden olup sehmi mezkûreden üç sehmi bint-i mezbûre Güneş’e ve iki sehmi mezbûre İbrahim’e ve bir sehmi mezbûre Faika’ya? isâbet-i tahakkukundan sonra müteveffîye-i ol? mezbûre Zeyneb’in vereselerinden mezbûre İsmet mezkûr Giresun kazası mahkeme-i şer’iyyesinde ma’kûd meclis-i şer’ide ve müteveffîye-i mezbûrenin vereselerinden mezbûr İbrahim bin Ahmed muvâcehesinde mezbûr İbrahim velidem müteveffîye Zeyneb Hatun’un terekesinden iki bin yüz yigirmi guruş mûrisleri müteveffîye-i mezbûreye güya deyn varmışçasına meblâğ-ı mezkûrdan hissesine isâbet iden yedi yüz sekiz guruş taleb idub meblâğ-ı mezkûrun mezbûr İbrahim’e edâ ve teslîme deyü bin üç yüz yigirmi dört senesi Zi’l-ka’deti’ş-şerifesinin dördüncü günü tarihlü tereke-i mezkûr aleyhinde bana tenbiye hâvî bir kıt’a i’lâm gıyâbı istihsâl eylemiş ve i’lâm-ı mezkûrun bir sureti bin üç yüz yigirmi iki senesi kanûn-i sânisinin altıncı günü tarihiyle tarafıma tebliğ olunmuş ise de i’lâm-ı mezkûrun hükmüne adem-i kanâ’atle i’tirâza mecbur oldum şöyle ki vâlidem müteveffîye Zeyneb’in öyle bir senedi ve borcu olduğunu bilemiyorum evveliyede? borcu yokdur ifademde bundan ibâretidir ve bu babda şahid istimâ’ itdirmiş ise de anları dahi kabûl idemeyeceğimden i’lâm gıyâbı mezkûrun hükmünün feshini talep iderim deyü da’vâ itdikde mu’teriz aleyh İbrahim dahi cevâbında bu babda mukaddeman meclis-i şer’iye sened ibrâz idub ve şahidler dahi ale’l-usûl istimâ’

olunub ba'dehu sırren ve alenen tezkiyeleri icrâ olunmuş ve bu suretle meblâğ-ı mezkûr şer'ân ... iderek taht-ı? hükme alınarak bir kıt'a i'lâm gıyâbı dahi istihsâl eylediğini ve mu'teriza-i mezbûrenin def'a sâlih olmayan iddi'asının reddiyle i'lâm gıyâbı mezkûr hükmünün tasdîkini ve meblâğ-ı mezkûrun kendusuna teslîmini talep eylediği Fi 18 Cemâziye'l-evvel sene 325

Mu'teriz Aleyh İbrahim Efendi ibn Ahmed (mühür)

Mu'teriz İsmet Hanım ebint-i Ahmed Efendi

Zâten ârifan olduğumuz İsmet Hanım'ın mührü üzerinde olmayubda barmak işareti kendusunun olduğunu tasdîk ideriz Fi 18 “

Etmekci? Velizâde Şükrü Efendi ibn Feyzi (mühür)

Hacı Alizâde Mehmed Efendi ibn Ahmed Efendi (mühür)

79. Varak

Sahife 150

Boş

Sahife 151

Giresun kazasına tâbî Yağmurca karyesi sâkinlerinden Nakiboğlu? kızı ma'rifetü'z-zat Selime bint-i İsmail'in zikrî âtî husûsa vekil-i müseccel şer'isi Sultan Selim Mahallesi sâkinlerinden Ali Efendi ibn Hüseyin kaza-i mezkûr mahkeme-i şer'iyyesinde ma'kûd meclis-i şer'imizde mezkûr Yağmurca karyesi sâkinlerinden Nakiboğlu? Hasan bin Ali muvâcehesinde müdde'i aleyh mezbûr Hasan'ın pederi Ali ile müvekkilem Selime'nin pederi İsmail bir hanede sâkin iken müdde'i aleyh Hasan toksan üç senesinde tevellüd idub merkûm Hasan altı aylık iken tarih-i mezkûrda Hasan'ın vâlidesi Hafize nâ-mizâc ve sâhib-i firâş olduğundan müvekkilemin pederi İsmail'in zevcesi Safaoğlu? kerimesi emine zevc-i evveli ... oğlu Emin'den mütevellid vefat iden çocuğun südünden merkûm Hasan ol-tarihde ve müddet-i rızâ'da irzâ' eylemiş ve müvekkilemin pederi İsmail'in zevcesi mezbûre Emine'den çocuk olmadığı için tekrar Çavuşoğlu kerimesi Ayşe'yi dahi kendusuna akd ve nikâh itmiş ve mezbûre Ayşe'den müvekkilem Selime üç yüz iki tarihinde tevellüd itmekle öğey vâlidesi Emine müvekkilem Selime'yi dahi bir sene kadar müddet-i rızâ'da irzâ' eylemiş olmasına bina'en müvekkilem Selime müdde'i aleyh Hasan'a bundan altı sene evvel süd olduğunu bilmeyerek merkûm Hasan'a akd ve

nikah idilub iki neferde çocuğu dünyaya gelmiş ve müte‘âkıben ya’ni bundan iki sene akdem müvekkilem mezbûre müdde‘i aleyh Hasan’ın süd hem-şiresi olduğunu kazâmız muktebisinden? alınan fetvâ-yı şerif ahkâmından anlamış olmasıyla merkûm Hasan’ın hanesinden heman çıkarak iki seneden beru el-yevm Giresun kasabasında müsâfereten sâkine bulunmakda olub şu halde müdde‘i aleyh Hasan müvekkilem Selime’nin rızâ’en karındaşı olduğu cihetle zevc ve zevce olmaları şer’an câ’iz olmayacağı gibi vâki‘ olan akd nikâhlarında bi’t-tabî hükmü kalmayacağından müvekkilem Selime’nin müdde‘i aleyh Hasan’dan tefrîki husûsunu mezbûr Hasan’a kabl-i şer’iden tenbiye olmak bi’l-vekâle matlubumdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-su’al ol-dahi cevâbında husûs-ı mezkûr hakkında işbu Cemâziye’l-evvelinin yigirmi ikinci caharşanba günü kendusu veyahut vekil tutub muhâkeme olacağını ifade ve beyan eylediği Fi 20 Cemâziye’l-evvel sene 325

Müdde‘i Aleyh Hasan bin Ali (mühür)

Vekil Ali Efendi (mühür)

Müdde‘i aleyh mezbûr Hasan cevâbında

Ben böyle emzirmek işitmedim ve bilmem vekil mûmâ-ileyhin emzirmiş dediği kadının çocuğu bile yok imiş bu ne demek olduğunu bilemem deyu ifade eylediği Fi 22”

Nakiboğlu? Hasan bin Ali (mühür)

80. Varak

Sahife 152

Boş

Sahife 153

Giresun kazasına tâbî Çiçekli karyesi sâkinlerinden Mollaoğlu Ömer bin Mustafa meclis-i şer‘i şerifü’l-enverde ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idub işbu hâzıra-i bi’l-meclis sulbiye sahiha ve dokuz yaşında sagîre kızım Dudu’nun ... benim infâk idecek bir nesnem? olmadığından sagîre mezbûre nafaka ve kisveye işbu ihtiyaç ile muhtaca olmağla sagîre-i mezbûreyi Dersaadet’de meclis idare-i emvâl-i etyâm kalemi baş kâtibi faziletli Mehmed Şerafeddin Beg Efendi ibn Mehmed Tahir Efendi’nin harem-i âlileri ... iffetlü Hürmüz Hanımefendinin hıdmetinde müstahdem olmak üzere senevî yüz gurusu îcâr ile hanım müşarünileyha ya kabûlüne mevkuften

îcar ve teslîm eyledim ve îcar-ı mezkûr bedeline? mahsuben => gurus dahi bana teslîm olunub ben dahi tesellüm ve kabz ve kabûl eyledim ba‘dehu istihkâkı olacak meblâğ-ı mezkûrdan tenzil ile mütebâki kalan bedel îcarı sagîre-i mezbûrenin nafaka ve kisvesine sarf olunmak ve ber minvâl-i muharrer sagîre-i mezbûrenin hanım mûmâ-ileyhanın hıdmetinde istihdamına izn virdim deyu ifade ve takrîr eylediği Fi 21 Cemâziye’l-evvel sene 325

Çiçekli Karyesinden Mollaoğlu Ömer bin Mustafa (mühür)

=> yüz Ömer bin Mustafa (mühür)

Bâlâda muharrer îcar takrîrini mezbûr Ömer bi’z-zat kendusu takrîr idub mevzû’ (mühür) dahi kendusunun olduğunu tasdîk ideriz Fi 21”

Kabaköy Karyesinden Enveroğlu? Ali bin Mehmed (mühür)

Çiçekli Karyesi İmamı (mühür)

Bâlâda muharrer takrîr huzurumuzla ahz olunduğunu tasdîk ideriz Fi 21”

A’zâ mahkeme-i Bidâyet (mühür)

A’zâ mahkeme-i Bidâyet (mühür)

81. Varak

Sahife 154

146 sahifeden menkûldür

Vekil Şükrü Efendi’in ifade-i ahîresinde? müvekkilesi mezbûre Emine Hayriye’nin pederi Emin tarih-i nikâhdan bir sene evvel ya’ni üç yüz sekiz sene-i rumiyesi ağustosunun yigirminci günü Çakrak kasabasının baş yaylasında vefat itdiğini ve müvekkilim Hüseyin’in pederi Hasan dahi bir cezâ meselesinden dolayı tarih-i nikâhda burada olmayub Trabzon habishanesinde bulunduğu ve müvekkilesi mezbûre emine dahi üç yüz dokuz sene-i rumiyesi mayıs ibtidâsında dünyaya gelub tarih-i nikâhdan on beş gün mukaddem dünyaya gelmeyen kızın? hakkında nikâh da‘vâsı mesmû’ olamayacağını müdâfa’ât der-miyân itmekde isede bu iddi‘ası şer’ân şâyân iltifat değildir zîrâ merkûm Emin üç yüz dokuz sene-i rumiyesinin temmuzu on altıncı günü yaylakda vefat idub tarih-i akdde bir hayat? bulunduğu gibi müvekkilimin pederi Hasan dahi tarih-i akdde Trabzon habishanesinde olub burada mevcûd olduğunu ve mezbûre Emine dahi tarih-i akdde dünyada mevcûd olduğunu

evvelce beyan itdiğimiz gibi şimdi dahi tekrara mecbûr oldum çünkü mecelle-i celilenin bin altı yüz doksan yedinci maddesi ahkâmına tevfikân mahsûs hilâfına yine ikâme câ'iz olamayacağı gibi yine mecelle-i celilenin bin altı yüz doksan sekizinci maddesi mûcibince dahi mütevâtirin hilâfına ikâme olunan beyn? kabûl olunamayacağından işte bu vechle mütevâtiren iddi'amızı isbâta müheyyâ bulunduğumuz cihetle yine beynemizin? istimâ'ıyla müdde'i aleyh mezbûrenin itâ'atine hükm i'tâsı müsterham olub sûd bahsi ifademde sebkât itmiş olduğumdan îcab-ı şer'îyesini bi'l-vekâle taleb iderim Fi 21 Cemâziye'l-evvel sene 325

Vekil Ali Efendi (mühür)

müdde'i aleyh Şükrü Efendiden redâ' müdde'asına mutâbık yine taleb olundukda şahidlerin işbu şa'bânü'l-muazzamın onuncu günü hem isimlerini hemde ikâme ideceğini mehel-i şer'î külliyeyle? ifade eylediği Fi 8 Şa'bân sene 325

Müdde'i aleyh (mühür)

Naib (imza)

Vekil mûmâ-ileyh Şükrü Efendiden taleb alınub isimlerini beyan eylediği Cingiran karyesinden Çiftcioğlu kerimesi Zeyneb yine karyeden Çiftoğlu? kerimesi Fatma ve yine karyeden oğlu zevcesi Esmâ ve yine karyeden Hacı Resul Efendi zevcesi Penpe ve yine karyeden Bucuoğlu? kerimesi Gülşen? ve yine karyeden Gökceoğlu? kerimesi Esmâ ve yine karye Beşirlioğlu? kerimesi Ayşe ve yine karyeden Beşirlioğlu? kerimesi Penbe ve yine karyeden Kapudanoğlu zevcesi Hanım ve yine karyeden İmamoğlu kerimesi Fatma ve yine karyeden Kadioğlu zevcesi Şemse? ve yine karyeden Kadioğlu kerimesi Şakire? ve yine karyeden İbicoğlu? kerimesi Emine ve Düz karyesinden Çilesizoğlu? Ahmed Efendi zevcesi Emine ve yine karyeden Sarı Osmanoğlu kerimesi Ayşe ve yine karyeden Hacı Ahmedoğlu kerimesi Zeyneb ve yine karyeden Molla Ömeroğlu kerimesi Fatma ve yine karyeden Esbetoğlu? zevcesi emine ve yine karyeden Molla Ömeroğlu

Sahife 155

Zevcesi Ayşe ve yine karyeden olub Giresun'un Çınarlar Mahallesinde mukîm İshakoğlu kerimesi Hava Hatun ve Sürmenli? karyesinden Hacı Bayrakdaroğlu kerimesi Hadice ve yine karye Molla Velioğlu kerimesi Hadice ve yine karyeden Çobanoğlu zevcesi Habibe ve yine karyeden Musacioğlu? zevcesi Hadice ve yine karyeden Ala İbrahim zevcesi Hadice ve yine karyeden olub Giresun'un Kapu

Mahallesinde mukîm Köseoğlu kerimesi Sıdika Hatun ve yine karyeden Köseoğlu zevcesi Gülsüm Hatun ve Tirebolu kazasına tâbî Çakrak karyesinden Velioğlu zevcesi Fatma ve yine karyeden Kurdoğlu Mehmed zevcesi Çakır ve Tepeköy karyesinden Hotmanoğlu? zevcesi Fatma Hatun şahidleri olup bunlardan başka asla ve kat'a şahidi olmadığını beyan itmekle ikâmesine havâle olunduğu

vekil Şükrü Efendi (mühür)

Naib

Bin üç yüz sekiz senesi haziranının on beşinci günü gezmek için Cingiran karyesine gezmek üzere gitdim Molla İbrahimioğlu Emin'in hanesine vardım karye-i mezkûre sâkinlerinden Molla İbrahimioğlu Hasan'ın zevcesi bir çocuk kucağında mezbûr Emin'in zevcesinin durdu? odada yanına yattı ve çocukda oğlan çocuğu olup ismide Hüseyin idi Hüseyin Hüseyin diyerek söyler? sonra çocuğun vâlidesi bir yere varacağım diyerek gitdi sonra çocuk ziyâde oğlamağa başladı mezbûre Zeyneb dahi çocuğu çatlatacaktım diyerek emzirdi ve memesini ağzına virdi emdirdi altı aylık veya sekiz aylık kadar ancak var idi daha sürütmüyor? idi ve emdiren mezbûre Zeyneb'in başkada bir kız çocuğu var idi ve kız çocuğunun ismi Hayriye idi bunu aynen müşâhede eyledim mezbûre Zeyneb mezbûr Hüseyin emdirdiğini bilurum ben nu husûsa ve bu haber? üzere şahidim şahâdet dahi iderim deyu edâ-i şahâdet-i şer'îye eylediği Fi 10 Şa'bân sene 325

Sürmenli karyesinden olup Kapu Mahallesinden Benoğlu? Feyzi zevcesi ve Köseoğlu kızı Sıdika Hatun ebint-i Şakir (mühür)

Ben bin üç yüz sekiz senesi haziranının on beşinci günü Cingiran karyesine gezmek üzere Molla İbrahimioğlu Emin hanesine vardım ve karye-i mezkûre sâkinelerinden Molla İbrahimioğlu molla Hasan'ın zevcesi emine dahi bir oğlan çocuğu kucağında geldi mezbûr Emin'in zevcesi Zeyneb Hatun'un yanına yattı çocuk oğlan çocuğu olup tahminen altı yedi aylık var idi oturamıyor idi ve ismide Hüseyin idi velidesi mezbûre ... bir yere varacağım diyerek çocuğu bıraktı gitdi sonra çocuk çok ağlayub çatlama =>

82. Varak

Sahife 156

Giresun kazasına mülhak Keşab nahiyesinin Anbaralan karyesi sâkinlerinden Batum muhacirlerinden müderris? ... oğlu Hacı Mehmed Efendi ibn Ali kaza-i mezkûr mahkeme-i şer'îyyesinde ma'kûd meclis-i şer'imizde karye-i mezkûr sâkinlerinden güzlek? muhacirinden Habiboğlu? Murad Ağa ibn Alişan? muvâcehesinde mezbûr Murad Ağa müderris bulunduğum karye-i mezkûrda vâki' Hamidiye? nâmîyla benâm olan medreseye vakf-ı sahih-i şer'î ile bin guruş nakid akçesi mütevellî yediyle idâne olunub bir ... dörtte üçü medrese ve biri medrese-i mezkûrun ta'mir ve termîmine virilib ve mütevellide medrese-i mezkûrda tedrisini iden efendi olmak şartıyla vakf idub ve ol-babda bin üç yüz yigirmi senesi receb-i şerifinin on ikinci günü tarihlü ve dört yüz on beş numrolu vakfîyye-i ma'mûl behâsında muharrer şer'îyece alınarak taht-ı te'minde isede temas? bulunan bu ana kadar altı yüz guruş bana teslîmden imtinâ' ider olduğundan su'al olunub bana teslîme mezbûr Murad'a tenbiye olunmak matlubumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve's-suâl ol-dahi cevâbında medrese-i mezkûru cümle ahâli i'ânesiyle inşâ olunduğunu ve ikmâlinden sonra müdde'î mûmâ-ileyh Hacı Mehmed Efendi bin guruş vakf olmadıkça medresenin müderrislik mu'amelesi olamıyor sen şimdi bin guruş vak filede mu'amele yapulsun sonra ben talebeden alurum senden bir şey istemem diyerek bende anın sözüne kanâ'at idub geldim mahkeme-i şer'îyyede bin guruş vakf eyledim anın için meblâğ-ı mezkûr benim borcum değildir mûmâ-ileyh Hacı Mehmed Efendinin talebelerden kendi borcu olmak üzere va'd itmiş olmasına meyn? bende öyle takrîr virdim meblâğ-ı mezkûr müdde'î mûmâ-ileyhin borcudur halbuki Mehmed Efendi bu ana kadar talebeleri ... meyor hastayım diyerek bahane idub medresemiz mu'attal? kaldı şimdi ahâlilerden taksîm iderek beynimizde bin guruş cem' eyledik==>>

Sahife 157

Mahkeme-i şer'îyyede mahfuz olmağla mademki kendi borcunu bana virdi diyor kendusunun müderrise? her vechle iktidârı olduğundan intihâb ideceğimiz müderris Efendiye şerâ'it vechle ve medresenin ta'mir ve termîmine virilmesini cümle ahâlîde böyle arzu itdiklerinden mûceb-i şer'îyesini taleb iderim Fi 21 Cemâziye'l-evvel sene 325

Müdde'î Aleyh Murad Ağa (mühür)

Müdde'î Hacı Mehmed Efendi (mühür)

Müdde'î mûmâ-ileyh Hacı Mehmed Efendi tekrar cevâbında

Ben öyle vakf olmak üzere bin gurus talebelerden almak üzere taahhüd idinmedim böyle sözümde yok idi deyu müdde‘i aleyh mezbûr Murad Ağa’nın ber minvâl-i muharrer müdde‘asını inkâr eylediği Fi 22 Cemâziye’l-evvel sene 325

Müdde‘i Hacı Mehmed Efendi (mühür)

Müdde‘i aleyh Murad Ağa ve vakfiyye mündericâtını ikrâr ve i‘tiraf idubda suret-i def‘de îrad eylediği kelâmı şer‘ân mesmû‘a ve iltifâta şâyân olmamakla bir mûceb şart vakıf bin gurus ile ... nizamnâmesine tevfikân yüzde dokuz hasebiyle dört sene on bir buçuk birinci cem‘ân dört yüz kırk beş gurus müdde‘i mûmâ-ileyh Hacı Mehmed Efendiye edâ ve teslîme müdde‘i ileyh Murad Ağa’ya tenbiye olunduğu Fi 14 Cemâziye’l-âhir sene 325

Naib (imza)

83. Varak

Sahife 158

Derecesine geldikde mezbûre Zeyneb kan? itmeyelim deyu mezbûr Hüseyin’i emzirdi mezbûre Zeyneb’in başkada bir kız çocuğu var idi oda emzikde idi kızın ismide Hayriye idi velhasıl mezbûre Zeyneb mezbûr Hüseyin emdirdiğini orada çok avratlar dahi olduğunu bilir şahidim hasbeten li’l-lah şahâdet dahi iderim deyu edâ-i? şahâdet eylediği Fi 10 Şa‘bân sene 325

Düz karyesinden İshakoğlu kerimesi Hava bint-i İshak (mühür)

Ben bin üç yüz sekiz senesi haziranının on beşinci günü gezmek için Molla İbrahimoğlu Emin’in Cingıran karyesinde vâki‘ hanesine gitdim mezkûr karye sâkinelerinden Molla İbrahimoğlu Hasan Efendinin zevcesi Emine kucağında bir oğlan çocuğu var idi ismi de Hüseyin idi mezbûre çocuğu mezbûr Emin’in zevcesi Zeyneb Hatunun yanına yaturdu mezbûre Emine içerudan çıktı gitdi sonra çocuk ağlamağa başladı ziyâde ağlayınca mezbûre Zeyneb mezbûr Hüseyin’i emdirdi ve mezbûre Zeyneb’in dahi kucağında bir oğlan çocuğu var idi ismi Temel idi orada bende başka beş on avrat dahi var idi ve mezbûre Zeyneb mezbûr Hüseyin’i emdirdiğini gördüm deyu husûsa bu ... üzere şahidim hasbeten li’l-lah şahâdet dahi iderim deyu ifade eylediği Fi 10 Şa‘bân sene 325

Sürmenli karyesinden Molla Velioğlu kerimesi Hadice bint-i ... (mühür)

Ben bin üç yüz sekiz senesi haziranının on beşinci günü karyemiz olan Sürmenli? karyesinden Cingiran karyesinde Molla İbrahimoglu Emin'in hanesine akrabalık hasebiyle gezmeye gitdim sonra karye-i mezkûre sâkine lerinden Molla İbrahimoglu Hasan efendinin zevcesi Emine kucağında bir oğlan çocuğu olduğu halde geldi çocuğu mezbûr Emin'in zevcesi Zeyneb'in yanına bıraktı kendi gitdi sonra çocuk ağlamaya başladı ağlamasına dayanamayarak mezbûre Zeyneb'in çocuğu emdirdi ve çocuğun ismi Hüseyin idi ve mezbûre Zeyneb'in emzikde kendi çocuğuda var idi çocuk oğlan olub ismi Temel idi benden başka orada on beş yigirmi avrat dahi var idi ol- vechle mezbûre Zeyneb'in mezbûr Hüseyin'i emdirdiğini gördüm bilurum ben bu husûsa ... üzere Allah için şahidim şahâdet dahi iderim deyu edâ-i şahâdet eylediği Fi 10 Şa'bân sene 325

Sürmenli karyesinden Köseoğlu zevcesi Molla Ömeroğlu kerimesi Gülsüm bint-i Ömer (mühür)

İşbu meclis-i şer'ide hâzıra olan şahide Hadice ve Gülsüm'ün zâten bilurum şahâdet iderim anlardır Fi 10"

Sürmenli Karyesi Muhtarı Köseoğlu Musa? (mühür)

Sürmenli karyesinden Gazanferoğlu? Emin (mühür)

İşbu şahâdet iden mezbûratan Hava ve Sıdika'nın didiklerini? bilur şahâdet iden anlardır anlar? olduğunu bilurum Fi 10"

... oğlu İsmail (mühür)

Aşık Hasan? zâde ... Efendi (mühür)

İşbu defterden sonraki 43 sahife numdolu deftere geçmiştir

84. Varak

Milli Kütüphane Başkanlığı

Ş.S.D.:

İli: Giresun

İlçe:

Demirbaş No:1443

Mikrofilm No: 8131

5. SONUÇ

Osmanlı tarihi araştırmacılarının birinci elden kaynaklığını yapan şer'iyye sicilleri araştırmacılar için önemli bir yere sahiptir. Zira bir bölgenin şer'iyye sicillerinden sadece oradaki davaların konularına değil aynı zamanda tutulan defterler üzerinden o bölgenin idaresi, ekonomisi, kültürü, sosyal yaşantısı, aile yapısı, din ve inançları gibi birçok alanda bilgi edinilebilmektedir. Ayrıca merkezden uzaktaki taşra kentlerinde hukukun işleyiş biçimleri ve ne derece uygulandığı hakkında da çıkarım yapma imkânı sunmaktadır. Bu yüzden merkezde uygulanan Osmanlı hukukunun taşrada ne kadar uygulanabildiğini görmek açısından Giresun şer'iyye sicili seçilmiştir.

Giresun'a ait olan H. 1324-1325, M. 1906-1908 yılları arasında tutulan 1443 numaralı şer'iyye sicili 158 sayfadan oluşmaktadır. 158 sayfada toplam 88 hüküm vardır. Bunlardan 10'u evlenme-boşanma, 7'si nafaka, 21'i vasi tayini, 21'i miras paylaşımı ve tereke kayıtları, 21'i alım-satım işlemleri, 5'i vakıf, 3'ü ise müteferrik başlığı altında verdiğimiz çeşitli anlaşmazlıkları içeren hükümleri kapsamaktadır. Defter içerisindeki kayıtlara bakıldığında hükümlerin çoğunluğunu vasi tayini, miras, tereke ve alım-satım işlemleri oluşturmaktadır.

Miras ve tereke davalarında paylaştırılan malların tescili değil genellikle vârisler arasında çıkan anlaşmazlıktan dolayı kadı veya naib tarafından sorunun çözülmesi istenmiştir. Davalarda özellikle ilgi çekici olan nokta sağlığında borç para verip öldükten sonra vârislerinin bu parayı istemesine dairdir. Çünkü buradaki ödünç verilen para miktarı hep 40 kuruş olmuştur. Ayrıca ödünç verilen kişinin de birçoğunda aynı kişi olması oldukça dikkat çekicidir. Özellikle Hacı Mikdad Mahallesi sâkinlerinden Mahmud Efendi ibn Hafız Ahmed Efendi ismine çok fazla rastlanmıştır. Ancak şöyle bir durum vardır ki bu işi hem davalarda vekillik yapmış, hem bir vakfa müteveli tayin edilmiş hem de ödünç para verilen kişi olmuştur. İlk başta çok fazla borcu olduğu için kişinin fakir olduğu düşünülse de bütün kayıtlar okunduğunda Mahmud Efendi'nin güvenilirliğinden ve çevredeki kişiler tarafından tanınmışlığından borç para verildiği kanaatine varılmıştır.

Defterdeki bilgilerden hareketle o dönemdeki aile yapısı hakkında bilgiler elde edilmektedir. XX. yüzyılın başlarını kapsayan 1906 tarihli deftere göre evliliklerde genellikle tek eşlilik hâkimken çocuk sayıları ortalama 4-5 civarındadır. Eşler arasında bir anlaşmazlık olur da boşanırlarsa çocukların vasisi genellikle anneleri

olmuştur. Ayrıca devlet tarafından kadınları korumak ve evlilik sonrasında bir boşanma olursa kadını mağdur etmemek için önlemler alınmıştır. Bu önlemlerden biri kadının mehir ve nafaka hakkıdır.

M. 1906-1908 yılları arasında tutulan defterden hareketle o dönemde Giresun, Trabzon'a bağlı bir kaza konumundadır. Bu yıllar içerisinde kayıtlara yansıyan nahiyeleri Akköy, Keşap, Kırık, Nefs-i Giresun ve Piraziz ile birlikte toplam 5'tir. Giresun hakkında çalışmaları diğer şer'iyeye sicillerinde Akköy ile Kırık nahiyeleri Akgöl ve Karlık şeklinde okunarak sanki bu adlarda da nahiyeleri olduğu kanısı uyandırır da bu kanı yanlıştır. Yine çalışılan diğer defterlerin çoğunda Giresun'un merkez nahiyesi olan Nefs geçmemektedir. Nahiyelerde olduğu gibi mahalle ve köy isimlerinde de farklı imlalarla ifade edilenler vardır. Bunlar Kokora-Gogora, Kal'a-Kale, Kenar-Fenar, Ada-Ata, Cingiran-Cingeren gibi isimlerdir.

Genel geçim kaynağı tarım ve hayvancılık olan kazada Türkler, Rumlar ve Ermeniler yaşamaktaydı. Genel olarak Müslümanlar ile gayrimüslimlerin arasında bir sıkıntı olmadığı ve birbirleri ile iyi etkileşimde oldukları anlaşılmaktadır. Zira Müslüman-gayrimüslim arasında ticaretler yapılmış, alacak-verecek davaları ortaya çıkmıştır. Ayrıca birlikte tarla ve bahçe gibi gayrimenkûl sâhibi oldukları da tespit edilmektedir. Sadece gayrimüslimlerin oturduğu Büyükbağçe, Gogora ve Fenar mahalleleri olduğu gibi Müslümanlarla birlikte oturdukları Çınarlar ve Kumyalı gibi mahalleler de mevcuttur.

İncelediğimiz defterde Giresun'da gayrimüslimler arasındaki ihtilaflarda gayrimüslimlerin kendi cemaat ve konsolosluk mahkemelerine gittikleri tespit edilmektedir. Ayrıca bu kişilerin şer'i mahkemelere müracaat ettikleri de görülmektedir. Bu durum şer'i mahkemelere duydukları güvene işaret etmektedir. Bu da demek oluyor ki o dönemde gayrimüslimler bir engel ile karşılaşmadan ticari faaliyetlerini yapabildikleri gibi kurallar çerçevesinde devletin her kademesinde haklarını da arayabilmektedir.

Giresun'la alakalı olarak Osmanlı Devleti'nin son dönemlerini yansıtan bu defter incelendiğinde XVI-XVII. yüzyıllarda tutulan defterlere oranla daha az dava çeşidi olduğu gözlemlenmiştir. Zira Giresun'la alakalı ilk şer'iyeye sicillerine bakıldığında miras, tereke, vasi tayini, evlenme-boşanma gibi kayıtların yanında darp, hırsızlık, zina, içki, adam yaralama ve öldürme gibi birçok kayıt daha mevcutken XX. yüzyıl kayıtlarında genellikle miras, tereke, vasi tayini, evlenme-boşanma, mehir, nafaka ve vakıf kayıtlarına rastlanmaktadır. Bu durum Osmanlı devleti'nde özellikle son

dönemde hukuk alanında yapılan yenilikler çerçevesinde kurulan Nizamiye Mahkemelerinin teşkili ve şer'i mahkemelerin görev yükünün azalması ile doğrudan bağlantılıdır. Özellikle Tanzimat Fermanı'ndan sonra başlayan yenileşme hareketleri ile yeni mahkemeler, okullar kurulmaya başlanmış bu durum şer'i mahkemelerin hakimi olan kadının görevlerinin kısıtlanmasına yol açmıştır. Böylece Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde kadı yani şer'i mahkemeler sadece ufak çaplı anlaşmazlıkları çözen bir danışma kurumu haline gelmiştir. Bu durumu açık bir şekilde gösteren kaynak ise 1443 Numaralı Giresun Şer'iyye Sicili'dir.

KAYNAKLAR

1. ARŞİV MALZEMELERİ

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi, Giresun 1443 Numaralı Meşihat Şer'iyye Sicil Defterleri, H. 29.12.1325, 5072.

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi, Haritalar (HRT.h), 622, 623.

2. SALNAMELER

Trabzon Vilayet Salnamesi, Trabzon İli ve İlçeleri Eğitim, Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı Yayınları, Kudret Emiroğlu (haz.), H. 1322/M. 1904, Def'a 22.

3. TETKİKLER

Yurtseven, Yılmaz ve Gamze Nur Şahin, "Klasik Dönem Osmanlı Hukukunda Padişahın Yargı Yetkisi", *YBHD*, S. 1, 2016, ss. 159-206.

Acar, H. İbrahim, "Mehrin İslâm Hukuku Açısından Değerlendirilmesi", *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, S. 17, 2011, ss. 367-388.

_____, "Tefrîk", *TDVİA*, C.40, TDV Yayınları, İstanbul 2011, ss.277-279.

_____, "Talâk", *TDVİA*, C.39, TDV Yayınları, İstanbul 2010, ss.496-500.

_____, "Nişan", *TDVİA*, C.33, TDV Yayınları, İstanbul 2007, ss. 152-154.

Afyoncu, Erhan ve Recep Ahışhalı, "Kâtip", *TDVİA*, C.25, TDV Yayınları, Ankara 2022, ss. 53-55

Ahışhalı, Recep, "Divan-ı Hümayûn Teşkilatı", *Osmanlı Teşkilatı*, ed. Güler Eren, Kemal Çiçek ve Cem oğuz, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, ss. 24-33

Akgündüz, Ahmet, "İlam", C.22, İstanbul, 2000, ss.72-73.

Akman, Ahmet, "Osmanlı Devletinde Hukuki Yapı ve Adli Teşkilatta Tanzimat Sonrası Gelişmeler", *Yeni Türkiye*, Haziran- Ağustos 1996, 1/10, ss. 1002-1018.

Aköz, Alaaddin, *Bir İmamın Nikâh Defteri (Beşiktaş Sinan-ı Cedid Mahallesi)*, Tablet Kitabevi, Konya 2006.

Akpınar, Cemil, "İcâzet", *TDVİA*, C.21, TDV Yayınları, İstanbul 2000, ss. 393-400.

Aktan, Hamza, "Miras", *TDVİA*, C.30, TDV Yayınları, Ankara 2020, ss.143-145.

Aktaş, Zafer, *1447 No'lu Giresun Şer'iyye Sicili (Transkripsiyon ve Değerlendirme, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon 2004.*

Akün, Ömer Faruk, "Koçi Bey", *TDVİA*, C.26, TDV Yayınları, Ankara 2002. ss. 143-148.

Akyıldız, Ali, "Tanzimat", *TDVİA*, C.40, TDV Yayınları, İstanbul 2011, ss.1-10.

_____, "Şehremini", *TDVİA*, C.38, TDV Yayınları, İstanbul 2010, ss. 459-461.

_____, "Şûrâ-yı Devlet", *TDVİA*, C.39, TDV Yayınları, İstanbul 2010, ss. 236-239.

_____, "Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliyye", *TDVİA*, C.28, TDV Yayınları, Ankara 2003, ss. 250-251.

Anhegger, Robert ve Halil İnalcık, *Kânûnnâme-i sultânî Ber Mûceb-i 'Örf-i 'Osmânî*, TTK Yayınları, Ankara 2000.

Arı, Abdüsselam, "Yetim", *TDVİA*, C.43, TDV Yayınları, İstanbul 2013, ss. 501-503.

Atar, Fahrettin, "Muharremât", *TDVİA*, C.31, TDV Yayınları, Ankara 2020, ss. 6-8.

- _____, “Muhâlea”, *TDVİA*, C.30, TDV Yayınları, Ankara 2020, ss.397-401.
- _____, “Nikâh”, *TDVİA*, C.33, TDV Yayınları, İstanbul 2007, ss. 112-117.
- _____, “Kadı”, *TDVİA*, C.24, TDV Yayınları, İstanbul 2001, ss. 66-69.
- _____, “Avukat”, *TDVİA*, C.4, TDV Yayınları, İstanbul 1991, ss. 166-167.
- Aydın, Mehmet Âkif, *Türk Hukuk Tarihi*, Beta Yayınları, İstanbul 2017.
- _____, “Mahkeme”, *TDVİA*, C.27, TDV Yayınları, Ankara 2003, ss. 341-344.
- _____, “Mehir”, *TDVİA*, C.28, TDV Yayınları, Ankara 2003, ss. 389-391.
- _____, “Osmanlı Hukukunun Genel Yapısı ve İşleyişi”, *Türkler*, C.10, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, ss. 24-33.
- _____, “Hukûk-ı Âile Kararnâmesi”, *TDVİA*, C.18, TDV Yayınları, İstanbul 1998, ss.314-318.
- _____, “Dîvân-ı Ahkâm-ı adliye”, *TDVİA*, C.9, TDV Yayınları, İstanbul 1994, ss. 387-388.
- Aykanat, Mehmet, “Klasik Dönemde Osmanlı Devletinde Hâkim adaylığı: Mülâzemet”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, S. 34, Nisan 2018, ss. 165-188.
- Bal, Abdullah, *1426 No’lu (Hicri 1312/Miladi 1895) Giresun Şer’iyye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2014.
- Baltacı, Cahit, “Arpalık”, *TDVİA*, C.3, TDV Yayınları, İstanbul 1991, ss. 392-393
- Bardakçı, Kürşat, “Eski Anadolu’nun Barbar Halkı Kaşkaların, Çağdaşlarıyla (Hitit-Luvi) Karşılaştırmalı, Sosyal, Ekonomik ve Kültürel Yapısı”, *Uluslararası Eskiçağ Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 2/2, Eylül 2020, ss. 225-240.
- Bardakoğlu, Ali, “Vesâyet”, *TDVİA*, C.43, TDV Yayınları, İstanbul 2013, ss. 66-70.
- _____, “Hıdâne”, *TDVİA*, C.17, TDV Yayınları, İstanbul 1998, ss. 467-471.
- _____, “Ferâiz”, *TDVİA*, C.12, TDV Yayınları, İstanbul 1995, ss.362-363.
- Bayartan, Mehmet, “Osmanlı Şehrinde Bir İdari Birim: Mahalle”, *Coğrafya Dergisi*, S.13, 2005, ss. 93-107.
- Baykara, Tuncer, “Kaza”, *TDVİA*, C.25, TDV Yayınları, Ankara 2002, ss. 119-120.
- Bektaş, Yusuf, *1420 Numaralı Giresun Şer’iyye Sicil Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2018.
- Beydili, Kemal, “Nizâm-ı Cedîd”, *TDVİA*, C.33, TDV Yayınları, İstanbul 2007, ss. 175-178.
- _____, “Kabakçı İsyanı”, *TDVİA*, C.24, TDV Yayınları, İstanbul 2001, ss. 8-9.
- _____, “Alemdar Mustafa Paşa”, *TDVİA*, C.2, TDV Yayınları, İstanbul 1989, ss. 364-365.
- Bilgin, Mehmet, *Doğu Karadeniz: Tarih-Kültür-İnsan*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2002.
- _____, “Giresun Bölgesinde Türkmen Beylikleri ve İskân Hareketleri”, *Giresun Tarihi Sempozyumu Bildiriler (24-25 Mayıs 1996)*, Giresun Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 1997, ss.77-109.
- Bozkurt, Gülnihal, *Batı Hukukunun Türkiye’de Benimsenmesi Osmanlı Devleti’nden Türkiye Cumhuriyeti’ne Resepsiyon Süreci (1839-1939)*, TTK, Ankara 2020.
- Büyüktuğrul, Afif, “Osmanlı (Türk)-Yunan Deniz Silahlanma Yarışı”, *Bellekten*, 39/156, 1975, ss.725-774.

- Ceylan, Ayhan, “Meclis-i Vâlâ-yı ahkâm-ı Adliye’de Yargı”, *AÜEHFD*, 8/1-2, 2004, ss. 23-48.
- Cin, Halil ve Ahmet Akgündüz, *Türk-İslâm Hukuk Tarihi*, C.2, Timaş Yayınları, İstanbul 1990.
- Cin, Halil, *İslâm ve Osmanlı Hukukunda Evlenme*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1974.
- Çadircı, Musa, “Tanzimat’ın İlanı Sıralarında Osmanlı İmparatorluğu’nda Kadılık Kurumu ve 1838 Tarihli Tarîk-i İlmiyye’ye Dair Ceza Kanunnamesi”, *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 14/25, 1981, ss. 139-161.
- Çağ, Galip ve Funda Öztürk, “Osmanlı Devleti’nde Adli Modernleşme: Tanzimat Döneminde Dava Vekilliği (Avukatlık) ve Baronun Ortaya Çıkışı”, *Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 6/2, 2021, ss. 537-560.
- Çakaloğlu, Cengiz, “Yemen İsyanı ve Trabzon Redif Taburu (1905-1906)”, *AÜSBED*, 9/1, 2007, ss. 99-122.
- Çalık, Bünyamin, “İslam Hukukunda Kadının Evlilikle Sabit Olan Mali Hakları”, *Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7/13, 2020, ss. 61-85.
- Danışman, Zuhuri, *Koçi Bey Risalesi*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1972.
- Demirci, Akmandar, “Osmanlı Devleti’nde Taşra Ticaret Mahkemeleri”, *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 75, 2019, ss.95-129.
- Demirci, Süleyman, “XVII. Yüzyılda Trabzon Eyâletinin İdarî Taksimatı ve Vergilendirilebilir Nüfus: Giresun, Keşap, Kürtün ve Yavabolu Nam-ı Diğer (Görel) Kazâları Örneği”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.15, 2012, ss. 15-29.
- Dereci, Mehmet, *31 Numaralı Konya Şer’iyye Sicili (1097-1908/1686-1687) Değerlendirme ve Transkripsiyon*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2020,
- Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara 2004.
- Doğan, İsmail, “Klasik Dönem Osmanlı Mahkemeleri”, *Kafdağı*, 4/2, Haziran 2019, ss. 194-217.
- Doğan, Kadir Caner, “Osmanlı Devleti Klasik Çağında Kadılık Kurumu ve Fonksiyonları”, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6/4, 2019, ss. 34-40.
- Doğangüzel, Betül, “Tanzimat Döneminin Şeriye Mahkemeleri ve Kadıların Değişim Sürecine Etkisi”, *Adalet Dergisi*, S. 62-63, 2019, ss. 49-66.
- Döndüren, Hamdi, “Ashâbü’l-Ferâiz”, *TDVİA*, C.3, TDV Yayınları, İstanbul 1991, ss.467-468.
- Dönmez, İbrahim Kâfi, “İcmâ”, *TDVİA*, C.21, TDV Yayınları, İstanbul 2000, ss. 417-431.
- Durhan, İbrahim, “Divan-ı Hümayun’un Yargı Yetkisi”, *AÜEHFD*, 4/1-2, 2000, ss. 59-78.
- Ekinci, Ekrem Buğra, “XIX. Yüzyılda Osmanlı Mahkemelerinin Dönüşümü”, *Adalet Dergisi*, 1-2/62-63, 2019, ss. 115-133.
- _____, *Osmanlı Mahkemeleri (Tanzimat ve Sonrası)*, Arı Sanat Yayınevi, İstanbul 2017.
- Ekiz, Dursun, *1431 Nolu Giresun Şer’iyye Sicil Defteri*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1999.

- Emecen, Feridun, "XIV. Asır Doğu Karadeniz Tarihinden Bir Safra: Hacıemiroğulları, Giresun ve Kuşdoğan Bey İlişkisi Hakkında Neler Biliyoruz?", *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, 13/25, 2018, ss. 133-144.
- _____, "Giresun", *TDVİA*, C.14, TDV Yayınları, İstanbul 1996, ss. 78-84.
- _____, "Giresun Tarihinin Bâzı Meseleleri", *Giresun Tarihi Sempozyumu Bildiriler* (24-25 Mayıs 1996), Giresun Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 1997, ss.19-24
- _____, "XV-XVI. Asırda Giresun ve Yöresine Dair Bazı Bilgiler", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4/1, 1989, ss. 158-167.
- Erbay, Celal, "Nafaka", *TDVİA*, C.32, TDV Yayınları, İstanbul 2006, ss. 282-285.
- Erçin, Abdülkadir, "Osmanlı Devleti'nde Kadı ve Şer'i Mahkemeler", *Çeşm-i Cihan: Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 2/1, 2015, ss. 15-23.
- Erkal, Mehmet, "Beytülmal", C.6, İstanbul, 1992, ss. 90-94.
- Erken, İlkey, "Şer'iyye Sicillerinin Şehir Tarihi ve İdari Taksimat Çalışmalarında Kullanılması: Berat Kazası Örneği (1840-1913)", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S.61, 2018, ss. 313-332.
- _____, "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Kocaeli Sancağının İdari Yapısı", *Türkiyat Mecmuası*, C. 25, 2015, ss. 193-236.
- Fatsa, Mehmet, *XV. ve XVI. Yüzyılda Giresun Kırsalının İdari ve Sosyal Tarihi*, Giresun Belediyesi Yayınları, Giresun 2005.
- Gedikli, Fethi, "Kazâ", *TDVİA*, C.25, TDV Yayınları, Ankara 2002, ss. 117-119.
- Gökçen, Rıfat, *Giresun ve Karadeniz Bölgesi*, Özyürek Yayınları, İstanbul 1997.
- Gülsoy, Ufuk, "İslahat Fermanı", *TDVİA*, C.19, TDV Yayınları, İstanbul 1999, ss. 185-190.
- Gümüş Böke, Emine, "İslâm Aile Hukuku Açısından Mehir", *SSD JOURNAL 2nd Internetal Conference on Social Sciences & Humanities*, Ankara, 9-11 Temmuz 2021, ss. 246-257.
- Gümüşçü, Osman ve Mustafa Sabri Küçükaşçı, "Köy", *TDVİA*, C.3, TDV Yayınları, Ankara 2019, ss. 85-87.
- Günay, Hacı Mehmet, "Vakıf", *TDVİA*, C.42, TDV Yayınları, İstanbul 2012, ss. 475-479.
- Gürsoy, Ahmet, "Giresun Kazasının Vilayet Oluşu", *Yeşil Giresun Gazetesine Göre Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Giresun*, Yeşil Giresun Gazetesi Yayınları, Giresun 2003, s. 97.
- Güven, Ahmet ve Battal Dülger, "Osmanlı'dan Günümüze Yerel Hizmet Sunan Klasik Kurumların Dönüşümü", *Enderun Dergisi*, 1/1, 2017, ss. 44-53.
- Hacıhasanoğlu, Şeyda Sümeyye, *1818 (H.972-973/M.1564-1566) No'lu Trabzon Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2019.
- Halaçoğlu, Yusuf, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı*, TTK Yayınları, Ankara 1991.
- Haykır, Yavuz ve Handan Haykır, "Tarihsel Süreç İçerisinde Türk Aile Yapısına Bir Bakış", *TDA*, 117/230, 2017, ss. 87-106.
- İbrahim, Abdülazim, "Tanzimat Sonrası Gayrimüslim Osmanlı Tebaasının Hukuki Durumu", *NEÜHFD*, 5/1, 2022, ss. 63-91.
- İlgürel, Mücteba, "Subaşı", *TDVİA*, C.37, TDV Yayınları, İstanbul 2009, ss.447-448.
- _____, "Celâlî İsyancıları", *TDVİA*, C.7, TDV Yayınları, İstanbul 1993, ss. 252-257.

- İnalcık, Halil, *Osmanlı İmparatorluğu Klâsik Çağ (1300-1600)*, çev. Ruşen Sezer, YKY, İstanbul 2013.
- _____, *Devlet-i ‘Aliyye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar-I*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 2013.
- _____, “Sened-i İttifak ve Gülhane Hatt-ı Hümayûnu”, *Tanzimat Değişim Sürecinde Osmanlı İmparatorluğu*, ed. Halil İnalcık ve Mehmet Seyitdanlıoğlu, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2011, ss. 89-110.
- _____, “Kanunnâme”, *TDVİA*, C.24, TDV Yayınları, İstanbul 2001, ss. 333-337.
- _____, “Âdaletnâme”, *TDVİA*, C.1, TDV Yayınları, İstanbul 1988, ss. 346-347.
- _____, *Adâletnâmeler*, TTK Yayınları, Ankara 1967.
- _____, “Osmanlı Hukukuna Giriş: Örfi-Sultani Hukuk ve Fatih’in Kanunları”, *AUSBFD*, 13/2, 1958, ss. 102-126.
- _____, *Bursa Şer’iye Sicillerinde Fatih Sultan Mehmed’in Fermanları*, TTK Yayınları, Ankara 1947.
- İpşirli, Mehmet, “Şeyhülislâm”, *TDVİA*, C.39, TDV Yayınları, İstanbul 2010, ss. 91-96.
- _____, “Sadrazam”, *TDVİA*, C.35, TDV Yayınları, İstanbul 2008, ss. 414-419.
- _____, “Nâib”, *TDVİA*, C.32, TDV Yayınları, İstanbul 2006, ss. 312-313.
- _____, “Kazasker”, *TDVİA*, C.25, TDV Yayınları, Ankara 2002, ss. 140-143.
- _____, “İkinci Divanı”, *TDVİA*, C.22, TDV Yayınları, İstanbul 2000, ss. 26-27.
- İslamoğlu, Abdullah, “Osmanlı Devleti’nde Kadılık Kurumunun Tarihsel Gelişim Süreci”, *Adalet Dergisi*, S. 62-63, 2019, ss. 62-84.
- Joseph De Tournefort, *Tournefort Seyehatnamesi*, çev. Teoman Tunçdoğan, C.2, Kitap Yayınevi, İstanbul 2013.
- Kama, Sezen, “Osmanlı Hukukunda Evlilik Akdi ve Söz Konusu Akdin 1869 Tarihli Tabiiyyet-i Osmaniyye Kanunnâmesine Göre Osmanlı Tabiiyyetine Etkisi”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 71/1, 2013, ss. 673-708.
- Karaman, Hayreddin, “Asabe”, *TDVİA*, C.3, TDV Yayınları, İstanbul 1991, ss.452-453.
- Karaman, Oktay, “Seyahatnamelere Göre Giresun”, *Giresun Tarihi Sempozyumu Bildiriler (24-25 Mayıs 1996)*, Giresun Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 1997, ss. 163-172.
- Kaşıkcı, Osman, “Radâ”, *TDVİA*, C.34, TDV Yayınları, İstanbul 2007, ss.384-386.
- Kavak, Nuri, “Osmanlı Muhakeme Sisteminde Kâtiplik Mesleğinin Yeri ve Önemi”, *Pamukkale Journal of Eurasian Socioeconomic Studies*, 2/2, 2015, ss. 1-10.
- Kaya, Mevlüt, “1937’de Giresun Halkevi Tarafından Raporlanan Bulancak-Ahmetli Köyü’nde Bulunan Boğa Başları ve Bölgedeki Olası Hitit Varlığı”, *JUHIS*, 2/1, Haziran 2019, ss. 94-119.
- Kaya, Süleyman, “Sak”, *TDVİA*, C.35, TDV Yayınları, İstanbul 2008, ss.586-587.
- Kayar, Betül, “Osmanlı Yargı Teşkilatında Naib”, *YBHD*, S.1, 2020, ss. 189-234.
- Kaymakçı, Salih, “Güncel Arkeolojik Bulgular Işığında Giresun İlinin Dağlık Kesiminin Prehistoryası”, *KAREN*, 3/4, 2017, ss. 15-29.
- Kazıcı, Ziya, “Hisbe”, *TDVİA*, C.18, TDV Yayınları, İstanbul 1998, ss. 143-145.
- Keleş, Erdoğan, “Tanzimat Dönemi’nde Rüşvetin Önlenmesi İçin Yapılan Düzenlemeler (1839-1858)”, *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 24/38, 2005, ss. 259-280.

- Kenanoğlu, M. Macit, “Nizâmiye Mahkemeleri”, *TDVİA*, C.33, TDV Yayınları, İstanbul 2007, ss. 185-188.
- Kökten, İ. Kılıç, “Karain’in Türkiye Prehistoryasında Yeri”, *Türk Coğrafya Dergisi*, S. 22-23, 1963, ss. 17-28.
- _____, “Anadolu’da Prehistorik Yerleşme Yerlerinin Dağılışı Üzerine Bir Araştırma”, *AÜDTCFS*, 10/3-4, 1952, ss. 167-188.
- _____, “Orta, Doğu ve Kuzey Anadolu’da Yapılan Tarih Öncesi Araştırmaları”, *Belleten*, VIII/32, I. Teşrin 1944, ss. 659-680.
- Küçük, Cevdet, “Abdülhamid II”, *TDVİA*, C.1, TDV Yayınları, İstanbul 1988, ss. 216-224.
- Küçükaşcı, Mustafa Sabri, “Kâtip”, *TDVİA*, C.25, TDV Yayınları, Ankara 2022, ss. 49-52.
- Mumcu, Ahmet, “Dîvân-ı Hümâyûn”, *TDVİA*, C.9, TDV Yayınları, İstanbul 1994, ss. 430-432.
- Oğuz, Mustafa ve Ahmet Akgündüz, “Hüccet”, *TDVİA*, C.18, TDV Yayınları, İstanbul, 1998, ss. 446-450.
- Oğuzoğlu, Yusuf, “Dizdar”, *TDVİA*, C.9, TDV Yayınları, İstanbul 1994, ss. 480-481.
- Ortaylı, İlber, *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devleti’nde Kadı*, Kronik Kitap, İstanbul 2017.
- _____, “Kadı”, *TDVİA*, C.24, TDV Yayınları, İstanbul 2001, ss. 69-73.
- _____, *Osmanlı Toplumunda Aile*, Pan Yayıncılık, İstanbul 2000.
- Örsten Esirgen, Seda, “Tanzimattan Cumhuriyete Avukatlık”, *AÜHFD*, 63/4, 2014, ss.737-778.
- Özcan, Abdülkadir, “Asesbaşı”, *TDVİA*, C.3, TDV Yayınları, İstanbul 1991, s. 464.
- Özcan, Tahsin, “Muhallefât”, *TDVİA*, C.30, TDV Yayınları, Ankara 2020, ss. 405-406.
- Özkiraz, Ahmet ve Gül İşçi Baş, “Osmanlıdan Günümüze Türk Toplumunda Aile Yapısı ve Boşanma”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18/30, 2016, ss. 87-95.
- Özmenli, Mehmet, “Giresun’da Bizans (Roma) Egemenliği”, *III. Uluslararası Türklerin Dünyası Sosyal Bilimler Sempozyumu*, ed. Osman Kubilay Gül, Berker Kurt ve Celal Can Çakmakçı, Ankara 2019, ss. 205-211.
- Öztürk, Nazif, “Mütevelli”, *TDVİA*, C.32, TDV Yayınları, İstanbul 2006, ss.217-220.
- Öztürk, Osman, “Osmanlılarda Tanzimat Sonrası Yapılan Adlî ve Hukukî Çalışmalar”, *İslam Medeniyeti Dergisi*, 3/29, 1973, ss. 34-35.
- Öztürk, Said, “Kassam”, *TDVİA*, C.24, TDV Yayınları, İstanbul, 2001, ss.579-582.
- Öztürk, Yücel, “Osmanlı Devleti’nde Beledi Hizmetlerde Kurumsallaşma Süreci: Erken Dönem ve Tanzimat Yılları”, *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 8/1, 2019, ss. 259-272.
- Paçacı, İbrahim, “Sosyal Hayattaki Değişim Sürecinde İslâm Aile Hukuku (Evlenme ve Boşanma Örneği)”, *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, S. 11, 2008, ss.59-92.
- Parlatır, İsmail, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yargı Yayınevi, Ankara 2011.
- Pekşen, Okay, *Giresun İli Eskiçağ Tarihi*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2012.
- Saraç Özturan, Seda, “19. Yüzyılın Son Çeyreğinde Osmanlı Mahkemelerinde Vasi Tayini”, *VAKANÜVİS- Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 3/1, 2018, ss. 238-255.

- Sarıkoyuncu, Ali, *1434 Sayılı Giresun Şer'iyye Sicil Defteri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2011.
- Seyitdanlıoğlu, Mehmet, "Yerel Yönetim Metinleri: Tuna Vilâyeti Nizâmnâmesi", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 5/2, Mart 1996, ss. 67-81.
- Sezen, Lütfi, "Türkiye'de Evlenme Biçimleri", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 11/27, 2005, ss. 185-195.
- Sezer Feyzioğlu, Hamiyet ve Selde kılıç, "Tanzimat Arifesinde Kadılık-Naiblik Kurumu", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 24/38, 2005, ss. 31-53.
- Sezer Feyzioğlu, Hamiyet, *Tanzimat Döneminde Kadılık Kurumu ve Şer'i Mahkemelerde Düzenlemeler*, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2010.
- Sümer, Faruk, "Çepni", *TDVİA*, C.8, TDV Yayınları, İstanbul 1993, ss. 269-270.
- _____, *Çepniler: Anadolu'daki Türk Yerleşmesinde Önemli Rol Oynayan Bir Oğuz Boyu*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul 1992.
- _____, *Oğuzlar (Türkmenler): Tarihleri-Boy Teşkilatı-Destanları*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1972.
- Şahin, İlhan, "Nahiye", *TDVİA*, C.32, TDV Yayınları, İstanbul 2006, ss. 306-308.
- Şimşek, Muttalip, "Tanzimat Döneminde Osmanlı Taşra Teşkilatında Nahiye Yönetimi: Kırallı Örneği", *Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S.2, 2017, ss. 53-75.
- Tanör, Bülent, *Osmanlı-Türk Anayasal Gelişmeleri*, YKY, İstanbul 2015.
- Taylan, Hasan Hüseyin, "Türkiye'de Köy Ailesinde Aile İçi İlişkiler", *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, S.22, 2009, ss.117-138.
- Tunç, Zekiye, "Kafkaya'dan Ön Asya'ya Kimmer-İskit Göçleri", *Fırat Üniversitesi Orta Doğu Araştırmaları Dergisi*, 8/1, Elazığ 2012, ss. 147-160.
- Uğur, Yunus, "Şer'iyye Sicilleri", *TDVİA*, C.39, TDV Yayınları, İstanbul 2010, ss. 8-11.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilâtı*, TTK Yayınları, Ankara 1988.
- Üçok, Coşkun ve Ahmet Mumcu, *Türk Hukuk Tarihi*, Savaş Yayınları, Ankara 1985.
- Üçok, Coşkun, "Tanzimat'tan Önce Osmanlı Devleti'nde Hukuk", *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, C.2, İletişim Yayınları, İstanbul 1985, s. 574.
- Waardenburg, Jacques, "Reform", *TDVİA*, C.34, TDV Yayınları, İstanbul 2007, ss. 530-533.
- Yakut, Esra, "XIX. Yüzyılda Orta Anadolu Bölgesi'nde Evliliğin Ortaya Çıkışı, Sona Ermesi ve Sonuçları", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12/1, 2008, ss. 237-266.
- Yedi yıldız, Bahaeddin, "Vakıf", *TDVİA*, C.42, TDV Yayınları, İstanbul 2012, ss. 479-486.
- Yel, Ali Murat ve Mustafa Sabri Küçükaşçı, "Mahalle", *TDVİA*, C.27, TDV Yayınları, Ankara 2003, ss. 223-226.
- Yetkin, Aydın, "Osmanlı Devleti'nde Hukuk Devleti'nin Gelişim Süreci", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6/24, 2013, ss. 380-413.
- Yıldırım, İlyas, *1413/8101 Numaralı Giresun Şer'iyye Sicili (H. 1307/1308)*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2005.

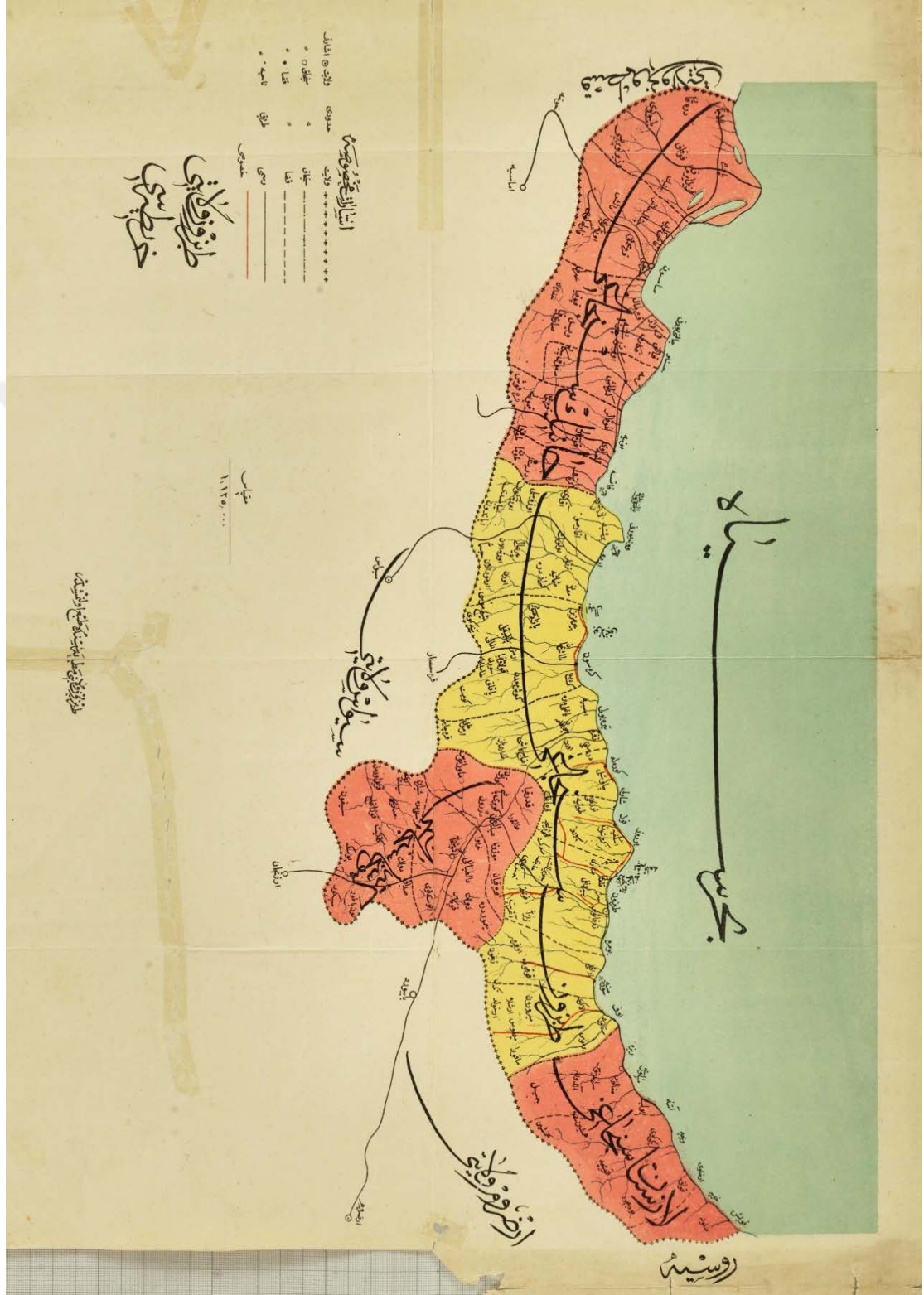
Yıldırım, Mustafa, “Rönesans ve Reformasyon”, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 8/1, 2020, ss. 184-210.

Yılmaz, Ali, *1411 No’lu Giresun Şer’iye Sicil Defteri H.1306-1307(M.1889)*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun 1997.

EKLER

EK. 1. Trabzon Vilayetine Bağlı Kazaları Gösteren Harita

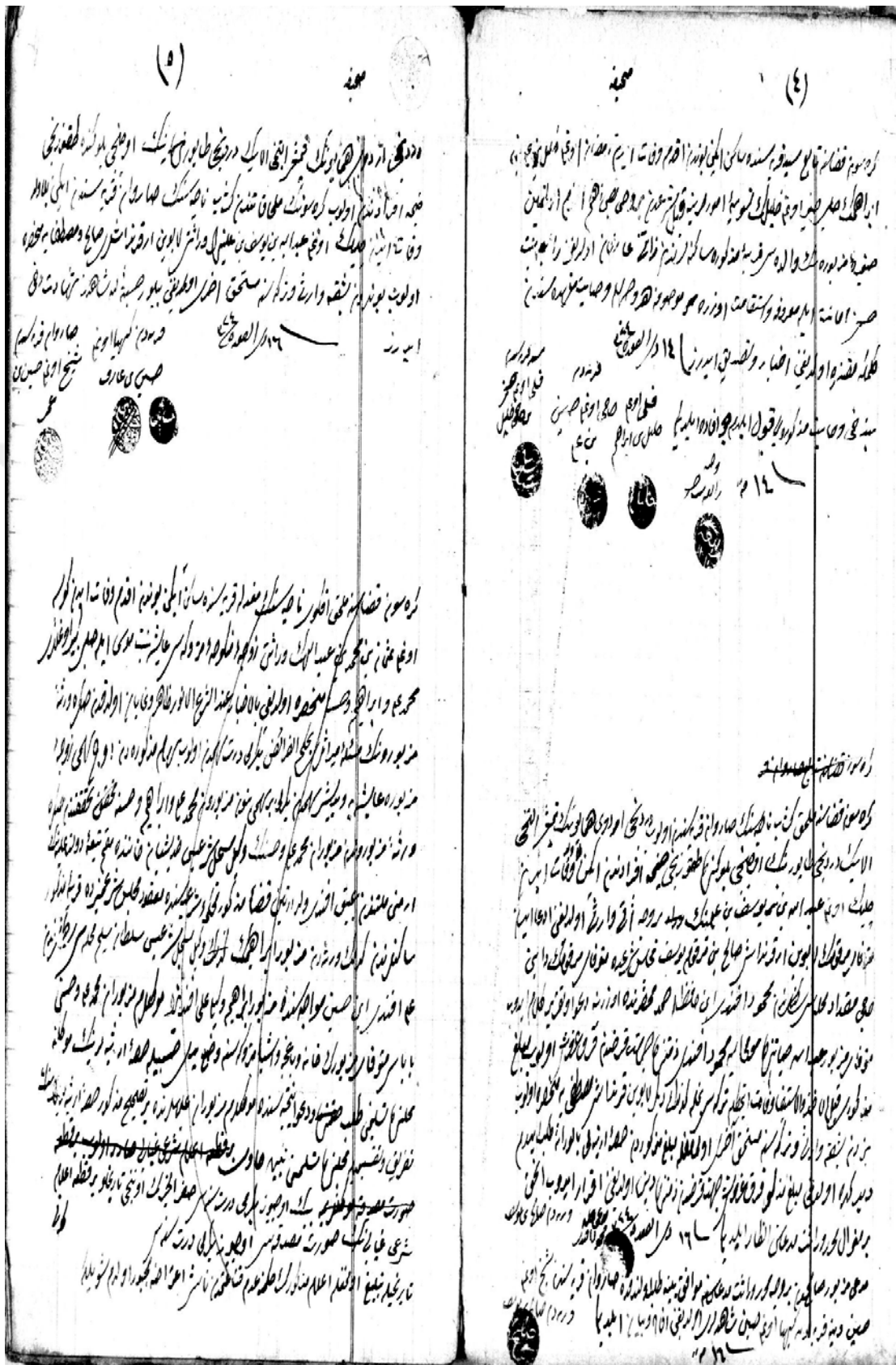

BOA, HRT.h, 622, H. 29.12.1341

EK: 2. Giresun Nahiyyelerinden Bir Kismını Gösteren Harita

BOA, HRT.h, 623, H. 29.12.1341.

(۲۶)

حرف

سرا از لم م صلا ل غل ا ب ر الصا ح

علیٰ نزیہ، صولتہ ۸

عقل نیز به رهبر و کار راه
شاهزاده عزیزم را در این میان عقل و معقول الهی ده اول و ثانی سر از تنگه و انبار اید برین عمل اندازی
عقل و معقول الهی ده اول و ثانی با ملوالب انبار و خدایان ابرار

عادل و مستقیم انرا در اول قوس باطلوالم اجبار و اصدیق ابهر
 اعظم
 سکاوی
 اوصلی
 اصدیق
 محازی
 الشافعی
 صمدی
 فضل
 معنی
 ابراهیم

[illegible]

(२५)

صفحہ

[illegible]

[illegible]

میں

[illegible]

ضمیمہ

LV

[illegible]

[illegible][illegible][illegible]

زانی عظام اولی الامر فایم است و در ستم ملک امری اطمینان دارد و حق با عدلی (نقدی) است و امر
 نه کوی و نه ستم ظلمی سوزنده است و ستم و کفر حق است و امر
 خدا هم در ستم و کفر حق است و امر
 حق و عدل بر کفر و ستم اولی الامر است و در ستم ملک امری اطمینان دارد و حق با عدلی (نقدی) است و امر
 نه کوی و نه ستم ظلمی سوزنده است و ستم و کفر حق است و امر
 خدا هم در ستم و کفر حق است و امر

[illegible]

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

[illegible]

افزون و جنتی و ارجو تا قریب بر سر آن قدم نهادم که کورت حسین بن موسی اصف و اعلی کلین و ولایت بنده بی
برابر اولیای فلاحه سواد اولیای فلاحه مریدان صحنه خضنه اللیاق ولایت منور که علم انوار خضنه
خضنه خانه خضنه بیلا و جویز برای بر سر خانم خانی که نامش است از نجیبی و به بازار ابروی کوز خضنه
ایندی و بستانه خانی خضنه خانه خضنه که در حواله ادا ایدیکل و دفن ایدیکل و دفن ایدیکل و دفن ایدیکل
ایوب بوجوه خضنه و بوجوه اوزن خضنه که در دفن ایدیکل و دفن ایدیکل و دفن ایدیکل و دفن ایدیکل
ایندی تا اسرار ایدیکل

[illegible][illegible][illegible]

ماله و عود افاده در فانی عارفان از انقباض امر خالقیت و بیدار غرضی که از کبریا در حق تعالی است

[illegible]

مدعی موقت به اشرف افندیه پس برخواست و محرم را با حق بکاشید بنیام طلب او را و نیزه سوم زاده غلامی
قبیل زاده محمد ای شاهرور را و بنیام افندیه را و نیزه چهارم زاده غلامی بنیام افندیه را و نیزه پنجم

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

شاهد من بورج اعلیٰ انجنس اولدنی نرنا دلا عدل و قیودال شرع ده اولدنی ایضا برده و قیودال شرع ده اولدنی
 محمد
 محمد حسن خان خانان
 محمد علی خان
 محمد علی خان

[illegible]

[illegible][illegible]

ÖZ GEÇMİŞ

Havva Nefes Kovanlık Çok Programlı Anadolu Lisesi’ni bitirdikten sonra Artvin Çoruh Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünden 2019 tarihinde mezun oldu. 2019 yılında OMÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans programına girdi. Orta derecede İngilizce bilmektedir. Temel ilgi alanları Tarih, Coğrafya ve Resim’dir.

İletişim Bilgileri

ORCID ID : 000-0001-7616-9839

Yayınlar:

1. Demir, Havva, “Güney Arnavutluk’ta Üç Osmanlı Kasabası: Avlonya, Berat, Ergiri (19. Yüzyıl)”, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İnsan Bilimleri Dergisi*, C. 3, S. 1, ss. 237-244.